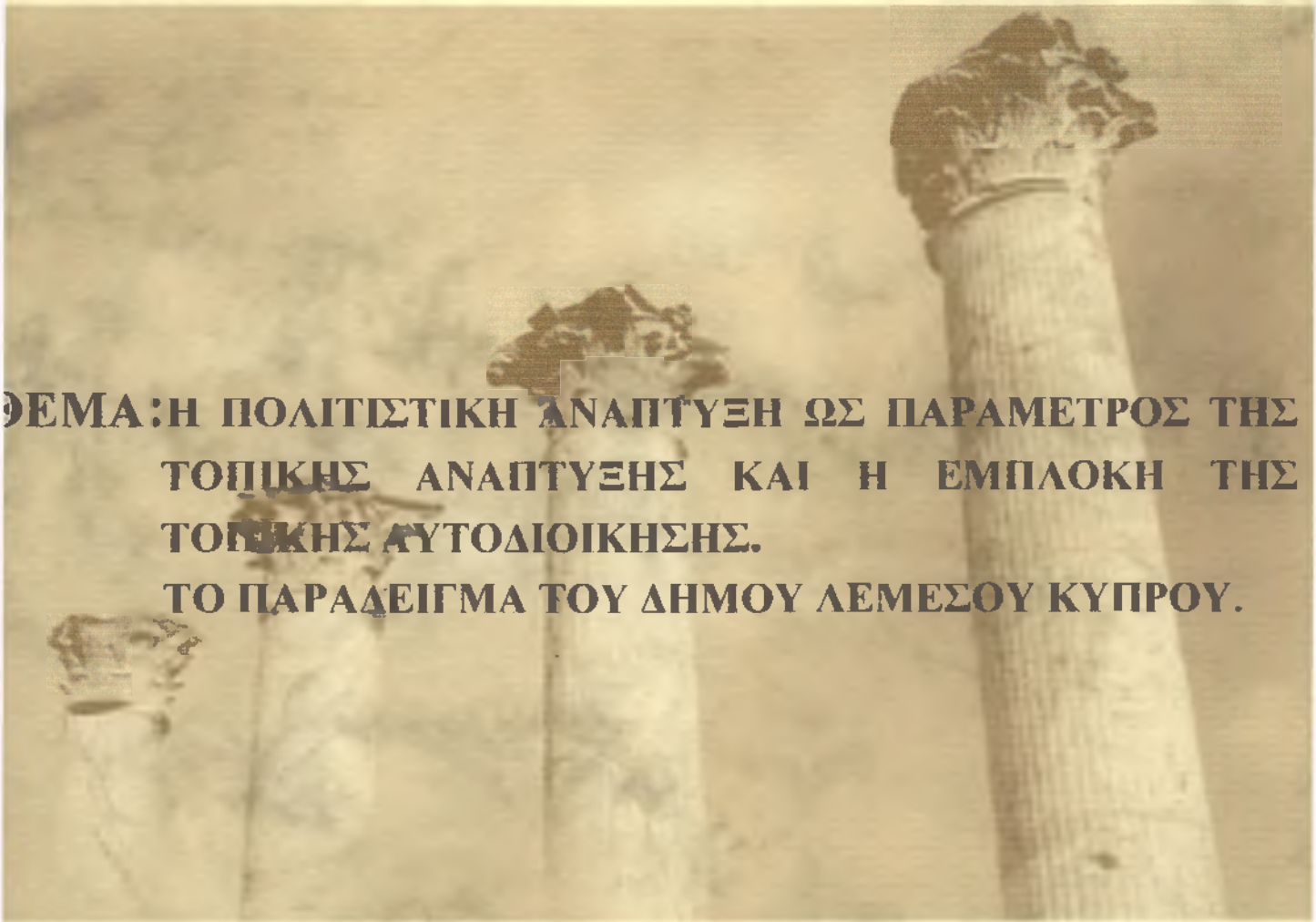

ΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**ΘΕΜΑ: Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΩΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ ΤΗΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΗΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.
ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ ΚΥΠΡΟΥ.**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΡΙΝΑ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΜΠΟΥΛΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ**

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΠΛΑΝΟ ΔΟΥΛΕΙΑΣ	10
Η Μυστηριακή Γοητεία της Κύπρου	12
Η Διαμόρφωση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου Κατά τις Διάφορες Ιστορικές Περιόδους Κατακτήσεων	15
ΜΕΡΟΣ 1^ο	23
Κεφάλαιο 1^ο: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ	23
1.1 Αποσαφήνισι εννοιών	23
1.1.1 Πολιτισμός	23
1.1.2 Κουλτούρα.	23
1.1.3 Λαϊκός Πολιτισμός-Παράδοση	24
1.2 Υφιστάμενα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τομέας του πολιτισμού στη Κύπρο	25
1.2.1 Προβλήματα	25
1.2.2 Σκοποί και Στόχοι	25
1.3 Το Κυπριακό Κράτος απέναντι στον πολιτισμό	26
1.3.1 Παρούσα κατάσταση	26
1.4 Πολιτιστική δραστηριότητα και ανάπτυξη	27
1.4.1 Πολιτιστικές Υπηρεσίες	27
1. Λογοτεχνία - Βιβλίο - Πνευματικά Περιοδικά.	27
2. Κυπριακή Βιβλιοθήκη	28
3. Διαλέξεις - Συμπόσια - Σεμινάρια.	28
4. Πολιτιστικά Σωματεία	28
5. Κυπριακή Ορχήστρα Δωματίου και Κρατική Ορχήστρα Νέων Κύπρου	29
6. "Τα Κύπρια"	29
7. Εικαστικές Τέχνες	29
8. Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης	29
9. Πολιτιστικές Συμφωνίες	30
10. Διεθνείς Οργανισμοί.	30
11. Πρόγραμμα "ΘΡΑΚΗ-ΑΙΓΑΙΟ-ΚΥΠΡΟΣ Ενιαίος Χώρος"	30
12. Λαϊκός Πολιτισμός	30
13. Σύγχρονος Χορός	31
14. Ανάπτυξη Κινηματογράφου	31
15. Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου (Θ.Ο.Κ.)	31
16. Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού (Κ.Ο.Α.)	33
17. Στέγες Γραμμάτων και Τεχνών	33
18. Μουσείο Αγώνος	34
19. Σπίτι της Κύπρου	34
20. Κρατικό Αρχείο	34
21. Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών	34

22. Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου	34
1.5 Υπουργείο Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού	35
1.5.1 Υπηρεσία Κυπριακής χειροτεχνίας	28
1. Ξυλογλυπτική	36
2. Λαϊκές Φορεσιές	37
3. Φυθκιώτικο Υφαντό	38
4. Αγγειοπλαστική	38
5. Καλαθοπλεκτική - Ψαθοπλεκτική	39
6. Λευκαρίτικο Κέντημα	40
7. Αργυροχοΐα.	41
1.6 Τμήμα Αρχαιοτήτων-Αρχαιότητες	41
1.6.1 Αρχαιολογικά και Πολιτιστικά Τμήματα - Ιδρύματα	43
1. Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου	43
2. Κέντρο Κυπριακών Ερευνών	44
3. CARRI: Κυπρο-Αμερικάνικο Ινστιτούτο Αρχαιολογικών Ερευνών	44
4. Μονάδα Αρχαιολογικών Ερευνών Πανεπιστήμιο Κύπρου	44
5. Ιδρύματα Αναστάσιου Λεβέντη - Πιερίδη	44
7. Πολιτιστικό Ίδρυμα Λαϊκής Τράπεζας Κύπρου	44
8. Κέντρο Πολιτιστικής Κληρονομιάς	45
1.7 Η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως Φορέας Άσκησης Πολιτιστικής Πολιτικής	47
1.7.1 Παράγοντες που πρέπει να προσέξει η Τ.Α. Για μια καλύτερη Πολιτιστική Δράση	48
1.7.2 Κυπριακή Συμμετοχή και Τοπική Αυτοδιοίκηση	50
1.7.3 Πρακτική Βοήθεια του Συμβουλίου της Ευρώπης	51
1.7.4 Πολιτικές και Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Τομέα του Πολιτισμού	51
1.7.4.1 Ευρωπαϊκή Ένωση και Πολιτισμός	51
1.7.4.2 Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πολιτική	53
1.7.4.3 Πολιτιστικά Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	53
1.7.4.4 Βοήθειες που παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση	54
1. Ταμείο Eurimages	54
2. Ταμείο Κοινωνικής Ανάπτυξης (Τ.Κ.Α.)	55
3. Χρηματοδοτικά Πρωτόκολλα - Δάνεια από την ΕΤΕ	56

Κεφάλαιο 2^ο: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ

2.1 Εικόνα της Πολιτιστικής Ανάπτυξης της Λεμεσού σε Διάφορες Ιστορικές και Προϊστορικές Περιόδους	57
2.2 Οι Αρχαιότητες της Ιστορικής και Προϊστορικής Περιόδου	63
2.2.1 Αρχαία Μνημεία Α'	63
2.2.2 Αρχαία Μνημεία Β'	64
2.3 Η Εκκλησιαστική Αρχιτεκτονική της Λεμεσού	64
2.4 Παρούσα Κατάσταση της Επαρχίας Λεμεσού	66
2.4.1 Ιδιαίτερα Χαρακτηριστικά.	66
1. Ονομασία της Λεμεσού	66
2. Θέση και Όρια.	67
3. Κλίμα.	68
4. Πληθυσμός	68

5. Απασχόληση	70
1. Βιομηχανία.	70
2. Βιοτεχνία.	71
3. Εμπόριο	71
4. Γεωργία - Καλλιέργειες	72
5. Κτηνοτροφία - Αλιεία.	72
6. Λιμενικές Εγκαταστάσεις	72
Κεφάλαιο 3^ο: ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	74
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ	
3.1 Οι Φυσικοί Πόροι της Επαρχίας Λεμεσού	74
1. Φυσικό Περιβάλλον	74
2. Χλωρίδα και Πανίδα.	74
3. Τα Δάση της Λεμεσού	75
4. Υδατική Ανάπτυξη	75
1. Ποταμοί	75
2. Λίμνες	75
3. Φράγματα	76
5. Οι Θάλασσες	76
6. Μεταλλεία	76
7. Ύπαιθρος	77
8. Κρασοχώρια	77
3.2 Πολιτιστικοί Πόροι της Επαρχίας	77
3.2.1 Αρχαία Μνημεία και Χώροι	77
3.2.1.1 Ιστορική-Αρχαιολογική Επισκόπηση της Περιοχής Κουρίου	77
1. Προϊστορία	77
2. Ιστορική Χρόνοι	78
3.2.1.2 Τα Μνημεία της Πόλης	79
1. Το Θέατρο	79
2. Η Αγορά	80
3. Η Στοά	80
4. Το Στάδιο	80
5. Το Βορειοανατολικό Ελληνιστικό Δημόσιο Οικοδόμημα	81
6. Το Ρωμαϊκό Νυμφαίο	81
7. Το Υδραγωγείο 1 ^{ος} αιώνας μ.Χ.- Υστερορωμαϊκά Μνημεία.	81
7.1 Η Οικία των Μονομάχων	81
7.2 Η Οικία του Αχχίλλεα 4 ^{ος} μ.Χ	82
7.3 Η Σεισμόπληκτη Οικία	82
7.4 Η Οικία του Ευστολίου	82
8. Παλαιοχριστιανική Επισκοπική Βασιλική	83
9. Παλαιοχριστιανική Βασιλική	84
10. Η Εκτός των Τειχών Βασιλική παρά το Στάδιο	84
3.2.1.3 Η Ολοκλήρωση των Ανασκαφών στο Κούριο	85
3.3 Το Ιερό του Απόλλωνα Υλάτη	85
3.3.1 Ιστορία του Ιερού	85
3.3.2 Τα Μνημεία του Ιερού	86

1. Αρχαϊκή Περίοδος	86
2. Ελληνιστική Περίοδος	86
3. Ρωμαϊκή Περίοδος	86
3.4 Αρχαία Αμαθούντα	87
3.5 Χοιροκοιτία	88
3.5.1 Οι Αρχαιολογικές Ανασκαφές	89
3.6 Αρχαία Κάστρα.	90
3.6.1 Το Μεσαιωνικό Κάστρο - Φρούρο στο Κολόσσι	90
3.6.2 Το Κάστρο της Λεμεσού	91
3.7 Τα Μουσεία της Επαρχίας Λεμεσού	93
3.7.1 Επαρχιακό Αρχαιολογικό Μουσείο	93
3.7.1.1 Εκθέματα του Μουσείου	94
3.7.2 Το Παγκύπριο Μεσαιωνικό Μουσείο	95
1. Παλαιοχριστιανική Περίοδος	97
2. Μεσοβυζαντινή Περίοδος	99
3. Μεσαίωνας - Φραγκοκρατία - Ενετοκρατία	100
4. Τουρκοκρατία	101

ΜΕΡΟΣ 2^ο 102

Κεφάλαιο 4^ο: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ 102

4.1 Πολιτιστικές Υποδομές του Δήμου και η Εμπλοκή του Δήμου	102
4.1.1 Δημοτικά Μουσεία	102
1. Βυζαντινό Μουσείο	102
2. Δημοτικό Μουσείο "Αρχαιολογική Γωνία"	102
3. Δημοτικό Μουσείο Λαϊκής Τέχνης	103
4. Θεατρικό Μουσείο	103
5. Δημοτικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας	104
4.2 Άλλα Αξιοθέατα	104
1. Δημοτική Πινακοθήκη	104
2. Δημοτική Βιβλιοθήκη	105
3. Δημοτικό Μέγαρο	105
4.3 Πλατείες	106
1. Πλατεία Ηρώων	106
2. Πλατεία Έναντι Διοικητηρίου	106
4.4 Θεματικά Πάρκα	106
1. Το Πάρκο και ο Πεζόδρομος του Μόλου	106
2. Βοτανικός Κήπος	107
3. Ζωολογικός Κήπος	107
4.5 Θέατρα	108
1. Αρχαίο Θέατρο Κουρίου	108
2. Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο	109
3. Κηποθέατρο	110
4. Ριάλτο	110
4.6 Μουσική	111

1. Φυλαρμονική Λεμεσού	111
2. Χορωδία "ΑΡΗΣ Λεμεσού"	111
3. Χορωδίες Τραπεζών Κύπρου και Λαϊκής	112
4. Όμιλος Χορωδιών Λεμεσού	112
5. Δημοτικό Ωδείο	112
6. Οίκημα Σόλωνα Μιχαηλίδη	112
4.7 Άλλοι Χώροι Δραστηριοτήτων	113
1. Δημοτικό Εργαστήρι Τέχνης	113
2. Στάδιο Γ.Σ.Ο	113
3. Στάδιο Τσιρείου	113
4.8 Πολιτιστικές Δραστηριότητες του Δήμου	114
4.8.1 Γιορταστικές Εκδηλώσεις	114
1. Καρναβάλι Λεμεσού	114
2. Τα "Διονύσια"	117
3. Γιορτή του Κρασιού	117
4. Κατακλυσμός	119
5. Ούζο και Ζιβανία Φεστιβάλ	119
6. Ανθεστήρια	119
7. Τα Τσιαττιστά	120
8. 1 ^η Απριλίου	120
9. Παιδική Πασχαλινή Γιορτή	120
10. Άναμμα Χριστουγεννιάτικου Δέντρου	120
11. Παραμονή Πρωτοχρονίας	121
4.9 Θεατρικές, Μουσικές και Χορευτικές Εκδηλώσεις	121
1. Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος	121
2. "Τα Κύπρια"	121
3. Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ Λεμεσού	122
4. Φεστιβάλ Σαίξπηρ	122
5. Εβδομάδα Αναγεννησιακού Θεάτρου	123
6. Διεθνής Ημέρα Μουσικής	123
7. Μπαλέτα Κίφωρ	123
8. Κυπριακοί και Σύγχρονοι Χοροί	123
4.10 Πάρκο Γλυπτικής	123
1. Έργο Θεόδωρου Παπαγιάννη	124
2. Οι Πύλες του Γιώργου Τσάρα	125
3. Το Πολιτισμικό Κύμα του Κώστα Δικέφαλου	126
4. Ο Διάλογος του Νίκου Κουρούση	126
5. Η Γλυπτική Εγκατάσταση του Κυριάκου Καλλή	127
4.11 Άλλες Εκδηλώσεις	128
1. Διεθνής Ημέρα Μουσείων	128
2. Νύχτες Shakespearean	128
3. Διαλέξεις και Εκδηλώσεις	128
4. Τιμητικές Διακρίσεις	129
5. Επιστημονική Ημερίδα	129
6. Ο Θεσμός της Αδελφοποίησης	129
4.11.1 Εκδηλώσεις που Πραγματοποιούνται σε Συνεργασία με Διάφορες Χώρες του Εξωτερικού	130
	130

1. Ορχήστρα Νυκτών Εγχόργων Πάτρας	130
2. "Ατελείωτη Αμαξοστοιχία" του Βάσου Αργυρίδη	130
3. Βιρτουόζοι Αγίας Πετρούπολης	130
4. Καμαρέτα Ορχήστρα του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών	130
5. Ορχήστρα VIVALDI	130
6. Χριστουγεννιάτικη Συναυλία με Πνευστά - Φίλαρμονικής Ορχήστρας της Βιέννης	131
7. Ζορμπάς	131
8. Ομάδα Χορού Ballet Jazz, Art-Paris	131
4.12 Αθλητικές Εκδηλώσεις	131
1. "Λεμέσια"	131
2. Ο Γύρος της Λεμεσού	132
3. Αγώνες Δρόμου 10 Χιλιομέτρων Μάριου Αγαθοκλέους	132
4. Ποδηλατικός Όμιλος Λεμεσού	133
5. Τουρνουά Βόλει Γυναικών	133
6. Τριαθλητικά Νέα	133
7. Διεθνές Αγώνες Πυγμαχίας	134
8. "Διεθνές Ράλλυ"	134
4.12.1 Ομάδες Συμμετεχόντων στις Αθλητικές Εκδηλώσεις του Δήμου	134

Κεφάλαιο 5^ο: Η ΕΙΚΟΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Εισαγωγή	136
5.1 Έργα Πολιτιστικής και Τουριστικής Ανάπτυξης	136
1. Υδατόπυργος	136
2. Πλατεία Ηρώων	137
3. Εμπορικό Κέντρο του Δήμου, στην Οδό Φραγκλίνου Ρούσβελτ	138
4. Δημοτική Αγορά Α'	139
5. Δημοτική Αγορά Β' (Μικρό Παντοπωλείο)	140
6. Παλαιά Γειτονία - Κέντρο Πόλης	141
7. Αναπαλαίωση Αρχοντικού Παυλίδη	142
8. Τουρκοκυπριακή Συνοικία	142
9. Το Γεφύρι των Τεσσάρων Φαναρίων	142
10. Δημόσιος Κήπος	142
11. Δημόσιες Πλατείες και Πάρκα	142
12. Πλατεία Εναερίου	143
13. Πλατεία Έναντι Φραγκοκλησίας	143
14. Πλατεία πρώην Αποθήκες Θεοδοσίου	144
15. Πλατεία έναντι Γ.Σ.Ο.	144
16. Δημοτικά Υποστατικά - Συντήρηση	144
17. Νέες Κατασκευές και Συντηρήσεις	144
18. Παραχώρηση Κυβερνητικών Υποστατικών στον Δήμο Λεμεσού	145
5.2 Παραλιακά και Συγκοινωνιακά Έργα	145
5.2.1 Παραλιακά και Αναπτυξιακά Έργα	145
1. Ακτή Ολυμπιών Παραλιακός Δρόμος	146
2. Αποβάθρα Παλιού Λιμανιού	147
3. Χώρος έναντι Δημόσιου Κήπου	147

4. Δημιουργία Μαρίνας	148
5. Επίχωση	148
5.2.2 Συγκοινωνιακά Έργα	148
1. Πεντάδρομος	148
2. Λεωφόρος Νίκου Παττίχη	149
3. Παραλιακή Λεωφόρος	149
4. Σύνδεση Παραλιακής με Λεωφόρο Φραγκλίνου Ρούσβελτ	149
5. Βελτίωση Λεωφόρου Μακαρίου Γ' και Γρίβα Διγενή	149
6. Λεωφόρος Μακεδονίας	149
7. Επέκταση Λεωφόρου Αγίας Φυλάξεως	149
8. Κόμβος Λινόπετρας	149
9. Χώρος Στάθμευσης Εναερίου	149
10. Πολυώφορος Χώρος Στάθμευσης επί της οδού Σαλαμίνας	149
11. Επίστρωση Δρόμων - Τουρκοκυπριακή Συνοικία	149
5.3 Περιβαλλοντικά Αναπτυξιακά Έργα	149
5.3.1 Περιβάλλον και Ευρωπαϊκά Προγράμματα του Δήμου	150
5.4 Κοινωνικά Αναπτυξιακά Έργα	151
5.5 Αναπτυξιακά Έργα για τη Νεολαία και τον Αθλητισμό	153
5.5.1 Έργα Αθλητικής Δραστηριότητας	153
1. Κλειστή Αθλητική Αίθουσα	153
2. Στάδιο Γ.Σ.Ο.	153
3. Χώροι Αθλοπαιδιών	154
4. Γήπεδο Αντισφαίρισης	154
5.5.2 Αναπτυξιακά Έργα για την Νεολαία	154
1. Στέγη Νεολαίας	154
2. Συνεργασία του Δήμου με Κολέγια της Πόλης	154
3. Πανεπιστήμιο του Πολίτη	154
4. Ίδρυση Πανεπιστημίου	155
5.6 Εμπλεκόμενοι Φορείς για την Άντληση Οικονομικών Πόρων του Δήμου	155
5.6.1 Οικονομικά Δεδομένα	156
5.7 Εμπλεκόμενες Επιτροπές που Συμβάλλουν στην Ανάπτυξη του Δήμου	157
5.7.1 Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου	157
Κεφάλαιο 6^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	160
6.1 Κύρια Προβλήματα της Πολιτικής Ανάπτυξης	160
6.2 Οι Πολιτιστικές Υποδομές του Δήμου	162
6.3 Οι Πολιτιστικές Δραστηριότητες του Δήμου	162
6.4 Μέτρα Πολιτικής που πρέπει να Υλοποιήσει το Κράτος και ο Δήμος Λεμεσού	162
6.4.1 Το Προσωπικό	162
6.4.2 Οικονομικοί Πόροι	163
6.4.3 Προβολή Δραστηριοτήτων	163
6.4.4 Συμμετοχή με Επιτροπές του Εξωτερικού	163
6.4.5 Συνέχιση και Ανάπτυξη Ενεργειών του Δήμου	163
6.5 Τελικό Συμπέρασμα	165
Βιβλιογραφία	166

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η σημερινή εποχή που ζούμε χαρακτηρίζεται ως "διαβρωτική". Ο ευδαιμονισμός, η περιθωριοποίηση, η απομάκρυνση από την παράδοση, τα ήθη και έθιμα, η κρίση των αξιών, η αστάθεια είναι αυτά τα οποία διαμορφώνουν την εποχή μας. Ο όρος παράδοση και πολιτισμός είναι έννοιες πολυσήμαντες γιατί περιλαμβάνουν πολιτιστικές αξίες που πέρασαν διαχρονικά μέσα στην μεγάλη ιστορία της ανθρωπότητας, δηλαδή τις αξίες του παρελθόντος, τα αξιολογικά πολιτιστικά προϊόντα τα οποία ενσωματώνονται στο σύγχρονο πολιτισμό. Μια αμφίδρομη πορεία, μια γέφυρα που ενώνει τις παλιότερες γενιές με τις νεότερες.

Όλοι οι μεγάλοι πολιτισμοί, είναι θεμελιωμένοι πάνω σ' ένα πλούσιο και ζωντανό πολιτισμό και παράδοση. Βοηθούν, στην επιβίωση και την πρόοδο ενός λαού. Με τον πολιτισμό ενδυναμώνουμε την συνείδηση μας, νιώθουμε πολύ κοντά στους προγόνους μας, βλέπουμε σ' αυτούς τα ίδια ιδανικά, τους ίδιους προβληματισμούς, τις ιδέες, τις αξίες και τέλος, τις ανησυχίες. Με την γνώση του παρελθόντος αντλούμε ηθικά εφόδια και ηθικές δυνάμεις για την αντιμετώπιση των δυσκολιών της ζωής.

Ένας λαός, όσες δυνατότητες και να διαθέτει, αν δεν έχει αναπτυχθεί μέσα σ' ένα ευνοϊκό κλίμα πολιτισμού και παράδοσης, τίποτα το σημαντικό δεν θα μπορεί να δημιουργήσει. Ο πολιτισμός, δεν αξιοποιεί μόνο τις δυνατότητες μας αλλά αξιοποιεί και το έργο μας. Άρα, το παρόν και το μέλλον δεν μπορούν να αποτελέσουν μια ολοκληρωμένη έννοια χωρίς το παρελθόν. Εφόσον, γνωρίζουμε τις επιτυχίες των προγόνων, μπορούμε να στηρίζουμε τη ζωή μας σε σωστές επιλογές, χωρίς να υποβληθούμε σε ταλαιπωρίες που πέρασαν οι πρόγονοι μας. Τα σφάλματα μπορούμε να τα αποφύγουμε και τις επιτυχίες να τις επαναλάβουμε.

Η ζωή και η ιστορία δείχνουν ότι, όταν η κίνηση της παράδοσης είναι ανοδική, τότε παρατηρείται και άνοδος στην οικονομία, στα γράμματα, στον στοχασμό, στις τέχνες. Ενώ, αντίθετα όταν η παράδοση διαφθαρεί, τότε όχι μόνο δεν παρατηρείται καμία άνοδος στην πνευματική ζωή του τόπου, αλλά κάθοδος.

Τραγικό είναι το φαινόμενο, όταν περιφρονούμε και αγνοούμε την πολιτιστική μας παράδοση. Αρνούμαστε τα επιτεύγματα του παρελθόντος και αμφισβητούμε με τις παραδοσιακές αξίες. Υποτιμούμε τις πνευματικές παραδόσεις, μιμούμαστε δουλικά ξενόφερτα έθιμα με αποτέλεσμα, όλα αυτά να έχουν ως αποτέλεσμα την εξαφάνιση των ιστορικών και πολιτιστικών παραδόσεων.

Στην μελέτη μου αυτή, μετά από αρκετό χρόνο ώριμης σκέψης και έχοντας ακόμη στο μυαλό μου τον πανάρχαιο πολιτισμό και παράδοση που διαθέτει η Κύπρος, αποφάσισα να ασχοληθώ με την επίδραση της πολιτιστικής ανάπτυξης ως παράμετρος της τοπικής ανάπτυξης που έχει η επαρχία Λεμεσού.

Στα πρώτα κεφάλαια της μελέτης μου, θα αναφερθώ γενικά πάνω στον πολιτισμό, δηλαδή στην πολιτιστική ζωή της πόλης από την αρχαιότητα έως και σήμερα, αργότερα θα εξειδικεύσω το ρόλο του Δήμου Λεμεσού στην βοήθεια ανάπτυξης της πόλης και

τέλος, θα δώσω δικές μου προτάσεις και συμπεράσματα για το τι πιστεύω ότι θα ήταν καλύτερο για την Τοπική Ανάπτυξη.

Σ' αυτήν την προσπάθεια μου, για την ολοκλήρωση της μελέτης μου, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε κάποια από τα άτομα που μου πρόσφεραν τον πολύτιμο χρόνο τους, για χρήσιμες υποδείξεις, καθώς και για την παροχή στοιχείων.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ θα ήθελα να εκφράσω στον γενικό γραμματέα του Δήμου Λεμεσού κ. Μαρίνο Τιμοθέους για τις χρήσιμες πληροφορίες και τα έντυπα που μου έδωσε πάνω στο θέμα μου. Ακόμη, θα ήθελα να ευχαριστήσω και τις κυρίες Κυριάκου Μαρία και Χριστοδούλου Γιώτα από το Υπουργείο Τύπου και Πληροφοριών που με εφοδίασαν με πολύτιμα στοιχεία για την μελέτη μου. Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου, στην βιβλιοθηκονόμο της Δημοτικής βιβλιοθήκης Λεμεσού, για τα βιβλία που με βοήθησε να βρω και να χρησιμοποιήσω.

Ιδιαίτερη, μνεία θα ήθελα να εκφράσω στον υπεύθυνο καθηγητή μου κ. Γιάννη Μπουλέ που μου έδωσε πολύτιμες πληροφορίες και συμβουλές για το θέμα μου, έτσι ώστε η μελέτη μου να είναι εύστοχη και αποδοτική.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΠΛΑΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η μελέτη μου αυτή επικεντρώνεται στην πολιτιστική ανάπτυξη της επαρχίας Λεμεσού, μίας αναπτυξιακής και πολιτιστικής δράσης που τα τελευταία χρόνια έχει παραγκωνιστεί, απ' όλους τους εμπλεκόμενους φορείς της, καθώς και λόγω της αλλαγής του τρόπου ζωής του ανθρώπου, (την κρίση των αξιών, την απομάκρυνση από τα ήθη, έθιμα και την παράδοση μας) κυρίως στα μικρά αστικά κέντρα της χώρας μας. Πρόσφατα παρατηρείται το φαινόμενο αυτό και στις επαρχίες. Αυτό οφείλεται στην αλλοίωση του πολιτιστικού θεσμού, με συνέπεια να κατευθύνεται συνεχώς στην περιθωριοποίηση.

Πρωταρχικός σκοπός της μελέτης μου είναι η εστίαση στα προβλήματα που ταλανίζουν τον πολιτιστικό τομέα στις μέρες μας και επιμέρους σκοποί μου, είναι να προσδιορίσω τις ανάγκες του, όπως καταγράφονται σήμερα με την νέα τάξη πραγμάτων που δημιουργείται, καθώς, και την κατάθεση έξυπνων και καινοτόμων προτάσεων για την επίλυση των προβλημάτων του στον τομέα.

Η μέθοδος που ακολούθησα για την συγγραφή της μελέτης μου είναι από το γενικό μέρος στο ειδικό. Με άλλα λόγια στο γενικό μέρος της, ασχολούμαι με το τί ορίζουμε ως πολιτισμό, κουλτούρα, παράδοση, ποια είναι η παρούσα κατάσταση τους, ποια τα προβλήματα που ανακύπτουν συνεχώς, ποιες οι ανάγκες του, ποιοι οι στόχοι του, καθώς και ποιοι είναι αυτοί οι οποίοι εμπλέκονται για τη λειτουργία του. Ταυτόχρονα γίνεται μία γενική επισκόπηση της επαρχίας Λεμεσού, για την παρούσα κατάσταση της, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και μία τελική αναφορά για το πλούσιο πολιτιστικό και πολιτισμικό της κεφάλαιο που έχει ρίζες χιλιάδων χρόνων πριν.

Στο ειδικό μέρος εξειδικεύω το θέμα μου πάνω στην επαρχία Λεμεσού, πιο συγκεκριμένα αναλύω τους πολιτιστικούς πόρους της επαρχίας, τις πολιτιστικές της δράσης και εκδηλώσεις, τους εμπλεκόμενους φορείς, τα έσοδα του δήμου για τις πολιτιστικές διοργανώσεις και τέλος ποια αναπτυξιακά έργα βρίσκονται μπροστά για υλοποίηση, που θα συμβάλουν στη δημιουργία μίας σύγχρονης και όμορφης πολιτιστικά πόλης.

Για τη συγκέντρωση των στοιχείων χρησιμοποίησα διάφορες πηγές. Θεώρησα σκόπιμο πριν το Κεφάλαιο 1 να προτάξω μία σύντομη αναφορά για την διαδρομή της Κύπρου ανά τους αιώνες. Με τον τρόπο αυτό ο αναγνώστης διαμορφώνει το πλαίσιο της πολιτιστικής εξέλιξης του νησιού έχοντας ως αποτέλεσμα των κοινωνικοοικονομικών εξελίξεων στην ευρύτερη περιοχή.

Για το γενικό μέρος αποκόμισα στοιχεία και πληροφορίες από διάφορα βιβλία αξιόλογων συγγραφέων που ασχολήθηκαν με το θέμα του πολιτισμού, από βιβλίο καθηγήτριας μου, από εγκυκλοπαίδειες και περιοδικά της δημοτικής βιβλιοθήκης Λεμεσού, από ομιλία του Υπουργού Πολιτισμού και τέλος από διάφορες ιστοσελίδες στο Internet.

Σ' ότι αφορά το ειδικό μέρος της μελέτης μου, τα στοιχεία απεκόμισα από τις Επιτροπές Πολιτισμού, Ανάπτυξης, καθώς και από τις Οργανωτικές Επιτροπές

φεστιβάλ. Ακόμη, μέσο ερωτήσεων είχα απευθυνθεί κατ' ιδίαν σε αρμόδια στελέχη πάνω στο θέμα αυτό, και τέλος από επισκέψεις μου σε θεατρικούς και μουσειακούς χώρους.

Η μελέτη μου θα αναπτυχθεί σε έξι (6) κεφάλαια εκ των οποίων τα τρία αναφέρονται στο γενικό και στα υπόλοιπα τρία το ειδικό μέρος. Πιο αναλυτικά τα κεφάλαια αναφέρονται:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο:

Στο Κεφάλαιο αυτό, δίνω την αποσαφήνιση εννοιών του "Πολιτισμού", της "Κουλτούρας" και της "Παράδοσης", τα υφιστάμενα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τομέας του πολιτισμού στην Κύπρο, την παρούσα κατάσταση και τις υφιστάμενες λειτουργίες του κυπριακού κράτους απέναντι στον πολιτισμό και την πολιτιστική δραστηριότητα και ανάπτυξη του κράτους σε συνεργασία με εμπλεκόμενους φορείς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο:

Στο Κεφάλαιο αυτό, αναφέρω την εικόνα της πολιτιστικής ανάπτυξης της επαρχίας Λεμεσού στις διάφορες ιστορικές και προϊστορικές περιόδους, και την παρούσα κατάσταση της επαρχίας και συγκεκριμένα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο:

Στο Κεφάλαιο αυτό, δίνω την εικόνα των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της επαρχίας Λεμεσού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο:

Στο Κεφάλαιο αυτό κάνω μία σύντομη περιγραφή των πολιτιστικών υποδομών του δήμου Λεμεσού, καθώς και για τις πολιτιστικές δραστηριότητες που διοργανώνει αυτός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο:

Στο Κεφάλαιο αυτό, παρουσιάζει την εικόνα ανάπτυξης της επαρχίας σήμερα, βάση το πενταετές αναπτυξιακό πρόγραμμα δράσης και την παρέμβαση του δήμου, στην πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη της Λεμεσού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο:

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρω τα δικά μου συμπεράσματα για τον τομέα του πολιτισμού και ταυτόχρονα δίνω τις δικές μου προτάσεις, πιστεύοντας αν κάποιες από αυτές εφαρμοστούν θα βοηθήσουν στην βελτίωση του πολιτιστικού τομέα της επαρχίας με ένα πιο αποδοτικό και ποιοτικό τρόπο απέναντι στους δημότες.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

A. Η ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η Κύπρος, είναι το τρίτο σε μέγεθος νησί της Μεσογείου, και σημαδεύει γεωγραφικά και πολιτιστικά την απώτερη θαλάσσια γραμμή επαφής ανάμεσα στην Ανατολή και στη Δύση και, συγχρόνως οριοθετεί την πιο ακραία προέκταση της Ευρώπης, βαθιά μέσα στους κόλπους της ασιατικής ηπείρου (μια τέτοια τοποθεσία δε χάνει ποτέ τη γοητεία και τη θελκτικότητα της). Ο ταξιδιώτης που προσεγγίζει τη Μεγαλόνησο, από θάλασσα ή αέρα, με την προέλευση στις ακτές της, εύκολα διαπιστώνει από μόνος του ότι το ακρογιάλι γίνεται ξαφνικά δαντέλα, η βλάστηση με την ιερή ελιά, τη χλωρίδα και τη πανίδα ντύνεται με χαρούμενα χρώματα, ο λαμπρός ήλιος με το φως του, γίνεται απαλότερο, το τοπίο και η φιλοξενία παύουν να είναι έκταση και κομματιάζεται σ' ένα σωρό μικρόκοσμων γεμάτων αγάπης.

Το νησί, αυτό, είναι προικισμένο με μια πλούσια χλωρίδα και πανίδα, με στοιχεία απ' όλες τις ηπείρους που τη γειτνιάζουν. Η απομόνωσή του σαν νησί, συνέβαλε στην εξέλιξη πολλών ενδημικών φυτών. Η γεωμορφολογία της επέτρεψε την ανάπτυξη ενός ποικιλόμορφου οικοσυστήματος, που περιλαμβάνει μια ημιαλπική ζώνη, στην κορυφή του Τροόδους, που είναι καλυμμένη με χιόνια για μερικούς μήνες το χρόνο, είναι ορεινή ζώνη όπου και φιλοξενεί το κυπριακό αγρινό το οποίο είναι ένα προστατευόμενο ενδημικό είδος ζώου της Κύπρου. Στην περιοχή της Λάρας-Τοξεύτρας και στον Ακάμα, υπάρχουν παράλιοι υγρότοποι που εκεί προστατεύονται και αναπαράγονται χελώνες. Ακόμη, μπορεί κανείς να συναντήσει αγριολούλουδα και πεταλούδες, διεθνούς σημασίας, καθώς, επίσης, μοναδικά είδη δάσους «μακί», που βρίσκονται στην παράκτια ζώνη.

Η Κύπρος κρατάει τις ρίζες της βαθιά, ως την 6 χιλιετία π.Χ., αυτήν ακριβώς την πύλη ήταν που φύλαγε και συνεχίζει να φρουρεί, σ' όλους τους αιώνες της σκληρής πορείας της. Σημαντικός σταθμός στη ζωή του θαλασσοφιλήτου νησιού, στάθηκε ο εξελληνισμός (2 χιλιετία π.Χ.). Έκτοτε, η Κύπρος, δίνοντας νέα διάσταση στη μοίρα της, πήρε συνειδητά επάνω της το ρόλο του εθνικού ακρίτα και, συγχρόνως, διαμορφώθηκε στην πιο πρόσφορη γέφυρα επικοινωνίας και ανταλλαγών του ελληνικού κόσμου με τους λαούς της Ανατολής. Γι' αυτό, όμως και εξελίχθηκε σ' ένα εξαιρετικό πολύτιμο τμήμα του μείζονος ελληνικού χώρου, που υπολογιζόταν τόσο για την επίκαιρη θέση, στο σταυροδρόμι των τριών Ηπείρων Ασίας, Αφρικής και Ευρώπης, όσο και για τον πλούτο του, σε προϊόντα κυρίως δασικά, μεταλλευτικά και γεωργικά. Τα δεδομένα αυτά υπήρξαν και η αιτία όλων των περιπετειών του νησιού, και της προσέλευσης των κάθε λογής επιδρομών και κατακτητών.

Η επικράτηση του Χριστιανισμού, από τα πρώτα κιόλας βήματα της αποστολικής δράσης την Βυζαντινή περίοδο με τους Αποστόλους Παύλο και Βαρνάβα, ήταν ο δεύτερος μεγάλος σταθμός της ζωής της Κύπρου. Μας χάρισαν μία πολύ πλούσια Βυζαντινή Κληρονομιά από Μοναστήρια και Εκκλησιές. Το αρχαιότερο μοναστήρι είναι του Σταυροβουνίου, που βρίσκεται στη βραχώδη κορυφή ενός ψηλού και απότομου λόφου δυτικά της Λάρνακας και είναι ορατό από μακριά. Το μοναστήρι του Αγίου Νεοφύτου, στη μαγευτική τοποθεσία στο Μελισσόβουνο στα περίχωρα της

Πάφου. Η Ιερά Μονή Κύκκου, ψηλά στην οροσειρά του Τρόοδους, είναι το γνωστότερο και πλουσιότερο μοναστήρι, κλπ. Σε όλα τα μοναστήρια υπάρχουν ενδιαφέρουσες συλλογές εικόνων, το κτίσιμο του κάθε μοναστηριού έχει πρότυπο την εποχή που φτιάχτηκε. Τα δείγματα των Εκκλησιών σήμερα, πραγματικά κοσμούν αριστουργήματα του νησιού. Εξωτερικά οι εκκλησίες είναι απλά πέτρινα με χαρακτηριστικό θόλο οικοδομήματα, μέσα όμως κρύβουν θησαυρούς ανυπολόγιστης αξίας. Έτσι έκανε βίωμα της ένα σημαντικό στοιχείο, που η Ευρώπη σήμερα αποδέχτηκε, και η ορθόδοξη διαφοροποίηση της την κράτησε πλάι και μέσα στο δικό της κόσμο, τον ελληνικό.

Η μυστηριακή πολιτιστική γοητεία της Κύπρου γεννήθηκε μέσα από τη θρυλική της ομορφιά αλλά και μέσα από χιλιετίες όπου οι διάφορες αυτοκρατορίες έδιναν μάχη για να κατακτήσουν τον πολύτιμο αυτό στρατηγικό τόπο. Πέρασε φοβερές δοκιμασίες και διωγμούς, και ωστόσο, ενισχύθηκε η αγάπη, η συνείδηση και η πίστη για την πατρίδα, οι Κύπριοι κατάφεραν να διαφυλάξουν τον ελληνικό χαρακτήρα του νησιού, και κατόρθωσαν να διατηρήσουν ανέπαφη την ελληνική μητρική γλώσσα, και την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Κι όμως, η τόση ιστορία του νησιού, η τέτοια συνέχεια της ζωής και της παράδοσης του, η τόση εμμονή του στην ευρωπαϊκή και ελληνική του ταυτότητα δεν άρκεσαν, και έτσι απλώθηκε το χέρι του Αττίλα, που το 1974 ρήμαξε και μοίρασε το νησί στα δύο, ξεσχίζοντας την ψυχή του. Σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι όπως η Σαλαμίνα, η Έγκωμη, η Λάπηθος, η Μόρφου, η Κερύνεια, βρίσκονται στην κατεχόμενη περιοχή. Ιεροί, Χριστιανικοί χώροι βεβηλώθηκαν και απογυμνώθηκαν από εικόνες, ψηφιδωτά, ξυλόγλυπτα αριστουργήματα και ιερά σκεύη ανεκτίμητης αξίας, πολυάριθμα έργα τέχνης καταστράφηκαν και άλλα πουλήθηκαν στο εξωτερικό. Η παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, πληγώθηκε ανεπανόρθωτα, υπήρξε δηλαδή το "*μοιραίο δώρο της φύσης*".

Ολόκληρο το νησί από μόνο του αποτελεί ένα *πολιτιστικό θησαυρό* και έχει προικιστεί με ένα εκθαμβωτικά όμορφο και ποικίλο μεσογειακό τοπίο. Με το πέρασμα δέκα χιλιετιών έχει χαρίσει στο μικρό αυτό νησί, μια απίστευτα πλούσια ιστορία, σαν ένα συμπόσιο όπου ο κάθε πολιτισμός έχει προσφέρει το δικό του καινούργιο και εξαιρετικά ενδιαφέρον νέο έδεσμα. Με τα χρόνια έχει διαμορφωθεί και η ιδιαιτερότητα της ταυτότητας και του χαρακτήρα των ιδίων των Κυπρίων, ενός λαού ο οποίος δεν ξέχασε πώς να διαβάζει τις αρχαίες επιγραφές που οι πρόγονοι του χάραξαν στους τοίχους των ναών προ αμνημονεύτων χρόνων.

Είναι ένας τόπος ισάξιος της μυστηριακής του γοητείας! Από πού να αρχίσει κανείς για να περιγράψει την τόσο πλούσια κληρονομιά μιας χώρας προικισμένης με 10.000 χρόνια ιστορία. Κάθε γωνιά του νησιού κρύβει στοιχεία και θησαυρούς από την αρχέγονη ιστορία της, το γνήσιο μεσογειακό τοπίο διατηρεί άθικτη την ευλογία της διαχρονικής ομορφιάς της αρχαιότητας. Συναντάμε κάστρα των Σταυροφόρων πλαισιωμένα από ψηλά κυπαρίσσια, ελληνορωμαϊκά θέατρα λαξευμένα μέσα από τα βράχια, βυζαντινά μοναστήρια και εκκλησιές ισορροπημένα στις άκρες των βουνοκορφών, το αρχαίο Κούριο με το υπέροχο θέατρο που δεν έπαψε ποτέ να ζει και όπου μαζεύονται χιλιάδες θεατές για να ζήσουν μαγευτικές βραδιές κάτω από τα άστρα σε θεατρικές παραστάσεις και συναυλίες, το Ιερό της Αφροδίτης, ο Νεολιθικός Οικισμός της Χοιροκοιτίας, οι εννιά βυζαντινές εκκλησίες στο Τρόοδος κλπ.

Στα βουνά και στην ακτή, στις πόλεις και τα χωριά, σε κάθε γωνιά της Κύπρου σας ακολουθεί η πανδαισία του κυπριακού πολιτισμού. Οι πόλεις του νησιού διατηρούν μια λεπτή ισορροπία μεταξύ του αρχαίου και του σύγχρονου. Η πρωτεύουσα, Λευκωσία, είναι περιτοιχισμένη από ενετικά τείχη και προμαχώνες σε σχήμα καρδιάς. Στη Λάρνακα, όπου βρίσκεται το κύριο αεροδρόμιο της Κύπρου, συναντάμε την Εκκλησία του Αγίου Λαζάρου με την κρύπτη του ομώνυμου αγίου που ανάστησε ο Χριστός, κοντά στο λιμανάκι της Πάφου που σφύζει από ζωή, ο επισκέπτης μπορεί να δει τα ρωμαϊκά ψηφιδωτά δάπεδα των Οίκων του Αιώνα, του Αχιλλέα και του Διόνυσου, με τις εκπληκτικές και τόσο καλά διατηρημένες σκηνές από τη μυθολογία.

"Η Πολιτιστική Κληρονομιά¹ κάθε λαού αποτελεί τμήμα της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της ανθρωπότητας. Έτσι, και η δική μας κληρονομιά είναι παγκόσμια και πανανθρώπινη. Κάθε βοήθεια για τη διάσωση της, είναι πολύτιμη και ευπρόσδεκτη".

Παλιός Κυπριακός Χάρτης.

¹ Απόσπασμα από βιβλίο "Πολιτισμός και Αξίες", συγγραφέα Νίκου Ανδρέου.

Β. Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ' ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΝ

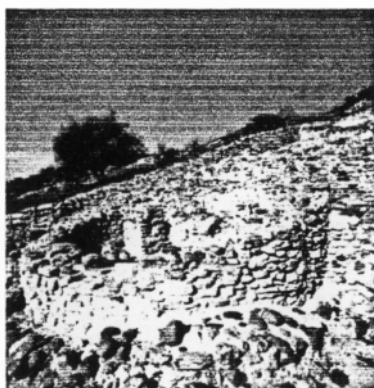

Η μοίρα είναι που της χάρισε αυτή τη θέση, στην Μεσόγειο κοντά σε χώρες με πανάρχαιο πολιτισμό, όπως η Μεσοποταμία, η Συρία, η Παλαιστίνη και η Αίγυπτος. Το σταυροδρόμι της Ανατολής και της Δύσης υπήρξε για το νησί Ευχή και Κατάρα. "Ευχή", γιατί έγινε τόπος συνάντησης ιδεών και πολιτισμών τους οποίους και αφομοίωσε γόνιμα, δημιουργώντας έναν πολιτισμό που φέρει την σφραγίδα μίας ξεχωριστής προσωπικότητας και "Κατάρα" γιατί η στρατηγική της θέση προσέλκυσε από τα πανάρχαια χρόνια όσους διψούσαν για δύναμη στην Ανατολή και στην Μεσόγειο.

Ο φυσικός της πλούτος και η στρατηγική της θέση την έκαναν "μήλο της έριδος", με αποτέλεσμα κατά καιρούς, πολυάριθμοι κατακτητές πέρασαν από την Κύπρο. Κάποιοι απλά πέρασαν και δεν κατόρθωσαν να παραμείνουν, ενώ κάποιοι άλλοι τελικά κατάφεραν να την κατακτήσουν, όπως: οι Φοίνικες, Ασσύριοι, Αιγύπτιοι, Πέρσες, Πτολεμαίοι, Ρωμαίοι, Άραβες, Σταυροφόροι, Φράγκοι, Ενετοί, Άγγλοι και Τούρκοι. Οι λαοί που πέρασαν άφησαν στο διάβα τους ίχνη, στα χώματα της Κύπρου όπως θέατρα, τείχη, κάστρα, μοναστήρια, εκκλησιές.

Η ιστορία κάθε λαού αρχίζει από τότε που υπάρχουν γραπτά αναγνωρίσιμα μνημεία. Οι αιώνες πριν από την ύπαρξη αυτών των κειμένων, ανήκουν στην Προϊστορία όπου στην Κύπρο, χρονολογείται 7000π.Χ-1050π.Χ. Μελετάται κυρίως από ανθρωπολογικά λείψανα, εργαλεία, όπλα, αρχιτεκτονήματα και τεχνουργήματα. Η ιστορία της Κύπρου, είναι από τις αρχαιότερες στον κόσμο, και τα πρώτα σημάδια πολιτισμού παρουσιάζονται πριν από 8000-9000 χρόνια. Η Προϊστορία του νησιού διαιρείται στις τρεις ακόλουθες περιόδους:

ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (7000-3900 π.Χ.)

Η Νεολιθική Εποχή, χωρίζεται σε δύο κατηγορίες την *Ακεραμική* και την *Κεραμική*. Στη Ακεραμική περίοδο, η Κύπρος αποτελεί μία εξελιγμένη πολιτιστική ζωή. Τα ευρήματα από τους οικισμούς της Χοιροκοιτίας και της Καλαβασού, απέδειξαν ένα ψηλό κοινωνικοοικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο.

Μεγάλη επιδεξιότητα φαίνεται να είχαν αποκτήσει οι κάτοικοι των πιο πάνω οικισμών, στην ύφανση ενδυμάτων, στην τεχνική της κατεργασίας της πέτρας και

¹ Στοιχεία από την εγκυκλοπαίδεια Υδρόγειος τόμος "Κύπρος", από έντυπο του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών "Η Κύπρος και το Δράμα της" και από την Ιστοσελίδα στο Internet www.cyprus.gov.cy

των φθαρτών υλικών, όπως του ξύλου, του δέρματος, λίθου, οστών για τη κατασκευή όπλων, εργαλείων. Οι δραστηριότητες τους ήταν περιορισμένες και παρέμειναν ψαράδες και κυνηγοί.

Κατά την Κεραμική περίοδο, διαφοροποιείται κάπως ο τρόπος, ζωής των κατοίκων. Ως κύριες ασχολίες των κατοίκων, γίνονται η γεωργία, η κτηνοτροφία και η βιοτεχνία. Καλλιεργούσαν δημητριακά, όσπρια (φασόλια, ρεβίθια, φακές, μπιζέλια) και ελιές. Τότε, για πρώτη φορά, οι κάτοικοι ασχολήθηκαν με την αμπελουργία, η οποία έμελλε αργότερα να καταστήσει το νησί φημισμένο για τα κρασιά του. Ως κτηνοτρόφοι, προσπαθούσαν να προστατεύουν τους χοίρους, τα αγριογούρουνα, τα ελάφια και τα ψάρια.

Στον κλάδο της βιοτεχνίας μεγάλη ανάπτυξη παρατηρήθηκε στην αγγειοπλαστική και τη μικροτεχνία όπου, άφησαν το λίθο ως πρώτη ύλη, που τον χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι της Ακεραμικής εποχής και ασχολήθηκαν αποκλειστικά με τον πηλό, γι' αυτό άλλωστε ονομάζεται και Κεραμική εποχή.

ΧΑΛΚΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (3900-2500 Π.Χ.)

Τάλαντο Χαλκού

Στην εποχή αυτή, σημειώθηκαν καθοριστικές αλλαγές και πρόοδοι ως προς την πολιτιστική εξέλιξη του νησιού. Οι κάτοικοι θέτουν τις βάσεις ανάπτυξης στη μεταλλουργία που θα αποτελέσει, μαζί με την εκμετάλλευση του χαλκού, την μεγάλη άνθηση της οικονομικής πορείας του νησιού. Υπάρχουν επίσης, ενδείξεις για εντατικότερη ενασχόληση (συνέχεια από τη Νεολιθική εποχή), στη γεωργία, την κτηνοτροφία, το κυνήγι, ιδιαίτερα του ελαφιού το οποίο και απέδιδε πολύ οικονομικά. Η αγγειοπλαστική με τα θαυμάσια λευκά αγγεία που διακοσμούνται με ερυθρωπή βαφή και η μικροτεχνία με τα κομψά ειδώλια της Ερήμης αποτελούν ανεπτυγμένους κλάδους της βιοτεχνίας.

Οι ουσιώδεις αλλαγές έγιναν στις περιοχές της Κερύνειας και σ' εκείνες που βρίσκονται δυτικά της Λευκωσίας όπου και όλες οι περιοχές αυτές είναι κατεχόμενες από τους Τούρκους. Δυστυχώς οι πληροφορίες, μέχρι και σήμερα παραμένουν ανεπαρκείς και η αρχαιολογική έρευνα έχει διακοπεί στις περιοχές αυτές, εξαιτίας της εισβολής.

ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ (2500-1050 Π.Χ.)

Η Κύπρος τα χρόνια αυτά συνδέεται με το χαλκό και το μέταλλο, όπου και γίνεται η αρχή της μεταλλουργίας. Για περισσότερα από 3000 χρόνια το νησί, υπήρξε το μεγαλύτερο κέντρο παραγωγής, επεξεργασίας και εμπορίας χαλκού σ' ολόκληρο τον κόσμο. Το γεγονός αυτό βέβαια, είχε ευνοϊκές επιπτώσεις στην οικονομική και τη πολιτιστική εξέλιξη του νησιού. Πηγή του πολύτιμου μετάλλου, υπήρξε η οροσειρά

του Τροόδους, όπου έφερε στην επιφάνεια κοιτάσματα διάφορων μετάλλων, όπως του χαλκού (σιδηροπυρίτης, ψευδάργυρος όπου παρήγαγαν μπρούντζο).

Η Χαλκολιθική εποχή διαίρεείται στην *Πρώιμη, Μέση και Ύστερη*.

Στην Πρώιμη εποχή, η εντατική κατεργασία του χαλκού και η συστηματική εκμετάλλευση προκαλούν επανάσταση των Κυπρίων στον τρόπο ζωής τους.

Δουλεύουν πολύ σκληρά για να μπορέσουν να συνεχίσουν τις εμπορικές συναλλαγές που έκαναν με τις γειτονικές χώρες. Επίσης, αναπτύχθηκαν όλοι οι κλάδοι της όπως η κεραμική, η μικροτεχνία και η υφαντουργία.

Στη Μέση εποχή, γίνεται και πάλι η ανακάλυψη νέων κοιτασμάτων χαλκού και η κατασκευή χάλκινων εργαλείων, όπλων και κοσμημάτων όπου και, οδηγούν σε μεγάλη οικονομική ανάπτυξη. Εξαιτίας της ζήτησης του μετάλλου, δημιουργήθηκαν εμπορικές συναλλαγές με τις γειτονικές ανατολικές χώρες, της Κύπρου.

Κωνικό ρητό από φαγεντιανή με επικάλυψη σμάλτου.

Απότμημα πήλινης ψημένης πινακίδας με χαραγμένα σύμβολα της Κυπρομινωικής γραφής.

Κορυφαίο, γεγονός αποτέλεσε η Ύστερη εποχή, όπου γύρω στο 1400 π.Χ. εγκαταστάθηκαν οι Μυκηναίοι ως έμποροι. Η σύνδεση της Κύπρου με το μυκηναϊκό κόσμο, επιφέρει βαθιές αλλαγές σ' όλους τους τομείς της ζωής και επηρεάζει την ιστορική πορεία του νησιού. Η μυκηναϊκή παρουσία, εισήγαγε, στη Κύπρο τη γλώσσα (όπου και γίνεται ο εξελληνισμός των Κυπρίων), την θρησκεία, τα πολιτιστικά επιτεύγματα (όπως η γλυπτική, μεταλλοτεχνία, ελεφαντουργία κλπ). Τέλος, η κοινωνία είχε πια εξελιχτεί αρκετά, με την βοήθεια της γραφής, όπου τους είχε γίνει απαραίτητη. Το εμπόριο γινόταν με πολύ γοργούς ρυθμούς στις γύρω περιοχές, και ο πολιτισμός άρχισε να διευρύνεται πλέον σε όλο το νησί.

Μετά την Προϊστορία έρχονται οι *Ιστορικοί χρόνοι*, όπου είναι η περίοδος κατά την οποία υπάρχουν αναγνωρίσιμα γραπτά μνημεία. Η αρχαία περίοδος από τον 11^ο αιώνα π.Χ. έως και τα μέσα του 4^{ου} αιώνα π.Χ. διαίρεείται στις πέντε εποχές: την Κυπρογεωμετρική, την Κυπροαρχαϊκή, την Κυπροκλασική, την Ελληνιστική και την Ρωμαϊκή.

ΚΥΠΡΟΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (1050-750 π.Χ.)

Η 11^η εκατονταετία με την οποία αρχίζει η Κυπρογεωμετρική εποχή είναι από τις πιο καθοριστικές της Ιστορίας της Κύπρου, γιατί μέσα σ' αυτή διαμορφώθηκαν τα κυπριακά βασίλεια, κατά το πρότυπο των μυκηναίων. Τα βασίλεια είχαν τους "άνακτες" ως κεντρικούς φορείς της εξουσίας και αποτελούσαν το κύριο χαρακτηριστικό της πολιτιστικής ζωής στους χρόνους αυτούς.

Αμφορέας με δίχρωμη διακόσμηση.

Όλα τα έργα τέχνης που έφτιαχναν και κυρίως τα αγγεία είχαν γεωμετρικό σχήμα, γι' αυτό άλλωστε ονομάζεται και Κυπρογεωμετρική εποχή.

Πολύ σημαντικό γεγονός της εποχής αυτής, αποτελεί η εμφάνιση των Φοινίκων. Οι Φοίνικες ήταν σημίτες που διακρίθηκαν ως θαλασσοπόροι και έμποροι. Κατά τον Ηρόδοτο, αυτοί, ταξίδευαν "κατ' εμπορίαν" δηλαδή έχοντας ως κίνητρο το κέρδος, σε αντίθεση με τους Έλληνες που ταξίδευαν "κατ' εμπορίαν και θεωρία", δηλαδή όχι μόνο για να αποκομίσουν κέρδη, αλλά και για να μάθουν. Τον 9^ο αιώνα οι Φοίνικες κυριαρχούσαν στη Μεσόγειο, γιατί οι Μυκηναίοι, μετά την "κάθοδο των Δωριέων" (1100 π.Χ.) δεν ήταν σε θέση να ανταγωνιστούν.

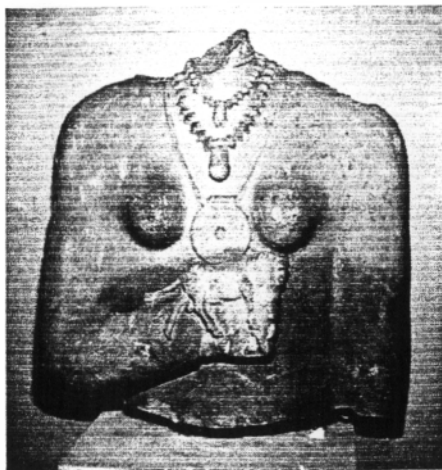
ΚΥΠΡΟΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ (750-475 π.Χ.)

Η ονομασία "Αρχαϊκή" δόθηκε στην εποχή που ακολούθησε τη Γεωμετρική, γιατί θεωρήθηκε πως αποτελεί την απαρχή της εξέλιξης της ελληνιστικής τέχνης που οδηγεί στην τελειότητα της κλασικής. Η Κυπροαρχαϊκή εποχή καλύπτει τριακόσια περίπου χρόνια και είναι πλούσια σε γεγονότα και πολιτιστικά επιτεύγματα.

Η ισχυρότερη δύναμη στη Μέση Ανατολή, τα χρόνια εκείνα, ήταν οι Ασσύριοι, οι Αιγύπτιοι και οι Πέρσες, όπου και υποτάσσουν το νησί. Πρώτοι οι Ασσύριοι, από τη Βόρεια Μεσοποταμία εξαπλώθηκαν στις γύρω περιοχές και εξελίχθηκαν σε μεγάλη δύναμη, διατήρησαν το θεσμό της βασιλείας στη Κύπρο και δεν άλλαξαν τις κοινωνικές δομές. Ακόμη, διαχειρίζονταν ελεύθερα τις υποθέσεις του κράτους ως και το τέλος της ασσυριακής κυριαρχίας (669 π.Χ.).

Μεσολάβησε ένας αιώνας, περίπου "ανεξαρτησίας", όπου το νησί δεν πλήρωνε φόρους σε κανένα ισχυρό. Όμως γύρω στο 560 π.Χ. η Αίγυπτος γίνεται η σπουδαιότερη περιοχή στην Ανατολή και ανατολική Μεσόγειο. Την εποχή της αιγυπτιακής κατάκτησης θα πρέπει να τοποθετηθεί και η επίσκεψη του Σόλωνα στη Κύπρο.

Τη σύντομη αιγυπτιακή κατάκτηση διαδέχτηκε η περσική. Οι Πέρσες ήταν ινδοευρωπαϊκός λαός που κατοικούσε στο οροπέδιο του Ιράν. Όταν οι Πέρσες στα μέσα του 6^{ου} αιώνα π.Χ., διαδέχτηκαν τους Αιγυπτίους στην κυριαρχία της Μεσογείου

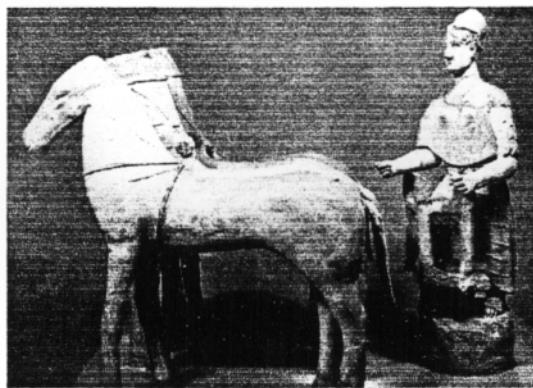
Αγαλμα από ασβεστόλιθο. κρατάει αναθηματικό άγαλμα ταύρου.

και έγιναν κύριοι του κράτους του Κροΐσου στη Λυδία, ο κίνδυνος για την κατάληψη του νησιού ήταν ολοφάνερος.

Οι κάτοικοι επαναστάτησαν με επικεφαλής τον Ονήσιλο, εναντίον των Περσών (όπου και απέτυχαν επανειλημμένα), αργότερα οι Κύπριοι βασιλιάδες αναγκάστηκαν να αναγνωρίσουν την περσική κυριαρχία και να προσφέρουν βοήθεια στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον της Καρίας. Ο Κύρος παραχώρησε στους βασιλιάδες της Κύπρου το δικαίωμα να κόβουν τα δικά τους νομίσματα με Εμβλήματα που διάλεξαν οι ίδιοι, και διαχειρίζονται ελεύθερα τις εξωτερικές υποθέσεις του κράτους. Την περίοδο αυτή η πολιτιστική ανάπτυξη του νησιού χαρακτηρίζεται ως η "χρυσή εποχή".

ΚΥΠΡΟΚΛΑΣΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (475-325 Π.Χ.)

Την εποχή αυτή, γίνονταν επανειλημμένες προσπάθειες των Ελλήνων για την απελευθέρωση της Κύπρου από τους Πέρσες όπου και κατέληξαν σε αποτυχία, οι προσπάθειες αυτές, συνέλαβαν στη συνειδητοποίηση του γεγονότος πως το νησί αποτελούσε τμήμα του ελληνισμού. Σε αποτυχία κατέληξε, επίσης, ο δεκαετής πόλεμος του Ευαγόρα για την αποτίναξη του περσικού ζυγού, ενώ πραγματοποιήθηκε ο στόχος του να καταστήσει τη Σαλαμίνα κέντρο ελληνικού πολιτισμού. Στο τέλος, της εποχής αυτής, η Μακεδονία αρχίζει να ισχυροποιείται και να μπαίνει στο προσκήνιο. Το όνειρο του Φίλιππου Β' ήταν να ενώσει τους Έλληνες και να βαδίσει εναντίον των Περσών, πράγμα που το πραγματοποιεί ο γιος του Αλέξανδρος. Ο λαός πρόσφερε βοήθεια στον Αλέξανδρο κατά την πολιορκία της Τύρου.

Κεραμική παράσταση με σύμπλεγμα αλόγων.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (325-30 Π.Χ.)

Μετά, τον θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου (323 π.Χ.), αρχίζει μια περίοδος ανταγωνισμών και πολέμων ανάμεσα στους φιλόδοξους στρατηγούς-διάδοχους που ήθελαν να γίνουν κύριοι της αυτοκρατορίας που κληρονόμησαν. Λίγο αργότερα, το νησί έγινε "μήλον της έριδος" (λόγω της στρατηγικής θέσης και του πλούτου), ανάμεσα στον Πτολεμαίο Λάγου, στο σατράπη της Αιγύπτου και τον Αντίγονο. Όταν κυριάρχησε στην Κύπρο, ο Πτολεμαίος τέθηκε τέρμα στη ζωή των κυπριακών βασιλείων, ενός θεσμού που λειτούργησε στο νησί αιώνες. Ακόμη-

επικράτησε το ελληνικό αλφάβητο και οι ελληνικές επιδράσεις παρέμειναν στην τέχνη, τέλος στις πόλεις διατηρήθηκε κάποιος βαθμός περιορισμένης αυτοδιοίκησης.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ (58 Π.Χ. ΕΩΣ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 4^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ Μ.Χ.)

Οι λόγοι που οδήγησαν στην κατάληψη της Κύπρου, από τους Ρωμαίους ήταν στρατιωτικοί, πολιτικοί και οικονομικοί. Την εποχή αυτή, της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας η πολιτιστική ζωή, υπήρξε πλούσια, όπως μαρτυρείται από τα γυμνάσια, τα θέατρα και τα στάδια που ανακαλύφθηκαν σε διάφορες πόλεις. Ιδιαίτερη ακμή όμως παρουσίασε η πρωτεύουσα της Κύπρου η Πάφος με το ιερό της Αφροδίτης που αποτελούσε το κέντρο της εθνικής, θρησκευτικής και πολιτιστικής ζωής του νησιού, επίσης ρόλο έπαιξαν οι πόλεις Σαλαμίνα, Σόλοι, Κούριον. Ο θεσμός του Κοινού Κυπρίων (χρησίμευε για την λατρεία των Ρωμαίων αυτοκρατόρων και διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη θρησκευτική όσο και στην πολιτιστική ζωή του νησιού. Διαχειρίζονταν τους οικονομικούς πόρους, είχε δικαίωμα κοπής χάλκινων νομισμάτων.

Σταθμό στην ιστορία της Κύπρου, κατά τη Ρωμαϊκή εποχή αποτελεί ο εκχριστιανισμός του νησιού από τους Απόστολους Παύλο και Βαρνάβα που άρχισε το 45 μ.Χ.

Γυναικείο κεφάλι από ασβεστόλιθο. Φέρει πέπλο και σκουλαρική σε σχήμα σταφυλιού.

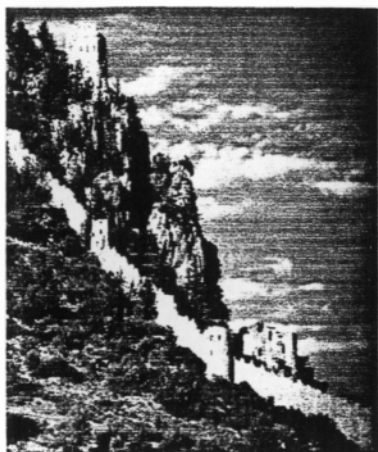
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (330-1191 Μ.Χ.)

Η Κύπρος γίνεται επαρχία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Κατά την περίοδο αυτή, επήλθαν πολλές ζημιές στο νησί, καταστράφηκε η Πάφος από σεισμό, αργότερα και η Σαλαμίνα. Ο Μ. Κωνσταντίνος έδειξε ενδιαφέρον για το νησί και η του μητέρα Αυτοκράτειρα Ελένη επισκέπτεται την Κύπρο όπου και ιδρύει το μοναστήρι του Σταυροβουνίου. Το 488 μ.Χ. ανακάλυψαν τον τάφο του Απ. Βαρνάβα καθώς και το χειρόγραφο Ευαγγέλιο του Ματθαίου.

Την ίδια περίοδο, ο αυτοκράτορας Ζήνων έδωσε πλήρη αυτονομία στον Κύπριο Αρχιεπίσκοπο. Την περίοδο της Βυζαντινής αυτοκρατορίας άρχισαν οι Αραβικές και Αιγυπτιακές επιδρομές στο νησί. Το τέρμα στις επιδρομές αυτές το έδωσε ο αυτοκράτορας Νικηφόρος Φωκός. Παρ' όλα αυτά, η βυζαντινή περίοδος άφησε στην Κύπρο μια πλούσια καλλιτεχνική και αρχιτεκτονική κληρονομιά.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑΣ (1191-1489 Μ.Χ.)

Το κάστρο της Κερύνειας.

Το 1191 μ.Χ. η Κύπρος, καταλήφθηκε από τον Βασίλειο της Αγγλίας τον Ριχάρδο το Λεοντόκαρδο κατά την μετάβαση του στους Αγίους Τόπους. Αργότερα, ο Ριχάρδος μεταβίβασε την Κύπρο σε Τάγμα Ιπποτών, τους Νάϊτες, και στη συνέχεια την πούλησαν στους Λουζινιανούς της Γαλλίας. Η ίδρυση του Βασιλείου των Λουζινιανών από τον Γουΐδωνα Λουζινιανό, επικράτησε από το 1192 μέχρι το 1489 μ.Χ. από μεγάλη φεουδαρχική οικογένεια της Δ. Γαλλίας, όπου και υπήρξε ο θεμελιωτής των Φράγκων στη Κύπρο. Είχαν εισάγει το φεουδαρχικό σύστημα και η εξουσία βρισκόταν ολοκληρωτικά στα χέρια του βασιλιά και της άρχουσας τάξης

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ (1489-1571 Μ.Χ.)

Η ογδοντάχρονη Ενετική κυριαρχία, ήταν χειρότερη της Φραγκοκρατίας. Το εμπόριο και η γεωργία καταστράφηκαν, η δημόσια υγεία μηδενίστηκε και ο λαός, τελικά παραδόθηκε. Η Βενετία διόρισε τοποτηρητή, και Βενετσιάνικους συμβούλους όπου βοηθούσαν για θέματα οικονομικά, δικαιοσύνης και για τον στρατό.

ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ (1571-1878 Μ.Χ.)

Το 1571 οι Οθωμανοί εισέβαλαν στην Κύπρο. Η Οθωμανική κατάκτηση είχε σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία της Τουρκοκυπριακής μειονότητας, στην Κύπρο. Ο πληθυσμός προήλθε από τα μέλη του Οθωμανικού στρατού που εγκαταστάθηκαν στο νησί, και από χριστιανούς που κατ' ανάγκη εξισλαμίσθηκαν.

Προσωπογραφία του Χατζηγεωργάκη Κορνέρο.

Κατά την αυτοκρατορία αυτή, διοικητικά η Κύπρος περιήλθε στην αρμοδιότητα του μεγάλου Βεζίρη. Το 19 αι. η Κύπρος διαιρείται σε έξι επαρχίες, οι οποίες και ονομάστηκαν "καϊμακλάκια" και τέθηκαν υπό ένα τοπικό διοικητή. Λίγο, αργότερα η Λευκωσία, πέφτει στον Οθωμανικό ζυγό, ενώ την συλλογή φόρων την αναλαμβάνουν ο Αρχιεπίσκοπος και η Ορθόδοξη ιεραρχία.

Το 1821 απαγχόνισαν τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό και αμέσως μετά αποκεφάλισαν μητροπολίτες, γιατί κατηγορούνταν για σχέδια συμμετοχής στην Ελληνική Επανάσταση ενάντια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΓΓΛΟΚΡΑΤΙΑΣ (1878-1959)

Το 1878-1914 η Κύπρος ενοικιάζεται από την Τουρκία στη Βρετανία. Στο τέλος, του 1914 το νησί προσαρτάται από την Βρετανία σαν αποτέλεσμα της έκρηξης του Α' Παγκόσμιου πολέμου. Αργότερα η Βρετανία προσφέρει την Κύπρο στην Ελλάδα με τον σκοπό ότι θα βοηθήσει στον πόλεμο ενάντια στην Γερμανία. Το 1923, με την Συνθήκη της Λωζάνης η Τουρκία αποκηρύττει όλα "τα δικαιώματα" της στην Κύπρο. Το λαϊκό ξεσκήκωμα των Ελληνοκυπρίων υπέρ της Ένωσης με την Ελλάδα γίνεται το 1931, όπου το κυβερνείο καίγεται και αναστέλλεται το σύνταγμα.

Το 1955-1959 έχουμε το Αντιαποικιακό αγώνα της ΕΟΚΑ. Η "Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών" αρχίζει ένοπλο απελευθερωτικό αγώνα εναντίον του αποικιακού ζυγού για Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Το 1958, ο Αρχιεπίσκοπος της Κύπρου Μακάριος εξορίζεται στις Σεύχελλες, και το 1959 επιστέφει. Τον ίδιο χρόνο με τις συμφωνίες Λονδίνου και Ζυρίχης γίνεται ανεξάρτητο κράτος, και στις 16 Αυγούστου το 1960 γίνεται η επίσημη ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας και το τέλος της Βρετανικής κυριαρχίας.

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ (1974 Μ.Χ.)

Στις 15 Ιουλίου, το 1974 εκδηλώνεται το πραξικόπημα εναντίον του Αρχιεπίσκοπου Μακαρίου που οργανώθηκε από τη στρατιωτική χούντα των Αθηνών. Στις 20 Ιουλίου, Τούρκικα στρατεύματα εισβάλλουν στην Κύπρο, για να αποκαταστήσουν τη Συνταγματική τάξη. Τέλος, στις 14 Αυγούστου γίνεται η δεύτερη επίθεση εναντίον του νησιού με αποτέλεσμα, η Τουρκία να καταλαμβάνει το 37% του βόρειου εδάφους της Κυπριακής γης. Εκτός από την παραχάραξη της ιστορίας και της παράδοσης έγινε και η αλλοίωση του δημογραφικού χαρακτήρα με το μαζικό εκτοπισμό των κατοίκων και την εγκατάσταση εποίκων στα κατεχόμενα εδάφη.

Τούρκοι αλεξιπτωτιστές ρίχνονται εκατοντάδες στο έδαφος της Κυπριακής γης.

ΜΕΡΟΣ Ι^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι^ο

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

1.1 ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ ΕΝΝΟΙΩΝ

1.1.1 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Πολιτισμός³, μια λέξη, γεμάτη πλατιές έννοιες και διαφορετικές κάθε φορά ερμηνείες. Αποδίδει μια δυναμική λειτουργία, ένα πνευματικό κλίμα και μια δημιουργική ατμόσφαιρα. Η έννοια του είναι στενά συνδεδεμένη με τη παιδεία, την επιμόρφωση, την επικοινωνία, την ψυχαγωγία, την εκδήλωση με αποτέλεσμα την πνευματική και ψυχαγωγική αναβάθμιση, την κοινωνική ανάπτυξη.

Αυτό που συνήθως, λανθασμένα ονομάζουμε πολιτισμό, είναι το σύνολο των δομών και δραστηριοτήτων που σχετίζονται με πολιτιστικές εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες στους διάφορους τομείς της τέχνης. Πολιτισμός είναι ο βαθμός ανάπτυξης των υλικών και πνευματικών συνθηκών της κοινωνικής ζωής του ανθρώπου. Περιλαμβάνει, το σύνολο της καθημερινής ζωής, την ίδια την ποιότητα, τις συνθήκες ζωής και το περιβάλλον εργασίας.

Ο πολιτιστικός τομέας δράσης και ενεργοποίησης κατ' αναλογία είναι ένας χώρος πολυδιάστατος που αγγίζει όλες τις παραπάνω έννοιες. Το πεδίο δράσης του πολιτισμού αγκαλιάζει ένα πολύ ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και αντικατοπτρίζει μ' αυτόν τον τρόπο την πολυπλοκότητα και το επίκαιρο της σύγχρονης κοινωνίας. Η τεχνολογική ανάπτυξη έρχεται να προσθέσει στον τομέα δράσης του μια νέα διάσταση, αναπόφευκτη στη σύγχρονη κοινωνία διευρύνοντας και πλουτίζοντας την εφαρμογή του.

1.1.2 ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Οι περισσότεροι ορισμοί που έχουν δώσει οι κοινωνικοί επιστήμονες στην έννοια κουλτούρας βασίζονται στον ορισμό του Taylor ο οποίος στηρίζει ότι κουλτούρα⁴ είναι ένα πολύπλοκο και σύνθετο στοιχείο που περιλαμβάνει τις γνώσεις, τις πεποιθήσεις, τα πιστεύω, την τέχνη, τους νόμους, τα ήθη – έθιμα και τις ικανότητες και συνήθειες που αποκτά ο άνθρωπος ως μέλος της κοινωνίας.

Η ιστορία της κουλτούρας είναι η ιστορία των μορφωτικών ιδεωδών και των πνευματικών αξιών, που πραγματοποιεί και επιδιώκει η ανθρώπινη κοινωνία στις

³⁻⁴ Αποσπάσματα από το βιβλίο "Πολιτισμός και Περιφερειακή Ανάπτυξη", κ. Ευγενίας Μπιτσάνη

διάφορες φάσεις τις εξέλιξης της. Με αυτή την έννοια, συμπίπτει σχεδόν με την διαμόρφωση της διανοίας και του ήθους των αξιών που διέσωσε η πνευματική και ηθική παράδοση μιας κοινωνικής ομάδας. Κατά μια πιο σύγχρονη έννοια, η κουλτούρα νοείται ένα σύνολο αντικειμένων, εργαλείων, θεσμών, τρόπων συμπεριφοράς ανεξαρτήτων μεταξύ τους όπου και χρησίμευαν στους ανθρώπους για να λύσουν συγκεκριμένα προβλήματα που βρίσκουν στο περιβάλλον τους. Με βάση την παραπάνω έννοια, η κουλτούρα μελετά συνήθειες, τον τρόπο ζωής, τους οικονομικούς, πολιτικούς, κοινωνικούς, εκπαιδευτικούς και καλλιτεχνικούς θεσμούς.

Το ζήτημα του πολιτισμού και της κουλτούρας εμφανίζει ιδιαιτερότητες από τόπο σε τόπο. Οι πολιτιστικές δραστηριότητες και οι παραδόσεις κάθε χώρας η σύνθεση του πολιτισμού, το μορφωτικό, πνευματικό και βιοτικό επίπεδο δημιουργούν συγκεκριμένες ανάγκες και απαιτήσεις.

1.1.3 ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Ο λαϊκός πολιτισμός⁵ και η παράδοση είναι χώροι γερά δεμένοι με τις ρίζες μας, την πατρίδα μας, αλλά και το βλέμμα μπροστά, στο καινούργιο. Με το ένα πόδι στην λαϊκή κληρονομιά και με το άλλο στην καινούργια γενιά, στο παρόν και το αύριο. Δύο τάσεις και διαθέσεις που αναζητούν να εκφράσουν την επιθυμία μέσα από διαφορετικές τέχνες. Λαμβάνει διάφορες μορφές τέχνης και έκφρασης, από απλοϊκούς και καθημερινούς ανθρώπους, άτομα χωρίς ιδιαίτερη πνευματική καλλιέργεια και παιδεία, ικανά να δημιουργήσουν και να καλλιεργήσουν αριστουργήματα βγαλμένα από την καθημερινή τους βιοπάλη μέσα από το γέλιο και το δάκρυ.

Λαϊκό είναι αυτό που δημιουργεί ο ίδιος ο λαός και μπορεί να είναι αντικείμενο πρακτικής χροιάς (εργαλεία, ενδύματα κλπ) ή από προϊόντα αισθητικής και συναισθηματικής ανάγκης και από αγαθά του πνεύματος (χορούς, παραμύθια, τραγούδι κλπ). Τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα του λαϊκού πολιτισμού είναι το ομαδικό, το αυθόρμητο, το απρόσωπο και ο κατά παράδοση τρόπος παραγωγής, συντήρησης και διάδοσης της λαϊκής δημιουργίας. Στους τομείς του, περιλαμβάνεται ο χορός, η μουσική, τα έθιμα, οι δημόσιες γιορτές κλπ.

Παράδοση είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα αξιών, δημιούργημα της λαϊκής έμπνευσης και προϊόν της κοινής, ομαδικής, διανοήσης και ευαισθησίας που αναφέρεται στον πνευματικό, καλλιτεχνικό και ηθικό βίο των ανθρώπων. Χαρακτηριστικά της είναι η γλώσσα, η ποίηση, οι θρύλοι, διάφορες μορφές τέχνης στη λαϊκή τους έκφραση όπως χορός, τοπική ενδυμασία, ζωγραφική ξυλογλυπτική, διακοσμητική, χειροτεχνία. Ακόμη, ευρεσιτεχνίες και κατασκευές που εξυπηρετούν πρακτικές ανάγκες των ανθρώπων όπως εργαλεία και κατασκευές.

Τέλος, παράδοση θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι μια συνέχεια από πολιτιστικές εκφράσεις που εξελίσσονται με εντάσεις και υφέσεις σε στενή ανταπόκριση με τη ζωή, σε όλες τις εκδηλώσεις και τα χαρακτηριστικά της κατά τη διάρκεια μίας αντίστοιχης ιστορικής περιόδου.

⁵ Αποσπάσματα από το βιβλίο "Πολιτισμός και Περιφερειακή Ανάπτυξη", κ. Ευγενίας Μπιτσάνη

1.2 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

1.2.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τομέα στην Κύπρο πριν από μερικά χρόνια είχε κάποια υστέρηση έναντι σε άλλους τομείς ανάπτυξης και έτσι χρειάστηκε σημαντική βελτίωση για την προώθηση του. Τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η υστέρηση αυτή περιστρέφονται γύρω από τους ακόλουθες άξονες:

- (1) Αδυναμία των υφιστάμενων μηχανισμών και των εμπλεκόμενων φορέων να προωθήσουν τις πολιτιστικές δραστηριότητες,
- (2) Ελλιπής πολιτιστική υποδομή,
- (3) Ανεπάρκεια των πόρων που διατίθενται για την πολιτιστική ανάπτυξη,
- (4) Μη ικανοποιητική συμμετοχή του κοινού στην πολιτιστική διεργασία,
- (5) Λιγοστή πολιτιστική επικοινωνία και περιορισμένες ανταλλαγές με τις χώρες του εξωτερικού.

1.2.2 ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, όταν οι αρμόδιες αρχές είχαν να αντιμετωπίσουν την αδυναμία και την έλλειψη της πολιτιστικής δραστηριότητας και ανάπτυξης, έθεσαν μια κατευθυντήρια γραμμή, ως προς την πολιτική για πολιτιστική αναβάθμιση και ανάπτυξη όπου και επέβαλαν τους ακόλουθους στόχους⁶:

1. Το σεβασμό και την ενίσχυση της δυνατότητας κάθε λαού να χαράσσει το δικό του δρόμο πολιτισμού διατηρώντας τα στοιχεία της πολιτιστικής του ταυτότητας και κληρονομιάς για να προσφέρει στη παγκόσμια πολιτιστική δημιουργία, αρχή που αποκτά ιδιαίτερη σημασία στην Κύπρο λόγω συνεχούς επιβουλής και κατοχής από ξένους κατακτητές.
2. Τον εκδημοκρατισμό της πολιτιστικής ανάπτυξης ώστε να μπορεί κάθε πολίτης να γίνει καταναλωτής – δέκτης αλλά και φορέας της πολιτιστικής δημιουργίας.
3. Την τήρηση και τον σεβασμό προς τις πανανθρώπινες αξίες.
4. Με δεδομένο την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., αποκτά ιδιαίτερη σημασία ο Ευρωπαϊκός Προσανατολισμός ο οποίος επιβάλλει την παροχή στους πολίτες της χώρας μας, τη δυνατότητα πρόσβασης στην Ευρωπαϊκή ποικιλομορφία.

⁶ Οι στόχοι και οι σκοποί του πολιτισμού είναι από συνέντευξη του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού κ. Ουράνιο Ιωαννίδη, στην εφημερίδα Φιλελεύθερος

1.3 ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

1.3.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ⁷

Η Κυβέρνηση της Κύπρου, αναγνωρίζοντας τον πανάρχαιο πολιτισμό, που πληγώθηκε ανεπανόρθωτα από διάφορους κατακτητές, και που μπόρεσε να επιβιώσει και να μη χαθεί, γιατί κρατούσε βαθιά μέσα στις ρίζες του την έννοια αυτή, σήμερα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εξύψωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού και παράλληλα έχει εφαρμόσει μία δυναμική πολιτιστική πολιτική. Με την βοήθεια του Υπουργείου Πολιτισμού, που είναι ο επίσημος κρατικός φορέας παροχής πολιτιστικών υπηρεσιών, ενδυναμώνει την πολιτική της πολιτιστικής ανάπτυξης και αποσκοπεί στην προώθηση της καλύτερης προσφοράς Πολιτιστικών Υπηρεσιών.

Το Κράτος και το *Υπουργείο Πολιτισμού*, έχουν αναλάβει συντονιστικό ρόλο σε πολιτιστικά θέματα με παροχή αυξημένων κονδυλίων κάθε χρόνο από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και ταυτόχρονα την οργανωτική και τεχνική βοήθεια για την προώθηση των Πολιτιστικών Υπηρεσιών στο νησί.

Το *Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού*, αποσκοπούν στην οργάνωση, προβολή και εμπορία των πολιτιστικών προϊόντων της υπαίθρου, για την διατήρηση και την διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών προϊόντων της Χειροτεχνίας.

Το *Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου* συνεχώς κάνει καινούργιες ανασκαφές με την συνεργασία Κυπρίων και ξένων αρχαιολόγων, δημιουργώντας καινούργιους χώρους μελέτης και επίσκεψης. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων πραγματοποιεί έργα αποκατάστασης, συντήρησης και προώθησης της κληρονομιάς με την οικονομική ενίσχυση του κράτους και με την βοήθεια των *Αρχαιολογικών Τμημάτων και Ιδρυμάτων* της Κύπρου.

Η *Τοπική Αυτοδιοίκηση* δεν θα μπορούσε να παραμείνει αμέτοχη, στην προσπάθεια της κυβέρνησης για την ανάδειξη του πολιτισμού, γιατί θεωρείται απαραίτητη συνιστώσα ανάπτυξης αφού τα αντικείμενα που αγγίζει και τα μέσα που χρησιμοποιεί συντελούν στην προώθηση της πολιτιστικής κουλτούρας, στην καλύτερη ενσωμάτωση του κοινωνικού συνόλου, στην εξύψωση του πνευματικού επιπέδου και στην ψυχαγωγία. Οι δήμοι στις διάφορες πόλεις διοργανώνουν εκδηλώσεις, εκθέσεις σε πολιτιστικούς χώρους σε τακτές χρονικές περιόδους.

Τέλος, η *Ευρωπαϊκή Ένωση* συμβάλει και αυτή με τον τρόπο της στην προβολή του κυπριακού πολιτισμού, με διάφορα σεμινάρια που γίνονται στο εξωτερικό. Σε κάποιες από τις επιτροπές της Ε.Ε. συμμετέχουν και Κύπριοι εκπρόσωποι που προωθούν την προβολή του αρχαίου μας πολιτισμού καθώς επίσης με κονδύλια και με οργανωτική ενίσχυση.

⁷ Στοιχεία από το έντυπο "Κύπρος", του Υπουργείου Τύπου και Πληροφοριών και από την Ιστοσελίδα του στο Internet www.pio.gov.cy

1.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1.4.1 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Σήμερα, η πολιτιστική ζωή στο νησί θεωρείται αρκετά ανεπτυγμένη, στηρίζεται και προβάλλεται η συγγραφική και εικαστική δραστηριότητα, η μουσική, ο χορός, ο λαϊκός πολιτισμός και η τέχνη. Έχουν καθιερωθεί θεσμοί, όπως ο θεσμός των διαλέξεων, συμποσίων και σεμιναρίων, ο θεσμός των λογοτεχνικών βραβείων, το διεθνές φεστιβάλ "Τα Κύπρια" και κινηματογραφικά φεστιβάλ, κοινά πολιτιστικά προγράμματα με την Ελλάδα καθώς και προγράμματα πολιτιστικών ανταλλαγών της Κύπρου με 40 και πλέον χώρες.

Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες, έχοντας ως αρμοδιότητα την ανάπτυξη των Γραμμάτων και των Τεχνών στην Κύπρο, την ενημέρωση και συμμετοχή του κοινού στο πολιτιστικό γίνεσθαι, και την προβολή των επιτευγμάτων της πολιτιστικής δραστηριότητας στο εξωτερικό, διαδραματίζουν ένα ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτιστικής φυσιογνωμίας του τόπου, ιδιαίτερα με τους θεσμούς που έχουν καθιερώσει κατά τα τελευταία χρόνια, έχουν δρομολογήσει στο μέτρο του δυνατού, συγκροτημένη ανάπτυξη της πολιτιστικής ζωής του νησιού.

Ασκούν συγκεκριμένη πολιτική, στους διάφορους τομείς, της πολιτιστικής ζωής (Λογοτεχνία, Εικαστικά, Μουσική, Κινηματογράφος, Λαϊκός Πολιτισμός, Χορός, κλπ) η οποία τα τελευταία τρία χρόνια έχει πάρει μια άλλη διάσταση με την υλοποίηση συγκεκριμένων νέων μέτρων για παραπέρα ανάπτυξη του κυπριακού πολιτισμού.

Πιο αναλυτικά, οι δραστηριότητες των Πολιτιστικών Υπηρεσιών παρουσιάζουν την εξής εικόνα:

1. Λογοτεχνία - Βιβλίο – Πνευματικά Περιοδικά

Μια από τις πλέον ουσιαστικές δραστηριότητες των υπηρεσιών αυτών, προς τη κατεύθυνση της στήριξης και προβολής της συγγραφικής δραστηριότητας του τόπου συνιστά η έκδοση έργων λογοτεχνικού, ιστορικού και καλλιτεχνικού περιεχομένου. Το πνευματικό περιοδικό "Cyprus To-day" που εκδίδεται κάθε μήνα, έχει σαν σκοπό να ενημερώνει στο εξωτερικό τους ενδιαφερόμενους για την πολιτιστική ζωή της Κύπρου.

Τα κυπριακά λογοτεχνικά, βιβλία και οι αποστολές βιβλίων στο εξωτερικό επιδοτεί το Κράτος με ποσό που ανέρχεται στις 50.000 Λ.Κ. το χρόνο. Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες επιδοτούν σχεδόν το σύνολο των βιβλίων για τα οποία υποβάλλονται αιτήσεις κάθε χρόνο, οι οποίες αφορούν κυπριακές εκδόσεις.

Με τα βιβλία αυτά τροφοδοτούνται βιβλιοθήκες στο εσωτερικό και εξωτερικό. Με τη πρωτοβουλία και με τη συνεργασία άλλων φορέων πραγματοποιούνται στην Κύπρο, εκθέσεις ελληνικού βιβλίου και περιοδικών. Στην προσπάθεια τους για τη διεθνή προβολή της κυπριακής παραγωγής βιβλίου και την προώθηση των κυπριακών εκδόσεων στο εξωτερικό, η Ένωση Κυπρίων εκδοτών λαμβάνει κάθε χρόνο μέρος με δικό της περίπτερο σε εκθέσεις βιβλίου στο εξωτερικό. Τα τελευταία χρόνια η Κύπρος

συμμετέσχε στις εκθέσεις της Φραγκφούρτης, του Καΐρου, της Ιερουσαλήμ και της Μπολόνια.

Από το 1991 με τη σύσταση της *Συμβουλευτική Επιτροπή Επιχορήγησης Εκδόσεων* που έχει πρωταρχικό σκοπό την ενθάρρυνση ιδιωτών, εκδοτικών οργανισμών και πολιτιστικών φορέων, αναλαμβάνει την έκδοση πολυδάπανων επιστημονικών έργων κυπριακής γραμματείας, όπου έχει να παρουσιάσει ένα αξιόλογο έργο, αφού έχουν επιχορηγηθεί μέχρι και σήμερα πάνω από 80 εκδόσεις.

2. Κυπριακή Βιβλιοθήκη

Κατά το τελευταίο διάστημα έχουν καταβληθεί ιδιαίτερες προσπάθειες για αναβάθμιση της λειτουργίας της Κυπριακής Βιβλιοθήκης. Είδη έχουν φανεί τα πρώτα αποτελέσματα μέσα από τις ανοδικές τάσεις που παρουσιάζονται σ' όλους τους τομείς.

Συνεχίζεται η λειτουργία του κέντρου ISBN ενώ, ύστερα από ενέργειες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ιδρύθηκε το Κυπριακό Κέντρο Εγγραφής Περιοδικού Τύπου (ISSN), το οποίο υπάγεται στο Διεθνές Κέντρο ISSN που εδρεύει στη Γαλλία.

Υπάρχουν δύο ειδών βιβλιοθήκες: οι Δημοτικές βιβλιοθήκες και οι Κοινοτικές βιβλιοθήκες, όπου το κράτος παρέχει στις βιβλιοθήκες οικονομική ενίσχυση για την ίδρυση και την λειτουργία τους.

3. Διαλέξεις – Συμπόσια - Σεμινάρια

Κατά τα τελευταία χρόνια συνεχίστηκε ο θεσμός των διαλέξεων με ομιλητές από την Κύπρο και το εξωτερικό, καθιερώθηκε η σειρά "Νεοέλληνες Λογοτέχνες", πραγματοποιήθηκε το συμπόσιο "Κύπριοι Λογοτέχνες που έζησαν στην Ελλάδα" και οργανώθηκαν τα Σεμινάρια Νέας και Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας της Κύπρου.

Με στόχο την προβολή και καταξίωση της πνευματικής - καλλιτεχνικής δραστηριότητας του τόπου και των δημιουργών της, καθιερώθηκε το 1993 ο θεσμός των Αριστείων Γραμμάτων και Τεχνών. Η λειτουργία του θεσμού αυτού, όπως και του θεσμού των λογοτεχνικών βραβείων, στηρίζεται στις υπηρεσίες της Συμβουλευτικής Επιτροπής Γραμμάτων.

4. Πολιτιστικά Σωματεία

Τα πολιτιστικά σωματεία ενισχύονται οικονομικά από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες για τις πνευματικές και καλλιτεχνικές τους εκδηλώσεις. Πέραν τούτου, με στόχο την ενθάρρυνση των πνευματικών και καλλιτεχνικών πραγμάτων του τόπου, σε πολλές περιπτώσεις ενισχύουν σημαντικές εκδηλώσεις των σωματείων, παραχωρώντας σ' αυτά έκτακτη επιχορήγηση.

5. Κρατική Ορχήστρα Δωματίου Κύπρου και Κρατική Ορχήστρα Νέων Κύπρου

Ιδρύθηκε το 1987 με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και από το 1988 λειτούργησε σε μόνιμη βάση, δίνοντας συναυλίες σε όλες τις πόλεις της ελεύθερης Κύπρου. Παρά το γεγονός ότι η Ορχήστρα Δωματίου δεν έχει θεσμοθετηθεί σε επαγγελματικό επίπεδο επιτελεί ένα αξιόλογο έργο στον τομέα της προβολής της μουσικής και κατ' επέκταση της πολιτιστικής ανέλιξης του κυπριακού λαού. Η Κρατική Ορχήστρα Δωματίου, εκτός από τις 10 περίπου σειρές συναυλιών που δίνει κάθε χρόνο σε όλες τις πόλεις, παρουσιάζεται έκτακτα συναυλίες σε διάφορες επετείους, και σ' άλλες εκδηλώσεις. Αποτελείται από 80 μέλη, ηλικίας 11-25 χρονών, και στόχος της είναι να βοηθήσει τα μέλη της να βελτιώσουν το επίπεδό τους, να συμβάλει στην ενθάρρυνση περισσότερων νέων να ασχοληθούν σοβαρά με τη μουσική και να αποτελέσει πηγή, που θα τροφοδοτεί την Κρατική Ορχήστρα Δωματίου.

6. "ΤΑ ΚΥΠΡΙΑ"

Το Διεθνές Φεστιβάλ "Τα Κύπρια" έχει αναβαθμιστεί την τελευταία τριετία έτσι που να είναι σήμερα η σημαντικότερη πολιτιστική διοργάνωση του τόπου. Μέσα από το πρόγραμμα "Τα Κύπρια", ο κυπριακός λαός έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει εκδηλώσεις διεθνούς επιπέδου. Σημαντικές θεατρικές παραστάσεις, μπαλέτου, όπερας, συμφωνικές συναυλίες και άλλες αξιόλογες εκδηλώσεις περιλαμβάνονται πάντα στο πρόγραμμα. Σημαντική είναι στις εκδηλώσεις αυτές η ελληνική συμμετοχή, όπου μέσα από αυτή η συνεργασία της Κύπρου με το Υπουργείο Πολιτισμού και το Υπουργείο Τουρισμού Ελλάδας έχει φτάσει σε υψηλά επίπεδα.

7. Εικαστικές Τέχνες

Στόχος, είναι η ενθάρρυνση και προβολή στην Κύπρο και στο εξωτερικό της σύγχρονης εικαστικής δημιουργίας, η καλλιτεχνική ενημέρωση του κοινού και την αναβάθμιση της καλλιτεχνικής δημιουργίας για την ενθάρρυνση και τη δημιουργία αντιπροσωπευτικής συλλογής μέσα από την οποία να παρουσιάζεται η πορεία της κυπριακής τέχνης από την αρχή του αιώνα μας μέχρι σήμερα.

8. Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης

Η ανάδειξη της κυπριακής τέχνης από την κρατική πινακοθήκη γίνεται με Εκθέσεις στο Εξωτερικό που συμβάλουν στην προβολή της σύγχρονης κυπριακής τέχνης. Για το σκοπό αυτό, οργανώθηκαν εκθέσεις όπου συμμετάσχουν και Κύπριοι καλλιτέχνες σε διεθνείς διοργανώσεις τέχνης. Με Αναδρομικές Εκθέσεις στην Κύπρο για γνωριμία του κοινού με το έργο σημαντικών πρωτεργατών της σύγχρονης κυπριακής τέχνης, όπου έχουν οργανώσει εκθέσεις καλλιτεχνών όπως του Αδαμάντιου Διαμαντή και του

Τηλέμαχου Κάνθου. Τέλος, και με Εκθέσεις από το Εξωτερικό με σκοπό τη γνωριμία του κοινού με το έργο ξένων καλλιτεχνών οργανώνονται συχνά εκθέσεις, συνήθως στα πλαίσια των προγραμμάτων πολιτιστικών συμφωνιών με άλλες χώρες.

9. Πολιτιστικές Συμφωνίες

Διαμορφώνουν και υλοποιούν περισσότερα προγράμματα και πολιτιστικές ανταλλαγές που καταρτίζονται στα πλαίσια των διμερών πολιτιστικών συμβάσεων, που συνδέουν την Κύπρο με 40 και πλέον χώρες. Κάθε χρόνο διοργανώνουν μεγάλο αριθμό εκδηλώσεων από τις χώρες αυτές εκθέσεις βιβλίου, τέχνης, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικές προβολές. Η Κύπρος αντιπροσωπεύεται με άτομα ή ομάδες στις διάφορες χώρες και συγχρόνως φιλοξενεί καλλιτέχνες από τον από αυτές τις χώρες.

10. Διεθνείς Οργανισμοί

Τα Κράτος και οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες βρίσκονται σε συνεχή επαφή με διεθνείς οργανισμούς όπως η ΟΥΝΕΣΚΟ και η Πολιτιστική Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης και συμμετέχουν ενεργά στα πολιτιστικά τους προγράμματα. Στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων για ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καταβάλλονται προσπάθειες για σύνδεση και εμπλοκή της στα πολιτιστικά προγράμματα Αριάν, Ραφαήλ και Καλειδοσκόπιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάτι που θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό για τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της Κύπρου.

11. Πρόγραμμα "ΘΡΑΚΗ-ΑΙΓΑΙΟ-ΚΥΠΡΟΣ Ενιαίος Χώρος"

Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει αμοιβαία διοργάνωση ποικίλων εκδηλώσεων, έχει καθαρά πολιτιστικό χαρακτήρα και αποβλέπει στην περαιτέρω σύσφιγξη των σχέσεων ανάμεσα στην Κύπρο και στην περιοχή της Θράκης και του Αιγαίου. Στα πλαίσια των εκδηλώσεων αποστέλλονται χορωδίες, θεατρικά και χορευτικά συγκροτήματα, διοργανώνονται εικαστικές εκθέσεις και άλλες εκδηλώσεις, ενώ φιλοξενούνται και εκδηλώσεις στην Κύπρο.

12. Λαϊκός Πολιτισμός

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού εισηγήθηκε την περίληψη ειδικού κονδυλίου για το λαϊκό πολιτισμό, για να δημιουργηθούν οι προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξής του. Τα πιο σημαντικά έργα που έχουν διεκπεραιωθεί μέσα στα τελευταία χρόνια είναι "Η Δημοτική Μουσική στην Κύπρο", ταινία ντοκιμαντέρ για τη λαϊκή τέχνη, και για τον παραδοσιακό χορό.

Ακόμη, οργανώνονται εκθέσεις κυπριακής λαϊκής τέχνης στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ενισχύονται και επιχορηγούνται τοπικά φεστιβάλ στις αγροτικές κυρίως περιοχές, κατά τη θερινή περίοδο.

13. Σύγχρονος Χορός

Έχει καθιερωθεί ξεχωριστό κονδύλι για το χορό και δίδεται συστηματικά έμφαση στις χορευτικές δραστηριότητες και χορευτικές εκδηλώσεις, επιχορηγώντας διάφορα συγκροτήματα για τη δημιουργία χορευτικών παραστάσεων και για την προβολή τους.

14. Ανάπτυξη Κινηματογράφου

Σε θέματα κινηματογράφου, έχει επιδειχθεί σημαντική δραστηριότητα όσον αφορά στην πραγματοποίηση φεστιβάλ και άλλων κινηματογραφικών εκδηλώσεων. Οι εκδηλώσεις αυτές πραγματοποιούνται είτε στα πλαίσια των πολιτιστικών συμβάσεων σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας, είτε σε συνεργασία με τις κινηματογραφικές λέσχες. Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες επιχορηγούν νέους σκηνοθέτες να παρουσιάζουν τις ταινίες τους σε διεθνή φεστιβάλ, προβάλλοντας έτσι τον κυπριακό κινηματογράφο στο εξωτερικό.

15. Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου (Θ.Ο.Κ.)

Το θέατρο γνώρισε μεγάλη ακμή στην Κύπρο τα παλιά χρόνια. Απόδειξη, είναι τα αρχαία θέατρα της Σαλαμίνας, του Κουρίου και της Πάφου. Στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας ξέπεσε, και έπεσε στην αφάνεια και κατά τη περίοδο της Αγγλικής Αποικίας τη θεατρική ζωή του τόπου τη συντηρούσε η ιδιωτική πρωτοβουλία, και την υπηρετούσαν κυρίως ερασιτεχνικοί και ημεπαγγελματικοί Κυπριακοί θίασοι καθώς και θίασοι από την Ελλάδα. Μετά την ανεξαρτησία, τη θεατρική ζωή του τόπου σημάδεψαν ο "Οργανισμός Θεατρικής Ανάπτυξης Κύπρου" (ΟΘΑΚ) και το "Θέατρο Τέχνης Κύπρου", που ιδρύθηκαν το 1961 με μερική επιχορήγηση από την τότε "Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση". Τα δύο αυτά θεατρικά σχήματα μαζί με το θέατρο του ΡΙΚ, που ιδρύθηκε το 1969, έφεραν τη δημιουργία του Θ.Ο.Κ.

Ο Θ.Ο.Κ. ιδρύθηκε το 1971, με σκοπό την προαγωγή του θεάτρου στην Κύπρο, την καλλιέργεια του θεατρικού καλλιτεχνικού συναισθήματος του λαού και την προαγωγή των καλλιτεχνικών σχέσεων μεταξύ του κυπριακού θεατρικού κόσμου και του θεατρικού κόσμου της Ελλάδας και των άλλων χωρών. Αποτελεί μία σοβαρή προσπάθεια, για τη δημιουργία θεατρικής ζωής στον τόπο. Παρά τις οικονομικές και άλλες δυσχέρειες που αντιμετώπισε, μπόρεσε σε έξι μήνες μετά από την ίδρυσή του να συμπληρώσει τις προπαρασκευές του και το Νοέμβριο το 1971

ανέβασε σε πρώτη παράσταση στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, τον "ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑ" του Αισχύλου.

Το πραξικόπημα και η τουρκική εισβολή του 1974, κοντά στα άλλα κακά που έφεραν, κτύπησαν και το Θ.Ο.Κ. στα πρώτα χρόνια της ανάπτυξής του. Οι χώροι

παραστάσεων μειώνονται στο μισό, το αρχαίο θέατρο της Σαλαμίνας βρίσκεται υπό τουρκική κατοχή. Έτσι, δίνει παραστάσεις σε καταυλισμούς με δωρεάν είσοδο για τους πρόσφυγες, πραγματοποιεί περιοδεία στην Ελλάδα και μαζεύει 26.000 Λ.Κ. για το ταμείο εκτοπισθέντων. Μεταφέρει στην Αθήνα το πρώτο κυπριακό μήνυμα θέλησης, στο "Ηρώδειο", για ζωή και λευτεριά με τους "ΟΜΗΡΟΥΣ", την κυπριακή ηθογραφία "ΝΕΡΟΝ ΤΟΥ ΔΡΟΠΗ".

Σιγά-σιγά αλλά σταθερά καθιερώνεται σαν το πρώτο θεατρικό σχήμα της Κύπρου. Πραγματοποιεί περιοδείες σε αστικά και αγροτικά κέντρα, κάνει συχνές εξόδους στην Ελλάδα όπου εκεί γίνεται δεκτός σαν Οργανισμός με ιδιαίτερες αξιώσεις. Άνθρωποι του θεάτρου από την Ελλάδα και άλλες χώρες του εξωτερικού, καλούνται να βοηθήσουν το νεοσύστατο θέατρο της Κύπρου. Όλα αυτά συμβάλλουν στη σταθερή αύξηση των θεατών, στη θετικότερη ανταπόκριση του κοινού στις διάφορες εκδηλώσεις γύρω από το θέατρο, και στην αποδοχή του ως ένα θεατρικό σχήμα με διεθνή εμβέλεια.

Μπόρεσε να καθιερωθεί και να δώσει παραστάσεις που τίμησαν το θέατρο και την Κύπρο. Από το 1979 συμμετέχει στις ετήσιες εκδηλώσεις του Φεστιβάλ Αθηνών και από το 1980 και μετέπειτα στην Επίδαυρο, όπου μόνο τα καλύτερα θεατρικά σχήματα έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τα έργα τους. Πήρε επίσης μέρος τρεις φορές στη Διεθνή Συνάντηση Αρχαίου Ελληνικού Δράματος στους Δελφούς.

Στο εξωτερικό έδωσε παραστάσεις στην Αγγλία, Αίγυπτο, Γερμανία, Βουλγαρία, στην πρώην Σοβιετική Ένωση και τις Η.Π.Α. Πήρε μέρος σε Διεθνή Φεστιβάλ όπως, στο Φεστιβάλ Σαϊξπηρ στη Βαϊμάρη, στο Φεστιβάλ των Εθνών στη Σόφια και στο Φεστιβάλ Βαλίτσας στη Βουλγαρία.

Μεγάλη τιμή για το θέατρο της Κύπρου θεωρείται και η πρόσκληση του Οργανισμού Μεγάλου Μουσικής Αθηνών για συμπαραγωγή της τραγωδίας του Ευριπίδη "ΕΛΕΝΗ" που ανέβηκε στο Μέγαρο Μουσικής στην Αθήνα το 1993, πήρε μέρος στο Φεστιβάλ Αθηνών το 1994, στις πολιτιστικές εκδηλώσεις "ΠΡΕΣΠΕΣ '94", στο 24^ο Φεστιβάλ Ολύμπου το 1995 καθώς και στο Διεθνές Φεστιβάλ Πειραματικού Θεάτρου που διοργανώθηκε στο Κάιρο. Το 1996 παρουσίασε άλλα τρία έργα στο Εθνικό Θέατρο στην Ελλάδα μέσα στα πλαίσια συνεργασίας.

Μετά τη λειτουργία του διεύρυνε τις δραστηριότητες του και μετατράπηκε σε Οργανισμό Θεατρικής Ανάπτυξης. Ο αναπτυξιακός τομέας του, αναλαμβάνει έργα θεατρικής υποδομής, επιχορηγεί θεατρικά σχήματα (μη κερδοσκοπικές εταιρείες) που πληρούν τους όρους και τα κριτήρια επιχορήγησης που αυτός καθιέρωσε.

Διανέμει δωρεάν εισιτήρια σε μαθητές, σε φτωχές οικογένειες, επιχορηγεί αξιόλογα θεατρικά συγκροτήματα κυπριακών παραστάσεων σε παροικίες στο εξωτερικό, διοργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια, διαλέξεις, ομιλίες, παρουσιάσεις, σε συνεργασία με το Δήμο Λεμεσού ίδρυσε το Κυπριακό Μουσείο Θεάτρου, επιχορηγεί σε ετήσια βάση τρεις θιάσους: το Ένα και το Σατιρικό θέατρο και την Εταιρία Θεατρικής Ανάπτυξης Λεμεσού. Το κόστος των αναπτυξιακών του δαπανών για την πενταετία ανήλθε γύρω στα 2,5 εκ. ΛΚ.

Η έλλειψη κατάλληλων θεατρικών σκηνών τόσο στις πόλεις όσο και στην ύπαιθρο υπήρξε ένα από τα σοβαρότερα εμπόδια στη θεατρική ανάπτυξη του τόπου. Συνεργάστηκε και εξακολουθεί να συνεργάζεται με τις τοπικές αρχές για μελέτη και εκπόνηση σχεδίων και επιπρόσθετα παρέχει τεχνική και οικονομική βοήθεια για βελτίωση των υφισταμένων και για ανέγερση νέων θεατρικών σκηνών.

Με σκοπό την καλλιέργεια και ανάπτυξη της θεατρικής συνείδησης, ο Θ.Ο.Κ. και το Πανεπιστήμιο Κύπρου έχουν μια αποδοτική συνεργασία που περιλαμβάνει: συμπαραγωγή έργων, συνδιοργάνωση σεμιναρίων, ημερίδων, διαλέξεων, συζητήσεων και θεατρολογικών συμποσίων, καθιέρωση ετήσιας φοιτητικής συνδρομής για τις παραστάσεις, παραχώρηση βιντεοκασετών από τις παραγωγές του, οργανωμένες επισκέψεις φοιτητών για παρακολούθηση δοκιμών και παραχώρηση δωρεάν εισιτηρίων για τους Ελλαδίτες φοιτητές του Πανεπιστημίου Κύπρου.

16. Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού (Κ.Ο.Α.)

Η υποδομή του ΚΟΑ περιλαμβάνει έργα αθλητικής υποδομής στην ύπαιθρο (συνεχίζεται δηλαδή η στήριξη της υπαίθρου μέσα στα πλαίσια του προγράμματος της επαρχιακής ανάπτυξης, με τη δημιουργία νέων γηπέδων ποδοσφαίρου σε χωριά και κοινότητες), σωματειακά γήπεδα όπως το Κλειστό Γυμναστήριο του Παναθηναϊκού και το Διεθνές Σκοπευτήριο στη Λεμεσό. Παράλληλα συνεχίστηκε η διαδικασία ανέγερσης του Κλειστού Γυμναστηρίου του Απόλλωνα και η αναβάθμιση της αίθουσας της ΑΕΛ στη Λεμεσό, τέλος, περιλαμβάνει ομοσπονδιακά γήπεδα, όπως το Κλειστό Γυμναστήριο στη Λάρνακα, το Κλειστό Γυμναστήριο Υψηλού Αθλητισμού στον Αγρό.

Η αθλητική δραστηριότητα του, αφορά την ανάπτυξη και βελτίωση του προγράμματος "Αθλητισμός Για Όλους". Το πρόγραμμα αυτό λειτούργησε στις πόλεις και στην ύπαιθρο όπου ενεργοποίησε πέραν από 11.000 άτομα. Παράλληλα αναπτύχθηκε το πρόγραμμα "Παιδί και Κολύμπι" στο οποίο ενεργοποιήθηκαν πέραν των 6.000 παιδιών ηλικίας 8-12 ετών και διευρύνθηκε το πρόγραμμα που απευθύνεται στη μέση και τρίτη ηλικία. Αποκοπή στη στήριξη των προγραμμάτων στα σωματεία και στα αθλήματα. Το σύνολο των δαπανών του για τα αναπτυξιακά έργα ανήλθε περίπου σε 30 εκ. Λ.Κ.

Στηρίζει διεθνείς συνεργασίες με διεθνείς πολιτικούς και αθλητικούς οργανισμούς. Διοργάνωσε τη 15η Ανεπίσημη Υπουργική Διάσκεψη στη Λευκωσία στις 14-15 Μαΐου 1998 με μεγάλη επιτυχία. Σ' αυτή συμμετείχαν πέραν των 40 Ευρωπαϊκών χωρών με τους αρμόδιους για τον αθλητισμό Υπουργούς ή εκπροσώπους τους.

Επίσης, αναβαθμίζει και υπογραφεί νέες αθλητικές συμφωνίες με Ευρωπαϊκές χώρες μέσα στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Αθλητικού Χάρτη. Αναβαθμίστηκαν οι αθλητικές συμφωνίες της Κύπρου με την Ελλάδα, τη Ρωσία, Ιορδανία και το Ισραήλ και λοιπές.

17. Στέγες Γραμμάτων και Τεχνών

Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες παρέχουν ένα οίκημα στην Λευκωσία με σκοπό την παροχή στέγης σε Σωματεία, που υπηρετούν τις Τέχνες και τα Γράμματα.

18. Μουσείο Αγώνος

Έχουν αρχίσει και βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο οι εργασίες για την ανέγερση του νέου κτιρίου του Μουσείου Αγώνος. Παράλληλα, γίνονται μελέτες για τη διαμόρφωσή του σ' ένα σύγχρονο μουσείο, το οποίο θα προβάλλει κατά τον καλύτερο δυνατό, τρόπο με τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας, και τον εθνικοαπελευθερωτικό Αγώνα του '55 - '59.

19. Σπίτι της Κύπρου

Μέσω του Σπιτιού της Κύπρου στην Αθήνα συνεχίστηκε η προσπάθεια προβολής της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της Κύπρου στην Ελλάδα. Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες έχουν την ευθύνη του καταρτισμού του προγράμματος των εκδηλώσεων, που αποστέλλονται από την Κύπρο, έχουν την ευθύνη για τους προϋπολογισμούς και την επίλυση των διαφόρων προβλημάτων που αφορούν τη λειτουργία του Σπιτιού της Κύπρου. Στο πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνονται διαλέξεις, εκθέσεις εικαστικών, μουσικές εκδηλώσεις, παρουσιάσεις βιβλίων και γενικά εκδηλώσεις που βοηθούν το ελλαδικό κοινό να γνωρίσει από κοντά τους Κύπριους δημιουργούς και τα έργα τους.

20. Κρατικό Αρχείο

Με στόχο τη διαφύλαξη του πνευματικού και καλλιτεχνικού έργου των Κυπρίων δημιουργών και την προώθησή του στην Κύπρο και στο εξωτερικό, οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες άρχισαν τη μηχανογράφηση του αρχειακού υλικού του έργου Κυπρίων μουσικών, συγγραφέων, σκηνοθετών και εικαστικών καλλιτεχνών. Το αρχειακό υλικό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, βιογραφικό και εργογραφικό υλικό, παρουσιάσεις και κριτικές έργων τους, συνεντεύξεις, φωτογραφικό και ακουστικό υλικό. Πρωταρχικός ρόλος του, είναι η εξεύρεση και η συντήρηση όλων των ιστορικών εγγράφων που αφορούν την Κύπρο και η δημιουργία των συνθηκών για πρόσβαση όλων των ατόμων και μελετητών της ιστορικής παράδοσης του τόπου.

21. Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Στα πλαίσια της αναβάθμισης του ρόλου των Πολιτιστικών Υπηρεσιών ως του αρμόδιου κρατικού φορέα, για συντονισμό της πολιτιστικής κίνησης του τόπου, έχει τεθεί σε λειτουργία από το Μάρτιο του 1996 ηλεκτρονικό αρχείο (www.pio.gov.cy) παρακολούθησης πολιτιστικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται σε ολόκληρη την Κύπρο. Έτσι μπορεί να ανταποκριθεί στις σημερινές ανάγκες και να βελτιώσει ποιοτικά και ποσοτικά το επίπεδο πληροφόρησης και ενημέρωσης της διεθνούς κοινής γνώμης.

22. Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου

Η αποστολή του ιδρύματος σαν κρατικός τηλεοπτικός σταθμός περιλαμβάνει την προαγωγή του κυπριακού πολιτισμού, της εθνικής ποιότητας και της εμπέδωσης δημοκρατικών αρχών προσφέροντας ένα μείγμα από προγράμματα τοπικού και διεθνούς περιεχομένου για την ψυχαγωγία των διάφορων ομάδων του λαού.

1.5 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.5.1 ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ⁸

Η Κύπρος έχει μακρά παράδοση στη λαϊκή τέχνη, αλλά και φήμη διεθνή για το χειροτεχνικό της πολιτισμό. Από το 1975 ιδρύθηκε στο Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού η Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας, στελεχωμένη με εξειδικευμένο προσωπικό ανέλαβε τη σχεδίαση και εφαρμογή προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται και έχουν σαν κύριο στόχο την προγραμματισμένη και μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της χειροτεχνίας.

Η Υπηρεσία Χειροτεχνίας μέσω των αναπτυξιακών της προγραμμάτων αποβλέπει:

- (1) Μελετά και έρευνά την παραδοσιακή λαϊκή τέχνη και σύγχρονη χειροτεχνία, την ποιοτική και αισθητική βελτίωση των αντικειμένων που παράγονται από ιδιώτες οικοτέχνες και βιοτέχνες.
- (2) Σχεδιάζει και δημιουργεί νέα προϊόντα βασισμένα στη παράδοση και προσαρμοσμένα στις ανάγκες της σύγχρονης ζωής.
- (3) Καθοδηγεί και παρέχει τεχνική βοήθεια στους τεχνίτες για επαγγελματική επάρκεια και ανέλιξη, οργανώνει, προγραμματίζει και ελέγχει τη παραγωγή σε μικρά ιδιωτικά εργαστήρια και ομάδες ατόμων με ιδιαίτερη έμφαση στις αγροτικές περιοχές. Οργανώνει εκθέσεις για την προώθηση της πολιτιστικής χειροτεχνίας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό με στόχο τη διασφάλιση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.
- (4) Συμμετέχει σε πολιτιστικές και τουριστικές δραστηριότητες σε συνεργασία με άλλα κυβερνητικά τμήματα και οργανισμούς.

Από το 1979 η Υπηρεσία αυτή, στεγάζεται στο Κέντρο Χειροτεχνίας και παράλληλα λειτουργεί στις ελεύθερες πόλεις. Λειτουργούν πειραματικά εργαστήρια, που καλύπτουν όλους τους τομείς της χειροτεχνίας, όπως ξυλογλυπτική, λαϊκές φορεσιές, φυθκιαωτικό υφαντό, αγγειοπλαστική, καλαθοπλεκτική/ψαθοπλεκτική, λευκαρίτικο κέντημα, αργυροχοΐα. Υπάρχει μόνιμο εκθετήριο με αυθεντικά παλιά και σύγχρονα χειροτεχνήματα και καταστήματα πωλήσεων ειδών χειροτεχνίας.

Η Υπηρεσία Χειροτεχνίας επιδίωξε να ξαναζωντανέψει τη λαϊκή τέχνη και να προβάλει στην Κύπρο και στο εξωτερικό, το μεγαλείο του χειροτεχνικού πολιτισμού του νησιού. Τα κυπριακά χειροτεχνήματα που αγοράζονται από τους ξένους επισκέπτες γίνονται οι καλύτεροι πρέσβεις της θέλησης του κυπριακού ελληνισμού να συνεχίσει τον αγώνα μέχρι την τελική δικαίωση.

Κάποια από τα χειροτεχνήματα που προωθεί είναι τα ακόλουθα:

⁸ Στοιχεία από έντυπα του Υπουργείου Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού

1. Ξυλογλυπτική

Από τα πανάρχαια χρόνια η Κύπρος ήταν γνωστή για τα δάση της που κάλυπταν σχεδόν ολόκληρο το νησί. Το ξύλο ως πρώτη βασική ύλη και εύκολο στην ανάπλαση, χρησιμοποιε για την κατασκευή караβιών, γεωργικών, οικιακών εργαλείων καθώς, και ως οικοδομικό υλικό και μορφή ενέργειας. Με το πέρασμα των χρόνων ο άνθρωπος άρχισε να δημιουργεί με το ξύλο καλλιτεχνικά δημιουργήματα και έργα τέχνης τα ξύλινα αγάλματα.

Το ξύλο στα χέρια των διαφόρων δημιουργών του, ανάλογα με την εποχή και ανάλογα με το ιδεολογικό υπόβαθρό τους άρχισε να μετατρέπεται σε μέσο έκφρασης και να παίρνει διάφορες μορφές. Η αφαίρεση και ο συμβολισμός δίνουν διακοσμητικά στοιχεία που μαζί με γεωμετρικά σχήματα φτιάχνουν θαυμάσιες συνθέσεις. Τα βασικά σύμβολα στην κυπριακή ξυλογλυπτική είναι τα πουλιά, το λιοντάρι, ο σταυρός, τα κυπαρίσσια, οι μαργαρίτες.

Χρωματιστό Μπαούλο.

Τα βασικά είδη ξυλείας που χρησιμοποιούνται, είναι ο πεύκος, η καρυδιά και το κυπαρίσσι. Στη ξυλογλυπτική υπάρχουν διάφορες τεχνικές όσον αφορά τη διακόσμηση των διάφορων μοτίβων, όπως η Εσώγλυφτη (η απλούστερη μορφή πάνω στην επιφάνεια), η Εξώγλυφτη (τα σκαλιστά διακοσμητικά ξύλα), η Ανάγλυφη (διάσπαρτοι όγκοι σχημάτων) και η Ολόγλυφη (ομοιόμορφοι όγκοι σχημάτων σε όλες τις διαστάσεις).

Η ξυλογλυπτική στην Κύπρο χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:

- α) Εκκλησιαστική
- β) Κοσμική

Η *Εκκλησιαστική* ξυλογλυπτική ανθεί κυρίως από το 16ο αιώνα όταν καθιερώνεται το ψηλό ξυλόγλυπτο τέμπλο. Εδώ βλέπουμε τη δύναμη της έκφρασης στο ξύλο σε εικονοστάσια, προσκυνητάρια, δεσποτικούς θρόνους, γυναικωνίτες, σκάμους, ξύλινα εξαπτέρυγα, πόρτες, παράθυρα. Η *Κοσμική* ξυλογλυπτική χωρίζεται σε δύο κατηγορίες στην αστική και τη λαϊκή. Στην αστική ξυλογλυπτική περιλαμβάνονται όλα τα ξυλόγλυπτα είδη επίπλων που χρησιμοποιήθηκαν από τους ανθρώπους των πόλεων όπως κονσόλες, ερμάρια, τραπέζια, καρέκλες. Τα αντικείμενα αυτά, ανάλογα με την κοινωνική τάξη του ιδιοκτήτη και ανάλογα με την περιοχή, ποικίλουν σε πλούτο μοτίβων, συνθέσεων και σε ποιότητα υλικών. Στη λαϊκή ανήκουν όλα τα απλοϊκά ξυλόγλυπτα που χρησιμοποιούσαν κυρίως στα χωριά.

Με τη βιομηχανική επανάσταση οι ρυθμοί ανάπτυξης άλλαξαν και τα καταναλωτικά αγαθά άρχισαν να μας βομβαρδίζουν καθημερινά. Η μαζική παραγωγή των αγαθών μας κατακλύζει σε τέτοιο βαθμό με αποτέλεσμα καθετί που είναι μερικών χρόνων να είναι και παλιό και έξω από τη "γραμμή" και τη "μόδα". Σήμερα μέσα σ' αυτό το κλίμα όπου

καθετί το χειροποίητο είναι "ακριβό" και "ασύμφορο", η Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας, ανέλαβε την ευθύνη της αναβίωσης και της συντήρησης του χειροποίητου παραδοσιακού ξυλόγλυπτου που στην ουσία είναι η κληρονομιά που έφθασε μέσα από τους αιώνες στα χέρια μας.

2. Λαϊκές Φορεσιές

Το ένδυμα είναι ένα είδος ρητορικής, μιλάει και μας πληροφορεί για το πρόσωπο που φοράει το ένδυμα και την εποχή. Το ντύσιμο είναι έκφραση του σώματος, της στάσης, της δουλειάς της ανάπαυσης, της ανθρώπινης επικοινωνίας. Είναι ένα σύνθετο κοινωνικοπολιτιστικό σύστημα. Για το σύνθετο σύστημα συνεργάζονται ο υφαντής, ο μεταλλοτεχνίας, ο σχεδιαστής. Όμως για να μιλήσουμε για ένδυμα πρέπει πρώτα να μιλήσουμε για ύφασμα και υφαντική.

Τα υφάσματα γίνονταν στα παλιά χρόνια με ζωικές ίνες που το μαλλί τους προέρχεται από τα πρόβατα και το μετάξι, και τις φυτικές ίνες, από το βαμβάκι και το λινάρι.

Η ενδυμασία των γυναικών ήταν πολύ απλή και συντηρητική αλλά συνάμα και πολύ γραφική. Αποτελείτο από το εξωτερικό ένδυμα, το πουκάμισο και τα μακριά βρακιά. Το πουκάμισο, βαμβακερό για τις καθημερινές ή μεταξωτό για τις γιορτές, με πολύ πλατιά μανίκια και ιδιότυπη διακόσμηση, τις "ραφάδες" από πολύχρωμες πετρούδες τις "λελέτσιες". Κάτω από το πουκάμισο φορούσαν "φουκάρι" το που έφτανε μέχρι τον αστράγαλο, όπου και σούρωνε.

Υπάρχουν πλούσια πολύχρωμα φουκάρια, Κεντητά στον αργαλειό. Η "σαγιά" φοριόταν ως το 19ο αιώνα στις περισσότερες αστικές και αγροτικές περιοχές της Κύπρου, είναι φόρεμα καμωμένο από μεταξοβαμβακερό ύφασμα ριγωτό, που υφαινόταν στη "βούφα" ή τον "αργαλειό". Είχε μανίκια μακριά και πλατιά, τα "προμάνινα". Διατηρήθηκε σε τοπικές παραλλαγές στις απόμακρες περιοχές της Καρπασίας και της Πάφου.

Επίσης, εξωτερικό ένδυμα των αγροτικών περιοχών της Κύπρου ήταν και το "φουστάνι", μονοκόμματο φόρεμα με πέττες, το οποίο επικράτησε ως τα μέσα του αιώνα, οπότε άρχισε ο εκσυγχρονισμός της κυπριακής υπαίθρου. Μαζί με το φόρεμα χρησιμοποιούσαν κεντημένα ποδιά για τις γιορτές και απλή για τις καθημερινές.

Ο κεφαλόδεσμος ή η "κουρούκλα" επικράτησε στις περισσότερες περιοχές. Είναι ένα λεπτό βαμβακερό μαντήλι σε διάφορα χρώματα, βυσσινί, σκούρο πράσινο, για τις νέες και καφέ για τις ηλικιωμένες.

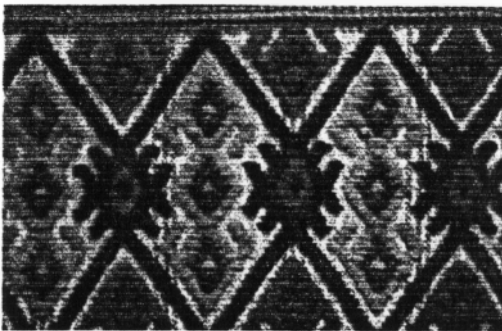
Στην άντρική φορεσιά δεν υπάρχουν σημαντικές παραλλαγές από περιοχή σε περιοχή. Το βασικό μέρος της φορεσιάς είναι η βράκα που φοριόταν σε ολόκληρη την Κύπρο με ασήμαντες παραλλαγές, και το γιλέκο. Η βράκα φτιαχνόταν από τρία φύλλα ύφασμα, για να γίνεται πιο μεγάλη και φουντωτή με βαμβακερό ύφασμα που υφαινόταν από τις γυναίκες στο σπίτι.

Γύρω από τη μέση έδεναν τη "ζώστρα", που ήταν συνήθως μαύρο από μάλλινο δίμιτο υφαντό για τους ηλικιωμένους και κόκκινο για τους νέους. Οι νέοι φορούσαν, πολύχρωμη μεταξωτή ζώστρα το "ταραπουλούζι" στις γιορτές καθώς επίσης και την ημέρα του γάμου τους. Η στολή συμπληρωνόταν με μπότες, τις "ποδίνες" από δέρμα αίγας, με χοντρές σόλες, οπλισμένες με καρφιά, τις "ρίζες" για προστασία από τα φίδια. Στο κεφάλι φορούσαν παλαιότερα μαντήλι περιτυλιγμένο γύρω από αυτό. Το γαμπρικό μαντήλι ήταν ζωηρόχρωμο, αγοραστό μάλλινο, διακοσμημένο στις άκριες με δαντέλα.

3. Φυθκιώτικο Υφαντό

Η προέλευση του φυθκιώτικου χάνεται στα βάθη των αιώνων και είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ιστορία του νησιού. Γεωμετρικά σχήματα παρόμοια με τα φυθκιώτικα χρησιμοποιήθηκαν από την αρχαιότητα όπως φαίνεται σε αγγεία της Γεωμετρικής Περιόδου. Η υφαντική γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη στα βυζαντινά χρόνια και την εποχή των Ενετών και Λουζινιανών, όταν κυπριακά πολύτιμα μεταξωτά και μάλλινα υφάσματα ήταν ονομαστά για την ψηλή τους ποιότητα και εξάγονταν στην Ευρώπη. Σήμερα τα φυθκιώτικα κατασκευάζονται σε μικρή κλίμακα στην επαρχία Πάφου και κυρίως στο χωριό Φύτη.

Το φυθκιώτικο είναι το πιο γνωστό είδος κυπριακού υφαντού. Το όνομα του προέρχεται από το χωριό Φύτη, χρησιμοποιείται για διακόσμηση. Χαρακτηρίζεται από πολύχρωμες γεωμετρικές ανάγλυφες διακοσμήσεις τα "πλουμιά", που σχηματίζονται σε βαμβακερό ύφασμα φυσικού και έντονου χρώματος μπλε, κόκκινο, πράσινο, πορτοκαλί και κίτρινο. Το πιο κοινό είδος με φυθκιώτικες διακοσμήσεις όπως οι μαντιλιές σε στενόμακρο σχήμα, είναι τα σκεπάσματα κρεβατιού, τα τραπεζομάντιλα.

4. Αγγειοπλαστική

Η αρχαία αγγειοπλαστική στην Κύπρο, μας άφησε παρακαταθήκη εξαιρετης δουλειάς, που σήμερα την ζηλεύουν και οι καλύτεροι αγγειοπλάστες. Υπάρχουν σημεία που διερωτάται κάποιος με ποιο τρόπο, με τι μέσα και με τι υλικά έχουν γίνει αυτά τα αριστουργήματα.

Τα ευρήματα αγγείων από τους προϊστορικούς χρόνους, ήταν το κύριο ιστορικό μέσο που βοηθά να προσδιορίσουμε τις περιόδους της ανθρώπινης πνευματικής εξέλιξης και προόδου. Το σταυροδρόμι των πολλών πολιτισμών του νησιού, δεν ήταν μόνο κέντρο εμπορίου της Ανατολικής Μεσογείου αλλά και τόπος παραγωγής τέτοιων προϊόντων μεγάλης φήμης και ζήτησης. Η ποικιλία των αγγείων, η διακόσμηση τους, η τεχνική φανερώνει τον πλούτο και την ανάπτυξη της τέχνης. Κατασκεύαζαν κούζες του νερού και κρασιού, καπνιστήρια, κουμπαραδες και άλλες μορφές διακοσμητικών αγγείων.

Κατασκευή αγγείων με πηλό.

Πήλινη κούζα νερού.

Από τα πανάρχαια χρόνια η αγγειοπλαστική στην Κερύνεια ανθούσε πραγματικά. Ευρήματα της Λάμπουσας φέρουν στο φως βυζαντινούς θησαυρούς στην περιοχή. Από πρόσφατα αρχαιολογικά ευρήματα στα χωριά Λέμπα, Έγκωμη και Λάπηθο αποδεικνύονται κέντρα εφυαλωμένων αγγείων που βρίσκονται μέσα στην παράδοση της βυζαντινής κεραμικής.

Οι εκτοπισμένοι αγγειοπλάστες της Κερύνειας και της Αμμοχώστου έχουν επαναδραστηριοποιηθεί στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου όπου συνεχίζουν την παράδοση με την βοήθεια και την στήριξη της Κυπριακής Υπηρεσίας Χειροτεχνίας, ακολουθώντας τις ανάγκες της εποχής.

5. Καλαθοπλεκτική/Ψαθοπλεκτική

Η καλαθοπλεκτική ως απλή τέχνη είναι ένας από τους παλαιότερους κλάδους της χειροτεχνίας που όχι μόνο δεν αλλοιώθηκε μέσα στο πέρασμα του χρόνου αλλά χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα.

Το καλάθι και το ψάθινο ήταν η προσφορά του ανθρώπου στην εθνική του κουλτούρα από τα πανάρχαια χρόνια, μέχρι και τη νεολιθική εποχή.

Πλούσια η κυπριακή φύση, δίνει τις πρώτες ύλες. Το ποικιλόμορφο υλικό που χρησιμοποιεί δίνει τις φυσικές αποχρώσεις στο χειροτέχνημα που διαφέρει ανάλογα με τη καλλιτεχνική διάθεση του κατασκευαστή. Οι ανάγκες της συλλογής και μεταφοράς τροφών όπως πατατών, σταφυλιών, ελιών, οδήγησαν τον άνθρωπο να δημιουργήσει, να μπλέξει με τα υλικά της φύσης αντικείμενα προσαρμοσμένα σ' αυτές. Χρησιμοποιούνταν για τις οροφές καλυβών, για το φύλαγμα αγαθών και για το μαγείρεμα.

Η καλαθοπλεκτική είναι κυρίως εργασία που γίνεται με το χέρι. Το μπλέξιμο διαφόρων υλικών γίνεται μόνο με το χέρι γιατί δεν μπορεί να γίνει με μηχανή. Οι παραλλαγές στο μπλέξιμο, με διάφορα υλικά και χρώματα κάνουν τα ψάθινα όμορφα.

Τα καλάθια συνήθως κατασκευάζονταν για πρακτικές καθημερινές ανάγκες. Τα διάφορα μεγέθη, σχήματα και μπλέξεις καθορίζονταν ανάλογα με τη χρήση του αντικειμένου. Είδη καλαθοπλεκτικής φτιαγμένα με καλάμι κατασκευάστηκαν σε διάφορα χωριά της Κύπρου όπως το Λιοπέτρι, οι Τρούλλοι και η Μεσόγη.

Τα είδη αυτά τα χρησιμοποιούσαν για τη μεταφορά γεωργικών προϊόντων και οι λαμιντζάνες για την αποθήκευση ελαιολάδου, κρασιού και ζιβανίας που αφθονούσαν στα χωριά αυτά. Με τη γρήγορη ανάπτυξη της τεχνολογίας και του βιομηχανικού τομέα άρχισαν να κατακλύζουν την αγορά, σε πολύ χαμηλές τιμές, απομιμήσεις ψάθινων αντικειμένων από πλαστικό ή άλλα συνθετικά υλικά.

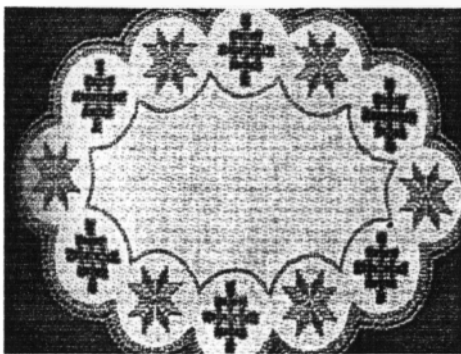

Κοφίνα από καλάμια για την μεταφορά γεωργικών προϊόντων.

6. Λευκαρίτικο Κέντημα

Το λευκαρίτικο κέντημα είναι το πιο χαρακτηριστικό είδος κυπριακού κεντήματος που η φήμη του φτάνει σε πολλές χώρες του εξωτερικού. Είναι μια έκφραση του τόπου, είναι κάτι που επέζησε διαμέσου του χρόνου και επηρεάστηκε από την ιστορία. Η μελέτη του είναι εξίσου σημαντική όσο και η μελέτη της ιστορίας, γιατί μέσα από το είδος, την τεχνική, τα υλικά, τα μοτίβα και τις ονομασίες τους, ανακαλύπτει κανείς σημάδια που άφησε το παρελθόν, σημάδια που μας βοηθούν ν' ανακαλύψουμε την ιστορία.

Παρ' όλο τον ανταγωνισμό που έφερε η βιομηχανική ανάπτυξη στην κατασκευή των χειροποίητων προϊόντων, το λευκαρίτικο κέντημα εξακολουθεί να γίνεται όχι μόνο για οικογενειακή χρήση αλλά και σαν είδος εμπορικό.

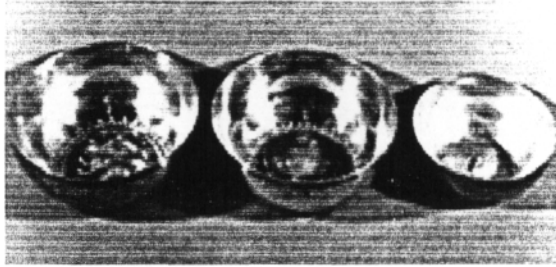
Λευκαρίτικο Κέντημα.

Το 19ο αιώνα το χωριό των Λευκάρων ήταν φημισμένο κέντρο κεντήματος και πολλοί Λευκαρίτες "κεντητάρηδες" ταξίδευαν στην Ευρώπη και εμπορεύονταν τα λευκαρίτικα κεντήματα. Σταδιακά ξανοίχτηκαν στην Αμερική, Ινδίες και Αυστραλία

Στόλιζε σεντόνια, μαξιλαροθήκες, τραπεζομάντιλα, πετσέτες, κουρτίνες, δισκόρουχα. Τα είδη αυτά αποτελούσαν μέρος της προίκας της κάθε κοπέλας. Ήταν είδη απαραίτητα για τη μελλοντική της ζωή. Η κάθε κοπέλα έδειχνε τη δεξιότητά και το ταλέντο της κεντώντας την προίκα της. Έτσι το κέντημα ήταν ένα είδος καλλιτεχνικής έκφρασης, μια πρόκληση για τις εκείνες που δημιουργούσαν έργα τέχνης μέσω του κεντήματος.

7. Αργυροχοΐα

Η τέχνη της αργυροχοΐας στην Κύπρο ήταν γνωστή από τα πανάρχαια χρόνια. Η κατεργασία των μετάλλων για την κατασκευή κοσμημάτων αναπτύχθηκε σε σπουδαία τέχνη κατά τη Μυκηναϊκή περίοδο. Αξιόλογα δείγματα κυπριακής αργυροχοΐας, καλύπτουν την Κύπρο-Μυκηναϊκή, την Αρχαϊκή, την Κλασσική και την Ελληνιστική περίοδο. Έργα αξιόλογα που βρίσκονται στα διάφορα μουσεία και σε ιδιωτικές συλλογές παρουσιάζουν χαρακτηριστικά και τεχνικές που εφαρμόζονται στη νεότερη εποχή της κυπριακής αργυροχοΐας.

Χανάπια με κτυπητή διακόσμηση.

Αξιόλογα επίσης κοσμήματα, εκκλησιαστικά και οικιακά σκεύη βρέθηκαν στην Κύπρο από την Πρωτό-Χριστιανική και Πρωτοβυζαντινή περίοδο. Στη νεότερη εποχή η κυπριακή αργυροχοΐα παρουσιάζει διάφορα αξιόλογα ασημένια κοσμήματα, εκκλησιαστικά σκεύη από τις συλλογές εκκλησιαστικών μουσείων. Κατά το 17^ο μέχρι το 19^ο αιώνα η αργυροχοΐα βρισκόταν σε ακμή και η Λευκωσία ήταν το

σημαντικότερο κέντρο της εργαστηριακής αργυροχοΐας. Τα εργαστήρια των τεχνιτών της Λευκωσίας βρίσκονταν στη γνωστή σε όλους "Οδό Χρυσοχόων" που οδηγούσε στην εκκλησία της Αγίας Σοφίας στην κατεχόμενη Λευκωσία, όπου πωλούσαν επιτόπου και την παραγωγή τους.

Η νεότερη αργυροχοΐα διακρίνεται: στην *εκκλησιαστική αργυροχοΐα* που περιλαμβάνει εκκλησιαστικά σκεύη όπως καλύμματα ευαγγελίων, εικόνων, δισκοπότηρα, καντήλια, εξαπτέρυγα, θυμιατήρια, κηροπήγια για την Αγία Τράπεζα, λειψανοθήκες, πόρπες και ζώνες ιερέων και την *αστική αργυροχοΐα* που αναπτύχθηκε κυρίως στις πόλεις και περιλαμβάνει χανάπια, γλυκοθήκες, κουταλάκια, καπνιστομέρρεχα και γυναικεία κοσμήματα. Τα πιο συνηθισμένα κοσμήματα ήταν οι σπλίγγες του μαντηλιού, αλυσίδες, σταυροί, πούκλες στολισμένες με σμάλτο σκουλαρίκια και δακτυλίδια.

1.6 ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ-ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Κύπρος και αρχαιολογία: δύο λέξεις σχεδόν ταυτόσημες. Δύο έννοιες που φέρουν στο νου άλλες εποχές ρομαντικές αλλά γεμάτες ταραχή. Εποχές που ζωντανεύουν μπροστά στα μάτια μας αρχαία θέατρα, ναούς, ιερά, τάφους, κάστρα. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων χαρακτηρίζεται από μια πλατιά και σε βάθος ανάπτυξη σε όλους τους τομείς αρχαιολογικής έρευνας.

Η ανασκαφή αρχαιολογικών χώρων και η δημοσίευση των αποτελεσμάτων, η συντήρηση αρχαιοτήτων, η αποκατάσταση και διαμόρφωση αρχαίων μνημείων, συμπεριλαμβανομένων οικιών παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, η διατήρηση και επέκταση των υφιστάμενων μουσείων και η δημιουργία νέων, η προστασία της λαϊκής και εκκλησιαστικής τέχνης αποτελούν πλατύ ορίζοντα στον οποίο αναπτύσσεται η πολύμορφη δραστηριότητα.

Τελικός στόχος του Τμήματος είναι η προβολή της μοναδικής πολιτιστικής περιουσίας στους κάτοικους του νησιού και στους επισκέπτες του για σκοπούς αναψυχής, μόρφωσης, καλλιτεχνικής έμπνευσης και ανύψωσης του βιοτικού επιπέδου. Για την προώθηση των στόχων του, το Τμήμα Αρχαιοτήτων εκδίδει επιστημονικές μελέτες και έντυπα, ακόμη διοργανώνει σεμινάρια, διαλέξεις, εκθέσεις έχοντας πάντοτε ως στόχο την ανάδειξη των πολιτιστικών ανακαλύψεων.

Οι κυριότερες αρχαιολογικές έρευνες που γίνονται από το επιστημονικό προσωπικό του Τμήματος Αρχαιοτήτων, συμπεριλαμβάνουν ανασκαφές στην Κάτω Πόλη της αρχαίας Αμαθούντας, την Άλασσα, το Ιδάλιο, το Μεσαιωνικό Ζαχαρόμυλο της Επισκοπής και στη Χοιροκοιτία. Στην περιοχή της Αμαθούντας και στην Πάφο γίνονται σωστικές ανασκαφές κυρίως τάφων.

Παράλληλα με τις έρευνες του Τμήματος, δεκαπέντε ξένες αρχαιολογικές αποστολές ευρωπαϊκών και αμερικάνικων πανεπιστημίων, διενεργούν ανασκαφές σε διάφορους αρχαιολογικούς χώρους της Κύπρου. Οι έρευνες αυτές αποσκοπούν στην αποκάλυψη και μελέτη των αρχαιολογικών καταλοίπων των διαδοχικών φάσεων του Πολιτισμού της Κύπρου από τη Νεολιθική εποχή ως το Μεσαίωνα.

Εκτός από τις ανασκαφές, πραγματοποιούνται και έργα αποκατάστασης και συντήρησης Μνημείων διαφόρων περιόδων, όπως ερειπίων αρχαίων πόλεων, ναών, θεάτρων, φρουρίων, οχυρώσεων, εκκλησιών, μοναστηριών, τεμενών, οικιών και άλλων κτισμάτων λαϊκής αρχιτεκτονικής. Η συντήρηση περιλαμβάνει και κινητές αρχαιότητες, όπως κεραμική, αγγειοπλαστική, γλυπτά, αντικείμενα από μέταλλο, εικόνες, είδη εκκλησιαστικής και λαϊκής τέχνης. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στη συντήρηση και προστασία ψηφιδωτών στην Κάτω Πάφο και τοιχογραφιών το οποίο και θεωρείται σαν ένα από τα σπάνια είδη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Συμπληρώθηκαν πρόσφατα οι εργασίες, για την αναβάθμιση και την προβολή των αρχαιολογικών χώρων Πάφου και Χοιροκοιτίας και ετοιμάζεται γενικό σχέδιο για την αναβάθμιση και προστασία του αρχαιολογικού χώρου του Κουρίου για τουριστικούς σκοπούς.

Έχοντας την πεποίθηση ότι η Πολιτιστική Κληρονομιά μιας χώρας, εκτός από την αρχαιολογική και ιστορική σημασία της αποτελεί πηγή γνώσης, έμπνευσης και αισθητικής απόλαυσης τόσο για το λαό του νησιού όσο και για τους ξένους επισκέπτες, το Τμήμα Αρχαιοτήτων έχει θέσει ανάμεσα στους κυριότερους στόχους του την παρουσίαση στο κοινό όλων των πτυχών του πολιτισμού της Κύπρου με εκθέματα που περιλαμβάνουν έργα τέχνης αλλά και είδη καθημερινής ζωής που παρουσιάζονται συνοδευόμενα από πληροφοριακό υλικό, με απλό, ευχάριστο και διδακτικό τρόπο με μια σειρά από Μουσεία που υπάρχουν στη δικαιοδοσία του.

Τα εκθέματα αυτά μπορεί κανείς να τα βρει, στο Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία (στεγάζει την πιο εκτεταμένη συλλογή αρχαίων τεχνουργημάτων), στο Μεσαιωνικό Μουσείο Κύπρου στο Φρούριο της Λεμεσού, στα Επαρχιακά Μουσεία στη Λάρνακα, Λεμεσό και Πάφο, στα Τοπικά Μουσεία Επισκοπής (Κουρίου) και Κουκλιών (Παλαιά Πάφο), στο Εθνολογικό Μουσείο στην Οικία Χ"Γεωργάκη στη Λευκωσία, στο αγροτικό

Μουσείο στη Φικάρδου και στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης στη Γεροσκήπου. Κάποια, εκθέματα υπάρχουν και στη Κυπριακή Αίθουσα του Metropolitan Museum της Νέας Υόρκης όπου περιέχει πολύτιμα αντικείμενα τα οποία λεηλατήθηκαν από το νησί, καθώς, επίσης και στο Βρετανικό μουσείο, το Λούβρο και σε άλλα διάσημα μουσεία περιέχουν έξοχες συλλογές κυπριακών αρχαιοτήτων. Κάποια από τα Αρχαία Μνημεία, όπως αρχαία θέατρα, ωδεία και φρούρια χρησιμοποιούνται για πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως θεατρικές παραστάσεις, χορευτικές, μουσικές, αθλητικές, εκθέσεις παραδοσιακών έργων τέχνης και άλλες εκδηλώσεις.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων συμμετέχει κάθε χρόνο ενεργά σε πολιτιστικές δραστηριότητες (συνέδρια, συμπόσια, εκθέσεις) τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Οι κυπριακές αρχαιότητες αποτελούν αντικείμενο μελέτης ντόπιων και ξένων αρχαιολόγων και προβάλλονται σε επιστημονικές εκδόσεις και σε διεθνή αρχαιολογικά συνέδρια και σεμινάρια. Ο αριθμός των μελετητών της κυπριακής αρχαιολογίας αυξάνεται συνεχώς. Προωθεί τη μελέτη της κυπριακής αρχαιολογίας με τη δική του εκδοτική δραστηριότητα που περιλαμβάνει δημοσιεύσεις ανασκαφών, έκδοση ειδικών μελετών και άρθρων, οδηγών Αρχαίων Μνημείων και Μουσείων και την ετήσια Έκθεση του Τμήματος. Το 1996 κυκλοφόρησαν οι πιο κάτω εκδόσεις του Τμήματος:

- (1) Η Επιστημονική Επετηρίδα του Τμήματος Αρχαιοτήτων (RDAC) για το 1996.
- (2) Δήμος Χρήστου, Κύπρο - Αρχαϊκή Μνημειακή Ταφική Αρχιτεκτονική.
- (3) Pavlos Flourentzos, A Guide to the Lamaka District Museum.
- (4) Pavlos Flourentzos, Excavations in the Kouris Valley II, The Basilica of Alassa.

Σαν αναγνώριση του μεγάλου και μοναδικού έργου του Τμήματος Αρχαιοτήτων, η Ουνέσκο αποφάσισε την ένταξη της Πάφου και της Χοιροκοιτίας στον Πίνακα της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Τέλος, επειδή οι αρχαιότητες της Κύπρου διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο από τα διάφορα έργα ανάπτυξης η Κυβέρνηση δαπάνησε μεγάλα ποσά για την απαλλοτρίωση των πιο σημαντικών αρχαιολογικών χώρων με σκοπό την προστασία τους και την απρόσκοπτη επιστημονική αρχαιολογική έρευνα του μέλλοντος.

Οι Κύπριοι αρχαιολόγοι, όσο και οι ξένοι συνάδελφοι τους, που διέκοψαν τις ανασκαφές τους στα κατεχόμενα μετά την τουρκική εισβολή του 1974, παρακολουθούν με αγωνία τη δήωση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στα κατεχόμενα και προσβλέπουν στην επιστροφή σ' αυτά, για να μπορέσουν να συνεχίσουν και πάλι τις εργασίες τους που η λαίλαπα του τουρκικού Αττίλα τόσο βάρβαρα διέκοψε.

1.6.1 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ / ΙΔΡΥΜΑΤΑ

1. Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου

Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος είναι ανοικτή σε ερευνητές και μελετητές. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων δημοσιεύει: αριθμό φυλλαδίων (από επιστημονικές πραγματείες μέχρι εκλαϊκευμένες εκθέσεις), δυο ετήσιες εκθέσεις, έκθεση, ετήσια έκθεση του Τμήματος Αρχαιοτήτων και διάφορες άλλες εκδόσεις που αφορούν την Αρχαιολογία της Κύπρου.

Τα δημοσιεύματα του Τμήματος, διατίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Κύπρου στη Λευκωσία, καθώς και στα Μουσεία στις υπόλοιπες Επαρχίες.

2. Κέντρο Κυπριακών Ερευνών

Το Κέντρο εκδίδει την "Επετηρίδα του Κέντρου Κυπριακών Ερευνών", μια εξειδικευμένη έκδοση για την Αρχαιολογία και Ιστορία της Κύπρου, καθώς και αριθμό άλλων εκδόσεων οι οποίες πραγματεύονται ιστορικά και πολιτιστικά θέματα της Κύπρου. Οι πιο πάνω εκδόσεις διατίθενται στο Κέντρο ή στα βιβλιοπωλεία.

3. CAARI: Κύπρο - Αμερικάνικο Ινστιτούτο Αρχαιολογικών Ερευνών

Το Ινστιτούτο έχει εκδώσει αριθμό βιβλίων (Asor Publications) και εκδίδει την ενημερωτική εφημερίδα CAARI Newsletter όπου και πωλείται στο Ινστιτούτο. Η βιβλιοθήκη του Ινστιτούτου είναι ανοικτή σε μελετητές και ερευνητές, προσφέρει και διαμονή σε αρχαιολόγους με κάποια χρέωση ακόμη οργανώνει διάφορες διαλέξεις στα γραφεία του, κυρίως με θέμα την αρχαιολογία, καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς.

4. Μονάδα Αρχαιολογικών Ερευνών Πανεπιστήμιο Κύπρου - Σύνδεσμος Αρχαιολόγων Κύπρου

Η Μονάδα αυτή, διαθέτει δική της βιβλιοθήκη με εξειδίκευση σε θέματα αρχαιολογίας. Είναι ανοικτή μόνο σε μελετητές, και οργανώνει διαλέξεις με θέμα την αρχαιολογία και ιστορία της Κύπρου καθ' όλη τη διάρκεια της ακαδημαϊκής χρονιάς. Ο Σύνδεσμος Αρχαιολόγων εκδίδει επιστημονικά περιοδικά με θέμα την Αρχαιολογία, τα οποία και πωλούνται απευθείας από τον Σύνδεσμο.

5. Ίδρυμα Αναστάσιου Λεβέντη - Ίδρυμα Πιερίδη

Τα ιδρύματα Λεβέντη και Πιερίδη χρηματοδοτούν και υποστηρίζουν οικονομικά μεγάλο αριθμό δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων για ανασκαφές, σε μουσεία, για έρευνες, για εκδόσεις, για εκθέσεις και για διαλέξεις την δημιουργία μουσείων και πολιτιστικών κέντρων για την κυπριακή πολιτιστική μας κληρονομιά.

6. Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου

Είναι το πρώτο μη κερδοσκοπικό ίδρυμα της Κύπρου το οποίο χρηματοδοτείται από τον τραπεζικό όμιλο και πρόκειται για ένα ίδρυμα με ευρύτατες ερευνητικές, εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

7. Πολιτιστικό Κέντρο Λαϊκής Τράπεζας Κύπρου

Το Πολιτιστικό Κέντρο της Λαϊκής Τράπεζας, οργανώνει ένα μεγάλο φάσμα εκδηλώσεων, δραστηριοτήτων (εκθέσεις, μουσικές εκδηλώσεις, εκδόσεις) διαθέτει συλλογή σπάνιων βιβλίων καθώς και συλλογή έργων τέχνης με θέμα την Κύπρο.

8. Κέντρο Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Το Κέντρο Πολιτιστικής Κληρονομιάς προσφέρει υπηρεσίες στα ακόλουθα βασικά πεδία τη διατήρηση, τη διαφύλαξη, τη συντήρηση, την αποκατάσταση και την προαγωγή της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου. Ο καλλιτεχνικός του πλούτος εκτείνεται από την 9η χιλιετία π.Χ. μέχρι και σήμερα έχει κάνει έρευνες, μελέτες, αρχιτεκτονική διατήρηση, τοπογραφία, δημιουργία μουσείων, διατήρηση εργασιών για τη τέχνη, συντήρηση εικονιδίων και εικονοστασιών, συμβουλευτικές μελέτες για την προστασία και την εκμετάλλευση της κληρονομιάς ολόκληρων κοινοτήτων ή περιοχών.

Αυξάνει τη προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου μέσω των δημοσιεύσεων, εκθέσεων, σεμιναρίων, διαλέξεων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, και διαβουλεύσεις για τον πολιτιστικό τουρισμό. Από το 1991 πολλές κοινότητες και δήμοι καθώς, επίσης, η εκκλησία και η κυβέρνηση έχουν ωφεληθεί από τις διαβουλεύσεις και από τις υπηρεσίες που προσφέρει το Κέντρο.

Το Συμβούλιο της Διοικητικής Μέριμνας του Κέντρου, αποτελείται από τον Δρ Sophocles Sophocleous, αρχαιολόγους και ιστορικούς τέχνης, από επισκέπτες καθηγητές, τον Δρ Makarios Tillyrides θεολόγος και ιστορικός, ο Νίκος Ραίος ιστορικός και πολιτιστικός ανώτερος υπάλληλος.

Την έδρα (Σπίτι) του Κέντρου την έκτισε ο Κώστας Χριστοδούλου μεταξύ του 1920-1921 αποτελεί ένα από τα σημαντικά παλαιά κτήρια στο ιστορικό κέντρο της Λευκωσίας. Ο οικοδεσπότης του Σπιτιού, ήταν μια σημαντική προσωπικότητα και συνέβαλε στο τομέα του εμπορίου, στα κοινωνικά, εκπαιδευτικά, πολιτισμού και φιλανθρωπίας.

Το Τμήμα διατήρησης του Κέντρου αναλαμβάνει τη διατήρηση και αποκατάσταση Βυζαντινής Ζωγραφικής, Αρχιτεκτονικές Τοπογραφίες, Μουσεία, Μοναστήρια, Εκθέσεις, Αρχεία και Βιβλιοθήκη, Εκπαιδευτικό Τμήμα, Περίπτερα Πολυμέσων, Σύμβουλους, Δωμάτια Φιλοξενούμενων, Αρχαιολογικά Ευρήματα και άλλες εργασίες τέχνης. Στόχοι του τμήματος είναι η επικράτηση του καλλιτεχνικού πλούτου της Κύπρου και ειδικότερα των εικόνων, εικονοστασιών και τοιχογραφιών, μέσω της συνεργασίας αρχαιολόγων, ιστορικών τέχνης, και άλλων ειδικών όπως απαιτείται.

Στόχος του ατελιέ για τη Βυζαντινή Ζωγραφική είναι μια επιστροφή στις παλαιές αυθεντικές παραδόσεις της βυζαντινής ζωγραφικής. Ο ενδεχόμενος στόχος είναι να εκπαιδευθεί το εικονίδιο και οι ζωγράφοι, να επιδώσουν μια παραγωγική εργασία, μέσα από τις παραδοσιακές παραμέτρους.

Το Αρχιτεκτονικό Τμήμα Τοπογραφιών έχει ως σκοπό να συμβάλει και να θεωρήσει τα μνημεία συνολικά μέσα στην ιστορία και στο πλαίσιο τους, και όσον αφορά τις εσωτερικές επιπλώσεις τους. Να κρατήσει τα σχέδια, ιστορικές πληροφορίες, γραπτή και φωτογραφική τεκμηρίωση για κάθε πρόγραμμα, να προσφέρει τις γνωμοδοτήσεις για το σχέδιο των σπιτιών, των εκκλησιών και των εικονοστασιών σύμφωνα με τις ιστορικές, περιβαλλοντικές και καλλιτεχνικές

παραδόσεις του νησιού. Να διατηρήσει το τοπίο γύρω από τα ιστορικά μνημεία και τα παλαιά σπίτια σύμφωνα με την περιφερειακή και τοπική παράδοση στο νησί χωρίς τη χρήση του τσιμέντου.

Τα Προγράμματα Μουσείων αποτελούνται από μουσεία που αφιερώνονται στη βυζαντινή, χριστιανική και θρησκευτική τέχνη. Το μουσείο του μοναστηριού του Αγίου Νεοφύτου στεγάζει την κληρονομιά του μοναστηριού από το θεμέλιο οικοδομής της υπό μορφή ερημητηρίου από το 1159 μέχρι το παρόν (εικονίδια, χειρόγραφα, ιερά εργαλεία, παλαιά βιβλία, εκκλησιαστικά ενδύματα, διάφορα θρησκευτικά αντικείμενα, κοσμήματα και η συλλογή του μοναστηριού της αρχαίας κυπριακής αγγειοπλαστικής και των παλαιών χαρτών).

Οι Εκθέσεις που πραγματοποιούνται στο Σπίτι αποβλέπουν στην αρχαία, μεσαιωνική και την πιο πρόσφατη ιστορία, την τέχνη και τον πολιτισμό. Αναλαμβάνουν την οργάνωση των εκθέσεων εντός του νησιού και στο εξωτερικό. Οργανώθηκαν δύο σημαντικές εκθέσεις εικονιδίων η μία στο Συμβούλιο της Ευρώπης και η άλλη στο Στρασβούργο και η πρόσκληση έγινε από τις τοπικές και δημοτικές αρχές. Στα τέλη του 2000 πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο η έκθεση "Κύπρος Ιερό Νησί", τέτοιες εκθέσεις γίνονται και στη Πάφο (στο κάστρο), στη Λεμεσό και στη Λευκωσία.

Τα Αρχεία και η Βιβλιοθήκη που παρέχει το Κέντρο βρίσκονται στη διάθεση των μελετητών και των σπουδαστών. Το κεντρικό φωτογραφικό αρχείο περιλαμβάνει περισσότερα από 15.000 έγγραφα στις φωτογραφίες σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου κυρίως ο βυζαντινός και μεταβυζαντινός καλλιτεχνικός πλούτος (εκκλησίες, μοναστήρια, τοιχογραφίες, εικονίδια, εικονοστάσια, χειρόγραφα, παλαιά βιβλία, χαράξεις, ιερά εργαλεία), τη ιδιοματική αρχιτεκτονική, αρχαιολογικές περιοχές, ιστορικά μνημεία, τοπία και άλλα.

Η τεκμηρίωση του τμήματος για την διατήρηση είναι αυτοματοποιημένη και τα αρχεία περιλαμβάνουν τυποποιημένα στοιχεία σχετικά με την διατήρηση των εργασιών τέχνης, ειδικά εικονοστάσια, εικονίδια, τοιχογραφίες, αρχαιολογικά αντικείμενα και άλλα χειροποίητα αντικείμενα. Σχέδια και φωτογραφίες των αρχιτεκτονικών προγραμμάτων και σχεδίων του κέντρου (μουσεία, αποκαταστάσεις, σχέδια τοπογραφιών, εικονοστάσια). Για παράδειγμα το αρχείο της Επισκοπής περιλαμβάνει τα εικονίδια από το 12^ο μέχρι το 16^ο αιώνα.

Το Εκπαιδευτικό Τμήμα με τα σεμινάρια και τις διαλέξεις που οργανώνει επιδιώκει να διαδώσει τη γνώση, δίνει διαλέξεις στα ξένα πανεπιστήμια, στα γυμνάσια καθώς, επίσης, να καθιερώνει επιστημονικές επικοινωνίες στα συνέδρια, κατόπιν αιτήσεως να διδαχθεί η βυζαντινή τέχνη και ο πολιτισμός της Κύπρου στα ξένα πανεπιστήμια. Το 1994 και το 1995 οργανώθηκε ένα τρίμηνο σεμινάριο για την ένωση του οδηγού της Κύπρου προκειμένου να εμβαθύνει τη γνώση των μελών του, τη προσέγγιση της ερμηνείας της βυζαντινής και μεταβυζαντινής κληρονομιάς.

Τα Περίπτερα Πολυμέσων προωθητικών γραφείων έκδοσης και δημοσίευσης και το Μουσείο Βυζαντινής Κληρονομιάς είναι εγκατεστημένα από το 1999, προστατεύουν τα μνημεία στο χωρίο Παλαιχώρι και μέσο μιας δωρεάς από την επιχείρηση Αναστάσιος

Λεβέντης λειτουργούν σαν περίπτερα και οι επισκέπτες μπορούν να ενημερωθούν και να καθοδηγηθούν στις εκκλησίες του χωριού και να παρακολουθήσουν τις βυζαντινές νωπογραφίες, μνημεία, το παραδοσιακό τοπίο, την ιδιοματική αρχιτεκτονική, τους παραδοσιακούς ανθρώπους και τις φυσικές ομορφιές γύρω από την κοινότητα.

Διάφοροι Σύμβουλοι γνωμοδοτούν και διαβουλεύονται για τον πολιτιστικό τουρισμό και στοχεύουν να βοηθήσουν και να προαγάγουν την αυξήσε των πρότυπων του πολιτιστικού τουρισμού στην Κύπρο με σεμινάρια και γνωμοδοτήσεις στις ενδιαφερόμενες οργανώσεις. Πολλές αντιπροσωπείες τουριστών, η οργάνωση τουρισμού της Κύπρου και ενδιαφερόμενες ομάδες έχουν ωφεληθεί στον πολιτιστικό τουρισμό από την κεντρική επιστημονική γνώση της, πολιτιστικών κληρονομιάς και της ιστορίας της Κύπρου. Διάφορες Κοινότητες έχουν βοηθηθεί από τις κεντρικές γνωμοδοτήσεις και μέσα από τα αρχεία της πολιτιστικής και περιβαλλοντικής κληρονομιάς και των συμβουλευτικών μελετών που γίνονται για την προώθηση τους.

Μια πρωτοποριακή εργασία διαμορφώθηκε για το χωριό Παλαιχώρι το 1992 και 1993 κατά παράκληση της ΕΕ για την προστασία των μνημείων. Από τότε αυτή η κοινότητα έχει εκπληρώσει όλες τις συστάσεις της μελέτης αυτής. Οι συμβουλευτικές μελέτες είναι αυτή την περίοδο εν εξελίξει για άλλες κοινότητες του νησιού. Στα πλαίσια του προγράμματος "Laona" το κέντρο της πολιτιστικής κληρονομιάς ετοίμασε το οπτικοακουστικό πρόγραμμα και τα κείμενα του ιστορικού άτλαντα στον Ακάμα.

Το Κέντρο Πολιτιστικής Κληρονομιάς προσφέρει ένα Δωμάτιο Φιλοξενουμένων προκειμένου να διευκολυνθεί η παραμονή των ξένων μελετητών στην Κύπρο στην έρευνα, και στις διεργασίες που γίνονται στα θέματα που έχουν να κάνουν με τη πολιτιστική κληρονομιά των Συνδέσεων Cyprus – Archaeology.

1.7 Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα η Τ.Α. έχει να επιδείξει πλούσιο έργο και δράση με μια ποικιλόμορφη σειρά δραστηριοτήτων. Βρίσκεται πολύ κοντά στην τοπική κοινωνία, ακούει τις ανάγκες της και εκφράζει τις αγωνίες της. Η πολιτικής της δράση μαζί με τους κανόνες, τους θεσμούς και τους πόρους αποτελεί υπόθεση της τοπικής κοινωνίας με πρωταρχικό μέλημα την ενεργοποίηση και τη συμμετοχή του πολίτη.

Βασικός ρόλος της Τ.Α. είναι η δημιουργία υποδομής για την παραγωγή του πολιτιστικού προϊόντος και την ισόρροπη χωροταξική κατανομή της στα πλαίσια της πόλης. Σήμερα προσπαθεί με ένα κριτήριο να ενσωματώσει και να κάνει τον πολιτισμό αναπόσπαστο στοιχείο στον αναπτυξιακό ρόλο που έχει και που ακόμα διεκδικεί, για να συμβάλει δημιουργικά σ' ένα άλλο μοντέλο ανάπτυξης που θα βάζει κέντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες του στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, μορφωτικό τομέα.

Είναι σίγουρο ότι οι δυνατότητες προώθησης της πολιτιστικής ανάπτυξης από την Τ.Α. συνδέονται άμεσα με τη γενικότερη ανάπτυξη του θεσμού, δηλαδή την οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια, τη συνεργασία με τις Κοινότητες, το Κράτος, την Ε.Ε. κλπ.

Η πολιτιστική διάσταση σε τοπικό πάντοτε επίπεδο, θεωρείται απαραίτητη στη συμβολή ανάπτυξης της, αφού τα αντικείμενα που την αγγίζουν και τα μέσα που χρησιμοποιεί συντελούν:

- (1) στην ανάδειξη της πολιτιστικής κουλτούρας του λαού μέσα από διαδικασίες ενημέρωσης, συμμετοχής και πληροφόρησης. Στην καλύτερη ενσωμάτωση του κοινωνικού συνόλου, με την προώθηση της επικοινωνίας, της επιμόρφωσης, της ευαισθητοποίησης των πολιτών,
- (2) στην πνευματική και κοινωνική αναβάθμιση των δημοτών μέσα από τη διοργάνωση ποικίλων καλλιτεχνικών, επιμορφωτικών εκδηλώσεων με τη δημιουργία χώρων καλλιτεχνικής και πνευματικής έκφρασης όπως μουσεία, βιβλιοθήκες, πάρκα.

Η Τ.Α. σήμερα, μπορεί να διοργανώνει φεστιβάλ, εκδηλώσεις, εκθέσεις σε καλλιτεχνικό και επιμορφωτικό χαρακτήρα με στόχο, την μεγαλύτερη το δυνατό συμμετοχή των δημοτών για πληροφόρηση και επικοινωνία με αποτέλεσμα να μην δίνει την απαιτούμενη έμφαση στις ιδιαιτερότητες του πληθυσμού, στην ηλικία και στα ενδιαφέροντα τους. Σύμφωνα με το κριτήριο της ηλικίας η νεολαία αποτελεί ζωτικό στοιχείο μέσα σε μια πόλη, έτσι θα πρέπει οι δημοτικές αρχές να το λάβουν σοβαρά υπόψη. Με τη προώθηση της ερασιτεχνικής εργασίας τους αυτό μπορεί να επακολουθήσει σε τοπικές εκδηλώσεις των νέων με στόχο την κοινωνική ενσωμάτωση και ανάπτυξη. Η Τρίτη ηλικία είναι μια κατηγορία πληθυσμού με ιδιαίτερες δραστηριότητες, γιατί με την εμπειρία και τη γνώση της πολιτιστικής κληρονομιάς μας που κατέχουν, μπορούν να συμβάλουν σε μία πιο ποιοτική και παραδοσιακή εκδήλωση.

Η επικοινωνία είναι μια ζωτική λειτουργία που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της τοπικής ανάπτυξης. Με την ώθηση των διαδικασιών πληροφόρησης, ενημέρωσης, διαλόγου και εκμάθησης οδηγεί στην μεγαλύτερη συμμετοχή των δημοτών στα "κοινά" και στην ευαισθητοποίηση τους. Η εκμάθηση για παράδειγμα της γλυπτικής, θεάτρου, ζωγραφικής μπορεί να τους φέρει πιο κοντά και να ανταλλάζουν γνώσεις, πληροφορίες με τους άλλους συνδημότες τους. Με την ανταλλαγή των καθημερινών πολιτιστικών εκφράσεων του πληθυσμού προωθείται η επικοινωνία ανάμεσα στους κατοίκους ενώ παράλληλα επιτυγχάνεται και η επαγγελματική κατάρτιση τους.

1.7.1 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΕΙ Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ⁹

Η ορθολογική γρήση των πόρων κατά την διεκδίκηση περισσότερων κονδυλίων που απαιτεί από τον κρατικό προϋπολογισμό ή από την Ε.Ε., θα πρέπει να επιτρέπει την πραγματοποίηση μεγαλύτερης πολιτιστικής δράσης. Η αποτελεσματική χρήση και η μέγιστη αξιοποίηση των υπαρχόντων πόρων μπορεί να λειτουργήσει με βάση τους στόχους προτεραιότητας. Επίσης, είναι απαραίτητο να γίνονται επιλογές ανάμεσα στις μορφές πολιτιστικής δραστηριότητας που μπορούν να αναπτυχθούν με βάση το κριτήριο ποιές ανάγκες πολιτιστικής παράδοσης έχει ο τόπος (θέατρο, μουσική, χορό).

⁹ Στοιχεία από το βιβλίο "Περιφερειακή και Πολιτιστική Ανάπτυξη" της κ. Ευγενείας Μπιτσάνη

Το ζήτημα της ανταποδοτικότητας του πολιτιστικού αγαθού, αποτελεί σημαντικό στοιχείο στην οικονομική διάσταση του πολιτισμού γιατί πολλές φορές όμοια ή ισοδύναμα πολιτιστικά δεδομένα εκτιμούνται πολύ περισσότερο όταν υπάρχει οικονομική συμβολή από τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους. Η καθιέρωση της ανταποδοτικότητας του πολιτιστικού αγαθού ανακουφίζει το πρόβλημα της οικονομικής δυσχέρειας στα όργανα της Τ.Α. νομίζοντας ότι είναι καλυμμένοι απέναντι στους δημότες.

Ο θεσμός της χορηγίας, ο ιδιωτικός και ο δημόσιος φορέας μπορεί να αποτελέσουν σημαντικό παράγοντα ενίσχυσης της πολιτιστικής δράσης των φορέων της Τ.Α., μέσω της αξιοποίησης του θεσμού της χορηγίας, για το λόγο του ότι αυξάνονται τα έσοδα της και μπορεί να διοργανώσει πιο ποιοτικές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Οι χορηγίες δεν είναι πάντοτε οικονομικές αλλά και οργανωτικές ή παρέχουν πρώτες ύλες για την διοργάνωση μίας πολιτιστικής εκδήλωσης.

Οι συνεργασίες και ο συντονισμός παρέμβασης με τον ιδιωτικό τομέα, με τις τράπεζες, με άλλους δήμους, πρέπει να αρχίσει να αξιοποιείται έτσι ώστε να μπορεί να παρέχονται καλύτερα οι πολιτιστικές υπηρεσίες. Η ανάγκη επικοινωνίας και συνεργασίας με άλλους δήμους θα αποτελέσει στα πολιτιστικά στελέχη των δήμων μια διαρκή αλληλοενημέρωση και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους.

Τα πολιτιστικά στελέχη που διαθέτει ο δήμος, ή αν δεν υπάρχει μια τέτοια ομάδα θα πρέπει να ορίσει ανθρώπινο δυναμικό με στελέχη που να μπορούν να αναλαμβάνουν το ρόλο του συντονιστή στις πολιτιστικές παρεμβάσεις. Είναι πολύ χρήσιμη η παρουσία των στελεχών αυτών, γιατί συνεχώς θα ενημερώνονται και έτσι θα λειτουργούν καλύτερα σαν ομάδα πολιτιστικών οργανώσεων, θα μπορούν να συμμετάσχουν και σε ειδικά προγράμματα κατάρτισης.

Απαιτείται σχεδιασμός – προγραμματισμός – οργάνωση της πολιτιστικής δράσης. Πρέπει η Τ.Α. να είναι σε θέση να μπορεί να παρακολουθεί, να προγραμματίζει προγράμματα πολιτιστικής ανάπτυξης που θα στηρίζονται στο σωστό σχεδιασμό, στον προγραμματισμό και την ορθολογική οργάνωση της υλοποίησής τους για μια καλύτερη πολιτιστική εικόνα προς τους δημότες.

Χρειάζονται χώροι λειτουργίας με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό, που θα αποτελούν οι ίδιοι αισθητικά πρότυπα. Οι δήμοι θα πρέπει να αποκτήσουν και να αξιοποιήσουν χώρους άμεσης λειτουργίας. Μπορούν, να αξιοποιήσουν χώρους εγκατελημένους όπου θα τους φτιάξουν κατάλληλα και έτσι παλαιά κτίσματα θα επανέλθουν στη σύγχρονη ζωή με πολιτιστικές λειτουργίες που θα κάνει ο δήμος.

Τέλος, η Τ.Α. πρέπει να συνεργάζεται με το Υπουργείο Πολιτισμού για να μπορεί να ενημερώνεται για τα προγράμματα που διοργανώνει. Θα πρέπει να ανοίξει ένα πολύ μεγάλο κεφάλαιο επικοινωνίας και συνεργασίας με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μπορούν μαζί να συμμετάσχουν και να οργανώνουν πιο ποιοτικές πολιτιστικές εκδηλώσεις παρά η κάθε ένας φορέας ξεχωριστά, αυτό θα ικανοποιήσει περισσότερο τις ανάγκες του κοινού.

Η Τ.Α. έχει τη δυνατότητα να παίρνει και να ενθαρρύνει πρωτοβουλίες, να συντονίζει και

να παρακινεί καθετί που θα μπορεί να ανθεί καθημερινά στην πολιτιστική δημιουργία και τη συμμετοχή του πολίτη και να διεκδικήσει σε μόνιμη βάση την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για να προχωρήσει απρόσκοπτα και να αποδώσει βραχυχρόνια και μακροχρόνια καρπούς.

Αναγκαίος όρος για την πολιτιστική ανάπτυξη και την πνευματική αναγέννηση ενός τόπου είναι η πολιτιστική αποκέντρωση όπου με αυτή, θα μπορούν να επικεντρώνεται όλες οι λειτουργίες στην Τ.Α. είτε αυτές είναι πολιτιστικές, είτε κοινωνικές, είτε διοικητικές έτσι θα μπορεί να βρίσκεται πιο κοντά στον πολίτη και να μπορέσει πιο εύκολα να τον ευαισθητοποιήσει και να συμμετέχει και αυτός ενεργά.

1.7.2 Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ¹⁰

Η Κύπρος συμμετείχε ενεργά τόσο στη Μόνιμη Διάσκεψη Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης όσο και στην αναβαθμισμένη μετεξέλιξή της στο Κογκρέσο με εξαμελή αντιπροσωπεία τριών εκπροσώπων και τριών αναπληρωτών. Μέχρι το 1975, η κυπριακή αντιπροσωπεία αποτελείτο από έπαρχους και άλλους κυβερνητικούς αξιωματούχους. Για πρώτη φορά το 1976 η σύνθεση της διαφοροποιήθηκε για να περιλάβει και δημάρχους.

Οι Κύπριοι Δήμαρχοι κατέλαβαν αξιώματα από τα πρώτα κιόλας χρόνια της συμμετοχής τους, ακόμη διετέλεσαν και ως παρατηρητές του Κογκρέσου κατά τη διεξαγωγή τοπικών και περιφερειακών εκλογών σε χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης μετά τις αλλαγές που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια στις χώρες αυτές και έχουν να παρουσιάσουν ουσιαστικό έργο στη διεξαγωγή των εργασιών των διαφόρων Επιτροπών και ομάδων εργασίας αφού διετέλεσαν κατ' επανάληψη εισηγητές και διαδραμάτισαν πρωτεύοντα ρόλο στη διοργάνωση σεμιναρίων, συνδιασκέψεων ή ακροάσεων σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Παράλληλα, η κυπριακή αντιπροσωπεία μέσα από τη συμμετοχή της στη Διάσκεψη και το Κογκρέσο επεδίωξε και κατόρθωσε να καταστήσει το κυπριακό θέμα ευρύτερα γνωστό και να εξουδετερώσει την προπαγάνδα, με την οποία η τουρκική αντιπροσωπεία προσπάθησε επανειλημμένα να παρεμβάλει εμπόδια στην ομαλή συμμετοχή της.

Πέραν του ότι η εκεί παρουσία της κυπριακής αντιπροσωπείας ενισχύει την κρατική οντότητα της Κύπρου, η συμμετοχή στο Σώμα αυτό παρέχει την ευκαιρία για αποκομιδή ιδεών και εμπειριών πολύτιμων και βοηθητικών του έργου των κυπριακών δημοτικών αρχών. Το Κογκρέσο εξετάζει τρόπους αντιμετώπισης και λύσης ποικίλων πρακτικών προβλημάτων που επηρεάζουν άμεσα την καθημερινή ζωή των κατοίκων των κρατών-μελών και αποτελούν πρωταρχική ευθύνη των τοπικών αρχών. Τα πορίσματα που εξάγονται και τα μέτρα που προτείνονται, είτε αυτά είναι άμεσα εφαρμόσιμα σύμφωνα με τα κυπριακά δεδομένα, είτε μπορούν να προσαρμοστούν στις συνθήκες της Κύπρου, αποτελούν κατευθυντήριες γραμμές για βελτίωση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ένα σημαντικό έργο της Μόνιμης Διάσκεψης Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης που προηγήθηκε του Κογκρέσου, ήταν και ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής

¹⁰ Στοιχεία από έντυπα της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Κύπρου

Αυτοδιοίκησης που θέτει τις συνταγματικές και νομοθετικές βάσεις της τοπικής αυτονομίας, καθώς και τις αρχές που διέπουν θέματα όπως οι εξουσίες και οι οικονομικοί πόροι των τοπικών αρχών. Η διεθνής αυτή Σύμβαση, που αποτελεί ορόσημο στην ιστορία της τοπικής αυτοδιοίκησης αφού κατοχυρώνει την πολιτική και οικονομική αυτοτέλεια των τοπικών αρχών, εγκρίθηκε από την εξ' Υπουργών Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης τον Οκτώβριο του 1985 και έχει έκτοτε υιοθετηθεί και επικυρωθεί από την πλειοψηφία των κρατών-μελών.

1.7.3 ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ¹¹

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κέντρων Κατάρτισης (ENTO) για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, παρέχει εξειδικευμένη βοήθεια και κατάρτιση στα κράτη της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, τα οποία στερούν στους τομείς της διευθυντικής εμπειρίας και των τεχνικών δεξιοτήτων. Το δίκτυο ENTO προωθεί τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών σε άλλες χώρες.

Το LODE, είναι ένα ειδικό πρόγραμμα υποστήριξης για την τοπική και περιφερειακή κοινωνία, στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη. Παρέχει βοήθεια στην ετοιμασία νομοθεσίας για την τοπική αυτοδιοίκηση. Προσφέρει εκπαίδευση και καθοδήγηση από εμπειρογνώμονες στη μεταρρύθμιση των τοπικών θεσμών και περιλαμβάνει εργαστήρια, εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκπαιδευτικά προγράμματα για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στις πόλεις και την οικονομική ανεξαρτησία και χρηματοδότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Όσον αφορά τα πολιτιστικά θέματα, το Κογκρέσο υποστηρίζει το διαγωνισμό Prix Europa, ο οποίος προωθεί την προβολή των καλύτερων τηλεοπτικών προγραμμάτων πέραν από τα εθνικά σύνορα, προβάλλοντας με τον τρόπο αυτό την πολιτιστική ποικιλία στην Ευρώπη και ενθαρρύνοντας τις ανταλλαγές τέτοιων προγραμμάτων.

1.7.4 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

1.7.4.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ο πολιτισμός είναι μια από τις νέες ευθύνες της Ε.Ε., όπου και έχει δεχθεί σχέση ιστορική με τα οικονομικά και εμπορικά οφέλη που αφήνει, αλλά ο στόχος ωφελείται να ληφθεί περαιτέρω, αρχίζοντας από μια ευρύτερη βάση ικανή για τους πολίτες και ένα μεγαλύτερο βαθμό πολιτιστικής δράσης, σεβόμενος την ποικιλομορφία των εθνικών και περιφερειακών παραδόσεων και των πολιτισμών. Η ανάπτυξη αυτή, απεικονίζεται στη Συνθήκη για την ευρωπαϊκή ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχ που υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992), η οποία υποδεικνύει τις νέες περιοχές της κοινοτικής ευθύνης (πολιτισμός, εκπαίδευση, νεολαία, κλπ.).

Οι στόχοι της Συνθήκης και οι δράσεις που αναθέτονται στις κοινότητες περιστρέφονται γύρω από τους τέσσερις ακόλουθους τομείς:

¹¹ Στοιχεία από έντυπα του Υπουργείου Εξωτερικών καθώς και από την ιστοσελίδα www.pio.gov.cy

1. Το άρθρο 151 συμβάλει στο άνθισμα των πολιτισμών των κρατών μελών βελτιώνοντας τη γνώση και τη διάδοση του πολιτισμού και της ιστορίας των ευρωπαϊκών λαών και ευνοώντας τις πολιτιστικές ανταλλαγές καθώς και την καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία ακόμη σεβόμενος την εθνική και περιφερειακή ποικιλομορφία που φέρει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά από τα πανάρχαια χρόνια κάθε λαού προσπαθεί να την κρατήσει ζωντανή.
2. Οι διάφορες περιοχές της επέμβασης στο κοινοτικό επίπεδο που είναι συμπεριλαμβανόμενες στο πρώτο πρόγραμμα πλαισίου υπέρ του πολιτισμού (2000-2004 πρόγραμμα "πολιτισμός 2000") καθορίζονται για να βελτιώσει τη γνώση και τη διάδοση του πολιτισμού και της ιστορίας των ευρωπαϊκών λαών, για να συντηρήσει και να προστατεύσει την πολιτιστική κληρονομιά της ευρωπαϊκής σημασίας για να υποστηρίξει τις μη εμπορικές πολιτιστικές ανταλλαγές για να ενθαρρύνουν την καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία, που περιλαμβάνετε στον οπτικοακουστικό τομέα η οποία δεν καλύπτεται από το πρόγραμμα πολιτισμού το 2000 αλλά από το πρόγραμμα Media II, την οπτικοακουστική πολιτική, την οπτικοακουστική ραδιοφωνική αναμετάδοση, και το κεφάλαιο εγγύησης για την ταινία και την τηλεόραση και για να τονίσει την πολιτιστική συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τις ικανές διεθνείς οργανώσεις.

Ο δεύτερος τομέας, δίνει τη δυνατότητα να ευνοηθεί η συνεργασία με τρίτες χώρες, με διεθνείς οργανισμούς και ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης το οποίο έχει ένα παρελθόν και διαθέτει μεγαλύτερη πείρα στα θέματα πολιτισμού απ' ότι οι ευρωπαϊκές κοινότητες.

3. Η παράγραφος 4 του άρθρου 151 απαιτεί στη κοινότητα να πάρει τις πολιτιστικές πτυχές στον απολογισμό στην ενέργειά της κάτω από άλλες παροχές της συνθήκης και να προαγάγει την πολιτιστική ποικιλομορφία. Ο πολιτισμός πρέπει επομένως να ληφθεί στην εκτίμηση κατά ανάπτυξη της κοινοτικής ενέργειας στις διάφορες μορφές του, και ειδικά κατά το καθορισμό των δραστηριοτήτων και των πολιτικών.

Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να συμβάλει στην ευρωπαϊκή υπηκοότητα, στην προσωπική και ανθρώπινη ανάπτυξη, στην οικονομική και κοινωνική συνοχή μεταξύ των κρατών μελών, στη δημιουργία εργασίας στην Ευρώπη, στην εξάλειψη του αποκλεισμού, και γενικά στον εμπλουτισμό της ποιότητας της ζωής στην Ευρώπη.

Ο τρίτος τομέας έχει σαν στόχο να διαφυλάξει την πολιτιστική πολυφωνία όπως αυτή εκφράζεται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και να προβληθούν τα έργα των ευρωπαϊκών καλλιτεχνικών και δημιουργών, που εκφράζουν τον πλούτο και την πολυμορφία τους.

4. Οι διαδικασίες για την κοινοτική επέμβαση αποσκοπούν στην ενθάρρυνση της ευρωπαϊκής συνεργασία στις περιοχές της επέμβασης που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 151 όπου ακόμη είναι απαραίτητο για να υποστηρίξει και να συμπληρώσει την ενέργεια από τα κράτη-μελή.

Το κύριο όργανο της κοινοτικής ενέργειας να προαχθεί ο πολιτισμός είναι το οικονομικό όργανο που είναι και γνωστό ως πρόγραμμα πολιτισμού το 2000, το οποίο περιλαμβάνει ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πολιτιστικών δραστηριοτήτων και συνεργασίας, πολυετή προγράμματα συνεργασίας υπό μορφή δικτύων και τις συνεργασίες που συνδέουν τους διάφορους φορείς στον τομέα του πολιτισμού και ενισχυτικές συμβολικές πολιτιστικές πρωτοβουλίες.

Ο τελευταίος και τέταρτος τομέας δράσης έχει μεγάλη σημασία, διότι η κοινότητα και συγκεκριμένα η επιτροπή των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, αναλαμβάνει την υποχρέωση "να ελέγχει εάν όλες οι κοινοτικές πολιτικές συμβιβάζονται με τις απαιτήσεις του πολιτικού τομέα".

1.7.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η προοπτική αυτή περιλαμβάνει πτυχές για το μέλλον της ευρωπαϊκής πολιτιστικής πολιτικής, το πρόγραμμα "πολιτισμός το 2000" πλαισίου έχει σχεδιαστεί ως σφαιρική μελλοντική κοινοτική ενέργεια προσπέλασης εν όψει της βελτίωσης της συνοχής και της διαφάνειας του πολιτισμού, αποτελεί ένα ενιαίο όργανο χρηματοδότησης και προγραμματισμού, που πετυχαίνει τα προγράμματα καλειδοσκοπίων, ARIANE και Raphael.

Τέλος, η διεύρυνση θα ενισχύσει τις πολιτιστικές και γλωσσικές ποικιλίες και την ποικιλομορφία μέσα στην ΕΕ., αυτό θα προκαλέσει τις νέες απαιτήσεις από την άποψη της προαγωγής και του σεβασμού της γλωσσικής και πολιτιστικής ταυτότητας, μιας κοινής κληρονομιάς των πολιτιστικών αξιών και μιας κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας.

1.7.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Τα προγράμματα¹² τα οποία αφορούν το πολιτισμό της Ε.Ε. είναι τα παρακάτω:

1. Leader II	6. Kaleidoscope 2000
2. Urban	7. Media
3. Architectural Heritage	8. Ariane
4. Euroform	9. Raphael
5. ECOS	10. Euro town

Τα προγράμματα της Ε.Ε. που συμμετέχει η Κύπρος είναι τα ακόλουθα:

1. Πέμπτο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη
2. Leonardo da Vinci II (Κατάρτιση)
3. Σωκράτης II (Παιδεία)
4. Νεολαία
5. Media II - Media-Plus (Οπτικοακουστικά)
6. Πολυετές Πρόγραμμα για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

¹² Στοιχεία από την ιστοσελίδα στο internet www.europa.gr

Πρόσθετα η Κύπρος επωφελείται από προγράμματα της ΕΕ τα οποία απευθύνονται σε τρίτες χώρες μη-μέλη της ΕΕ χωρίς να καταβάλλεται οποιαδήποτε οικονομική συνεισφορά. Ειδικότερα, αναφέρεται το πρόγραμμα LIFE (Περιβάλλον) στα πλαίσια του οποίου τα τελευταία οκτώ χρόνια έχει παραχωρηθεί σημαντική βοήθεια για στήριξη περιβαλλοντικών προγραμμάτων που έχουν κυρίως στόχο τους την προσαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής της Κύπρου με το κοινοτικό κεκτημένο. Από το 1992 μέχρι το 1999 υπολογίζεται ότι οι χορηγίες που έχουν παραχωρηθεί σε κυπριακούς οργανισμούς ξεπερνούν τα 3 εκ. ευρώ.

Στα πλαίσια του προγράμματος MEDA (Ευρωμεσογειακή Συνεργασία) έχουν επωφεληθεί με χορηγίες κυπριακοί δήμοι, εκπαιδευτικά ιδρύματα, επιμελητήρια και άλλοι οργανισμοί οι οποίοι συμμετέχουν σε αριθμό υποπρογραμμάτων.

Άλλα προγράμματα από τα οποία η Κύπρος έχει επωφεληθεί, χωρίς να καταβάλλει οικονομική συνεισφορά, είναι: το Synergy (Ενέργεια), το EC Investment Partners Scheme (Προώθηση Κοινών Επιχειρήσεων) και το πρόγραμμα Διεθνής Επιστημονικής Συνεργασίας.

Αναμένεται να συμμετάσχει σύντομα σε άλλα δέκα Προγράμματα της Ε.Ε όπως τα :

1. Fiscal is (Φορολογία)
2. Culture 2000 (Πολιτισμός)
3. Customs 2000 (Τελωνεία)
4. SAVE II (Ενέργεια)
5. Public Health Programmes (Δημόσια Υγεία)

1.7.4 ΒΟΗΘΕΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ

1. Ταμείο Eurimages¹³

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Eurimages εγκαθιδρύθηκε στα τέλη του 1988 ως αποτέλεσμα μιας μερικής συμφωνίας του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Κυπριακή Δημοκρατία υπήρξε ιδρυτικό μέλος του Ταμείου και συμμετέχει σ' αυτό ανελλιπώς από τότε. Ο σκοπός του Ταμείου είναι η προώθηση στις χώρες-μέλη του μέσω χρηματοδοτικής βοήθειας, συμπαραγωγής, διανομής, προώθησης και άλλων μορφών εκμετάλλευσης της δημιουργικής κινηματογραφίας και των οπτικοακουστικών έργων, των οργανισμών νεολαίας, τα ΜΜΕ στον ευρωπαϊκό χώρο. Κατά κύριο λόγο αποσκοπεί, στο πολιτιστικό τομέα δεδομένου ότι επιδιώκει να υποστηρίξει έργα που αντανακλούν την πολιτιστική διαφορετικότητα στην Ευρώπη και κατά δεύτερο τον οικονομικό τομέα αφού μέσα από την υποστήριξη της καλλιτεχνικής δημιουργίας, επενδύει σε μια βιομηχανία που λειτουργεί σύμφωνα με τις τάσεις της αγοράς.

Ο ετήσιος προϋπολογισμός του Ταμείου υπερβαίνει τα 10.000.000 ΛΚ και αποτελείται αποκλειστικά από τις συνεισφορές των 25 συμμετεχόντων χωρών-μελών. Η συνεισφορά καθορίζεται από το μέγεθος της κάθε χώρας, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της και το οπτικοακουστικό δυναμικό της. Η συνεισφορά της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ταμείο

¹³ Στοιχεία από της Τοπικής Ένωσης Δήμων και από την Ιστοσελίδα στο Internet www.europa.gr

ανέρχεται το 1999 στις 40.000 ΛΚ περίπου. Η συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ταμείο παρά το μικρό της μέγεθος είναι έντονη, τόσο, όσον αφορά τις χρηματοδοτήσεις κυπριακών συμπαραγωγών όσο και στη διαμόρφωση της πολιτικής του Ταμείου σε εξειδικευμένους τομείς. Πιο συγκεκριμένα πέντε ταινίες με σημαντική κυπριακή συμμετοχή τόσο από πλευράς χρηματοδότησης όσο και από καλλιτεχνικής πλευράς, έλαβαν χρηματοδότηση από το Ταμείο το 1995 το έργο "Το φτερό της Μύγας" του Χρίστου Σιοπαχά, "Η σφαγή του κόκορα" (1996) του Ανδρέα Πάντζη, "Ελλάδος" (1999) του Γιάννη Ιωάννου, "Ο Δρόμος για την Ιθάκη" (1999) του Κώστα Δημητρίου και "Ο Βυσσινόκηπος" (1999) του Μιχάλη Κακογιάννη.

Εκτός από τη χρηματοδότηση ταινιών η Κύπρος έχει επωφεληθεί και από το σχέδιο επιδότησης αιθουσών προβολής ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών αφού κατά καιρούς τρεις κινηματογράφοι έχουν πάρει τέτοια ενίσχυση, δηλ. το "ΟΣΚΑΡ" Λεμεσού, το "ΣΙΝΕΟΡΑΣΙΣ-2" στην Πάφο και το "ΠΑΝΘΕΟΝ-2" στη Λευκωσία. Σήμερα μόνο το "ΠΑΝΘΕΟΝ-2" συνεχίζει να συμμετέχει στο Πρόγραμμα.

2. Ταμείο Κοινωνικής Ανάπτυξης (Τ.Κ.Α)¹⁴

Το Τ.Κ.Α. του Συμβουλίου της Ευρώπης ιδρύθηκε το 1956 για να βοηθήσει στη λύση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες τις Ευρώπης με κοινωνικά και αναπτυξιακά έργα. Από την ίδρυση του χορηγεί δάνεια στα κράτη-μέλη συμβάλλοντας στην κοινωνική πρόοδο και μειώνοντας τις ανισοροπίες στην Ευρώπη.

Είναι διακυβερνητικός χρηματοδοτικός οργανισμός αν και αποτελεί ξεχωριστή νομική και οικονομική οντότητα. Οι κύριοι σκοποί του Ταμείου είναι η βοήθεια προς τους πρόσφυγες και μετανάστες στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές ή σ' αυτές που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές. Οι προσπάθειές του αποσκοπούν στην άμεση δημιουργία θέσεων εργασίας και διατήρηση ψηλού επιπέδου απασχόλησης, στη στέγαση, κοινωνική υποδομή, παιδεία, υγεία και προστασία του περιβάλλοντος.

Η Κύπρος έγινε μέλος του Τ.Κ.Α. το 1962, άρχισε όμως να δανείζεται σημαντικά ποσά μετά την τουρκική εισβολή και τα τραγικά συνεπακόλουθα το 1974. Έκτοτε το Τ.Κ.Α. είναι η μεγαλύτερη και αξιολογότερη πηγή χρηματοδότησης της Κύπρου.

Μέχρι σήμερα το ταμείο έχει παραχωρήσει δάνεια ύψους πέραν του 1,1 εκ. ΛΚ για κοινωνικούς και αναπτυξιακούς σκοπούς. Το προϊόν των δανείων χρησιμοποιήθηκε (και χρησιμοποιείται) εξ ολοκλήρου για αναπτυξιακά έργα κοινωνικής κυρίως φύσεως όπως είναι η χρηματοδότηση του αρδευτικού και οικιστικού επενδυτικού προγράμματος της Κυβέρνησης, η ανέγερση σχολικών κτιρίων και νοσοκομείων, η ανάπτυξη του οδικού δικτύου και αποχετευτικών συστημάτων και πολλά άλλα σημαντικά έργα. Η συμμετοχή του Τ.Κ.Α. στη χρηματοδότηση του αναπτυξιακού προγράμματος της Κυβέρνησης κυμαίνεται γύρω στο 30%.

¹⁴ Στοιχεία από την Τοπική Ένωση Δήμων και από την ιστοσελίδα στο Internet www.europa.gr

3. Χρηματοδοτικά Πρωτόκολλα – Δάνεια από την ΕΤΕ¹⁵

Με σκοπό την ενίσχυση της υποδομής της χώρας, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει παράσχει οικονομική και τεχνική βοήθεια στην Κύπρο με την υπογραφή τεσσάρων χρηματοδοτικών πρωτοκόλλων (1979-1998). Με τα πρώτα τρία, η Κυπριακή Κυβέρνηση πήρε συνολικά 136 εκατομμύρια ECU, τα 92 σε δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) επιχορηγούμενο επιτόκιο και τα 44 από τον προϋπολογισμό της Ένωσης υπό μορφή χορηγήσεων, δανείων και κεφαλαίων κινδύνου. Το τέταρτο πρωτόκολλο, ανέρχεται στο ύψος των 74 εκ. ECU και υπογράφηκε το 1995 για να καλύψει την περίοδο 1995-1998 και περιλαμβάνει 24 εκ. από χορηγίες από τον προϋπολογισμό της και 50 εκ. με δάνεια από την ΕΤΕ.

Τα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα, αντιστάθηκαν από τον Προενταξιακό Χρηματοδοτικό Κανονισμό της ΕΕ (2000-2004). Το συνολικό ποσό το οποίο θα παραχωρηθεί στην Κύπρο για την περίοδο αυτή αναμένεται να φθάσει τα 57 εκ. Ευρώ. Το ύψος της βοήθειας για την Κύπρο κατά το 2000 καθορίστηκε στα 9 εκ., εκ των οποίων τα 3 εκ. θα αξιοποιηθούν για διακοινοτικές δράσεις.

Όλες οι χορηγίες και τα δάνεια από την Ε.Τ.Ε. βάσει των δύο πρωτοκόλλων χρησιμοποιήθηκαν για τη χρηματοδότηση έργων υποδομής προς όφελος ολόκληρου του πληθυσμού όπως το αποχετευτικό σύστημα, υδατικά έργα, σχέδιο επεξεργασίας λυμάτων, κατασκευή δύο ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων. Το 3^ο πρωτόκολλο χρησιμοποιήθηκε για να διευκολυνθεί η μετάβαση της οικονομίας του τόπου στην ενσωμάτωση της με την ΕΕ, δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στη βιομηχανία, τη μεταποίηση, στο τουρισμό και την ίδρυση Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου στο νησί.

Ο σκοπός του 4^{ου} πρωτοκόλλου, είναι να στήριξη τη συμμετοχή της Κύπρου σε ορισμένα προγράμματα της Ε.Ε. και να υποστηρίξει τις προσπάθειες για προώθηση μιας συνολικής διευθέτησης του κυπριακού προβλήματος. Τέλος, πιο πρόσφατα και εκτός του πλαισίου χρηματοδοτικών πρωτοκόλλων, η Ε.Τ.Ε. έχει αποφασίσει να δανείσει¹⁶ στους Δήμους Λεμεσού και Αμαθούντας 10 εκ Ευρώ για την επέκταση του αποχετευτικού δικτύου της πόλης και για άλλα αναπτυξιακά έργα που απαιτούνται να υλοποιηθούν.

¹⁵ Στοιχεία από την Τοπική Ένωση Δήμων και από την ιστοσελίδα στο Internet www.europa.gr

¹⁶ Πληροφορία από την Διαχειριστική Επιτροπή του Δήμου Λεμεσού

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ

2.1 ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ

Η επαρχία της Λεμεσού, έχει να επιδείξει το πλούσιο της, και αρχαίο παρελθόν κατά τα Μεσαιωνικά χρόνια. Στα γεωγραφικά της όρια, εμπίπτουν προϊστορικοί συνοικισμοί και συνοικισμοί Ιστορικών χρόνων, μεταξύ των οποίων και δυο από τις σημαντικές πόλεις βασιλεία της αρχαίας Κύπρου, το Κούριον και η Αμαθούς. Και έτσι θεωρείτε ως ανάδοχος της αρχαίας Αμαθούνας και ως ένα μεγάλο βαθμό του αρχαίου Κουρίου (που έχει τις ρίζες της στα τέλη της 3 χιλιετίας π.Χ.). Στην διαμόρφωση της Λεμεσού, συνέβαλαν πολύ και οι περιοχές που βρίσκονται γύρω από τις πόλεις του Κουρίου και της Αμαθούς, όπως το Ακρωτήρι, η Σωτήρα, η Ερήμη, Αυδήμου, η Άλασσα, και η Επισκοπή. Η πόλη της Λεμεσού βρίσκεται κτισμένη στη μέση περίπου, μεταξύ των δυο αυτών πόλεων της Αρχαιότητας.

Κατά τα Προϊστορικά¹⁷ χρόνια, το τοπίο κοντά στο σημείο της πόλης, ιδίως στην περιοχή της χερσονήσου του Ακρωτηρίου, ήταν εντελώς διαφορετικό. Αρχικά, η χερσόνησος του *Ακρωτηρίου* δεν υπήρχε, αλλά υπήρχε ένα νησάκι απέναντι από την ακτή, μακρόστενο, του οποίου οι δυο άκρες του, αποτελούν σήμερα τα ακρωτήρια Ζευγάρι και Γάτα. Η παραλία εκτεινόταν πιο πολύ απ' ό τι σήμερα, και οι δυο κόλποι Ακρωτηρίου και Επισκοπής ήτανε ενωμένοι με θάλασσα. Ο σχηματισμός της χερσονήσου οφείλεται σε προσχώσεις των δυο ποταμών που εκβάλλουν στην περιοχή, του Κούρη και του Γαρύλλη και ακόμη, από αποθέσεις κυμάτων, άμμου και χαλικιών.

Απ' όσους αρχαίους συνοικισμούς έχουν διερευνηθεί σε έκταση μέχρι σήμερα, παλιότερος είναι ο συνοικισμός της Σωτήρας (Νεολιθική Εποχή), της Ερήμης (Χαλκολιθική Εποχή) και κατά την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού υφίστανται συνοικισμοί στη Σωτήρα, στην Επισκοπή, στην Λεμεσό και στην Αυδήμου.

Ο Νεολιθικός συνοικισμός της Σωτήρας, την εποχή εκείνη, χαρακτηρίζεται για την γεωργία, κνήγι και το ψάρεμα ταυτόχρονα οι άνθρωποι της εποχής αυτής, ήταν και επιδέξιοι αγγειοπλάστες. Οι αρχαιολογικές έρευνες στη Σωτήρα απέδωσαν αξιόλογα δείγματα κεραμικής. Ο συνοικισμός της Σωτήρας, καταστράφηκε πιθανώς από σεισμό.

Νεώτερος από τον συνοικισμό της Σωτήρας, είναι ο συνοικισμός της *Ερήμης* κοντά στη νότια ακτή της Κύπρου, και χρονολογείται στην Χαλκολιθική περίοδο. Οι κάτοικοι της Ερήμης διατηρούν τα ταφικά έθιμα.

¹⁷ Στοιχεία από την εγκυκλοπαίδεια Υδρόγειος τόμος Κύπρος 1987 και από το έντυπο "Η ιστορία και το δράμα της Κύπρου" από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Η Χαλκολιθική περίοδος (3900-2500 π.Χ.) είναι η μεταβατική, από την εποχή της πέτρας στην εποχή του Χαλκού. Ο χαλκός, η σημαντικότερη αυτή ανακάλυψη της προϊστορικής Κύπρου, έχει κατά την περίοδο αυτή ανακαλυφθεί, όμως ακόμη η εκμετάλλευση και η χρήση του είναι εντελώς περιορισμένη. Αλλά οι κάτοικοι της Ερήμου γνωρίζουν κιάλια το μέταλλο αυτό, όπως αποδεικνύει η ανεύρεση, κατά τις ανασκαφές, ενός χάλκινου εργαλείου. Μια άλλη, σημαντική εξέλιξη παρουσιάζεται στην κεραμική, με νέα και τολμηρά σχήματα αγγείων που χαρακτηρίζονται και από ευφάνταστο διάκοσμο στο οποίο, κυριαρχούν τα γεωμετρικά και φυτικά μοτίβα, σχεδιασμένα με κοκκινωπό χρώμα πάνω σε λευκό επίχρισμα. Εξάλλου, και η οικιακή αρχιτεκτονική απέχει πολύ από εκείνη της Νεολιθικής εποχής. Στην Ερήμη οι κατοικίες ήταν ακανόνιστες κυκλικές, λαξευμένες κατά ένα μέρος στον φυσικό βράχο. Ήταν δηλαδή, ημιυπόγειες, όπου βρίσκονταν πάνω από το έδαφος κατασκευασμένες από ξύλα επενδυμένα με παχύ στρώμα πηλού.

Η Πρώιμη εποχή του χαλκού (2500-1900 π.Χ.), διαιρείται σε τρεις υποπεριόδους, και πάλι κατοικείται η περιοχή της Σωτήρας καθώς και άλλες περιοχές της επαρχίας, όπως η περιοχή της πόλης της Λεμεσού, η περιοχή της *Επισκοπής* καθώς και η *Αυδήμου*. Κατοικούνται, δηλαδή, οι πεδινές και λοφώδεις περιοχές κοντά στην ακτή. Δεν υπάρχουν, μέχρι τώρα, σαφείς πληροφορίες για κατοίκηση και στα ενδότερα της επαρχίας όπου το τοπίο είναι ημιορεινό και ορεινό. Ένας μεγάλος συνοικισμός που ανασκάφηκε είναι η *Αλασσα* και χρονολογείται αργότερα στην τελευταία εποχή του Χαλκού.

Στον συνοικισμό της *Αλασσα*, υπάρχουν εργαστήρια κατεργασίας του χαλκού, απασχόληση που απαντάται σε πάρα πολλούς χώρους της αρχαίας Κύπρου την εποχή κατά την οποία σ' ολόκληρο σχεδόν το νησί υπήρχε άνοδος εργασιών σχετικών με το μέταλλο αυτό: εξόρυξη, επεξεργασία και εμπορία. Όμως κατά την εποχή του χαλκού περισσότερο αναπτύσσεται η βόρεια και ανατολική Κύπρος (*Καλοψίδα*, *Έγκωμη* και το *Κίτιον*) και ο λόγος, φαίνεται να είναι κυρίως γεωγραφικός, αφού οι περιοχές της βόρειας και ανατολικής Κύπρου βρίσκονται πλησιέστερα προς τις ακτές της Μικράς Ασίας και της Συρίας-Παλαιστίνης αντιστοίχως, με τις οποίες διεξαγόταν κυρίως εμπόριο.

Η περιοχή του χωριού *Επισκοπή*, είναι κάτασπρη από αρχαιολογικούς χώρους που χρονολογούνται στα Προϊστορικά και Ιστορικά χρόνια. Οι κατοικίες ήταν κτισμένες με λίθους και χαλίκια στο κάτω μέρος, και με πλιθάρια, στο πάνω μέρος. Εσωτερικά ήταν χωρισμένες σε δύο, και αργότερα σε περισσότερα δωμάτια, και εργαστηριακούς χώρους. Από το νεκροταφείο του συνοικισμού αυτού, προήλθαν πολλά κινητά αρχαία αντικείμενα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται χάλκινα σκεύη, μικροτεχνικά έργα και με αγγεία μυκηναϊκής τέχνης, πράγμα που συνδέει τον χώρο με την άφιξη και την εγκατάσταση Μυκηναίων στο νησί.

Ένα άλλο νεκροταφείο στην περιοχή της *Επισκοπής* βρίσκεται στην τοποθεσία *Καλορίζικη* και είναι το μεγαλύτερο σε έκταση και σε χρονική διάρκεια σ' ολόκληρη την περιοχή του *Κουρίου*, ακόμη και το πλουσιότερο σε ταφικά ευρήματα.

Οι αρχαιολογικοί αυτοί χώροι σχετίζονται άμεσα με την αρχαία πόλη του *Κουρίου* που, όπως διασώζουν αρχαίοι συγγραφείς, οι κάτοικοι της θεωρούσαν ότι είχε ιδρυθεί από Μυκηναίους αποίκους. Η περιοχή αυτή, κατοικείτο και πολύ πριν οι Μυκηναίοι αποκτήσουν την Κύπρο (αυτό αποδεικνύεται από τις ανασκαφές).

Στο Κούριον οι άποικοι από τη Ελλάδα εγκαταστάθηκαν σε προϋπάρχοντα οικισμό, όπως εξάλλου συνέβη και σε πολλά άλλα μέρη του νησιού. Εκεί οργάνωσαν την πόλη με βάση τα δικά τους πρότυπα, αφού σε σύντομο χρόνο κυριάρχησαν επί του ντόπιου πληθυσμού, και ίδρυσαν το βασίλειο του Κουρίου. Στο άλλο παραθαλάσσιο άκρο της επαρχίας Λεμεσού ιδρύθηκε άλλη σημαντική πόλη, που επίσης οργανώθηκε σε βασίλειο, η Αμαθούς.

Στα δύο αυτά βασίλεια ανήκε μεγάλη έκταση της σημερινής επαρχίας Λεμεσού, ολόγυρα από τις δυο πόλεις που ήταν οι έδρες τους. Ενώ όμως η αρχαία παράδοση ήθελε σύνδεση του βασιλείου του Κουρίου με τους Αργείους της Πελοποννήσου, η ίδια αρχαία παράδοση ισχυριζόταν ότι στην Αμαθούντα είχαν συμπτυχθεί και παραμείναν οι "αυτόχθονες" Κύπριοι, οι λεγόμενοι Ετεροκύπριοι, που είχαν εκτοπισθεί από τους Αχαιούς αποίκους. Στην Αμαθούντα φαίνεται ότι είχαν κατοικήσει και φοίνικες άποικοι, όπως και στο Κίτιον, και σε άλλες πόλεις του νησιού.

Ωστόσο τα ανασκαφικά δεδομένα αποδεικνύουν ότι κατά τους Ιστορικούς χρόνους το ελληνικό στοιχείο της Αμαθούντας δεν ήταν λιγότερο ισχυρό, αντίθετα, οι βασιλιάδες της πόλης είχαν, ελληνικά ονόματα. Έστω και αν δεχθούμε ως ορθή την αρχαία αναφορά ότι οι αρχικοί κάτοικοι της Αμαθούντας ήταν "αυτόχθονες", ωστόσο η κυριαρχία των Ελλήνων στην Κύπρο και η επίδραση τους, σ' ολόκληρο το νησί ήταν αυτή.

Όμως, η Αμαθούς, όπως και το Κούριον, και οι άλλες μεγάλες παραλιακές πόλεις της Κύπρου που όλες είχαν λιμάνια και ασχολούνταν εκτεταμένα με το εμπόριο, ανέπτυσαν ποικίλες επαφές, είχαν κοσμοπολίτικο χαρακτήρα, δέχονταν πολλές αντίθετες επιδράσεις και οι κάτοικοι τους ήταν διαφόρων εθνικοτήτων.

Στο εσωτερικό της επαρχίας της Λεμεσού, που είναι ημιορεινό και ορεινό, υπήρχαν διάφοροι μικρότεροι αγροτικοί οικισμοί που αναπτύχθηκαν κατά διάφορες περιόδους. Στην Άλασσα, για παράδειγμα οι πρόσφατες ανασκαφές έφεραν στο φως και κατάλοιπα των Ρωμαίων χρόνων, όπως και στις περιοχές της Φασούλας, το Κοιλάνι, της Ανάγυρας, της Απαισίας και στα Λάνια.

Κατά την αρχαιότητα οι ορεινές περιοχές της επαρχίας δεν πρέπει να ήταν πυκνοκατοικημένες, κυρίως επειδή τα μεγάλα αστικά κέντρα βρίσκονταν στις παραλιακές τοποθεσίες του νησιού, ωστόσο τα διάφορα σωζόμενα τοπωνύμια, τα οποία υποδηλώνουν την ύπαρξη οικισμών και ιερών χώρων.

Στην περιοχή της Αμαθούς οι απόστολοι Παύλος και Βαρνάβας φιλοξενήθηκαν σ' ένα χωρίο από τον Αρισκοκλειανό. Πρώτοι γνωστοί επίσκοποι της Αμαθούντας μνημονεύονται ο Μνημόνιος και ο Τύχων, και οι δύο του 4^{ου} μ.Χ. αιώνα. Σ' ότι αφορά την πόλη του Κουρίου, πρώτος γνωστός επίσκοπος της αναφέρεται ο Φιλωνίδης, στα τέλη του 3^{ου} και στις αρχές του 4^{ου} αιώνα μ.Χ. Η πόλη της Αμαθούντας, φαίνεται πως ονομαζόταν και Θεοδοσιανή προς τιμήν ενός από τους Θεοδοσιανούς, αυτοκράτορες του Βυζαντίου. Πιθανώτατα, ανήκε εκκλησιαστικά στην επισκοπή της Αμαθούντας. Η Αμαθούντα άρχισε να καταστρέφεται επανειλημμένα από τους σεισμούς του 4^{ου} αιώνα μ.Χ. Έκτοτε, άρχισε να αναπτύσσεται η Λεμεσός, αν και η πόλη αυτή επιβίωσε μέχρι το 1911. Συνεπώς για μεγάλο χρονικό διάστημα οι δύο πόλεις συνυπήρχαν, και δεν είναι καθόλου άσχετο το γεγονός ότι η περιοχή της Αμαθούντας ονομάζεται μέχρι και σήμερα Παλιά Λεμεσός.

Η Αμαθούς είχε καταστεί σημαντική πόλη κατά τα Ελληνιστικά χρόνια (όπου κτίστηκε το λιμάνι και που σήμερα σώζονται κατάλοιπα μέσα στη θάλασσα), πιθανώς να το χρησιμοποιούσαν σαν στρατιωτικό σταθμό οι Πτολεμαίοι.

Κατά τα Ρωμαϊκά και Πρωτοβυζαντινά χρόνια πάντως, η Αμαθούς ήταν πρωτεύουσα της μίας από τις τέσσερις επαρχίες στις οποίες χωρίζονταν η Κύπρος, η οποία και ονομαζόταν και Αμαθούσια. Οι άλλες τρεις πόλεις ήταν η Παφία στα δυτικά, η Λαπηθία στα βόρεια και η Σαλαμίνα στα ανατολικά.

Προς τα ενδότερα της Κύπρου είχε μετακινηθεί αρκετός πληθυσμός του νησιού από τα παραλιακά μέρη κατά την περίοδο των καταστροφικών αραβικών επιδρομών (7^{ος}-10^{ος} αιώνας). Οι επιδρομείς χτυπούσαν και λεηλατούσαν τους παραθαλάσσιους οικισμούς, πόλεις και χωριά, των οποίων οι κάτοικοι αναζητούσαν ασφάλεια στα ενδότερα ορεινά και ημιορεινά μέρη. Στην επαρχία της Λεμεσού εξαιτίας των αραβικών επιδρομών καταστράφηκε και εγκαταλείφθηκε οριστικά η πόλη του Κουρίου, κατά το δεύτερο μισό του 7^{ου} αιώνα. Η Αμαθούς που πρέπει και αυτή να έχει πληγεί κατόρθωσε όμως να επιβιώσει. Κατά την περίοδο των αραβικών επιδρομών, θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι ιδρύθηκαν αρκετοί νέοι οικισμοί στα ενδότερα της επαρχίας της Λεμεσού, ή ενισχύθηκαν και διάφοροι οικισμοί που προϋπήρχαν, με κατοίκους που μετακινήθηκαν από τα παράλια προς τα μέσα.

Ο μικρός οικισμός της Λεμεσού είχε επιβιώσει, αν και δεν ήταν οχυρωμένος ή τουλάχιστον ικανοποιητικά οχυρωμένος. Πρόχειρα οχυρωματικά έργα αναφέρεται ότι είχε κάνει στην περιοχή ο Ισαάκιος Κομνηνός, τύραννος της Κύπρου, σε μια προσπάθεια να παρεμποδίσει την απόβαση των δυνάμεων του Ριχάρδου του Λεοντόκαρδου, βασιλιά της Αγγλίας το 1191.

Ο Ισαάκιος Κομνηνός, τελευταίος Βυζαντινός διοικητής της Κύπρου, είχε αποστατήσει και είχε ανακηρύξει τον εαυτό του σε ανεξάρτητο ηγεμόνα του νησιού από το 1185, αφού με δόλο είχε αναλάβει τη διοίκηση της Κύπρου. Ο Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος έφθασε, με τον στρατό του στην Κύπρο το 1191, και τα καράβια του αγκυροβόλησαν στον κόλπο της Λεμεσού. Ο Ισαάκιος απέτυχε να εμποδίσει την αποβίβαση των δυνάμεων του Ριχάρδου, από τον οποίο τελικά και ηττήθηκε. Συντριπτικό ήταν το πλήγμα που προκάλεσε ο Ριχάρδος στην πόλη της Αμαθούνας, την οποία και ολοκληρωτικά κατέστρεψε. Έτσι το 1191 τερματίστηκε βίαια η μακρά πορεία της πόλης αυτής, όπου και αντικαταστάθηκε πλέον οριστικά από τη Νέα Πόλη δηλαδή τη Λεμεσό. Ταυτόχρονα τερματίστηκε και η βυζαντινή κυριαρχία επί της Κύπρου.

Κατά την περίοδο της φραγκοκρατίας η ίδια η πόλη της Λεμεσού γνώρισε ακμή, αν και δεν κατόρθωσε να φθάσει την αίγλη της Αμμοχώστου και τη λαμπρότητα της Λευκωσίας. Το κάστρο της πόλης κτίστηκε από τους Φράγκους, μετά το πέρας του Ριχάρδου και όχι πριν. Ιδιαίτερα σημαντικό κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας, ήταν το ισχυρό φέουδο του Κολοσσιού. Οι ντόπιοι κάτοικοι της επαρχίας, ήταν δούλοι που εργάζονταν υπό άθλιες συνθήκες στα ιδιωτικά ή εκκλησιαστικά ή και στα βασιλικά φέουδα. Αρκετά χωριά της επαρχίας παρήγαγαν φημισμένο κρασί και η αμπελοκαλλιέργεια ήταν εκτεταμένη. Μεταξύ των άλλων προϊόντων της επαρχίας ήταν η ζάχαρη, που παραγόταν κυρίως σε εργοστάσια στο Κολόσσι και στην Επισκοπή, των οποίων οι περιοχές καλύπτονταν από εκτεταμένες φυτείες ζαχαροκάλαμου.

Η Λεμεσός, που απότομα αναπτύχθηκε μετά την άφιξη των Φράγκων και που ήταν ωραία μεσαιωνική πόλη, σύμφωνα προς μαρτυρίες μεσαιωνικών επισκεπτών της, και με σχετικές μαρτυρίες η Λεμεσός είχε αποκτήσει τότε πολλά λαμπρά οικοδομήματα, κατοικίες, πύργους, εκκλησίες και μοναστήρια. Ήταν περιτειχισμένη με ένα κυκλικό τείχος ενώ κατά τις αρχές του 13^{ου} αιώνα, ήταν ήδη κτισμένο και το κάστρο της πόλης. Σύντομα όμως, περιέπεσε και πάλι σε παρακμή εξαιτίας συμφορών όπου επηρεάζουν και πάλι μεγάλο τμήμα της πόλης. Σαν τέτοιες συμφορές αναφέρονται οι πλημμύρες, οι σεισμοί οι επιδρομές και οι πόλεμοι. Η επαρχία ασφαλώς, υπέφερε κατά καιρούς και από επιδημίες που αναφέρεται στις πηγές ότι αποδεκάτιζαν τον πληθυσμό του νησιού, και από επιδρομές των ακριδών που αποτελούσαν πραγματική μάστιγα μέχρι την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Η Φραγκοκρατία τερματίστηκε το 1489, με την προσφορά της Κύπρου από τη βασίλισσα Αικατερίνη Κορνάρο. Η σύντομη περίοδος της Βενετοκρατίας (1489-1570-71) δεν πρόσφερε τίποτα στο νησί, παρά μόνο οι Βενετοί ενδιαφέρονταν, για την σκληρότερη εκμετάλλευση των πόρων της Κύπρου, και φυσικά της επαρχίας Λεμεσού, όπου και ανέπτυξαν μεγάλης κλίμακας εμπορικών συναλλαγών με την Ανατολή (όπου και διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην ιστορία της Κύπρου), και παράλληλα χωρίς κανένα ενδιαφέρον για τον ίδιο τον τόπο. Μεταξύ των προϊόντων της επαρχίας, σημαντικό ήταν και το αλάτι από την αλυκή της Λεμεσού.

Το 1222 ένας ισχυρός σεισμός συγκλόνισε, το νησί και προξένησε πολλές καταστροφές στην Λεμεσό, όπου καταστράφηκε το λιμάνι, εκκλησίες και σκοτώθηκαν αρκετοί άνθρωποι. Αργότερα από 108 χρόνια, το Νοέμβρη του 1330, η πόλη της Λεμεσού, επλήγη σοβαρά από μεγάλη πλημμύρα του ποταμού Γαρύλλη. Αναφέρεται ότι σκοτώθηκαν γύρω στις 2000 χιλιάδες άτομα, και η ίδια η πόλη καταστράφηκε ολοσχερώς. Η θεομηνία κορυφώθηκε, στα τέλη του Νοέμβρη του 1330 και προηγήθηκε αδιάκοπη βροχή για 28 μερόνυχτα.

Ενώ αναμενόταν η τούρκικη επίθεση για κατάληψη της Κύπρου, οι Βενετοί δεν ενδιαφέρθηκαν καθόλου για την άμυνα της Λεμεσού και γενικότερα, της νότιας και δυτικής Κύπρου. Οι ζημιές ήταν αρκετές, αφού δεν υπήρχε από πουθενά στήριξη, και έτσι μέσα σ' αυτές ήταν και το γκρέμισμα του κάστρου της Λεμεσού. Έτσι, όταν εκδηλώθηκε η τούρκικη επίθεση το 1570, τόσο η ίδια η Λεμεσός όσο και η επαρχία της κατελήφθησαν από τους εισβολείς πολύ εύκολα, όπως παράλληλα η Λάρνακα και η Πάφος.

Η περίοδος της τουρκοκρατίας χαρακτηρίζεται από κακοδιοίκηση και αυθαιρεσίες, από εκμετάλλευση και βαριές φορολογίες και από έλλειψη οποιουδήποτε ενδιαφέροντος σχετικά με την ανάπτυξη και την πρόοδο του νησιού. Έτσι, πολύ γρήγορα η επαρχία Λεμεσού, όπως εξάλλου και ολόκληρη η Κύπρος, περιέπεσε σε κατάσταση πλήρους παρακμής και εξαθλίωσης. Εκδιώχθηκαν, βέβαια οι δυτικοί φεουδάρχες και οι Λατίνοι κληρικοί και παλινορθώθηκε η Κυπριακή Ορθόδοξη Εκκλησία. Οι νέες, όμως, συνθήκες δεν πρόσφεραν καμία ευκαιρία για πρόοδο. Σταδιακά αρκετά χωρία της επαρχίας Λεμεσού ετουρκίστηκαν πλήρως, ενώ άλλα έγιναν μεικτά. Η επανασυγκρότηση της Ορθόδοξης Εκκλησίας έγινε με την επαναφορά της αρχιεπισκοπής στην πρωτεύουσα της Λευκωσίας, και έτσι η πόλη της Λεμεσού εντάχθηκε εκκλησιαστικά στην επισκοπή Κιτίου (με έδρα τη Λάρνακα), ενώ το υπόλοιπο και μικρότερο τμήμα της επαρχίας εντάχθηκε στην επισκοπή Πάφου.

Κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας τερματίστηκε η καλλιέργεια του ζαχαροκάλαμου. Κύρια προϊόντα της επαρχίας Λεμεσού εξακολουθούσαν να είναι τα σταφύλια, το κρασί και τα λοιπά παράγωγα της αμπελοκαλλιέργειας, καθώς και τα χαρούπια, το ρόβι, τα σιτηρά, τα εσπεριδοειδή και άλλα φρούτα. Πολλοί κάτοικοι της πόλης ασχολούνταν εκτεταμένα με την κτηνοτροφία.

Καλύτερες συνθήκες απασχόλησης και ευκαιρίες ανάπτυξης, τόσο για την ίδια την πόλη όσο και για την επαρχία, δημιουργήθηκαν μετά την αγγλική κατοχή (1878-1960) της Κύπρου. Το 1904, λειτουργεί το μεταλλείο του Αμιάντου στην επαρχία Λεμεσού, που για πολλές δεκαετίες πρόσφερε απασχόληση σε εκατοντάδες κατοίκους των γειτονικών χωριών. Ο αμιάντος του Τροόδους ήταν γνωστός ήδη στην αρχαιότητα. Κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, το μέταλλευμα έφθανε στη Λεμεσό σε παραθαλάσσιες εγκαταστάσεις στ' ανατολικά της πόλης όπου φορτώνονταν τα καράβια για εξαγωγή.

Κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα αναπτύχθηκαν τουριστικά τα ορεινά θέρετρα της Κύπρου, που τα κυριότερα βρίσκονται στην επαρχία της Λεμεσού (όπως τις φημισμένες Πλάτρες, ο Πρόδρομος, ο Αγρός, η Κυπερούντα κλπ). Ακόμη, στην ίδια την πόλη ιδρύθηκαν και μεγάλες οινοβιομηχανίες. Η πόλη εξελίχθηκε σε σημαντικό λιμάνι, αν και δεν υπήρχαν επαρκείς λιμενικές διευκολύνσεις.

Απασχόληση σε χιλιάδες κατοίκους της επαρχίας, ακόμη και απομακρυσμένων χωριών της, πρόσφερε η μεγάλη αγγλική βάση του Ακρωτηρίου-Επισκοπής και κατά τα χρόνια αυτά κτίζονταν σπίτια μέσα στην πόλη, με αποτέλεσμα να αρχίσει η αστυφιλία. Εν το μεταξύ, βελτιώθηκε κατά πολύ και το οδικό δίκτυο της επαρχίας.

Η Λεμεσός εξακολουθεί να συγκεντρώνει σήμερα, πολλά πλεονεκτήματα για περαιτέρω ανάπτυξη και πρόοδο, που και περιλαμβάνει το ενδιαφέρον τμήμα της οροσειράς του Τροόδους και τα κυριότερα ορεινά θέρετρα, οι παραλιακές περιοχές γνωρίζουν μεγάλη τουριστική ανάπτυξη, ιδίως μετά την απώλεια της Αμμοχώστου και άλλων τουριστικών περιοχών της Κύπρου εξαιτίας της τούρκικης εισβολής του 1974.

Η επαρχία της Λεμεσού περιλαμβάνει τα περισσότερα Κρασοχώρια της Κύπρου και με οινοβιομηχανίες της Λεμεσού σχεδόν μονοπωλεί, στα οινικά προϊόντα, επίσης παράγει και αρκετά άλλα προϊόντα, όπως μήλα, σταφύλια, χαρούπια, αμύγδαλα κλπ. Τέλος διαθέτει και σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους και πολλές φυσικές καλλονές που προσελκύουν χιλιάδες επισκέπτες.

Από την πόλη αλλά και από ολόκληρη την επαρχία της Λεμεσού απεχώρησαν οι Τουρκοκύπριοι κάτοικοι το 1975. Ύστερα από εντολή της Άγκυρας, στο πλαίσιο δημιουργίας συνθηκών που να ευνοούν τη διχοτόμηση της Κύπρου, οι Τουρκοκύπριοι μεταφέρθηκαν στο κατεχόμενο από τα τούρκικα στρατεύματα εισβολής τμήμα της Κύπρου. Τόσο στην πόλη όσο και στην επαρχία της Λεμεσού, εγκαταστάθηκε μεγάλος αριθμός Ελληνοκυπρίων προσφύγων όπου παραμένουν έως και σήμερα.

2.2 ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Η πόλη και η επαρχία της Λεμεσού διαθέτει πολυάριθμες κινητές και ακίνητες αρχαιοτήτες, που καλύπτουν όλες σχεδόν τις φάσεις του Κυπριακού πολιτισμού από τις αρχές της δεύτερης περιόδου της Νεολιθικής εποχής (4500 περίπου π.Χ.), μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα μ.Χ.

Οι κινητές αρχαιοτήτες¹⁸ αποτελούνται από πολυποίκιλα δείγματα αγγειοπλαστικής, χρυσοχοΐας αργυροχοΐας, σφραγιδογλυφίας και από διάφορα άλλα μεταλλοτεχνικά υαλοτεχνικά και μικροτεχνικά έργα, που προέρχονται από σημαντικούς προϊστορικούς και ιστορικούς χώρους πόλεων, συνοικισμών και νεκροταφείων και βρίσκονται στο Κυπριακό Αρχαιολογικό Μουσείο της Λευκωσίας, στο Επαρχιακό Αρχαιολογικό και Μεσαιωνικό Μουσείο της Λεμεσού, σε πολλές ιδιωτικές αρχαιολογικές συλλογές και σε αρκετά αρχαιολογικά μουσεία του εξωτερικού.

Οι ακίνητες αρχαιοτήτες χωρίζονται σε Αρχαία Μνημεία Α' (κυβερνητική περιουσία) και σε Αρχαία Μνημεία Β' (ιδιωτική περιουσία), και περιλαμβάνουν αρκετά αρχιτεκτονικά κατάλοιπα μεγαλοπρεπών προχριστιανικών δημοσίων και ιδιωτικών κτιρίων (θεάτρων, αγορών, ιερών, επαύλεων, κατοικιών, νυμφαίων, λουτρών και άλλων πολλών κτισμάτων), πρωτοχριστιανικών βασιλικών, βυζαντινών και μεταβυζαντινών εκκλησιών και μοναστηριών, μεσαιωνικών κάστρων και νεότερων οικοδομημάτων παραδοσιακής αστικής και λαϊκής αρχιτεκτονικής.

Σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα δεδομένα των αρχείων του Τμήματος Αρχαιοτήτων, τα Αρχαία Μνημεία Α' στην επαρχία Λεμεσού ανέρχονται σε 18 και τα Αρχαία Μνημεία Β' σε 113. Τα σημαντικότερα απ' αυτά, στην επαρχία της Λεμεσού κατά χρονολογική περίοδο είναι τα ακόλουθα:

2.2.1 Αρχαία Μνημεία Α'

Τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα κατοικιών και λαξευτοί θαλαμοειδείς τάφοι νεκροταφείων των συνοικισμών:

- (1) Τη Νεολιθική εποχής (4500-3900 π.Χ.), κατάλοιπα στην τοποθεσία Τεπές της Σωτήρας και στα νοτιοδυτικά περίχωρα του χωριού Καντού,
- (2) Στη Μέση εποχή του Χαλκού (1850-1650 π.Χ.) κατάλοιπα στην τοποθεσία Φανερωμένη της Επισκοπής,
- (3) Στην Ύστερη εποχή του Χαλκού (1650-1050 π.Χ.), υπάρχουν κατάλοιπα στην τοποθεσία Παμπούλα της Επισκοπής, και κατάλοιπα αρχαϊκού τεμένους και βωμού, στο ιερό του Απόλλωνος Υλάτη στο Κούριον (750-475 π.Χ.).
- (4) Κατά τους Ελληνιστικούς χρόνους (325-50 π.Χ.) κατάλοιπα δημοσίου κτιρίου, μια μεγάλη αποθηκευτική υδατοδεξαμενή, και οκτώ άλλες φιαλόσχημες αποθηκευτικές υδατοδεξαμενές, στον αρχαιολογικό χώρο της πόλης του Κουρίου.

¹⁸ Στοιχεία από την εγκυκλοπαίδεια Υδρόγειος τόμος Κύπρος 1987

- (5) Τα Ρωμαϊκά χρόνια (50 π.Χ.-395 μ.Χ.) κατάλοιπα του θεάτρου, του σταδίου, της αγοράς, του νυμφαίου, του Ιερού του Απόλλωνος Υλάτη, του δημοσίου αφιδωτού κτιρίου και των Οικιών του Αχιλλέα και των Μοναχών, και της αγοράς και του ιερού της Αφροδίτης στο Κούριον.
- (6) Το 395-750 μ.Χ., οι πρωτοχριστιανικές βασιλικές στους αρχαιολογικούς χώρους του Κουρίου και της Αμαθούντας και η Οικία του Ευστολίου.
- (7) Κατά τους Γεωμετρικούς και Αρχαϊκούς χρόνους (1050-475 π.Χ.), πολυάριθμοι λαξευτοί θαλαμοειδείς τάφοι και μερικοί κτιστοί μνημειακοί, στα νεκροταφεία στα περίχωρα της Αμαθούντας και της Επισκοπής.

2.2.2 Αρχαία Μνημεία Β'

Οι πιο κάτω εκκλησίες και τα μοναστήρια των Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών χρόνων:

- (1) Οι εκκλησίες και τα κατάλοιπα των μοναστηριών του Σταυρού στο Όμοδος, της Παναγίας Τροοδίτισσας, του Αγίου Νικολάου των Γάτων στο Ακρωτήρι, του Σταυρού στο Πελένδρι, της Αγίας Μαύρης στο Κοιλάνι, του Αγίου Γεωργίου στη Βάσα Κοιλανίου, της Παναγίας του Κάμπου στην Ακαπνού, του Αγίου Γεωργίου, η εκκλησία της Παναγίας Αμασγού στο Μονάργι και τέλος το ερειπωμένο μοναστήρι και η εκκλησία Αμρούς στην Αψιού.
- (2) Διάφορες οικίες λαϊκής αρχιτεκτονικής στα χωρία Όμοδος, Βάσα Κοιλανίου και Λάνια, ακόμη οικίες αστικής αρχιτεκτονικής στις οδούς Ειρήνης, Σπάρτης, Ελλάδος, Αγκυρας και Τζαμί στη Λεμεσό.
- (3) Οι παραδοσιακοί ληνοί στο Όμοδος και στη Λάνια. Τα γεφύρια του "Αρίστου", στον ποταμό της Γερμασόγειας, στον ποταμό Κούρη, στη τοποθεσία "Καρδάκι", της Ακαπνούς, στον ποταμό Ξυλούρικο μεταξύ των χωριών Αγίου Μάμα και Πελενδρίου και του "Πισκόπου" στο Φοινί, τέλος ο παραδοσιακός ελιόμυλος στον Αγρό.

2.3 Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Ο Χριστιανισμός κηρύχθηκε στην επαρχία Λεμεσού, από τους αποστόλους Παύλο και Βαρνάβα, με πρώτα δείγματα στις αρχές του 5^{ου} αιώνα. Όπως και στις άλλες επαρχίες έτσι και στη Λεμεσό τα πρώτα δείγματα εκκλησιαστικής¹⁹ αρχιτεκτονικής είναι οι βασιλικές.

Η αρχαιότερη από τις βασιλικές αυτές, είναι η "βασιλική του Κουρίου", που ήταν ο καθεδρικός ναός της πόλης. Η βασιλική του Κουρίου, κτίστηκε τη δεύτερη 10ετία του 5^{ου} αιώνα, η οποία ήταν τρίκλιτη, είχε νάρθηκα και περιορισμένο αίθριο με φιάλη. Κατά μήκος των μακρών τοίχων, υπήρχαν διάδρομοι με "πεζούλια", τα κατηχούμενα.

¹⁹ Στοιχεία από το έντυπο "Περιήγηση στη Λεμεσό" του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών

Στον 5^ο αιώνα, χρονολογείται και η "βασιλική Α' της Αμαθούνας", ήταν και αυτή τρίκλιτη, είχε νάρθηκα και ένα είδος εξωνάρθηκα, και προς νότια προσαρτημένο παρεκκλήσι. Στον 6^ο αιώνα χρονολογείται "βασιλική Β' της Αμαθούνας", πάνω στην ακρόπολη, και το ταφικό παρεκκλήσι στην ανατολική νεκρόπολη της Αμαθούνας.

Η βασιλική Β' ήταν και αυτή τρίκλιτη, είχε νάρθηκα και αίθριο. Στο βόρειο τοίχο της βασιλικής υπήρχε προσαρτημένο ταφικό παρεκκλήσι, το παρεκκλήσι αυτό αρχικά ήταν μονόκλιτο. Αργότερα προστέθηκαν στις μακρές πλευρές άλλα δύο "κλίτη" και έτσι το παρεκκλήσι πήρε τη μορφή τρίκλιτης μικρής βασιλικής. Στον 6^ο αιώνα χρονολογείται και η μικτή τρίκλιτη βασιλική, στ' ανατολικά του σταδίου του Κουρίου, περιλαμβανόταν από νάρθηκα και αίθριο.

Η καταστροφή των βασιλικών και γενικά της παλαιοχριστιανικής αρχιτεκτονικής, συμπίπτει με τις πρώτες αραβικές επιδρομές του 7^{ου} αιώνα. Στη Μέση Βυζαντινή περίοδο (10^{ος}-11^{ος} αιώνας) άνηκε η ερειπωμένη εκκλησία του Αγίου Αθανασίου βορείως του σταδίου του Κουρίου, αν κρίνει κανείς από τοιχογραφίες που σώζονται στο βόρειο τοίχο. Στην επαρχία Λεμεσού τρεις τουλάχιστον εκκλησίες κτίστηκαν αρχικά σε σχήμα ελεύθερου σταυρού κατά τη Μέση Βυζαντινή περίοδο είναι: του Αγίου Ευσταθίου στο Κολότσι, της Αγίας Αναστασίας στα Πολεμίδα και του τιμίου Σταυρού.

Δύο εκκλησίες του τύπου, του μονόκλιτου με τρούλο σώζονται από τη Μέση Βυζαντινή περίοδο: εκείνη της Αγίας Νάπας και της Παναγίας Διακαινούσας. Κατά την περίοδο της φραγκοκρατίας και της βενετοκρατίας συνεχίστηκε η ανέγερση βυζαντινών εκκλησιών στους τύπους που καθιερώθηκαν κατά τη Μέση Βυζαντινή περίοδο.

Έτσι, στον τύπο του μονόκλιτου με τρούλο ναού κτίστηκαν τον 13^ο αιώνα και η εκκλησία του Τιμίου Σταυρού στο Πελένδρι, και τον 14^ο αιώνα το νότιο παρεκκλήσι της εκκλησίας της Παναγίας της Δικαινούσας στο Πραστείον Αυδήμου. Στον 15^ο-16^ο αιώνα κτίστηκαν εκκλησίες όπως: η εκκλησία του Σταυρού στην Ανώγυρα, του Αγίου Γεωργίου στην Παρεκκλησία, του Αγίου Ιωάννη στην Ερήμη.

Οι γοθτικές εκκλησίες της Λεμεσού, είχαν ήδη ερειπωθεί ή ήταν ετοιμόρροπες στις αρχές του 16^{ου} αιώνα. Σήμερα, έχουν εξαφανιστεί τελείως. Μόνο τμήματα τοίχων, μιας γοθτικής εκκλησίας βρίσκονται ενσωματωμένα στο τζαμί της Αγοράς Λεμεσού. Πολλά από τα μοναστήρια την περίοδο της τουρκοκρατίας, ξανακτίστηκαν όπως τα μοναστηριακά κτίρια του Τιμίου Σταυρού, του Αρχάγγελου, της Παναγίας της Αμιγούς, του Τιμίου Πρόδρομου κλπ. Στον τύπο του τρίκλιτου ξυλόστεγου ναού κτίστηκε το καθολικό μοναστήρι της Παναγίας της Τρικουκκίας και η εκκλησία της Αγίας Μαρίας στη Κυπερούντα

2.4 ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

2.4.1 ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Η ονομασία²⁰ Λεμεσός, που επικράτησε, απαντάται ήδη από τα Μεσαιωνικά χρόνια. Ο Λεόντιος Μαχαιράς, μνημονεύοντας τους Ορθόδοξους επίσκοπους της Κύπρου, γράφει: "...και Τυχικού του αγιωτάτου επίσκοπου Νέας Πόλεως Λεμεσού".

Προγενέστερα η πόλη-διάδοχος της Αμαθούντας αναφέρεται ως η *Νέα πόλις-Νεάπολις*. Είναι χαρακτηριστικό, το γεγονός ότι και η περιοχή Αμαθούντας ονομαζόταν και ονομάζεται από τους Λεμεσιανούς *Παλιά Λεμεσός*. Αλλά σε παλιές πηγές η πόλη αναφέρεται και με τις ονομασίες *Νέμεσος* ή *Νεμεσός* και *Θεοδοσιάς* ή *Θεοδοσιανή*.

Η Κυπριακή πόλη Θεοδοσιανή, αναφέρεται ως έδρα επίσκοπου στα πρακτικά της Δ' οικουμενικής συνόδου της Χαλκηδόνας, το 451 μ.Χ., της οποίας ο τότε εκπρόσωπος είχε πάρει μέρος στη σύνοδο αυτή, εκπροσωπώντας και δύο άλλους Κύπριους ιεράρχες, τον Ηλιόδωρον Αμαθούντος και τον Προέχιον Αρσινόης. Λίγο αργότερα η πόλη αναφέρεται ως Θεοδοσιάς όπου το όνομα του το έδωσε ο αυτοκράτορας Θεοδόσιος.

Ως Νεάπολις (= νέα πόλις, για να ξεχωρίζει από την αρχαιότερη της Αμαθούντα) ονομάστηκε αργότερα σε ανάμνηση της ανοικοδόμησής της, πιθανότατα ύστερα από σεισμό. Η ονομασία *Νέμεσος* αναφέρεται, για πρώτη φορά το 10^ο αιώνα (Βυζαντινοί χρόνοι), από τον Κωνσταντίνο Πορφυρογέννητο.

Πολλοί, είναι αυτοί οι οποίοι υποστήριξαν, ότι η ονομασία Λεμεσός προέρχεται από την ονομασία Αμαθούς, με βάση το γαλλικό άρθρο L' Amathous, Lamasous.

Άλλοι ετυμολογούν την ονομασία από το Νέα Τελμησσός. Όμως, έχουν βρεθεί μαρτυρίες στη Σαλαμίνα επιγραφές σχετικές προς την Νέμεσιν, αλλά δε μαρτυριέται η ύπαρξη κάποιου ναού ή κάποιας λατρείας στην περιοχή της Λεμεσού.

Διαστρεβλωμένη η ονομασία *Νέμεσος* κατά διάφορους τρόπους, απαντάται και σε έγγραφα της περιόδου της φραγκοκρατίας και σε κείμενα, αναφερόμενη κυρίως ως έδρα Λατίνων επισκόπων, μερικοί πάλι θεωρούν το *Νέμεσος* ως ονομασία αραβικής προέλευσης. Τέλος, κάποιοι πιστεύουν ότι επειδή η τοποθεσία της πόλης είναι ανάμεσα στο Κούριο και στην Αμαθούντα, προήλθε από το επίθετο "ανάμεσος" γι' αυτό και ονομάστηκε *Νέμεσος* ή *Νεμεσός*.

²⁰ Στοιχεία από την εγκυκλοπαίδεια Υδρόγειος τόμος Κύπρος 1987

Ακόμη υπάρχουν και άλλες πηγές που αναφέρουν για την ονομασία της επαρχίας Λεμεσού, οι οποίες σήμερα βρίσκονται σε μοναστήρια, για το λόγο ότι παλαιότερα αρκετά από τα αρχεία του Κυπριακού Κράτους βρίσκονταν στα χέρια των ιερέων για ασφάλεια από τους κατακτητές και έτσι παρέμειναν εκεί.

2. ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΌΡΙΑ²¹

Η Λεμεσός είναι μία από τις έξι πόλεις και η δεύτερη σε μέγεθος και ζωτικότητα πόλη της Κύπρου, μετά τη Λευκωσία. Βρίσκεται στο μέσο περίπου, μεταξύ των δύο σημαντικών αρχαίων πόλεων της Κύπρου, του Κουρίου και της Αμαθούντας. Είναι κτισμένη, κοντά στη θάλασσα, και στον κόλλο του Ακρωτηρίου.

Καταλαμβάνει μεγάλο μέρος του νότιου τμήματος της Κύπρου. Προς τα βόρεια συνορεύει με την επαρχία Λευκωσίας, στα δυτικά με την επαρχία Πάφου και στα ανατολικά με την επαρχία Λάρνακας.

Στα νότια, περιβρέχεται από θάλασσα (περίπου 80 χιλιόμετρα πλέονται από θάλασσα), και ολόκληρη η διοικητική της έκταση βρίσκεται στο ελεύθερο τμήμα του νησιού. Επίσης, η μεγάλη βρετανική βάση του Ακρωτηρίου-Επισκοπής εμπίπτει στα διοικητικά της όρια.

Οι κυριότεροι κόλλοι της επαρχίας είναι ο κόλλος της Επισκοπής, που εκτείνεται από το ακρωτήριο Ζευγάρι μέχρι τον όρμο της Αυδήμου και ο κόλλος του Ακρωτηρίου, που βρίσκεται στο ανάμεσα στο ακρωτήριο Γάτας και την Αμαθούντα. Άλλοι, μικρότεροι κόλλοι της επαρχίας είναι ο όρμος της Αυδήμου, στα νότια του χωριού Πισσουρίου, στα νοτιοανατολικά του ομώνυμου χωριού. Τα κυριότερα ακρωτήρια είναι το Άσπρο, στα νότια του χωριού Πισσουρίου, το ακρωτήριο Ζευγάρι, στο νοτιοδυτικότερο άκρο της χερσονήσου του Ακρωτηρίου, το ακρωτήριο Γάτας, στο νοτιοανατολικότερο άκρο της χερσονήσου του Ακρωτηρίου, και στο ακρωτήριο Δόλου, στα αριστερά της γνωστής αμμουδιάς Γκάβερνορς Μπητς.

Το βορειότερο γεωγραφικό πλάτος της επαρχίας, στα βόρεια του χωριού Λεμύθου, είναι 34°57'50". Το νοτιότερο γεωγραφικό πλάτος, στον φάρο νοτιοδυτικά του ακρωτηρίου Γάτας, είναι 34°33'46". Το ανατολικότερο γεωγραφικό μήκος είναι 33°16'41" και βρίσκεται στα βορειοανατολικά του ακρωτηρίου Δόλου, στα σύνορα Λεμεσού-Λάρνακας. Το δυτικότερο γεωγραφικό μήκος είναι 32°38'30" και βρίσκεται νοτιοδυτικά του χωριού Αλέκτορα, στα σύνορα Λεμεσού-Πάφου.

Η επαρχία Λεμεσού είναι η τέταρτη μεγαλύτερη σε διοικητική έκταση επαρχία της Κύπρου μετά τις επαρχίες Λευκωσία, Αμμόχωστο και Πάφο. Καταλαμβάνει έκταση γης 1.393 χμ² περίπου, η οποία αντιπροσωπεύει το 15,1% της ολικής έκτασης της Κύπρου που είναι 9.251 χμ². Ο μεγαλύτερος σε διοικητική έκταση οικισμός της επαρχίας είναι το Ακρωτήριο (4.932 εκτάρια) και ο μικρότερος η Κουκά (180 εκτάρια).

²¹ Στοιχεία από την ιστοσελίδα www.pio.gov.cy και από την εγκυκλοπαίδεια Υδρόγειος τόμος Κύπρος 1987

3. ΚΛΙΜΑ

Η επαρχία της Λεμεσού, όπως και η υπόλοιπη Κύπρος, χαρακτηρίζεται από ένα θαυμάσιο μεσογειακό κλίμα²². Τα κύρια χαρακτηριστικά του κλίματος αυτού είναι τα ζεστά και ξηρά καλοκαίρια (η θερμοκρασία κατά την διάρκεια της ημέρας αρχίζει από 22°C έως και 38°C) και από τα μέσα του Μάη ως τα μέσα του Σεπτεμβρίου, και ο βροχερός και ήπιος χειμώνας (η θερμοκρασία ανέρχεται στους 22°C και κατεβαίνει μέχρι και -1°C σύμφωνα με το ύψος της περιοχής), από τον Νοέμβριο μέχρι τον Φεβρουάριο. Ενδιάμεσα επικρατούν οι δύο μεταβατικές εποχές, το φθινόπωρο και από τα μέσα του Σεπτεμβρίου ως το τέλος του Οκτωβρίου, και άνοιξη από τον Μάρτιο ως το τέλος του Οκτωβρίου, και η άνοιξη από τον Μάρτιο ως τα μέσα του Μάη. Η οροσειρά του Τροόδου, στο βόρειο τμήμα της επαρχίας, με μεγαλύτερο υψόμετρο 1.952 μέτρα, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των μετεωρολογικών συνθηκών στις διάφορες και στη δημιουργία τοπικών φαινομένων.

4. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Η επαρχία της Λεμεσού, γνώρισε συνεχή πληθυσμιακή αύξηση από την αρχή της πορείας της μέχρι και σήμερα. Η τούρκικη εισβολή του 1974 επέδρασε σημαντικά στην πληθυσμιακή δομή της πόλης, η οποία και δέχθηκε ένα μεγάλο αριθμό εκτοπισμένων Ελληνοκυπρίων, από τις διάφορες κατεχόμενες περιοχές του νησιού, ιδιαίτερα από την Αμμόχωστο, ενώ ταυτόχρονα εγκατέλειψαν την πόλη οι Τουρκοκύπριοι κάτοικοι της. Στην περιοχή της Λεμεσού δημιουργήθηκαν 4 κυβερνητικοί οικισμοί στέγασης προσφύγων. Στον πληθυσμό της επαρχίας εκτός από το, κέντρο της πόλης περιλαμβάνονται και τα παρακάτω:

Ελληνοκυπριακοί Οικισμοί	16 περιοχές
Αμιγείς Τουρκοκυπριακοί Οικισμοί	9 περιοχές
Μεικτοί Οικισμοί	19 περιοχές
Κυβερνητικοί Οικισμοί	10 περιοχές
Συνοικισμοί Αυτοστέγασης	10 περιοχές
Διαπόντια Χωριά	68 χωριά

Οι τελευταίες επίσημες απογραφές πληθυσμού²³, που σημείωσε η Λεμεσός:

<u>ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ</u>	<u>ΑΥΞΗΣΗ %</u>
1960	107.306	
1973	124.855	16,4%
1976	141.971	
1982	145.614	2,6%
1992	177.000	
2001	197.300	11,3%

²² Στοιχεία από το βιβλίο "Κύπρος" έκδοση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών

²³ Στοιχεία από την Στατιστική Υπηρεσία Λεμεσού

όσον, αφορά τον παραπάνω πίνακα, παρατηρούνται συνεχείς αυξήσεις πληθυσμού. Μεταξύ της χρονολογίας 1960 με 1973 υπήρξε αύξηση κατά 16,4%, όμως μεταξύ της χρονολογίας του 1973 και 1982, υπάρχει πολύ μικρή αύξηση 2,6% για το λόγω του ότι μετά την τούρκικη εισβολή του 1974 η πληθυσμιακή κατάσταση στην επαρχία Λεμεσού, άλλαξε με την μετακίνηση των Τουρκοκυπρίων κατοίκων της στις κατεχόμενες περιοχές, από τους Τούρκους εισβολείς και την εγκατάσταση των Ελληνοκυπρίων προσφύγων. Τέλος, το 1992 και το 2001 υπάρχει μια αύξηση 11,3%, αυτό οφείλεται και στο αυξημένο ποσοστό αλλοδαπών κατοίκων.

Αναλυτικά για την απογραφή του 2001 σημειώθηκαν τα εξής:

Αστική περιοχή Λεμεσού:

ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	Σύνολο	62,285
	Κενές και Προσωρινής Διαμονής	11,147
	Συνήθους Πληθυσμός	51,138
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ	Αριθμός	51,202
	Πληθυσμός	156,458
ΙΔΡΥΜΑΤΑ	Αριθμός	55
	Πληθυσμός	1,036
ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ		157,494

Αγροτική περιοχή Λεμεσού:

ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	Σύνολο	23,779
	Κενές και Προσωρινής Διαμονής	10,641
	Συνήθους Πληθυσμός	13,138
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ	Αριθμός	13,141
	Πληθυσμός	39,554
ΙΔΡΥΜΑΤΑ	Αριθμός	15
	Πληθυσμός	252
ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ		39,806

Πληθυσμιακή μείωση, σημειώθηκε σχεδόν σε όλα τα ορεινά και ημιορεινά χωριά της επαρχίας, εξαιτίας της συνεχιζόμενης αστυφιλίας, της δυσκολίας εύρεσης εργασίας, και το γεγονός ότι το κέντρο της πόλης βρίσκεται μακριά.

Ο πληθυσμός της πόλης χαρακτηρίζεται από χαμηλή γεννητικότητα. Τα ποσοστά, γέννησης παιδιών, ολοένα και μειώνονται.

5. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Η Λεμεσός είναι κέντρο απασχόλησης και παροχής υπηρεσιών, η δεύτερη δηλαδή μεγαλύτερη πόλη σε απασχόληση²⁴ μετά την πρωτεύουσα. Η πόλη και τα προάστια της αντιπροσωπεύουν ποσοστό 29,59% της απασχόλησης που είναι υψηλότερο μετά από εκείνο της Λευκωσίας και των προαστίων (51,63%), αλλά και πολύ μεγαλύτερο από το ποσοστό απασχόλησης της Λάρνακας και της ευρύτερης περιοχής της (14,01%) και τέλος, της Πάφου και της περιοχής της (4,78%).

Μικρός είναι ο αριθμός των κατοίκων της Λεμεσού, οι οποίοι απασχολούνται στη Λευκωσία, και στις βρετανικές βάσεις και σε εργασίες στα ορεινά και προάστια της πόλης. Παράλληλα, από τους απασχολούμενους, της πόλης λίγοι είναι αυτοί οι οποίοι προέρχονται από άλλες περιοχές. Οι κυριότεροι χώροι απασχόλησης βρίσκονται στο κέντρο της πόλης και στους άξονες δραστηριότητας, στις κυβερνητικές περιοχές, στη μεικτή βιομηχανική ζώνη, στην περιοχή του λιμανιού, και στην τουριστική περιοχή κατά μήκος της παραλίας βορειοανατολικά της πόλης. Κύριο χαρακτηριστικό της απασχόλησης τόσο στη Λεμεσό, όσο και σε ολόκληρη την Κύπρο, είναι η ύπαρξη πολλών και μικρών επιχειρήσεων που απασχολούν μικρό σχετικά αριθμό ατόμων.

Οι σημαντικότεροι τομείς οικονομικής δραστηριότητας, είναι η βιομηχανική μεταποίηση, βιοτεχνία, ο τουρισμός, οι κατασκευές, η γεωργία και η αλιεία.

(1) Βιομηχανία

Μέχρι το 1960, όπου και η Κύπρος, πια αποτελεί ανεξάρτητο κράτος, ο ρόλος της βιομηχανίας στην οικονομική ζωή της Λεμεσού και γενικά ολόκληρου του νησιού δε ήταν τόσο πολύ μεγάλης σημασίας, αν εξαιρεθούν οι οινοβιομηχανίες. Η ανοδική πορεία της βιομηχανικής παραγωγής συνεχίστηκε και κατά τα τελευταία χρόνια με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε σήμερα να αποτελεί τον σημαντικότερο των οικονομικών δραστηριοτήτων της Λεμεσού.

Το 1976 στην Λεμεσό, ήταν εγκατεστημένες 560 βιομηχανικές μονάδες στα δημοτικά όρια της πόλης, όπου και απασχολούνταν 4.264 άτομα όπου και παράγουν 90 βιομηχανικά εμπορεύματα. Μεταξύ του 1976 και του 1980 η βιομηχανική ανάπτυξη της πόλης παρουσίασε μια σημαντική αύξηση στο 32,93% (όπου η ετήσια αύξηση κυμαινόταν στο 7,37%). Το 1984 στην πόλη, υπήρχαν 1.184 μεταποιητικές βιομηχανίες όπου και απασχολούνταν 9.029 άτομα, στις μονάδες αυτές περιλαμβάνονταν και τα εργαστήρια.

²⁴ Στοιχεία από την εγκυκλοπαίδεια Υδρόγειος τόμος Κύπρος 1987 και από την Στατιστική Υπηρεσία Λεμεσού

Οι βιομηχανικές μονάδες είναι εγκατεστημένες κυρίως, στη μεικτή βιομηχανική ζώνη, στην περιοχή μεταξύ του παλαιού και του νέου λιμανιού και στην βιομηχανική περιοχή της πόλης (όπως στη περιοχή Λεμεσού (361) βιομηχανικές μονάδες, στον Άγιο Αθανάσιο (23), στον Ύψωνα (8), στη Μέσα Γειτονία (4), στα Κάτω Πολεμίδια (2) κλπ). Οι βιομηχανίες αυτές έχουν σχέση με έπιπλα, παπούτσια, ποτά, τρόφιμα, μέταλλα, ηλεκτρικές συσκευές, πλαστικά εμπορεύματα καθώς επίσης και πολλές άλλες διαφορετικές βιομηχανίες.

Η Λεμεσός είναι γνωστό για τα εργοστάσια κρασιού που παράγει και οι κυριότερες βιομηχανίες μονάδες είναι η ΚΕΟ, η ΛΟΕΛ, η ΣΟΔΑΠ, και η ΕΤΚΟ (τα κρασιά και τα κονιάκ παράγονται από τα σταφύλια των ορεινών περιοχών της επαρχίας και είναι άριστης ποιότητας). Το εργοστάσιο της ΚΕΟ παράγει ένα είδος τοπικής μύρας, καθώς και τα εργοστάσια ΛΟΕΛ, ΣΟΔΑΠ και ΕΤΚΟ παράγουν τοπικά κρασιά όπου και εξάγονται.

Πέραν όμως από τις βιομηχανικές ζώνες, υπάρχει και ένας μεγάλος αριθμός εργαστηρίων και βιοτεχνικών μονάδων, όπου βρίσκονται εγκατεστημένα στο δυτικό και κεντρικό τμήμα της πόλης.

(2) Βιοτεχνία

Στην επαρχία Λεμεσού, αναπτύχθηκαν διάφορα είδη βιοτεχνίας, μερικά από τα οποία έχουν πανάρχαια προέλευση, όπως η αγγειοπλαστική του χωριού Φοινί. Τα κυριότερα είδη, βιοτεχνίας που αναπτύχθηκαν είναι η κεντητική, η ταπητουργία, η δερματοτεχνία, η καλαθοπλεκτική, η ψαθοπλεκτική, η καρεκλοποιία, και τέλος η αγγειοπλαστική.

Η κεντητική αναπτύχθηκε κυρίως στα χωριά Όμοδος και Επταγώνια και στα Λεύκαρα, η πλεκτική στην πόλη, όπου και είναι πολύ ανεπτυγμένη, παρά στα χωριά, η ταπητουργία έχει ανάπτυξη στα χωριά Αγρίδια και Χανδριά. Όσον, αφορά τη δερματοτεχνία εξασκείται στο χωριό Άγιος Θεόδωρος Αγρού, η καρεκλοποιία στο Φοινί και η ψαθοπλαστική στο Ακρωτήρι. Τέλος η αγγειοπλαστική έχει τη μεγαλύτερη παράδοση στην πόλη, και αναπτύχθηκε στα χωριά Φοινί, Άγιος Δημήτριος, Καμινάρια και Κοιλάνι.

Τα αγγεία που φτιάχνουν, στα χωριά αυτά χαρακτηρίζονται πολύ, για την τέχνη και την ποικιλία τους και περιλαμβάνουν μεγάλα πιθάρια για την αποθήκευση του ντόπιου κρασιού, ζιβανίας και ξυδιού, καπνιστήρια, στάμνες. Γαλακτοδοχεία, μικρά φουρνιά, κουρελλούς για χαλούμια, κεραμίδια, τούβλα και πολλά άλλα είδη.

Επίσης, για σκοπούς διακόσμησης, φτιάχνουν βάζα, γλάστρες και διάφορα άλλα αγγεία με ποικίλες διακοσμήσεις, τα οποία είναι περιζήτητα τόσο από τον εγχώριο πληθυσμό, όσο και από τους ξένους επισκέπτες.

(3) Εμπόριο

Οι κλάδοι εμπορίου, κατατάσσονται στις παρακάτω κατηγορίες: συσκευασία, εξαγωγή γεωργικών προϊόντων, χονδρικό εμπόριο, λιανικό εμπόριο, τα εστιατόρια και ξενοδοχεία και τέλος, άλλοι εμπορικοί κλάδοι.

Τα εμπορικά καταστήματα είναι συγκεντρωμένα κατά κύριο λόγο την περιοχή του παλαιού κέντρου της πόλης, όπου η περιοχή αυτή ενώνεται με το κέντρο και την τουριστική περιοχή της πόλης. Η συσκευασία και η εξαγωγή γεωργικών προϊόντων βρίσκεται στην περιοχή της μεικτής βιομηχανικής ζώνης, στην περιοχή του λιμανιού. Τα γραφεία, προτιμούνται στις κεντρικές περιοχές της πόλης και βρίσκονται, πάνω από τα καταστήματα στους κεντρικούς δρόμους, όπου εκεί βρίσκονται και οι καφετέριες.

(4) Γεωργία – Καλλιέργειες

Στην περιοχή εντός των δημοτικών ορίων της πόλης Λεμεσού, στην οποία περιλαμβάνονται και οι περιοχές Ζακακίου και Πολεμιδιών, όπου εκεί βρίσκονται και οι βασικές καλλιέργειες, επίσης η γεωργία είναι ανεπτυγμένη και στα ορεινά όρια της πόλης. Οι καλλιέργειες αυτές, περιλαμβάνουν ποικιλία ξηρικών και αρδευόμενων καλλιεργειών, οι κυριότερες από αυτές είναι:

1. Δενδρώδεις καλλιέργειες: επιτραπέζια αμπέλια, οινοποιήσιμα αμπέλια, εσπεριδοειδή, φρουτόδεντρα (μπανάνες, κεράσια, ροδάκινα κλπ), δέντρα ξηρών καρπών, ελιές και χαρουπιές.
2. Λαχανικά: παράγονται διάφορα είδη λαχανικών, που περιλαμβάνουν κυρίως πατάτες, τομάτες, αγγουράκια, μελιτζάνες, κολοκυθάκια, φασολάκια κλπ.
3. Νομεντικά φυτά: τέτοιου είδους φυτά είναι ο βίκος, και το κριθάρι για βόσκηση.
4. Σιτηρά: καλλιεργείται κριθάρι και σιτάρι.
5. Όσπρια: περιλαμβάνουν κουκιά, φασόλια, λουβιά, φακές και λουβάνα.

(5) Κτηνοτροφία – Αλιεία

Η κτηνοτροφία είναι ανεπτυγμένη, στα χωριά Πάχνα, Αυδήμου, Πισσούρι, Δόρα, Παρεκκλησιά, Πύργο όπου εκτρέφονται πρόβατα, κατσίκια, αγελάδες, χοιρινά και πουλερικά.

Η παράκτια θέση της επαρχίας, και το μεγάλο μήκος των ακτών συνέβαλαν στην ανάπτυξη της αλιείας. Έχουν δημιουργηθούν και λειτουργούν αλιευτικά καταφύγια στην επαρχία όπου και μπορούν και εξασκούν το επάγγελμα αυτό, οι ψαράδες.

6. ΛΙΜΕΝΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

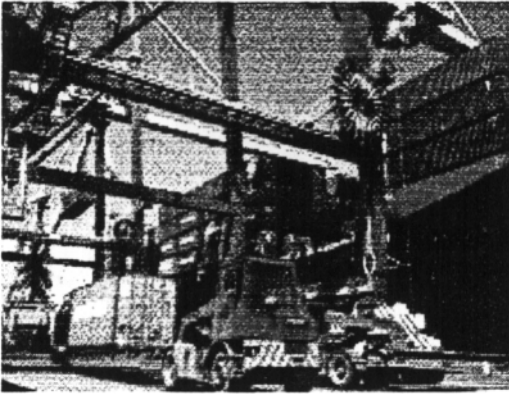

Αεροφωτογραφία του νέου λιμανιού.

Μετά την τούρκικη εισβολή, και την κατάληψη του λιμανιού της Αμμοχώστου, η εμπορική και επιβατική λιμενική κίνηση διοχετεύτηκε προς το λιμάνι της Λεμεσού το οποίο βελτιώθηκε, επεκτάθηκε και εξοπλίστηκε κατάλληλος για να μπορέσει να ανταποκριθεί στις αυξημένες λιμενικές απαιτήσεις.

Το νέο λιμάνι έχει βάθος 13 μέτρα και διαθέτει κρηπιδώματα συνολικού μήκους 1500 μέτρα. Λαμβάνοντας υπόψη το μέσο μήκος των σκαφών

που επισκέπτονται το νέο λιμάνι της Λεμεσού μπορεί να δεχτεί 15 – 17 πλοία. Από το νέο λιμάνι της Λεμεσού διεξάγεται ένα πολύ μεγάλο μέρος του εισαγωγικού και εξαγωγικού εμπορίου της ελεύθερης Κύπρου, και ιδιαίτερα γίνονται οι εξαγωγές των σταφυλιών και οινικών προϊόντων, των εσπεριδοειδών και χαρουπιών, και οι εισαγωγικές σιτηρών. Εξυπηρετεί επίσης, το μεγαλύτερο της θαλάσσιας επιβατικής κίνησης προς της θαλάσσιας επιβατικής κίνησης προς και από την Κύπρο.

Παράλληλα λειτουργεί και το παλαιό λιμάνι²⁵ της Λεμεσού, το οποίο έχει κρηπιδώματα μήκους 250 μέτρων και μπορεί να δεχτεί 3 μικρά πλοία, ενώ χρησιμοποιείται και από πολλά μικρά αλιευτικά σκάφη. Με τη σταδιακή επέκταση και ανάπτυξη του νέου λιμανιού, η σημασία του παλαιού λιμανιού της Λεμεσού για την εξυπηρέτηση της εμπορικής κίνησης μειώνεται συνεχώς.

Το νέο λιμάνι καθώς φορτώνονται τα πλοία για εξαγωγές

²⁵ Στοιχεία από την ιστοσελίδα στο Internet www.cyprus.gov.cy

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

3.1 ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

1. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ²⁶

Η τουρκική εισβολή καθώς, και η γρήγορη οικονομική ανάπτυξη ολόκληρου του νησιού, και ειδικότερα τις επαρχίας Λεμεσού (με τις βιομηχανικές ζώνες), τις τελευταίες δεκαετίες δημιουργήθηκαν σοβαρές πιέσεις πάνω στο περιβάλλον, κυρίως στην παράκτια ζώνη. Η περιβαλλοντική αντίληψη κατευθύνεται, τώρα, από μια σταθερή πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος. Έχουν επικυρωθεί διάφορες ευρωπαϊκές, διεθνείς συμβάσεις με το Κράτος για το περιβάλλον.

Το Υπουργείο Γεωργίας-Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, είναι υπεύθυνο για την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και την προστασία της άγριας ζωής και των βιοτόπων, καθώς και οι δραστηριότητες του, ελέγχουν τη πρόληψη και τη καταπολέμηση της ρύπανσης των υδάτων και της θάλασσας.

Στις ενέργειες που προωθούνται στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος είναι και η προστασία του αγρινού (που συμπίπτει στα γεωγραφικά όρια της επαρχίας), που είναι ένα ενδημικό ζώο, και αυστηρά προστατευόμενο είδος.

Πρόσφατα έχει δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα προστασίας για τις θαλάσσιες χελώνες, με επιστημονική ονομασία και με τη λειτουργία εκκολαπτηρίου, για μελέτη και παρακολούθηση του αναπαραγωγικού πληθυσμού των χελωνών. Οι θαλάσσιες χελώνες, όσο και οι χελώνες του γλυκού νερού, μαζί με τα θαλάσσια θηλαστικά (δελφίνια και φώκιες) προστατεύονται από το 1971, με βάση τη νομοθεσία για την αλιεία.

2. ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑ

Λόγω, της γεωγραφικής της θέσης, όλο το νησί είναι προικισμένο με μια πλούσια χλωρίδα και πανίδα, με στοιχεία απ' όλες τις ηπείρους που τη γειτνιάζουν. Η απομόνωση της, σαν νησί, συνέβαλε στην εξέλιξη πολλών ενδημικών φυτών, η γεωμορφολογία της επέτρεψε την ανάπτυξη ενός ποικιλόμορφου οικοσυστήματος, που

²⁶ Στοιχεία από τα έντυπα "Κύπρος" και "Περιήγηση στην Λεμεσό" του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών

περιλαμβάνει μια ημιαλπινική ζώνη, στην κορυφή του Τροόδους. Η χλωρίδα είναι πολύ πλούσια σε θάμνους και εποχιακά άνθη, η πανίδα αποτελεί το πιο ενδιαφέρον ενδημικό είδος ζώου είναι το κυπριακό αγρινό. Το κυριότερο εμπόδιο στην περαιτέρω ανάπτυξη των ειδών είναι η έλλειψη νερού.

3. ΤΑ ΔΑΣΗ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Οι λοφώδεις περιοχές της επαρχίας Λεμεσού, είναι πλούσιες σε βλάστηση. Τα κυριότερα είδη δασικής βλάστησης, είναι η τραχεία Πεύκη και η μαύρη Πεύκη, άλλα είδη είναι το κυπαρίσσι, ο αόρατος, ο πλάτανος και ο σκλήδρος, και τα άγρια τριαντάφυλλα και το θυμάρι, επίσης, η λατζιά και ο κέδρος που είναι ενδημικά φυτά. Οι δασικές πυρκαγιές, η εκτεταμένη και ανεξέλεγκτη βόσκηση, μείωσαν σημαντικά τη δασοκάλυψη, το Τμήμα Δασών προσπαθεί να αποτρέψει τα

γεγονότα αυτά. Είναι επίσης, υπεύθυνο για την διαχείριση των Εθνικών Δασικών Πάρκων καθώς και για τη δημιουργία και επέκταση των εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων και μέσα στους χώρους των δασών.

4. ΥΔΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ένα από τα πιο σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει το νησί είναι η έλλειψη του νερού. Οι ανομβρίες είναι πολύ συχνό φαινόμενο, και πολλές φορές στο παρελθόν είχαν ως συνέπεια, την ερήμωση των δασών.

Τα υπόγεια νερά αποτελούσαν τις κύριες πηγές νερού, τόσο για άρδευση όσο και για ύδρευση, με αποτέλεσμα τα υδροφόρα στρώματα σε πολλές περιοχές, να αρχίσουν να εξαντλούνται ή και να γίνονται προβληματικά με την εισροή θαλάσσιου νερού. Παράλληλα, μεγάλες ποσότητες όμβριου ύδατος πήγαιναν ανεκμετάλλευτες στη θάλασσα και χάνονταν. Η κυβέρνηση διέγνωσε έγκαιρα το πρόβλημα, και αντιμετώπισε την κατάσταση με την κατασκευή φραγμάτων και υδατοδεξαμενών και πρόσφατα με τη δημιουργία μονάδων αφαλάτωσης με σκοπό την ανεξάρτηση από τη βροχόπτωση της παροχής πόσιμου νερού στα μεγάλα αστικά και τουριστικά κέντρα.

(1) Ποταμοί

Οι ποταμοί της επαρχίας πηγάζουν από τα βουνά του Τροόδους. Οι κυριότεροι ποταμοί είναι ο Κούρης, η Αυδήμου που εκβάλλουν στον κόλπο της Επισκοπής, καθώς και οι ποταμοί Γαρύλλης και της Γερμασόγειας, στον κόλπο του Ακρωτηρίου.

(2) Λίμνες

Η μοναδική λίμνη στην επαρχία, είναι η αλυκή της Λεμεσού, η οποία μαζί με την αλυκή της Λάρνακας, αποτελούν τις βασικότερες λίμνες της Κύπρου. Βρίσκεται στα

νοτιοδυτικά της πόλης, στο μέσο περίπου της χερσονήσου του Ακρωτηρίου, το καλοκαίρι λόγω της μεγάλης εξάτμισης η λίμνη αποξηραίνεται.

(3) Φράγματα

Οι περισσότεροι υδάτινοι πόροι της επαρχίας, σε συνδυασμό με τις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες για αρδευτικούς, οικιστικούς, βιομηχανικούς και τουριστικούς σκοπούς οδήγησαν στην κατασκευή αρκετών υδατοφρακτών για την αύξηση των υδατικών αποθεμάτων. Τα φράγματα της επαρχίας σήμερα είναι, του Αγρού, των Πολεμιδιών, του Αρακαπά, επίσης, κατασκεύασαν στο Αργάκι κανάλι που εφοδιάζεται με νερό από τον ποταμό Γερμασόγειας, μεταφέροντας το νερό στο μικρό φράγμα της Ακρούντας, το ίδιο έχει συμβεί και με τον ποταμό Κούρη όπου κατασκεύασαν το μικρό φράγμα στο Πέρα Πεδί και της Καντού.

Το φράγμα του Κούρη.

5. ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΕΣ

Τα γύρω άκρα της επαρχίας Λεμεσού, καλύπτονται από θάλασσα. Οι λάτρεις της θάλασσας, έχουν να διαλέξουν από αμέτρητες υπέροχες παραλίες, είτε μια χρυσή αμμουδιά για μικρά παιδιά, είτε για κάτι πιο απομονωμένο και αυθεντικό με αμμόδεις παραλίες που εσωκλείονται από απότομους βράχους και δέντρα.

Η Κύπρος, συμμετέχει στην Ευρωπαϊκή Εκστρατεία Γαλάζιας Σημαίας, ένα πρόγραμμα που εγκαινιάστηκε το 1987 στα πλαίσια του ευρωπαϊκού έτους για το περιβάλλον. Το πρόγραμμα αυτό, προωθεί τις καθαρές ακτές και την περιβαλλοντικά σωστή διαχείριση των παράκτιων περιοχών σε ολόκληρη της Ευρώπη.

Η "Ευρωπαϊκή Γαλάζια Σημαία", απονέμεται σε παραλίες οι οποίες πληρούν αυστηρά κριτήρια αναφορικά με την περιβαλλοντική εκπαίδευση και πληροφόρηση, τη διαχείριση των παραλιακών περιοχών, και την ποιότητα του νερού, στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχει και η επαρχία της Λεμεσού εδώ και χρόνια.

6. ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ

Στην επαρχία υπάρχουν μεγάλες λατομικές δραστηριότητες, και γι' αυτό η σημαντική είναι η προσφορά στην οικονομία του τόπου. Στην Λεμεσό το μεταλλείο βρίσκεται στην περιοχή του Αμιάντου, όπου εκεί υπάρχουν λατομικά υλικά, τόσο για επιτόπια χρήση (αμμοχάλικα, χαβαροχάλικα, άργιλο κλπ) όσο και για εξαγωγή. Τα λατομικά υλικά αυτά, είναι πρώτες ύλες για την κατασκευή δρόμων, άλλων κυβερνητικών αναπτυξιακών έργων, καθώς και για την κατασκευή άλλων προϊόντων.

7. ΥΠΑΙΘΡΟΣ

Η επαρχία της Λεμεσού, κρύβει μέσα της έναν ανεξάντλητο ιστορικό, φυσικό και ανθρώπινης ποιότητας πλούτο που αποκαλύπτει με γενναιοδωρία σε όσους την επισκέπτονται. Τα παραδοσιακά χωριά, είναι κάτασπρα όπου στολίζουν και συμπληρώνουν το υπέροχο φυσικό περιβάλλον, με τον τοπικό χαρακτήρα και την παραδοσιακή τους δόμηση και την λαϊκή αρχιτεκτονική. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον ο επισκέπτης βιώνει την πλούσια παράδοση των χωριών, των ανθρώπων, τους απλούς και ήρεμους ρυθμούς της ζωής, τις λαϊκές ασχολίες και συνήθειες, τις αυθεντικές γεύσεις του παραδοσιακού φαγητού και της γνήσιας φιλοξενίας.

8. ΚΡΑΣΟΧΩΡΙΑ

Στην επαρχία και στα διάσπονα χωριά, κατασκευάζονται οι μεγαλύτερες ποσότητες του τοπικού παραγωγικού κρασιού "Κουμανταρία". Στα χωριά αυτά, γίνεται η παραγωγή των σταφυλιών, και όταν είναι έτοιμα τα κόβουν και τα παραδίδουν στα βιομηχανικά εργοστάσια της Λεμεσού για επεξεργασία και αργότερα για την κατασκευή του κρασιού.

3.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

3.2.1 ΑΡΧΑΙΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΙ

3.2.1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΟΥΡΙΟΥ

1. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ

Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο την πόλη του Κουρίου²⁷ την ίδρυσαν οι Αργείοι, οι αρχαίοι κάτοικοι του Άργους. Ο οικισμός αυτός, δημιουργήθηκε στο τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού και ταυτίζεται με αυτόν που έχει εντοπιστεί στον λόφο της Παμπούλας στα ανατολικά του Ελληνικού μαχαλά του σημερινού χωριού Επισκοπή. Η Παμπούλα, είχε χρησιμοποιηθεί ήδη ως νεκροταφείο κατά την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού.

Η εγκατάσταση οικισμού στον χώρο αυτό ανάγεται στον 16^ο αιώνα π.Χ. με στρωματογραφική συνέχεια μέχρι και τις αρχές ή και τα μέσα του 12^{ου} αιώνα. Ο 14^{ος} αιώνας μπορεί να θεωρηθεί ως περίοδος ακμής του οικισμού. Ο χαρακτηριστικότερος τύπος στην αρχιτεκτονική των οικιών της Παμπούλας, είναι η τετράγωνη τριμερής κάτοψη, που την ακολουθεί και η κεραμική, η μικροτεχνία. Ενδεικτικός είναι επίσης, ο εντοπισμός στον οικισμό της Παμπούλας επιγραφών με την λεγόμενη Κυπρο-Μινωική γραφή η οποία δεν έχει ακόμα αποκρυπτογραφηθεί.

Κατάλοιπα της Πρώιμης και Μέσης Εποχής του Χαλκού εντοπίστηκαν ακόμη στην περιοχή της Φανερωμένης στα ανατολικά του τουρκομαχαλά ενώ στην ευρύτερη

²⁷ Στοιχεία από το έντυπο "Περιήγηση της Λεμεσού" και από την ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

περιφέρεια έχουν εντοπιστεί σημαντικές εγκαταστάσεις της Υστερης Νεολιθικής (Σωτήρα-Ττέπες, Καντού) και κατά τη Χαλκολιθική περίοδο (Ερήμη-Παμπούλα, Σωτήρα-Καμινούδια). Στην πεδιάδα του Αγίου Ερμογένους, που είναι γνωστή με το όνομα Καλοριζική κάτω από τον λόφο του Κουρίου έχει ανασκαφεί μεγάλο μέρος του νεκροταφείου του τέλους της Υστερης Εποχής του Χαλκού.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Νεκροταφείο Καλοριζικής

Το νεκροταφείο της Καλοριζικής, χρησιμοποιείται σταθερά και, στις επόμενες περιόδους οι οποίες δεν εκπροσωπούνται με άλλου είδους αρχιτεκτονικά κατάλοιπα. Τάφοι της Γεωμετρικής, Αρχαϊκής και Κλασσικής φάσης του Βασιλείου στο ίδιο αυτό νεκροταφείο υποδεικνύουν την συνέχεια της κατοίκησης στην περιοχή. Η ταφική αρχιτεκτονική των περιόδων αυτών, υποδεικνύει έντονα επιβιώσεις της Μυκηναϊκής ταφικής αρχιτεκτονικής όπως αυτή είχε εφαρμοσθεί στα κτιστά ταφικά μνημεία.

Τάφοι, του τέλους, της Κυπρογεωμετρικής και της Κυπροαρχαϊκής περιόδου έχουν εντοπιστεί στην περιοχή *Ελληνικά* και *Φοινίτζι* και μεμονωμένα στην περιοχή του Μουσουλμανικού τεμένους. Η κοιλάδα του Αγίου Ερμογένους δέχτηκε ταφικά σύνολα της Ελληνιστικής και Ρωμαϊκής φάσης. Κοντά στην Ανατολική πόλη της πόλης έχουν ανασκαφεί ταφικές θήκες στον φυσικό βράχο κυρίως της υστερορωμαϊκής περιόδου. Σε κάποια παλαιότερη φάση η περιοχή αυτή αποτελούσε μέτωπο λατομείου.

Η αρχαιότερη αναφορά στο βασίλειο του Κουρίου συναντάται με κάποιες επιφυλάξεις χαραγμένη στους τοίχους ενός Ναού στο Medinet Habu, κατά την περίοδο της Βασιλείας του Ραμσή. Αρχαιολογικές πηγές, αναφέρουν την ίδρυση του Βασιλείου από τον 11^ο αιώνα. Οι βασιλιάδες που πέρασαν από το Κούριο ήταν ο Δάμασος, ο Στασάνορας.

Μεταγενέστερες πηγές αποδίδουν το όνομα της πόλης στον ιδρυτή της Κουρέα, γιο του μυθικού βασιλιά Κινύρα, ενώ οι παραδόσεις περί των ιδρυτών Αργείων δεν αναφέρουν κανένα επώνυμο ήρωα ως ιδρυτή. Παρά την έλλειψη συγκεκριμένων αναφορών θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι το Βασίλειο του Κουρίου καταργείται ταυτόχρονα, με τα άλλα βασίλεια από τον Μ. Αλέξανδρο.

Το βασίλειο διαθέτει δικό του νομισματοκοπείο από τον πρώιμο 5^ο μ.Χ. αιώνα. Με την ένταξη της νήσου στο Μακεδονικό κράτος εισάγονται νέοι δημοκρατικότεροι πολιτειακοί θεσμοί, όπως η *Βουλή*, ή ο *γραμματέας της πόλης* για τους οποίους υπάρχουν συγκεκριμένες επιγραφικές μαρτυρίες υποδεικνύουν την ύπαρξη τοπικής αυτοδιοίκησης όπως συνέβαινε σε κάθε πόλη του Ελληνιστικού κράτους κάτω από τον *επί την πόλη φρούραρχο* της Πτολεμαϊκής φρουράς.

Ο εξελληνισμός των θεσμών συνοδεύεται με μία ιδιαίτερη πολιτιστική ακμή, που εκφράζεται στην τέχνη της εποχής. Ενδεικτικό στοιχείο των τάσεων πλήρους εξελληνισμού είναι η απουσία κατά την Ελληνιστική περίοδο επιγραφών γραμμένων

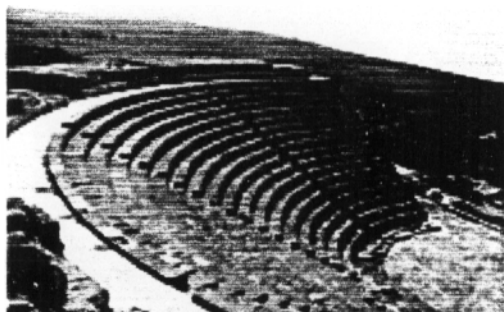
στο κυπριακό συλλαβιτάριο. Κατά την περίοδο αυτή, ανάγονται τα αρχαιότερα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα που βρέθηκαν στον ίδιο τον λόφο του Κουρίου.

Η Ελληνιστική φάση της πόλης του Κουρίου, έχει εντοπιστεί κυρίως στην περιοχή της Ρωμαϊκής Αγοράς (Ελληνιστικές ταφές, Δημόσιο κτίριο) ενώ στο τέλος της περιόδου, ανάγονται οι πρώτες οικοδομικές φάσεις της οικίας του Ευστολίου και του Θεάτρου. Η περίοδος αυτή, σηματοδοτείται από μία σειρά καταστροφικών σεισμών που είχαν σαν αποτέλεσμα την υλοποίηση εκτεταμένων οικοδομικών προγραμμάτων κατά τον 1^ο-2^ο αιώνα και στα τέλη του 5^{ου} αιώνα.

Στο Κούριο καταφεύγουν οι Απόστολοι μετά την εκδίωξη τους από την Πάφο όπου και τους εμπόδισε η Ιουδαϊκή κυριαρχία. Κατά τον πρώιμο 4^ο αιώνα μαρτυρείται η ύπαρξη Επισκοπικής έδρας με πρώτο γνωστό επίσκοπο τον Φιλωνίδα και μεταγενέστερος ήταν ο Ζήνωνας.

3.2.1.2 ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

1. ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Αρχαίο Θέατρο Κουρίου.

Το αρχαίο Θέατρο²⁸ του Κουρίου, με την κυκλική ορχήστρα και το υπερυψωμένο προσκήνιο που κτίστηκε πιθανότατα γύρω στα τέλη του 2^{ου} αιώνα, υπέστη σοβαρές ζημιές στην σκηνή και στα αναλήμματα των δύο πτερυγίων πάνω από τις προόδους.

Έργα για αποκατάσταση έγιναν πιθανότατα από τον αυτοκράτορα Αύγουστο λίγο αργότερα από τα οποία επηρεάστηκε η συνολική κάτοψη του μνημείου. Κατά την διάρκεια των έργων

φαίνεται ότι το Θέατρο σμικρύνθηκε και πολλά από τα εδώλια χρησιμοποιήθηκαν ως οικοδομικό υλικό για τα νέα αναλήμματα στις δύο πτέρυγες. Οι ημικίονες της σκηνής επιχρίστηκαν με ερυθρό ασβεστοκονίαμα.

Λίγο μετά, στα μέσα του 1^{ου} αιώνα επί της υπατείας του Ιουλίου Κόρδου, φαίνεται ότι ανακατασκευάζεται η σκηνή ή η πρόσοψη της. Κατά τον πρώιμο 2^ο αιώνα το Θέατρο λαμβάνει την μορφή και τις διαστάσεις που βλέπουμε σήμερα. Το κοίλο, τα διαζώματα, και τα αναλήμματα επεκτείνονται στις αρχικές διαστάσεις του Ελληνικού Θεάτρου και ανακατασκευάζονται πλήρως οι πάροδοι, και αναμορφώνεται η σκηνή με ασβεστολιθικά αρχιτεκτονικά γλυπτά μέλη.

Τον 3^ο αιώνα επί Καρακάλλα, αφαιρούνται οι τρεις πρώτες σειρές των εδωλίων και το θέατρο μετατρέπεται σε άρρενα για θηριομαχίες. Στο 2^ο αιώνα το μνημείο επιστρέφει στην αρχική του χρήση και η ορχήστρα αποκαθίσταται και έχει χωρητικότητα 3500

²⁸ Στοιχεία από την ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com και από το βιβλίο "Ιστορία της Κύπρου από τη Νεολιθική μέχρι και την Ρωμαϊκή Εποχή" του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

θεατών. Λαξευτοί θάλαμοι κάτω από το κοίλο του Θεάτρου είχαν κατά πάσα πιθανότητα χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες των θηριομαχιών ή σαν αποθήκες.

Τέλος, το Θέατρο καταστράφηκε και εγκαταλείφθηκε οριστικά τον 4^ο αιώνα. Η σημερινή μορφή του Θεάτρου αποτελεί στο μεγαλύτερο της μέρος πρόσφατη ανακατασκευή του γνωστού Έλληνα αναστηλωτή Αντώνη Τραυλού.

2. Η ΑΓΟΡΑ

Το συγκρότημα της Αγοράς²⁹ βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα του πλατώματος, και συμπεριλαμβάνει μία σειρά δημοσίων οικοδομημάτων και υδραυλικών εγκαταστάσεων που ανασκάφηκαν κυρίως κατά την περίοδο 1975-1997.

3. Η ΣΤΟΑ

Μία κιονοστοιχία από 16 μαρμάρινους κίονες, με κορινθιακά κιονόκρανα (6 από τους κίονες βρέθηκαν στην αρχική τους θέση), και τμήματα του αντίστοιχου παράλληλου τοίχου, αποτελεί την βόρεια πτέρυγα του συνόλου της Στοάς³⁰, που περιέβαλλε την μεγάλη πλατεία. Κατασκευάστηκε στα τέλη του 2^{ου} ή τις αρχές του 3^{ου} αιώνα. Καταστράφηκε στα μέσα του 4^{ου} αιώνα και εγκαταλείφθηκε για λίγα χρόνια για να αντικατασταθεί στις αρχές του 5^{ου} αιώνα από διάφορα παλαιοχριστιανικά οικοδομήματα.

4. ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ

Ανάμεσα στην Πόλη και το Ιερό του Απόλλωνα Υλάτη οικοδομήθηκε κατά την περίοδο των Αντωνίωνων, το Στάδιο³¹ που βλέπουμε σήμερα.

Το Ελληνικό Πένταθλο (αγώνες δρόμου, άλμα εις ύψος, άλμα εις μήκος, πάλη και δισκοβολία) θα πρέπει να ήταν για τα βασικά αθλήματα που ασκούσαν στο Στάδιο αυτό.

Αρματοδρομίες και ιπποδρομίες συνυφασμένες με την λατρεία του Απόλλωνα θα πρέπει να πραγματοποιούνταν στον χώρο από την Αρχαϊκή περίοδο όπως υποδεικνύεται από την κεραμοπλαστική που τα πήλινα συμπλέγματα των αναθημάτων προσφέρονται στο Ιερό όχι όμως στο συγκεκριμένο στάδιο του οποίου η στροφή, είναι αρκετά μικρή για άλογα. Σώζεται η νότια πλευρά του, στο δυτικό τμήμα του υδραγωγείου που μετέφερε το νερό στο Κούριο από τις πλούσιες πηγές της περιοχή Ζανατζιά. Καταστράφηκε στον 4^ο αιώνα και είχε χωρητικότητα 6000 θέσεων.

^{29- 30- 31} Στοιχεία από την ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com και από το έντυπο "Περιήγηση στην Λεμεσό" του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών

6. ΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑ³²

Είναι το αρχαιότερο μέχρι, σήμερα, αποκαλυφθέν μνημείο της πόλεως του Κουρίου. Σώζεται το θεμέλιο του νότιου εξωτερικού τοίχου και τα κατώτερα τμήματα μερικών διαχωριστικών τοίχων του εσωτερικού χώρου. Ο ανασκαφέας διέκρινε τρεις αρχιτεκτονικές φάσεις τις οποίες χρονολογεί το 325-200, 200-100 και 100-50 π.Χ.

6. ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΝΥΜΦΑΙΟ³³

Νυμφαίο, χαρακτηρίζεται το ιερό των Νυμφών των θυγατέρων του Ποσειδώνα, και στεγάζει ένα μεγάλο σύμπλεγμα εγκαταστάσεων που σχετίζονται με την ύδρευση της πόλης.

Τρεις μεγάλες ενότητες, μία ορθογώνια αψιδωτή αίθουσα συγκεντρώσεων, το *αίθριον* και το σύμπλεγμα των δεξαμενών με τις κρήνες, που αποτελούν τον πυρήνα του τεράστιου αυτού, οικοδομήματος το οποίο συμπεριλάμβανε εκτός αυτών και ένα μεγάλο συγκρότημα λουτρών (*θήρμες*). Οικοδομείται τον 1^ο αιώνα και καταστρέφεται τον 7^ο αιώνα κατά την περίοδο των Αραβικών επιδρομών.

7. ΤΟ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟ 1⁰² ΑΙΩΝΑΣ Μ.Χ. - ΥΣΤΕΡΟΡΩΜΑΪΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ³⁴

7.1 Η ΟΙΚΙΑ ΤΩΝ ΜΟΝΟΜΑΧΩΝ

Η πολυτελής ιδιωτική κατοικία ή μία μικρή δημόσια παλαίστρα, πήρε το όνομα της από το κύριο θέμα που κοσμεί τα ψηφιδωτά δάπεδα της. Βρίσκεται μεταξύ του Νυμφαίου και της οικίας του Αχιλλέα κοντά στο βορειοδυτικότερο άκρο του λόφου, και οικοδομήθηκε τον 3^ο αιώνα και καταστράφηκε από τους σεισμούς του 4^ο αιώνα. Συμπεριλαμβάνει, εκτός από το αίθριο μέσα στο οποίο έχουν τοποθετηθεί τα ψηφιδωτά των μονομάχων, δύο στοές, μικρά δωμάτια και ένα μεγάλο κεντρικό χώρο με τρία ανοίγματα και σύμπλεγμα ιδιωτικών λουτρών.

Τα ψηφιδωτά στην οικία των Μονομάχων.

^{32- 33- 34} Στοιχεία από την ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com και από το έντυπο "Περιήγηση στην Λεμεσό" του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών

7.2 Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΑ 4^ο Μ.Χ

Βρίσκεται στο βορειοδυτικότερο άκρο του λόφου, παρά την οδό που οδηγεί προς το Ιερό του Απόλλωνα Υλάτη. Οικοδομήθηκε την τελευταία περίοδο ανάκαμψης των μωσαϊκών δαπέδων, με θέματα παρμένα από την παράδοση, στον πρώιμο 4^ο αιώνα. Η τάση αυτή, εμφανίζεται λίγο μετά το διάταγμα της ανεξιθρησκίας, σαν μία δυναμική απάντηση του παγανισμού στον υπό εξάπλωση χριστιανισμό. Το ότι, βρίσκεται παρά την είσοδο της πόλης θεωρήθηκε σαν ένδειξη της χρήσης, δηλαδή ως *απαντητήριο*, χώρος υποδοχής των επισήμων επισκεπτών.

Η κεντρική παράσταση, περιγράφει τη σκηνή της συνάντησης του Αχιλλέα με τον Οδυσσέα στο σπίτι του Λυκομήδη, στο οποίο ο Αχιλλέας μεταμφιεσμένος σε γυναίκα είχε σταλεί από την μητέρα του, για να αποφύγει την εκστρατεία στην Τροία. Σώζεται επίσης, ένα τμήμα από τη σκηνή της αρπαγής του Γανυμήδη. Στην ίδια αυτή κατοικία προστίθεται ακόμα ένα μωσαϊκό του 5^{ου} αιώνα που αναφέρεται στο πρώτο λουτρό του Αχιλλέα από τη Θεά Θέτιδα.

7.3 Η ΣΕΙΣΜΟΠΛΗΚΤΗ ΟΙΚΙΑ

Η ιδιωτική αυτή κατοικία, βρίσκεται ανεβαίνοντας τον λόφο του Κουρίου στα αριστερά της στροφής προς το Θέατρο. Οικοδομήθηκε κατά τους ανασκαφείς, στον ύστερο 1^ο αιώνα και αναμορφώθηκε στα μέσα του 4^{ου} αιώνα και καταστράφηκε οριστικά από τον μεγάλο σεισμό που έγινε λίγο μετά την ίδια εποχή. Στα ερείπια της οικίας αυτής, αποτυπώθηκε η εικόνα της ζωής στην πόλη του Κουρίου την στιγμή της καταστροφής και το σύνολο των ευρημάτων έχει εκτεθεί στο Μουσείο της Επισκοπής.

7.4 Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΕΥΣΤΟΛΙΟΥ

Το οικοδόμημα αυτό, ανασκάφηκε το 1938 όπου και ταυτίστηκε αρχικά με παλάτι. Οικοδομήθηκε στην αρχική του φάση κατά την πρώιμη Ρωμαϊκή περίοδο, και αναμορφώθηκε δραστικά κατά τον 3^ο-4^ο αιώνα. Το σύνολο του συμπλέγματος όπως το βλέπουμε σήμερα είναι αποτέλεσμα μίας μεγάλης ανακατασκευής που έγινε στα τελευταία χρόνια της αυτοκρατορίας του Θεοδοσίου του II.

Ακολουθεί, ο γνωστός αρχιτεκτονικός τύπος της Ρωμαϊκής περίστυλης οικίας. Τα δωμάτια μπορούν να ενταχθούν σε τρεις βασικές ενότητες.

- (1) Το Βόρειο τμήμα, το οποίο συναντάει κανείς εισερχόμενος στο μνημείο, έχει κύρια είσοδο και προαύλιο, γύρω από το οποίο σώζονται τα βόρεια και νότια δωμάτια. Τα χρησιμοποιούσαν για παρεχόμενες υπηρεσίες ή ως αποθηκευτικούς χώρους. Το προαύλιο αυτό οδηγεί στον προθάλαμο του κεντρικού τμήματος του κτιρίου που βρίσκεται σε λίγο ψηλότερα από το πρώτο. Το δάπεδο του είναι καλυμμένο με μία σύντομη επιγραφή υποδοχής.

Η επιγραφή υποδοχής.

"ΕΙΣΑ(ΓΕ) ΕΠ ΑΓΑΘ(Ω)
ΕΥΤΥΧΩΣ ΤΩ ΟΙΚΩ"

- (2) Ο προθάλαμος, συνδέει το προαύλιο με το κεντρικό *αίθριοι*, που διέθετε κήπο και μία μικρή στέρνα και κρήνη. Περιβάλλεται από στοές, το *περιστύλιο*, το οποίο ήταν επιστρωμένο με ψηφιδωτά δάπεδα. Γύρω από το περιστύλιο, υπάρχουν δωμάτια που είναι χώροι υποδοχής και κοινής χρήσης. Ακόμη, διατηρούνται τα σημαντικότερα ψηφιδωτά δάπεδα μεταξύ των οποίων και επιγραφές οι οποίες αναφέρεται ο κτήτορας Ευστόλιος ο Κουριέας.

Η δημόσια χρήση του οικοδομήματος και η σύνδεση του με την νέα λατρεία, τον Χριστιανισμό, υποδεικνύεται σε μία άλλη επιγραφή στο ίδιο σύμπλεγμα δωματίων.

"(ΚΟΥΡΙΕΑΣ) ΤΟ ΠΑΡΟΙΘΕΝ (ΕΝ ΟΛΒ) Ω ΠΑΝΤΙ ΠΕΛΟΝΤΑΣ (ΔΥΣΤΗΝΟΥΣ ΕΣΙΑ) ΩΝ ΕΚ ΠΟΔΟΣ ΕΥΣΤΟΛΙΟΣ (ΟΥ ΠΑΤΕΡΩΝ ΧΩ) ΡΗΣ ΕΠΕΛΗΣΑΤΟ. ΑΛΛ ΑΡΑ ΚΑΙ ΤΗΣ (ΗΜΜΕΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕ) ΩΣ ΛΟΥΤΡΑ ΧΑΡΙΣΣΑΜΕΝΟΣ. (ΑΥΤΟΣ ΔΗ ΤΟΤ Ε) ΔΙΖΕΤΟ ΚΟΥΡΙΟΝ. ΩΣ ΠΟΤΕ ΦΟΙΒΟΣ ΗΡΧΕΤΟ. ΚΑΙ) ΨΥΧΡΗΝ ΘΗΚΕΝ ΥΠΗΝΕΜΗΝ".

"ΑΝΤΙ ΛΙΘΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ. ΑΝΤΙ ΣΤΕΡΕΟΙΟ ΣΙΔΗΡΟΥ ΧΑΛΚΟΥ ΤΕ ΞΑΝΘΟΙΟ ΚΑΙ ΑΥΤΟΥ ΑΝΤΑ ΑΔΑΜΑΝΤΟΣ (Ο) ΙΔΕ ΔΟΜΟΙ ΖΩΣΑΝΤΟ ΠΟΛΥΛΙΤΑ ΣΗΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥ".

- (3) Η τρίτη ενότητα, περιλαμβάνει το βορειοανατολικό τμήμα. Οι χώροι του ερμηνεύονται σαν χώροι υποδοχής, το μακρύ ορθογώνιο δωμάτιο που είναι γνωστό ως *frigidarium* είναι καλυμμένο με μωσαϊκό δάπεδο το οποίο χωρίζεται σε τέσσερα τμήματα από τα οποία τα δύο διακοσμούνται με καθαρά γεωμετρικά μοτίβα, ένα έχει ένα κεντρικό πίνακα με πέρδικα και το τέταρτο στα βόρεια, περιέχει την μόνη εικονογραφική διακόσμηση στο όλο σύμπλεγμα. Μέσα σε μετάλλιο με πλοχμό, εικονογραφείται το μπουστό μίας νεαρής γυναίκας η οποία κρατάει ένα όργανο μέτρησης που αντιστοιχεί στο Ρωμαϊκό πόδα και καλείται σύμφωνα με την επιγραφή ΚΤΙΣΗΣ, δηλαδή η προσωποποίηση της ΚΤΙΣΕΩΣ του Κόσμου.

8. Η ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Το μνημείο αυτό, είναι ένα από τα σημαντικότερα Παλαιοχριστιανικά μνημεία της νήσου. Η ανέγερση του τοποθετείται μετά τον 5^ο αιώνα, σε ερείπια ρωμαϊκών οικοδομημάτων. Η είσοδος του μνημείου βρίσκεται μέσα από ένα πρόπυλο στην βορειοανατολική πλευρά με δύο κίονες από γρανίτη οι οποίοι προέρχονται σαφώς από κάποιο παλαιότερο κτίριο. Ο ένας από τους δύο κίονες στηρίζεται σε ενεπίγραφη βάση αγάλματος του ιερέως Διονυσίου.

Στα δεξιά της εισόδου, υπάρχει ένα μικρό *παρεκκλήσι* για την παραλαβή των προσφορών. Στο παρεκκλήσι, βρέθηκε τμήμα

από ένα ψηφιδωτό με ένα από τους Αρχαγγέλους και δύο άλλες μορφές στην κεντρική κόγχη. Στον προθάλαμο, σε μία γωνία υπάρχει μία δεξαμενή νερού η οποία αποδίδεται τη συνήθεια του καθαρτικού εξαγνισμού προ της εισόδου στον Ιερό χώρο. Ο προθάλαμος διαπερνάτε από ένα μακρύ πλακόστρωτο διάδρομο την βόρεια πτέρυγα των *κατηχομένων* και στην συνέχεια στον νάρθηκα. Τα κατηχούμενα με το θρανίο κατά μήκος κατά του Βόρειου τοίχου, όπου είναι ο χώρος στον οποίο γινόταν η μύηση των προσήλυτων στα δόγματα και τα μυστήρια της Εκκλησίας, καθώς και η διδασκαλία.

Η είσοδος στον ναό γίνεται από το *τρίβηλο*, ο ναός αποτελείται από τρία κλίτη το κυρίως ναό δηλαδή το *κεντρικό κλίτος*, το *βόρειο* το *νότιο κλίτος*, το *Πρεσβυτέριο* ή αλλιώς το *Ιερό Βήμα* με το *θυσιαστήριο*. Τα τρία κλίτη διαχωρίζονται μεταξύ τους με *κιονοστοιχία* δηλαδή από δύο σειρές 12 μαρμάρινων κίωνων με *κορινθιακά κιονόκρανα*. Πάνω από τα κιονόκρανα υπήρχαν ξύλινες δοκοί *επιστύλια* στα οποία στηριζόταν ένας δεύτερος όροφος κλιτών πάνω από τα δύο ακραία κλίτη τα *υπερώα* και η ξύλινη δίκλινη στέγη στο κέντρο και πάνω από τα πλάγια κλίτη. Ο τύπος της στέγης αυτής, έδωσε το όνομα του στην κατηγορία των λεγομένων *Ξυλόστεγων Παλαιοχριστιανικών Βασιλικών* στην οποία ανήκει ο Επισκοπικός Παλαιοχριστιανικός Ναός.

Ο Νάρθηκας συνδέει τον ναό με τα υπόλοιπα τμήματα του συμπλέγματος το *αίθριο*, ένα δεύτερο παρεκκλήσιο το οποίο χρησιμοποιείται επίσης, για την υποδοχή των δώρων δηλαδή το *Διακονικό*, το *Επισκόπειο* η κατοικία του Επισκόπου και των Ιερέων, που υπηρετούν τον Ναό και το *Βαπτιστήριο* με μία μικρότερη Βασιλική με Νάρθηκα, κλίτη και αίθριο η οποία έχει στην νότια πλευρά του νότιου κλιτους ένα *σταυρόσχημο φωτιστήριο* και το *χρισμάριο*. Στη μικρή αυτή βασιλική πραγματοποιούνταν οι Βαπτίσεις, και τα δάπεδα της, ήταν επιστρωμένα με ψηφιδωτά. Το μνημείο αυτό καταστράφηκε κατά την β' αραβική επιδρομή.

9. ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Πολύ πρόσφατα, (1994-1999) αποκαλύφθηκε στους νοτιοδυτικούς πρόποδες του λόφου πολύ κοντά στη σημερινή παραλία του Αγίου Ερμογένους, μία μικρή τρίκλιτη Παλαιοχριστιανική Βασιλική³⁵. Η ανέγερση της έχει τοποθετηθεί στον 6^ο αιώνα. Υπέστη σοβαρές ζημιές κατά την περίοδο των Αραβικών επιδρομών και καταστράφηκε οριστικά στις αρχές του 8^{ου} αιώνα από ισχυρό σεισμό και παλαιοροιακά κύματα που κάλυψαν αυτή στην άμμο.

10. Η ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΡΑ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ

Η μικρή αυτή βασιλική³⁶, οικοδομήθηκε στα τέλη του 5^{ου} ή στις αρχές του 6^{ου} αιώνα. Οι χώροι του αυτού του μνημείου είχαν αρχικά χρησιμοποιηθεί από τους Ρωμαίους ως χώροι συγκέντρωσης με δικανικό χαρακτήρα. Την περιοχή αυτή, ερεύνησε για πρώτη φορά ο H.B. Walters για το Βρετανικό Μουσείο το 1895. Η αποκάλυψη μίας αναθηματικής επιγραφής που χρονολογείται στα τέλη του 4^{ου} αιώνα π.Χ., είναι αφιερωμένη στην Δήμητρα και την Κόρη.

³⁵⁻³⁶ Στοιχεία από την ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

Ανασκαφή ανέλαβε συστηματικά μεταξύ των ετών 1971-1974 και ο Α. Χριστοδούλου ο οποίος, εκτός από την αποκάλυψη της βασιλικής, είχε εντοπίσει σειρά πηλινών ειδωλίων, νομισμάτων και άλλων ενδείξεων που χρονολογούνταν στην Ελληνιστική περίοδο και υπεδείκνυαν την ύπαρξη ενός ιερού γυναικείας Θεότητας. Η Βασιλική χρησιμοποιήθηκε για 150 χρόνια παράλληλα με τον καθεδρικό ναό σε αραιότερα ίσως, διαστήματα και καταστράφηκε στα μέσα του 7^{ου} μ.Χ. αιώνα.

3.2.1.3 Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΣΤΟ ΚΟΥΡΙΟ

Η ολοκλήρωση της τελευταίας ανασκαφικής³⁷ περιόδου στο Κούριο, κράτησε συνολικά δέκα εβδομάδες. Η ανασκαφική έρευνα, περιορίστηκε αποκλειστικά στο χώρο της παραλιακής Παλαιοχριστιανικής Βασιλικής, και αποσκοπούσε στην αποκάλυψη των δαπέδων της εκκλησίας και τη διερεύνηση των βοηθητικών χώρων, που άρχισαν να εμφανίζονται από προηγούμενες ανασκαφές περιόδους. Αποκαλύφθηκαν από τα δάπεδα των τριών κλιτών της Βασιλικής τα υπολείμματα, που είναι πολύχρωμα και γεωμετρικά ψηφιδωτά, αποτελούμενα από συμμετρικά σχήματα ρόμβων, τριγώνων, τετραγώνων, ορθογωνίων, και διάφορων άλλων ομοειδών διακοσμητικών μοτίβων. Τα περισσότερα από τα περίτεχνα αυτά ψηφιδωτά δείγματα, χρονολογούνται στα τέλη του 5^{ου}-6^{ου} αιώνα όπου διασώθηκαν στο νότιο κλίτος και στο ανατολικό τμήμα του βόρειου κλίτους. Ακόμη, ανακαλύφθηκε ένα εξαιρετο δείγμα του αρχαιότερου ψηφιδωτού δαπέδου στο μαρμάρινο κατώφλι της Πύλης του Ιερού Βήματος.

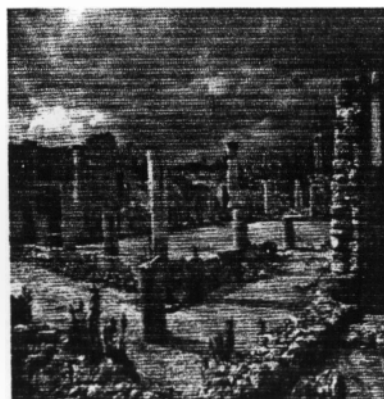
Μία άλλη απλή, αρχιτεκτονική ψηφιδωτού, με ερυθρό χρώμα και σε λευκή επιφάνεια του 6^{ου} αιώνα, αποκαλύφθηκε σ' ολόκληρο το δάπεδο της μεγάλης ορθογωνίας αίθουσας το "κατηχούμενο", που εφάπτεται στο νότιο κλίτος της Βασιλικής. Στα δυτικά της Βασιλικής και σε χαμηλότερο επίπεδο κατά 0.50 μέτρα από τα θεμέλια του εξωτερικού τοίχους, της δυτικής στοάς του αιθρίου βρέθηκαν τα κατάλοιπα του ορθογωνίου δωματίου από αργούς λίθους, του οποίου το δάπεδο διατηρείται ολόκληρο σε πολύ καλή κατάσταση, και είναι κοσμημένο με γεωμετρική ψηφιδωτή σύνθεση τετραγώνων σχημάτων, σε λευκή επιφάνεια και χρονολογείται στα τέλη του 4^{ου} αιώνα.

Τέλος, παράλληλα με τις ανασκαφικές εργασίες συμπληρώθηκε η αναστήλωση του ενδέκατου μαρμάρινου κίονος της Βασιλικής, και του στόμιου του κυκλικού φρέατος του αιθρίου. Κατά την διάρκεια των ανασκαφών, στερέωσαν τον εξωτερικό τοίχο του βόρειου κλίτους, και αρκετά άλλα τμήματα ερειπωμένων τοίχων σε διάφορα σημεία του αιθρίου και των βοηθητικών κτισμάτων της εκκλησίας.

3.3 ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΑ ΥΛΑΤΗ

3.3.1 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ

Το Ιερό του Απόλλωνα Υλάτη, είναι γνωστό κατά τις ιστορικές πηγές που αναφέρονται στην Κύπρο σαν ένα από τα σημαντικότερα Ιερά της νήσου. Η τοποθεσία του βρίσκεται κοντά, σ' ένα ακρωτήριο μετά το Κούριο στα δυτικά, από το οποίο έριχναν αυτούς οι οποίοι άγγιζαν

³⁷ Στοιχεία από την ιστοσελίδα www.pio.gov.cy

τον Ιερό βωμό του Απόλλωνα. Πλήθος επιγραφικών μαρτυριών που αποκαλύφθηκαν στον ίδιο τον χώρο και επιβεβαίωσαν τις ιστορικές πηγές.

Η αρχαιολογική έρευνα αποκάλυψε κυρίως ένα Ρωμαϊκό Ιερό και υπέδειξε ότι υπήρχαν στην περιοχή αρχαιότερα οικοδομήματα τα οποία ενσωματώθηκαν σε Ρωμαϊκά οικοδομήματα ή καταστράφηκαν κατά την ίδια περίοδο της εκτεταμένης ανοικοδόμησης του Ιερού, στα νότια των ορίων του Ρωμαϊκού τέμενος.

Οι Ρωμαίοι αναζωογόνησαν ουσιαστικά μία λατρεία ακμάζουσα στην περιοχή ήδη από τους Αρχαϊκούς χρόνους, ίσως και από παλαιότερα όπως υποδεικνύεται από μερικά όστρακα της ερυθρής στιλβωτής κεραμικής, που βρέθηκαν σε επαφή με τον Κυκλικό βωμό αλλά και από τους σχετικούς θρύλους για τους ήρωες και ιδρυτές της.

Η αυτονομία του Ιερού, από τον οικισμό δεν μπορεί παρά να συσχετισθεί με το αντίστοιχο Ιερό του Απόλλωνος Μαλεάτα της Επιδαύρου. Είναι ενδεικτική η λατρευτική αυτή η ανεύρεση των γνωστών ιερών στην πλαγιά της Αγίας Άννας. Στην βάση ενός εξ αυτών, σώζεται η αρχαιότερη επιγραφή στην οποία συναντάται το όνομα του Θεού Απόλλωνα.

Η επωνυμία Υλάτης, καταγράφεται από τους Ελληνιστικούς χρόνους και έρχεται να περιγράψει την επικρατούσα φύση της, μέχρι τότε λατρείας του Απόλλωνα η οποία συνδυάζει τα πρωτογενή χαρακτηριστικά της προέλευσης της αλλά και την μετέπειτα δυτική κατάληξη της στην Θεολογία του Ελληνικού Δωδεκαθέου.

3.3.2 ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ³⁸

1. Αρχαϊκή Περίοδος

Τη περίοδο αυτή διακρίνονται τμήματα του Αρχαϊκού περιβόλου και του Αρχαϊκού κυκλικού βωμού.

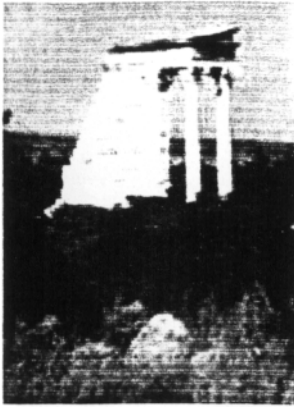
2. Ελληνιστική Περίοδος

Μέσα στον ύστερο 4^ο-3^ο αιώνα, παρατηρείται όπως και στην Αμαθούντα η πρώτη απόπειρα για αρχιτεκτονικές εφαρμογές με επιδράσεις από την Κλασική και Ελληνιστική Αρχιτεκτονική. Οικοδομείται το Ανατολικό οικοδόμημα μία *Ελληνιστική Στοά* (4^{ος}-3^{ος} αιώνας π.Χ.) και πίσω από αυτό μία κατοικία, η *σκανά* του Ιερέως.

3. Ρωμαϊκή Περίοδος

Η μεγαλύτερη οικοδομική δραστηριότητα στο Ιερό παρατηρείται μέσα στον 1^ο-2^ο αιώνα με την ανέγερση του *Ναού*, μικρός πρόστυλος τετράστυλος ναός με σηκό και πρόναο εν παραστάσει. Εδράζεται σε βαθμιδωτό κρηπίδωμα. Οι αρράβδωτοι ασβεστολιθικοί κίονες έφεραν κιονόκρανα Ναβαταϊκού ρυθμού γνωστού και ως

³⁸ Στοιχεία από την ιστοσελίδα www.limassolmunicipal.com και από το έντυπο "Περιήγηση στην Λεμεσό" του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών

ΚυπροΚορινθιακού, το *Κυκλικό Μνημείο*, ερμηνεύεται ως χώρος δειδρολατρείας, η *Ιερά Οδός*, το Νοτιοανατολικό κτίριο (η Παλαιίστρα), το *Βορειοδυτικό κτίριο* και σε δεύτερη φάση επί Τραϊανού τα *Λουτρά* και η *Νότια Στοά*. Το Ιερό καταστρέφεται από μεγάλο σεισμό (δεξιά φωτογραφία) μετά τα μέσα του 4^{ου} αιώνα μ.Χ. και εγκαταλείπεται.

3.4 ΑΡΧΑΙΑ ΑΜΑΘΟΥΝΤΑ

Η Αμαθούντα³⁹, μία από τις αρχαιότερες βασιλεύουσες πόλεις, σύμφωνα με το μύθο, ιδρύθηκε από έναν από τους γιους του Ηρακλή που λατρευόταν. Άλλοι μύθοι μιλούν για την όμορφη πριγκίπισσα Αριάδνη την κόρη του Μίνωα, που φεύγοντας με το Θησέα από το λαβύρινθο της Κρήτης εγκαταλείφθηκε στην Αμαθούντα όπου κατά τη γέννα του παιδιού της πέθανε και τάφηκε σε ένα ιερό τάφο. Το βέβαιο με ιστορική μαρτυρία, είναι ότι η περιοχή κατοικήθηκε τουλάχιστο πριν 3.000 χρόνια. Η πόλη πήρε το όνομα της από την Αμαθούσα, τη μητέρα του Βασιλιά Κινύρα από την Πάφο.

Η Αμαθούντα είναι κτισμένη στους παράλιους λόφους με καταπληκτική θέα τη θάλασσα, αναπτύχθηκε και κατέστη ένα πλούσιο βασίλειο από τα πρώτα χρόνια.

Κατά την προ-φοινικική εποχή κτίστηκε λιμάνι με καίρια θέση που εξυπηρετούσε για τη διεξαγωγή εμπορίου με τους Έλληνες και τους Λεβαντίνους. Ψηλά στην κορυφή του λόφου κτίστηκε ένας ναός, που έγινε χώρος λατρείας της Αφροδίτης.

Η Αμαθούντα ήταν ένα πλούσιο, πυκνοκατοικημένο βασίλειο με ανεπτυγμένη γεωργία και με ορυχεία πολύ κοντά στα βόρειο-ανατολικά της Καλαβασού. Τη Ρωμαϊκή εποχή έγινε πρωτεύουσα της μιας από τις τέσσερις διοικητικές περιφέρειες. Αργότερα τον 4^ο αιώνα έγινε έδρα του Επισκόπου και συνέχισε να ευημερεί μέχρι και τη Βυζαντινή περίοδο. Περί τα τέλη του 6^{ου} αιώνα ο Άγιος Ιωάννης ο Ελεήμονας, προστάτης άγιος των Ιπποτών, γεννήθηκε στην Αμαθούντα.

Μέχρι το 1191 που έφθασε στην Κύπρο ο Βασιλιάς Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος, η Αμαθούντα είχε παρακμάσει, καθώς οι τάφοι λεηλατήθηκαν και οι πέτρες των όμορφων κτιρίων μεταφέρθηκαν στη Λεμεσό για να χρησιμοποιηθούν σε νέα κτίσματα. Πολύ αργότερα, το 1869 ένας μεγάλος αριθμός σγκόλιθων της Αμαθούντας χρησιμοποιήθηκε στην κατασκευή της διώρυγας του Σουέζ.

³⁹ Στοιχεία από την εγκυκλοπαίδεια Υδρόγειος τόμος Κύπρος 1987 και από την ιστοσελίδα www.limassolmunicipal.com

Η πόλη ήταν οχυρωμένη, είχε αγορά και λουτρά θερμαινόμενα, διέθετε χωριστά λουτρά για του Αμαθούσιους και άλλα, κοντά στο λιμάνι για τους ναυτικούς που επισκέπτονταν την πόλη. Στην αγορά υπάρχουν όμορφες μαρμάρινες κολώνες διακοσμημένες με σπειροειδείς διακοσμήσεις και τεράστιες πλακόστρωτες περιοχές.

Στην παραθαλάσσια πλευρά της πόλης υπάρχουν ενδείξεις μίας πρώτο-χριστιανικής βασιλικής με διακοσμημένα από πετραδάκια πατώματα. Πιο πέρα, κοντά στον κλιμακωτό δρόμο που οδηγεί στο ναό που βρίσκεται στην κορυφή του λόφου έχει ανακαλυφθεί μια σειρά από σπίτια της ελληνιστικής περιόδου. Στα ανατολικά και τα δυτικά άκρα της πόλης βρίσκονται οι δύο ακροπόλεις στις οποίες έχουν ανακαλυφθεί αριθμός από τάφους, πολλοί από τους οποίους είναι άθικτοι.

Πολλά από τα ενδιαφέροντα αποτελούν μεγάλης αρχαιολογικής αξίας, όπως χειροποίητα αντικείμενα που βρέθηκαν κατά τις ανασκαφές που μπορεί να θαυμάσει κανείς βρίσκονται στο Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία και στο Επαρχιακό Μουσείο της Λεμεσού ή ακόμη και στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης. Ο μεγαλύτερος θησαυρός της Αμαθούνας, εκτίθεται στο μουσείο του Λούβρου στο Παρίσι, ένα πιθάρι από ασβεστόλιθο που η ιστορία του χρονολογείται τον 6^ο αιώνα π.Χ., έχει 1.85 μ. ύψος και ζυγίζει 14 τόνους, κατασκευάστηκε από μια και μόνο μεγάλη πέτρα και έχει τέσσερα καμπύλα χερούλια διακοσμημένα με το κεφάλι ταύρου. Το χρησιμοποιούσαν για την αποθήκευση του μούστου.

Οι αρχαιολογικές ανασκαφές έγιναν στην τοποθεσία αυτή, σε συνεργασία Κυπρίων και Γάλλων αρχαιολόγων ξεκίνησαν το 1980 και συνεχίζονται μέχρι και σήμερα. Αρκετοί τάφοι της πόλης, βρέθηκαν συλημένοι από τυμβωρύχους. Τη μεγαλύτερη όμως λεηλασία προκάλεσαν οι ανασκαφές που διεξήγαγε ο κόμης Luigi di Cesnola με την έγκριση του Τούρκου πασά το 1873-1876, όπου και μετέφερε τα ευρήματα στο Μουσείο της Νέας Υόρκης και το ίδιο έγινε και με τα ευρήματα των ανασκαφών που έγιναν από το Βρετανικό Μουσείο μεταφέρθηκαν εκεί.

3.5 ΧΟΙΡΟΚΟΙΤΙΑ

Ο οικισμός της Χοιροκοιτίας⁴⁰ δημιουργήθηκε κατά την Νεολιθική εποχή, και αριθμούσε 2000 περίπου κατοίκους, που είχαν τις κατοικίες τους κτισμένες τη μία πολύ κοντά στην άλλη στις πλαγιές λόφων. Οφείλει την ονομασία του στο γειτονικό χωριό της επαρχίας της Λάρνακας που βρίσκεται κοντά στον ποταμό του Μαρωνισού που προμήθευε τους κάτοικους με νερό και οικοδομικό υλικό, στοιχεία απαραίτητα για τη διαβίωση και επιβίωση τους. Οι κάτοικοι, ήταν αγρότες που καλλιεργούσαν σίτο και κριθάρι.

*Αναπαράσταση μέρους του
συνοικισμού της Χοιροκοιτίας*

Οι κατοικίες είχαν σχήμα κυκλικό και ο μέσος όρος της διαμέτρου τους είναι έξι μέτρα. Πολλές από αυτές είχαν κτιστεί στις δύο πλευρές ενός

⁴⁰ Στοιχεία από το βιβλίο "Ιστορία της Κύπρου" από τη Νεολιθική μέχρι και την Ρωμαϊκή Περίοδο

λίθινου κτίσματος που θεωρήθηκε αρχικά ως δρόμος, σήμερα υποστηρίζεται ότι αποτελούσε το τείχος του οικισμού. Η τεχνική κατασκευή των κατοικιών ήταν απλή. Στα θεμέλια και στα κατώτερα μέρη των οικιών, χρησιμοποιούσαν λιθάρια από τον ποταμό, ενώ στα ανώτερα ελαφρύτερα υλικά, όπως πηλό και πλιθάρια.

Τα κατώφλια ήταν υπερυψωμένα, τα θυρώματα μικρά για προστασία από τις πλημμύρες, τα δάπεδα από πηλό και η στέγη θολωτή ή επίπεδη.

Μέχρι πρόσφατα, πιστευόταν πως όλες οι στέγες των σπιτιών ήταν θολωτές, όταν όμως ανακαλύφθηκε μία επίπεδη στέγη, που είχε καταρρεύσει ολόκληρη, διαπιστώθηκε πως υπήρχαν και επίπεδες στέγες. Τη στέγη αποτελούσαν οριζόντια δοκάρια, πάνω στα οποία υπήρχαν καλάμια και κλαδιά, καλυμμένα με πηλό. Στο μέσο της κατοικίας υπήρχε εστία για το μαγείρεμα, το φωτισμό και τη θέρμανση.

3.5.1 ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ

Οι ανασκαφικές⁴¹ εργασίες του 1997-1998 επικεντρώθηκαν στο ανατολικό και δυτικό τμήμα. Στο ανατολικό μέρος, εντοπίστηκε αριθμός κατοικιών που επιβεβαιώνει την αναβίωση του τμήματος αυτού, μετά από μια περίοδο εγκατάλειψης. Στο δυτικό τμήμα, ερευνήθηκε κυρίως η πρόσβαση της εισόδου του οικισμού, κατέληξαν στο ότι η περιοχή περιτριγυριζόταν από οχυρωματικό τείχος, το οποίο και καταστράφηκε.

Επίσης, παρατηρήθηκε μία μεγάλη αύξηση θνησιμότητας νηπίων σ' ολόκληρη τη διάρκεια της ζωής του οικισμού ακριβώς πριν την εγκατάλειψη του χωριού, όπως συμπεραίνεται από την ανακάλυψη τεσσάρων νέων τάφων ανήλικων παιδιών.

Κατά την περίοδο ανασκαφών του 1998-1999, αφομοιώθηκαν στην κορυφή του λόφου, και στους πρόποδες του λόφου. Στο ανατολικό μέρος, της κορυφής του λόφου, υπάρχει η ένδειξη της αρχαιότερης κατοίκησης. Στο δυτικό τμήμα, έχει επιτευχθεί η επανέρεση της κατεύθυνσης του οχυρωματικού τείχους.

Ανακάλυψαν ένα νέο σημείο του χώρου στους πρόποδες του λόφου, στον άμεσο περίγυρο της κοίτης του ποταμού Μαρωνίου, όπου και επιβεβαιώθηκε η μεγάλη σημασία του ποταμού.

Επιπλέον, η έρευνα των αρχαιότερων στρωμάτων έφερε στην επιφάνεια μεγάλο αριθμό νέων στοιχείων. Η ιδιαιτερότητα αυτή, φαίνεται στην αρχιτεκτονική τεχνική με την ευρεία και προνομιά χρήση ορισμένων οικοδομικών υλικών, στο μέγεθος των κτισμάτων, στους ισχυρούς τοίχους και από τα ευρήματα των αγγείων φαίνεται η ποιότητα των αγγείων από ασβεστόλιθο.

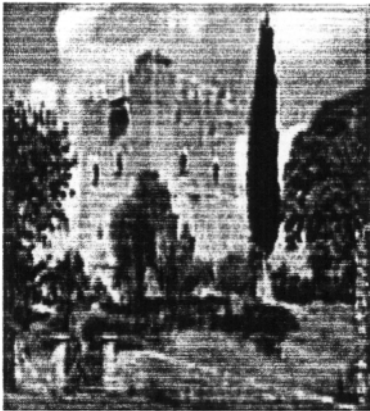
Συνεχίστηκαν ανασκαφικές εργασίες του 1998-1999, κατά την περίοδο του 1999-2001, και η πρώτη έρευνα έγινε στην κορυφή του λόφου όπου είχε σαν αποτέλεσμα την αποκάλυψη του άμεσου περιβάλλοντος, δηλαδή το χώρο της εισόδου στο χωριό που ανήκει στην προ-κεραμική Νεολιθική Εποχή.

⁴¹ Στοιχεία από την ιστοσελίδα www.pio.gov.cy

Κατόρθωσαν ακόμη, να ανακαλύψουν μία μεγάλη κατοικία που ανήκει στο προγενέστερο στρώμα, έφερε στο φως αρχιτεκτονικά κατάλοιπα που ανήκει στην ίδια εποχή. Η ύπαρξη λίθινων εργαλείων, θραυσμάτων λίθινων οικιακών σκευών και ζωικών οστών υποδηλώνουν μία αρχαιότερη κατοίκηση στην ανατολική πλαγιά του λόφου, ενδεχομένως, της σύγχρονης εποχής των αρχαιότερων αναγνωρισμένων στρωμάτων, της κορυφής του λόφου.

3.6 ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΣΤΡΑ

3.6.1 ΤΟ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΚΑΣΤΡΟ-ΦΡΟΥΡΙΟ ΣΤΟ ΚΟΛΟΣΣΙ⁴²

Στον πυρήνα της πλουσιότερης κοιλάδας της Νότιας Κύπρου, στα δυτικά περίχωρα της πόλης της Λεμεσού, προβάλλει ένα από τα σημαντικότερα οχυρά της Μεσαιωνικής Κύπρου, το περίφημο Κάστρο του Κολοσσιού. Η εύφορη, αυτή, κοιλάδα στις εκβολές του ποταμού Κούρη αναφέρεται συχνά από τους περιηγητές του μεσαίωνα για τις απέραντες φυτείες αμπελιών, ελαιώνων, χαρουπιών δημητριακών και βαμβακιού που απετέλεσε κατά την Φραγκοκρατία ένα από τα σημαντικότερα φέουδα των Φράγκων ευγενών.

Το πλούσιο αυτό φέουδο παραχωρήθηκε το 1210 στο μοναχικό τάγμα του Αγίου Ιωάννη της Ιερουσαλήμ από τον ηγεμόνα της δυναστείας των Λουζινιανών Ούγο Ι. Το όνομα της περιοχής προέρχεται πιθανότατα από τον προηγούμενο φεουδάρχη της περιοχής Geginus de Colos. Είναι ακόμα ασαφές, πότε ακριβώς οικοδομήθηκε στο φέουδο, το πρώτο οχυρό, όπου τα ερείπια του οποίου σώζονται, γύρω από το νεώτερο μνημείο στα ανατολικά και τα δυτικά.

Μετά την πτώση της Άκρας οι Ιωαννίτες μεταφέρουν οριστικά το κέντρο των δραστηριοτήτων τους στο Κολόσσι. Σύμφωνα με τις πηγές, το 1306 το Κολόσσι περιέρχεται στην κατοχή του μοναχικού τάγματος των Ναϊτών το οποίο είχε καταστεί τότε ισχυρή πολιτική δύναμη. Επανέρχεται στους Ιωαννίτες στο 1308 μετά την έκδοση των διατάξεων που εξέδωσε ο Πάπας Κλήμης με τις οποίες το τάγμα των Ναϊτών τέθηκε εκτός νόμου.

Το 1310 το διοικητικό κέντρο των Ιωαννιτών μεταφέρθηκε στη Ρόδο παρέμεινε όμως το ήδη ανεγερθέν οχυρό τους στο Κολόσσι και η έδρα ισχυρής στρατιωτικής διοίκησης γνωστή ως Commanterie. Το καθεστώς αυτό επιβεβαιώνεται με σχετική απόφαση του τάγματος το 1380. Το οχυρό χρησιμοποιείται περισσότερο σαν κατοικία και διοικητικό κέντρο των επικεφαλής του μοναχικού τάγματος οι οποίοι οργανώνουν, ελέγχουν και εκμεταλλεύονται την παραγωγή των μεγάλων φυτειών στην ίδια την κοιλάδα του Κολοσσιού και στην ευρύτερη περιοχή που κάλυπτε αρχικά όπως υπολογίζεται γύρω

⁴² Στοιχεία από το έντυπο "Περιήγηση στην Λεμεσό" του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών και από την ιστοσελίδα www.limassolmunicipal.com

στα 60 χωριά. Η Commanderie του Κολοσσιού έδωσε το όνομα της στο πατροπαράδοτο γλυκό κρασί της Κύπρου γνωστό μέχρι σήμερα με το όνομα Κουμμανταρία. Προφανώς το τάγμα προώθησε την μαζική παραγωγή και εμπορία του κρασιού αυτού με το όνομα του.

Καταστροφικές επιθέσεις από τους Γενουάτες το 1373 και τους Μαμελούκους το 1402, 1413, 1425 και 1426 φαίνεται ότι μετατρέπουν το αρχικό φρούριο σε ερείπια. Το 1454 ο μεγάλος διοικητής τους τάγματος Louis de Magnac B (οικόσημο στη φωτογραφία της δυναστείας των Magnac στο οποίο απεικονίζονται τα σύμβολα του Βασιλείου των Λουζινιανών, της Ιερουσαλήμ, της Κύπρου και της Αρμενίας) κτίζει ένα νέο και ισχυρότερο οχυρό το σημερινό Κάστρο.

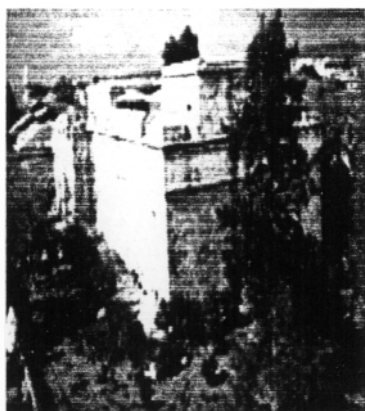
Πρόκειται για λιθόκτιστο οχυρό με τοίχους πάχους 1.25 μέτρα με τρεις ορόφους συνολικού ύψους 21 μέτρα, το ισόγειο χρησιμοποιείται πιθανότατα σαν αποθήκη με δύο υπόγειες στέρνες.

Η είσοδος στον πρώτο όροφο, γίνεται μέσω μίας κρεμαστής γέφυρας. Στον νότιο τοίχο της μίας από τις δύο μεγάλες αίθουσες του ισόγειου, σώζεται μία τοιχογραφία με την Σταύρωση του Χριστού και το οικόσημο των Magnac ενώ η διπλανή αίθουσα με την εστία, αποτελούσε ίσως τον βασικό χώρο γευμάτων και φιλοξενίας.

Στο δεύτερο όροφο υπήρχαν άλλοι δύο χώροι οι οποίοι χρησιμοποιούνταν ως καταλύματα. Στην οροφή του μνημείου υπάρχει μία ζεματίστρα και πολεμίστρες που μας μεταφέρουν εικόνες της μεσαιωνικής πολιορκίας. Στην ανατολική πλευρά του μνημείου μία μεγάλη καμαροσκέπαστη αίθουσα στεγάζει τμήμα των εγκαταστάσεων για την επεξεργασία της ζάχαρης.

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων πραγματοποιεί τα τελευταία πέντε χρόνια συστηματική ανασκαφική έρευνα στο μνημείο αυτό.

3.6.2 ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Το Κάστρο⁴³ της Λεμεσού στην μορφή που το βλέπουμε σήμερα, αποτελεί ανακατασκευή της Τουρκοκρατίας μέσα στην οποία ενσωματώθηκαν αρχιτεκτονικά κατάλοιπα ενός Μεσαιωνικού Κάστρου πολύ μεγαλύτερων διαστάσεων.

Η αρχαιότερη αναφορά για την ύπαρξη Κάστρου στη Λεμεσό πηγαίνει πίσω στο 1228 όταν, εκεί, ο Φρειδερίκος ο Β' της Γερμανίας και οι υποστηρικτές του φυλάκισαν τους ομήρους που αναγκάστηκε να του δώσει ο αντιβασιλιάς της Κύπρου Ιβελλίνος.

Το Κάστρο αυτό, ήταν ίσως, ένα παλιό Βυζαντινό Κάστρο ή αυτό που το αντικατέστησε κατά την Πρώιμη Περίοδο της Φραγκοκρατίας. Σύμφωνα με τον

⁴³ Στοιχεία από το έντυπο "Περιήγηση στην Λεμεσό" του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών και από την ιστοσελίδα www.limassolmunicipal.com

Στέφανο Λουζινιανό το αρχικό Κάστρο κτίστηκε από τον Γουΐδο Λουζινιανό το 1193. Αυτό το αρχικό οχυρό αν πράγματι υπήρχε δεν έχει εντοπιστεί αρχαιολογικά και το πιο πιθανό είναι ότι παραδόθηκε στους Ναΐτες για να το διαχειρίζονται επί ονόματι του στέμματος το 1308.

Ο διάδρομος συνδέει τη μεγάλη αίθουσα με το υπόγειο, ανατολικά σε στρωματογραφική τομή που έγινε πριν από το 1951 και τότε αποκαλύφθηκε η βάση, ένα μαρμάρινο πόδιο μίας μικρής παλαιохριστιανικής Βασιλικής και δάπεδο ενός Μεσοβυζαντινού μνημείου.

Η Ανατολική πλευρά του τριμερούς καμαροσκέπατου υπογείου, διασώζει στο δάπεδο μία μεγάλη αψίδα με διάμετρο 12 περίπου μέτρων η οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι ανήκει στον πρώτο Λατινικό καθεδρικό ναό της Πόλης.

Η μεταγενέστερη τριμερής διαίρεση του κλίτους της αψίδας αυτής με την καμαροσκέπαστη οροφή θα μπορούσε επίσης, να θεωρηθεί ότι αποτέλεσε στην αρχική του τουλάχιστον διαμόρφωση λατρευτικό οικοδόμημα.

Το υπόγειο.

Το 1373 οι Γενουάτες αφού κυριεύσαν το κάστρο έκαψαν την πόλη. Σε αυτή τη επίθεση θα πρέπει να προκλήθηκαν σοβαρές ζημιές στο μνημείο. Η πόλη σύμφωνα με τους περιηγητές στα τέλη του 14^{ου} αιώνα είναι σχεδόν ακατοίκητη.

Σοβαρές ζημιές που προκλήθηκαν τότε ίσως, λίγο αργότερα από σεισμικές δονήσεις που δεν είχαν αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά κατέστησαν αυτό ενάλωτο με αποτέλεσμα το 1425 να κυριευθεί από τους Αιγυπτίους κατά την δεύτερη επιδρομή τους στην πόλη. Σύμφωνα με τις πηγές, ένας νέος ισχυρός σεισμός επηρεάζει σοβαρά το μνημείο. Σε αυτή, την οικοδομική φάση, ανήκουν τα γοθτικά τόξα της υπόγειας αίθουσας δυτικά και κάποια ανοίγματα με τοξωτά λαξευμένα θυρώματα που διακρίνονται στους πλευρικούς τοίχους του α΄ ορόφου και πάνω από την σημερινή είσοδο.

Το 1538 οι Τούρκοι αποβιβάζονται στη Λεμεσό και κυριεύουν το Κάστρο. Ο Βενετός κυβερνήτης της Κύπρου Βραγανδίνος αποφασίζει την κατεδάφιση του Κάστρου για να εμποδίσει τυχόν επανακατάληψη και χρήση του ως οχυρού από τους Τούρκους. Ο Βουστρώνιος επικρίνει τον κυβερνήτη για την ενέργεια του αυτή, αναφέροντας ότι η δαπάνη για την κατεδάφιση του ήταν μεγαλύτερη από αυτή που χρειαζόταν για την επισκευή του.

Έτσι, η καταστροφή του κάστρου πραγματοποιήθηκε τμηματικά και συμπληρώθηκε από σεισμικές δονήσεις κατά το 1567-1568. Μετά την οριστική κατάληψη της νήσου από τους Οθωμανούς Τούρκους τα ερείπια ή τμήματα των ερειπίων του παλιού κάστρου ενσωματώθηκαν γύρω στο 1590 μέσα στο νέο οχυρό των Οθωμανών με

ισχυρό τοίχο, πάχους 2 μέτρων και διαμόρφωσαν τα κελιά του ισογείου και του ορόφου που μέχρι και το 1950 χρησιμοποιούνταν σαν φυλακές.

3.7 ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

3.7.1 ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Το Επαρχιακό Αρχαιολογικό Μουσείο⁴⁴, ιδρύθηκε το 1948 και στεγαζόταν τότε σε ένα τμήμα του Κάστρου της Λεμεσού. Παρέμεινε κλειστό για ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα μετά τις ταραχές του 1964 όταν αυτό παραδόθηκε στην Εθνική Φρουρά. Το 1972 ξεκίνησε η ανοικοδόμηση του νέου κτιρίου μαζί με το μεγάλο συγκρότημα του Δικαστικού μεγάρου. Η έκθεση επαναλειτούργησε με πολλές δυσκολίες μετά την εισβολή τον Μάρτιο του 1975 στο νέο κτίριο.

Το Κάστρο συντηρήθηκε και διαμορφώθηκε ανάλογα για να φιλοξενήσει το νέο Παγκύπριο Μεσαιωνικό Μουσείο, που σήμερα καλύπτει τις μεταγενέστερες περιόδους της Κυπριακής Ιστορίας από τον 4^ο-5^ο αιώνα μέχρι και τις πρώτες περιόδους της Τουρκοκρατίας. Στο Αρχαιολογικό Μουσείο στεγάζονται όλα τα Αρχαιολογικά ευρήματα από τις συστηματικές και σωστικές ανασκαφικές έρευνες που πραγματοποιεί το Τμήμα Αρχαιοτήτων και οι Ξένες Αρχαιολογικές σχολές στην πόλη και την Επαρχία της Λεμεσού. Στον εκθεσιακό χώρο εκτίθενται ευρήματα που καλύπτουν όλη την αρχαιότητα από την 9^η Χιλιετηρίδα π.Χ. μέχρι και το τέλος της Αυτοκρατορικής Ρωμαϊκής περιόδου.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ	
Προνεολιθική φάση Ακρωτηρίου	10.000-8500 π.Χ.
Πρωτονεολιθική Περίοδος	8 ^η -7η Χιλιετηρίδα
Νεολιθική Ι	6800-6000 π.Χ.
Νεολιθική ΙΙ Φάση Σωτήρας	4500-3800 π.Χ.
Χαλκολιθική Εποχή	3900/3800-2900/2500 π.Χ.
Φάση Ερήμης	3600-2600 π.Χ.
Πρώιμη Εποχή του Χαλκού	3000/2900-1900/1800 π.Χ.
Μέση Εποχή του Χαλκού	1900-1600 π.Χ.
Ύστερη Εποχή του Χαλκού	1600-1050 π.Χ.
ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ	
Κύπρο-Γεωμετρική Περίοδος	1100-750 π.Χ.
Κύπρο-Αρχαϊκή Περίοδος	750-500 π.Χ.
Κύπρο-Κλασική Περίοδος	500-310 π.Χ.
Ελληνιστική Περίοδος	310-50 π.Χ.
Ρωμαϊκή Περίοδος	50 π.Χ.-324 μ.Χ.
Παλαιοχριστιανική Περίοδος	324-7ο μ.Χ.

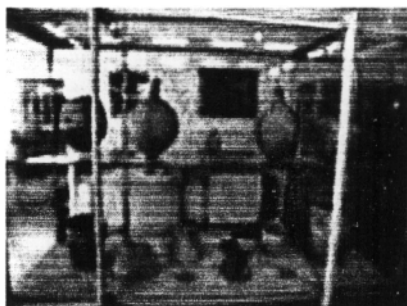
⁴⁴ Στοιχεία από την ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

3.7.1.1 ΤΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ⁴⁵ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Θέση του Προνεολιθικού σπηλαιού στα βράχια του Αετόκρεμνου-Ακρωτηρίου.

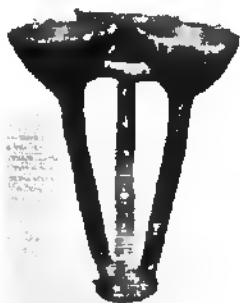
Στην αίθουσα της Προϊστορίας εκτίθενται ευρήματα από την Προνεολιθική θέση στον Αετόκρεμνο Ακρωτηρίου στην οποία έχουν εντοπιστεί οι αρχαιότερες ενδείξεις ανθρώπινης παρουσίας στο νησί και ανήκει στις τελευταίες φάσεις της παλαιολιθικής- συλλεκτικής οικονομίας. Το πλέον σημαντικό στοιχείο αυτής της θέσης, είναι η συνύπαρξη των ανθρώπινων προϊόντων με τα εξαφανισθέντα είδη του Πυγμαίου Ελέφанта και του Ιπποπόταμου τους οποίους πιθανόν να επεξεργάζονταν. Το πέρασμα προς την Νεολιθική οικονομία και οι εξελιγμένες φάσεις της, (δηλαδή η Ακεραμεική Νεολιθική Ι περίοδος), εκπροσωπείται στην επαρχία Λεμεσού στον νέο οικισμό του Σκυλλουρόκαμπου της Παρεκκλησιάς και χρονολογείται από τα τέλη της 9ης μέχρι και την 7η χιλιετηρίδα και αποτελούν σήμερα την αρχαιότερη νεολιθική εγκατάσταση σε ολόκληρο το νησί. Τα ευρήματα του πολιτισμού αυτού θα εκτεθούν στην μελλοντική μας έκθεση.

Σήμερα μπορεί κανείς να δει, από την ύστερη Νεολιθική περίοδο λίθινα εργαλεία, κεραμική από τον πολιτισμό της Σωτήρας, και αντίστοιχα είδη του Χαλκολιθικού πολιτισμού. Η πρώτη φάση του οποίου εκπροσωπείται στην Επαρχία Λεμεσού με τον οικισμό της Πάμπουλας στην Ερήμη με ιδιαίτερη αναφορά στη πλούσια συλλογή λίθινων ειδωλίων.

Καλαθοειδές αγγείο με γραπτή ευθύγραμμη διακόσμηση.

Τελετουργικός κέντρος ερυθρής στιλβωτής κεραμικής.

Από την ίδια την πόλη, και τα χωριά Πύργος, Αυδήμου και Παραμάλι εκτίθενται τα αντιπροσωπευτικότερα δείγματα της κεραμικής τέχνης που καλύπτουν όλη την Πρώιμη και Μέση Εποχή του Χαλκού την περίοδο. Τα σχήματα των αγγείων μιμούνται φόρμες νατουραλιστικές και έχουν σαν κύριο χαρακτηριστικό τους την ερυθρή στιλβωμένη επιφάνεια πάνω στην οποία χαράσσονται ή πλάθονται διακοσμητικά μοτίβα. Τα μεγέθη μικραίνουν στην Μέση Εποχή, και παράλληλα με τα παραδοσιακά σχήματα και οι διακοσμήσεις εμφανίζονται πάλι.

Δραστικές αλλαγές που σηματοδοτούν την ιστορική πορεία του νησιού, πραγματοποιούνται μέσα στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού, όταν η επαφή με τον

⁴⁵ Στοιχεία από την ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

κόσμο του Αιγαίου γίνεται τόσο στενή ώστε σταδιακά γίνεται σταθμός εμπορικής συναλλαγής.

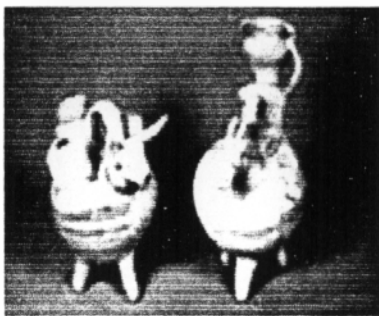
Ο γηγενής πληθυσμός, εμποτισμένος ήδη, με το ανανεωτικό πνεύμα του Αιγαίου αφομοιώνει και αφομοιώνεται από την δυναμική παρουσία του Ινδοευρωπαϊκού στοιχείου και ταυτίζεται με αυτό με τέτοιο τρόπο που παρά τις αποστάσεις και τις εκάστοτε πολιτικές συνθήκες να καταστεί αυτή η σύνδεση, ρίζα της εθνικής και πολιτιστικής ταυτότητας του νησιού για όλους τους υπόλοιπους αιώνες αποτελώντας τον σημαντικότερο παράγοντα των ιστορικών του επιλογών μέχρι και σήμερα.

Ερυθρόμορφη αττική κύλικα.

Δείγματα αυτής της εξελικτικής διαδικασίας εκτίθενται στις προθήκες της Ύστερης Εποχής του Χαλκού, μαζί με την ντόπια παραγωγή δηλαδή τα χαρακτηριστικά αγγεία με την δακτυλιόσχημη βάση και την μεταλλική εμφάνιση και τα αγγεία με την γραπτή γραμμική διακόσμηση στο παχύρρευστο λευκό αλείφωμα μπορεί κανείς να δει τα εισηγμένα μυκηναϊκά αγγεία, όπως το κύπελλο του φυτικού ρυθμού της μυκηναϊκής περιόδου από την

Κρήτη. Από την περιοχή της Παμπούλας στο χωριό Επισκοπή, εκεί που πιστεύεται ότι πρωτοεγκαταστάθηκαν οι Αργείοι ιδρυτές του Κουρίου προέρχεται ένας μεγάλος αριθμός που κατασκεύαζαν τον κεραμέα της Παμπούλας και τα χρησιμοποιούσαν για αποθήκευση και εξαγωγή των προϊόντων του νησιού σ' ολόκληρη τη Μεσόγειο, (το μεγαλύτερο μέρος του υλικού από την θέση αυτή εκτίθεται στο τοπικό Μουσείο του Κουρίου).

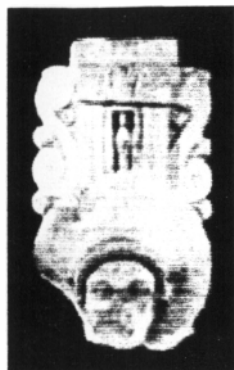
Δύο ζωόμορφοι ασκοί, με λεπτή γραπτή γεωμετρική κεραμική.

Αντίστοιχα, είναι και τα λίγα ευρήματα που εκτίθενται από την περίφημη ανακτορική έπαυλη της Άλασσας. Από το τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού μέχρι και την περίοδο που η Κύπρος εντάσσεται στο Ελληνιστικό μακεδονικό κράτος του Μεγάλου Αλεξάνδρου, και την κατάργηση των Αρχαίων Κυπριακών βασιλείων. Το 310 λίγα είναι τα γνωστά βασίλεια της Αμαθούντας και του Κουρίου και δεν διαφέρουν από την ιστορική πορεία του συνόλου των Αρχαίων Βασιλείων.

Τα δύο βασίλεια είναι κυρίως γνωστά από τα ευρήματα των μεγάλων νεκροταφείων τα οποία επίσης σηματοδοτούν τον πολιτισμό συγχώνευσης στοιχείων από την Ανατολή και τη Δύση. Στο Μουσείο, έχουν φιλοξενηθεί μόνο τα ευρήματα της Αμαθούντας, και των γύρω αγροτικών οικισμών και ιερών, ντόπια και εισηγμένα αγγεία από τη Φοινίκη, και το Αιγαίο. Έργα μικροτεχνίας, πήλινα ειδώλια, εργαλεία, κοσμήματα, νομίσματα, λίθινα αγαλματίδια και επιτύμβιες ανάγλυφες και ενεπίγραφες στήλες.

Πήλινη φιάλη δίχρωμης γραπτής κεραμικής.

Από την Αρχαϊκή φάση της ζωής, στο παλάτι της Αμαθούντας προέρχεται ένα από τα πιο σημαντικά, ένα ελεύθερα ιστάμενο στο χώρο πεσσόκρανο της Θεάς Αθώρ (φωτογραφία), θεότητα της Ανατολής με πρόσωπο καμωμένο με στυλιστικές τάσεις και τις τεχνοτροπίες των καλλιτεχνών της Ηπειρωτικής Ελλάδας, του τέλους της Αρχαϊκής περιόδου, υποδεικνύοντας την ανάμειξη επιδράσεων στην τέχνη και την θρησκεία.

Από την ίδια την πόλη της Λεμεσού, εκτός από τα κτερίσματα των τάφων εκτίθεται ένα μικρό σύνολο λατρευτικών πήλινων αγαματιδίων από ένα Αρχαϊκό ιερό που βρέθηκε κάτω από την σημερινή Κεντρική Αστυνομία στα χρόνια της Αγγλοκρατίας. Η καλλιτεχνική δημιουργία στα επόμενα χρόνια κινείται μέσα στην ατμόσφαιρα της ελληνιστικής κοινής αλλά και αργότερα ακολουθεί τις τάσεις εκφυλισμού της Ρωμαϊκής περιόδου. Γλυπτά, κεραμική, πλαστική, ελεφαντουργία, υαλοτεχνία λυχνάρια και επιγραφές επιτύμβιες ή αναθηματικές εκτίθενται ως δείγματα αυτών των τάσεων στην τελευταία αίθουσα.

Κυπροαρχαϊκός αμφορέας.

Χαρακτηριστικό είναι το μεγάλο άγαλμα, του Θεού Βήσα, (φωτογραφία) που βρέθηκε στην Αγορά της Αμαθούντας, ένα θεός που επιβιώνει σαν προστάτης της γονιμότητας από την Αρχαϊκή περίοδο και αγάλματα από την περιοχή της Φασούλας στην οποία εντοπίστηκε ένα εργαστήριο κατασκευής που λειτουργεί μέχρι και τον 4^ο αιώνα μ.Χ. Στο το εργαστήριο αυτό, κάποιος αναθέτει Σωζόμενος παρήγγειλε ένα άγαλμα του Διός Λαβρανίου του γνωστού θεού της τέχνης. Οι μορφές αυτές

επιβεβαιώνουν την ισχύ και την διάρκεια των επιδράσεων που δέχθηκε το νησί από τους πολιτισμούς του Αιγαίου και της Ανατολής στο συντηρητικό νησιωτικό του περιβάλλον.

Ασβεστολιθικό αντρικό κεφάλι από το "Ιερό Λαβαρινού Διός".

3.7.2 ΤΟ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Όταν λίγο μετά το 1950, οι κεντρικές φυλακές της Κύπρου μεταφέρθηκαν στην Λευκωσία, με αποτέλεσμα το Κάστρο της Λεμεσού να κηρυχθεί ως αρχαίο μνημείο και να παραδοθεί στο Τμήμα Αρχαιοτήτων για να χρησιμοποιηθεί σαν Επαρχιακό Αρχαιολογικό Μουσείο⁴⁶, παρέμεινε κλειστό μετά τις ταραχές του 1963 μέχρι και το 1974 όταν μετατράπηκε από την Εθνική φρουρά σε φυλάκιο.

Με την ολοκλήρωση της ανοικοδόμησης του νέου Επαρχιακού Μουσείου Λεμεσού και την μεταφορά της έκθεσης στο νέο κτίριο, το Κάστρο, παραδόθηκε σε μία σειρά μακροχρόνιων έργων καθαρισμού, συντήρησης και διαμόρφωσης τόσο του εξωτερικού

⁴⁶ Στοιχεία από το έντυπο "Περιήγηση στην Λεμεσό" και από την ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

όσο και του εσωτερικού του χώρου, με σκοπό τη φιλοξενία ενός νέου Μουσείου, του Παγκύπριου Μεσαιωνικού Μουσείου που εγκαινιάστηκε στις 28/3/1987.

Σ' αυτό εκτίθενται αντικείμενα μέσα από τα οποία αντικατοπτρίζεται το ιστορικό γίνεσθαι της νεώτερης Κύπρου, η οικονομική, κοινωνική και καλλιτεχνική ανάπτυξη, τα ήθη και τα έθιμα, του νησιού από τον 3^ο-18^ο αιώνα.

Το διάστημα αυτό μπορεί να διαχωριστεί:

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ:

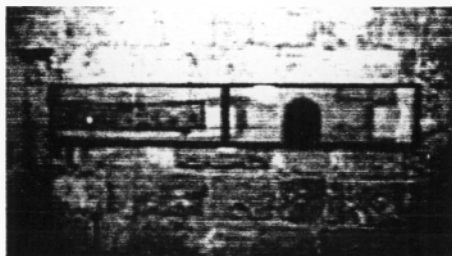
ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	324-650 μ.Χ.
ΜΕΣΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	650-1192 μ.Χ.
-Α' Μεσοβυζαντινή φάση	650-965 μ.Χ.
-Β' Μεσοβυζαντινή Φάση	965-1191 μ.Χ.
ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ	1192-1570 μ.Χ.
ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑ	1192-1489 μ.Χ.
ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ	1489-1570 μ.Χ.
ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ	1570-1878 μ.Χ.

1. Παλαιοχριστιανική Περίοδος

Κατά το διάστημα μεταξύ 3^{ου}-7^{ου} αιώνα συντελούνται δραστικές μεταμορφώσεις στην δομή των αρχαίων πόλεων και στο κοινωνικό τους σύστημα μέσα στα πλαίσια της νέας Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, με μία νέα πολιτική και πολιτιστική πορεία η οποία ενώ στηρίζεται στις διοικητικές δομές του Ρωμαϊκού κράτους και του Ελληνιστικού πολιτισμικού πλαισίου, όπου και προσδίδει σε αυτά, μία νέα επαναστατική μορφή η οποία εκφράζει τις ανακαινιστικές αντιλήψεις του Χριστιανισμού που εκφράζονται σε όλες τις εκδηλώσεις της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Η ανθρώπινη ύπαρξη στην εσωτερική της διάσταση βιώνει το γεγονός της ζωντανής παρουσίας του Ενσαρκωμένου και Αναστημένου Θεανθρώπου στο ιστορικό γίνεσθαι της ανθρωπότητας και αυτό εκφράζεται σε κάθε ατομική ή κοινωνική εκδήλωση.

Το αρχαιότερο έργο της Παλαιοχριστιανικής Κύπρου προέρχεται από την ταφική κρύπτη του ναού του Αγίου Ρηγίνου στην Φασούλα. Είναι ένα τμήμα από ανάγλυφο σαρκοφάγο με παραστάσεις κωνηγιού εκτεθειμένη στον βόρειο τοίχο του διαδρόμου

Η τοιχογραφία.

στον α' όροφο του μουσείου. Στην ισόγεια αίθουσα, εκτίθεται σε ακουαρέλα αντίγραφο της παλαιότερης παλαιοχριστιανικής τοιχογραφίας, με νειλωτικό τοπίο από το Άγιασμα του Αγίου Νικόδημου στη Σαλαμίνα που είναι σήμερα στα κατεχόμενα, και αποτελεί επίσης, ένα από τα πρωϊμότερα δείγματα χριστιανικής τέχνης μέσα στην Ρωμαϊκή Κύπρο.

Λίγο αργότερα με την κήρυξη της ανεξίτηρσκίας τα "πολύλλιτα σήματα" (τα πολύ ευλογημένα σύμβολα) του Χριστού, όπως χαρακτηριστικά αναφέρονται στην ψηφιδωτή επιγραφή της οικίας του Ευστολίου στο Κούριο αντικαθιστούν τα βαρύτιμα υλικά και σφραγίζουν κάθε εκδήλωση της παλαιοχριστιανικής τέχνης.

Περίπου 100 μνημειώδεις παλαιοχριστιανικές Βασιλικές έχουν εντοπισθεί ή ερευνηθεί στο νησί. Στο πλευρικό τοίχωμα του διαδρόμου του α' ορόφου στα βόρεια, μπορεί κανείς να δει σε γραφική αναπαράσταση τμήμα της εσωτερικής αυτής διάταξης μίας από τις σημαντικότερες Βασιλικές του νησιού, της Επισκοπικής πεντάκλιτης Βασιλικής του Κουρίου, και μερικές από τις πιο σημαντικές φωτογραφίες, που βρίσκονται στην έκθεση της υπόγειας δυτικής αίθουσας.

Ο όρος Βασιλική περιγράφει ένα συγκεκριμένο αρχιτεκτονικό τύπο κλειστής υπόστυλης αίθουσας της Ρωμαϊκής περιόδου που προήλθε από τον τύπο της λεγομένης "Βασιλείου Στοάς" της Κλασικής Αθήνας. Αυτό τον ρωμαϊκό αρχιτεκτονικό τύπο της Βασιλικής επέλεξαν οι Αρχιτέκτονες της Νέας Ρώμης κατά την Παλαιοχριστιανική περίοδο για τα νέα μνημειακά εκκλησιαστικά οικοδομήματα σε ολόκληρη την επικράτεια της Αυτοκρατορίας.

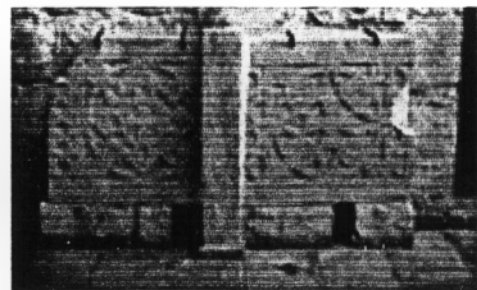

Στον διάδρομο του α' ορόφου εκτίθενται δείγματα αυτής της τέχνης, όπως ένα κομμάτι κίονα με ανάγλυφο σταυρό από την Επισκοπική Βασιλική της Αμαθούνας, και ένα μαρμάρινο κιονόκρανο του 6^{ου} αιώνα από την μικρή εκτός των τειχών βασιλική του Κουρίου κοντά στο Στάδιο, ακόμη ένας κιονίσκος κιβωρίου Αγίας Τράπεζας αγνώστου προελεύσεως, μερικοί από τους συνήθεις τύπους κιονόκρανων από τους κιονίσκους των θωρακίων, μία τράπεζα προσφορών από το Ακρωτήρι της Λεμεσού του 6^{ου} αιώνα,

ορθομαρμάρωσεις (μαρμάρινες επιπεδόγλυφες επενδύσεις τοίχων από την Βασιλική του Αγίου Φίλωνα στην Καρπασία), θωράκια μαρμάρινα αγνώστου προελεύσεως και ασβεστολιθικά από την βασιλική του Αγίου Επιφανίου στην Σαλαμίνα, την Βατιλή και το Μαραθόβουνο, ένα ασβεστολιθικό διάφραγμα παραθύρου από την Αγία Κεπήρ και άλλα πολλά.

Χαρακτηριστική είναι η εικονογραφημένη επιπεδόγλυφη ορθομαρμάρωση με τον Προφήτη Δανιήλ ανάμεσα σε λιοντάρια στο τέλος του 5^{ου} αιώνα η οποία, έχει έντονα στοιχεία που την συνδέουν με την τέχνη της γειτονικής Σελεύκειας στην Συρία.

Στην αυλή του Κάστρου δεξιά έχουν τοποθετηθεί τμήματα των πολύ σημαντικών ψηφιδωτών δαπέδων της Βασιλικής της Αγίας Μαύρης στην Άλασσα που χρονολογούνται στην Υστερη-Ρωμαϊκή περίοδο, και τέλος στην νοτιοανατολική γωνία

βρίσκεται ένα ελαιοπιεστήριο από την περιοχή Δαμεφτής του ποταμού Κούρη που χρονολογείται στον 7^ο-9^ο αιώνα.

2. Μεσοβυζαντινή Περίοδος

Το νησί παρά το ό,τι υποχρεώθηκε με ειδικές συμβάσεις να τηρήσει αρχές ουδετερότητας σε ό,τι αφορά τις σχέσεις Βυζαντίου-Αράβων, παρέμεινε πιστό στην κυριαρχία της Βασιλεύουσας Πόλης. Με βάση αυτό, όπως αναφορικά χαρακτηρίζει και μαρτυρεί ο Πατριάρχης Νικόλαος, με ομολογία και με πίστη στον Χριστό και την Θεόστεπτο Βασιλεία του Βυζαντίου, ό,τι συνέβηκαν ανελέητες επιθέσεις. Η συνάντηση με την ανερχόμενη θρησκεία του Ισλάμ στα μέσα του 7^{ου} αιώνα που αναδύθηκε στην Ανατολή, χάραξε την αρχή μιας νέας τραυματικής εμπειρίας η οποία εξαφάνισε τις αρχαίες πόλεις και σήμανε, το ξεκίνημα μιας νέας εποχής.

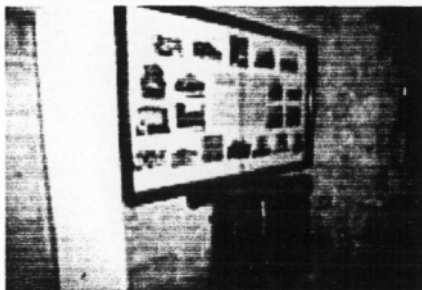
Μέσα από δραματικές διαδικασίες ολοκληρώθηκε βίαια, αποσύνδεση του λαού από τα κατάλοιπα του παρελθόντος, και αναπτύχθηκαν οι δομές αυτού, που ονομάζετε σήμερα Βυζαντινός πολιτισμός. Από την περίοδο αυτή έχουν διασωθεί λιγοστά δείγματα τέχνης όπως αγγεία με τις αραβικές επιγραφές στην νότια γωνιαία ανατολική αίθουσα του α' ορόφου.

Πόρπες από τις στολές των Βυζαντινών στρατιωτών, όπως η Χάλκινη πόρπη με εγχάρακτο σταγονόσχημο συνδετήρα, που υπηρετούσαν το νησί υποδεικνύουν ότι ούτε το Βυζάντιο απεμπόλησε την κυριαρχία του από το νησί παρά την δυσκολία για αποτελεσματική υπεράσπιση του.

Στην νότια ανατολική αίθουσα του α' ορόφου είναι εκτεθειμένη η κεραμική του τέλους της υστερορωμαϊκής περιόδου, και των σκοτεινών αιώνων. Η κεραμική αυτή, προέρχεται από το γνωστό εργαστήριο του Διορίου στη κατεχόμενη Μόρφου. Χαρακτηριστικά είναι τα αγγεία της Ερυθρής αλειφωτής Κυπριακής κεραμικής από την Σαλαμίνα και το σπήλαιο του Κόρνου του 7^{ου}-8^{ου} αιώνα.

Μία νέα αγροτική οικονομία γεννιέται στην εσοχώρα του νησιού, με χρώματα βυζαντινά. Ο νέος αυτός πολιτισμός διατηρεί ισχυρούς πολιτικούς και πολιτισμικούς δεσμούς με την Κωνσταντινούπολη που εκδηλώνεται σε όλες τις μορφές της τέχνης, την μεταλλοτεχνία, την κεραμική την αρχιτεκτονική και την εικονογραφία όπως υποδεικνύει ένα χαρακτηριστικό αντίγραφο-δείγμα σε ακουαρέλα της σκηνης του Ενταφιασμού από το παρεκκλήσιο του Σωτήρος της Μονής του Αγίου Ιωάννου, και

είναι συνδυασμένο με τον επιτάφιο θρήνο σε ένα από τα κελιά του ισογείου.

Η εκλεκτή αυτή σύνθεση αποτελεί πρόδρομο για την εξέλιξη ενός νέου εικονογραφικού τύπου στην Βυζαντινή τέχνη με κύριο εκπρόσωπο την αντίστοιχη παράσταση του Επιταφίου θρήνου από την εκκλησία του Αγίου Παντελεήμονα στο Nerezi της

Γιουγκοσλαβίας. Πολλά από τα αρχιτεκτονικά μνημεία της εποχής αυτής, βυζαντινά κάστρα και οχυρά, εκκλησιαστικά μνημεία εκτίθενται σε φωτογραφίες στην είσοδο και στον βόρειο τοίχο της υπόγειας δυτικής αίθουσας.

Χαρακτηριστική για τη Μέση Βυζαντινή περίοδο, είναι η εγκατάλειψη των παλαιοχριστιανικών βασιλικών και η αντικατάστασή τους με καμαροσκεπάστους ναούς ή εγγεγραμμένους σταυροειδείς κυρίως συνεπτυγμένου τύπου με τρούλο και σπανιότερα με πεντάτρολλους.

Μέσα στην β' μεσοβυζαντινή φάση εμφανίζονται οι ξυλόστεγοι ναοί με τα αγκιστρωτά κεραμίδια, μετατρέπονται στον γνωστό τύπο με την διπλή δόρυκτη στέγη, (έκθεση φωτογραφίας στην μεγάλη υπόγεια αίθουσα δυτικά). Οι περισσότεροι από αυτούς τους ναούς είναι επίσης τοιχογραφημένοι με εκλεκτές νωπογραφίες. Ένα από τα καλύτερα δείγματα ξυλόγλυπτης και γραπτής δοκού, από την ξυλόστεγη εκκλησία του Αγίου Μάμα και είναι τοποθετημένη πάνω από τον κεντρικό διάδρομο του α' ορόφου.

3. Μεσαίωνας-Φραγκοκρατία- Ενετοκρατία

Χαρακτηριστικοί εκπρόσωποι της δυτικής τέχνης που αναπτύσσονται αυτή την περίοδο, είναι κυρίως τα αρχιτεκτονικά μνημεία (κάστρα, μοναστήρια) με τα αντίστοιχα διακοσμητικά στοιχεία όπως για παράδειγμα τα γλυπτά εκμαγεία που διακοσμούσαν το τοξωτό υπέρθυρο της κεντρικής δυτικής εισόδου του καθεδρικού Ναού της Αγίας Σοφίας στη Λευκωσία του 14^{ου} αιώνα που εκτίθενται στην μεγάλη δυτική υπόγεια αίθουσα. Στον βόρειο τοίχο της αίθουσας αυτής, υπάρχει έκθεση φωτογραφίας με μνημεία των δύο περιόδων. Στο κέντρο έχει τοποθετηθεί μία προθήκη με ευρήματα από τον Μεσαιωνικό θησαυρό.

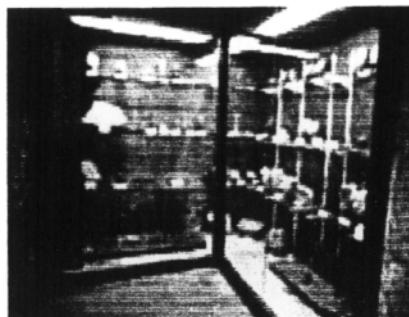
Στο υπόγειο ανατολικά και το ισόγειο εκτίθεται μία σημαντική συλλογή επιτύμβιων καλυπτήριων λίθων (ταφόπλακες) με εγχάρκτη ή ανάγλυφη διακόσμηση, ενεπίγραφες ή μη μέσα από τις οποίες αναγιγνώσκεται η παρουσία των φράγκων ευγενών. Ενδεικτικά στον διάδρομο του ισόγειου έχουν εκτεθεί αντίγραφα των οικοσήμεων ευγενών οικογενειών των οποίων η παρουσία τεκμαίρεται κυρίως μέσα από τις ταφόπλακες. Στο κέντρο του διαδρόμου στον α' όροφο σε μία προθήκη με νομίσματα που βρέθηκαν στην Κύπρο εικονογραφείται η διαδοχή των πολιτικών αρχόντων της νήσου από τους Βυζαντινούς αυτοκράτορες Αναστάσιο μέχρι και τους Κομνηνούς, Φράγκους και Ενετούς ηγεμόνες και τους τελευταίους Οθωμανούς Σουλτάνους.

Εξαιρετικής σημασίας είναι η συλλογή της Μεσαιωνικής Κεραμικής στα κελιά του πρώτου ορόφου. Με επιδράσεις από την Άπω Ανατολή, και έτσι εισάγεται και στην Κύπρο η τεχνική της Εφυσιασμένης κεραμικής η τεχνική της οποίας, επιτρέπει την πολυχρωμία στην διακόσμηση των κεραμικών.

Η πλούσια διακόσμηση και το θεματολόγιο τους τα έχουν καταστήσει σημαντικό, τμήμα της Μεσαιωνικής τέχνης της Κύπρου. Χρησιμοποιούνται ως διακοσμητικά ή τελετουργικά αγγεία σε σημαντικές εκδηλώσεις της καθημερινής και θρησκευτικής ζωής. Οι ταφές της Μεσαιωνικής περιόδου συνοδεύονται σχεδόν πάντα από μία τέτοια

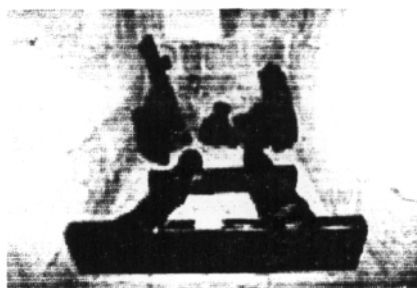
εφυαλωμένη κούπα στην οποία τοποθετείτο το σιτάρι απαραίτητο για την τέλεση της ακολουθίας του ενταφιασμού.

Μαζί με τα εφυαλωμένα αγγεία εκτίθενται σε ένα από τα κελιά δείγματα χρηστικής κεραμικής, από την επεξεργασία της ζάχαρης (αγγεία διήθησης) ένα προϊόν το οποίο φαίνεται να αποτελεί το βασικότερο προϊόν εμπορίου της Μεσαιωνικής Κύπρου και ιδιαίτερα της περιοχής της σημερινής Επαρχίας Λεμεσού.

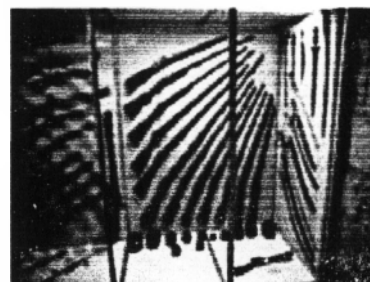
Τέλος η εποχή αυτή, εκπροσωπείται στο Μεσαιωνικό Μουσείο με ανάλογης ποιότητας έργα μικροτεχνίας: υαλουργία, μικρογλυπτική, μεταλλοτεχνία: αγγεία, εργαλεία, ιερά σκεύη και κοσμηματοτεχνία, αντικείμενα λατρευτικής ή καθημερινής χρήσης που αντικατοπτρίζουν τις συνήθειες, τα ήθη και τα έθιμα.

4. Τουρκοκρατία

Στα τείχη της Λευκωσίας βρέθηκαν και εκτίθενται σήμερα, τα άρματα με τα οποία ήταν εξοπλισμένοι οι τελευταίοι υπερασπιστές των τειχών (πανοπλίες) τον 16^ο αιώνα, καθώς και δείγματα του σπλισμού των Τούρκων κατακτητών (κανόνια, όπλα, σπαθιά).

Στο ακριανό βόρειο κελί του ανώγειου, του μουσείου εκτίθενται χαρακτηριστικά μπρούντζινα αγγεία ντόπια ή εισαγόμενα κυρίως από την Αλεξάνδρεια, από την τελευταία περίοδο.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

4.1 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΟΥ

4.1.1 ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΜΟΥΣΕΙΑ⁴⁷

1. Βυζαντινό Μουσείο

Το παλαιό κτίριο της Σχολής Καλογραιών που κτίστηκε το 1880, αποφάσισε να το αγοράσει η Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού, για να το μετατρέψει σε αρχαιολογικό Βυζαντινό μουσείο, και να έχει συμμετοχή στην συντήρηση του και ο δήμος Λεμεσού όπου και το υλοποίησαν.

Η Βυζαντινή περίοδος άφησε μία πλούσια καλλιτεχνική και αρχιτεκτονική κληρονομιά στην Λεμεσό και το μουσείο αυτό φιλοξενεί τη ζωή και την τέχνη της εποχής εκείνης, όπως αγιογραφίες, ψηφιδωτά με βυζαντινή τέχνη, φωτογραφίες εκκλησιών και μοναστηριών που έχουνε βυζαντινά δείγματα κλπ.

2. Δημοτικό Μουσείο "Αρχαιολογική Γωνία"

Στεγάζετε σε μία γωνία επί της οδού Κάνιγκος κοντά στον δημόσιο κήπο και από εκεί αντλείτε το όνομα του ως μουσείο "Αρχαιολογικής Γωνίας". Παρέχει μία πολύ ενδιαφέρουσα συλλογή των ιστορικών αρχαιολογικών περιόδων που διαδραμάτισαν την επαρχία.

Τα εκθέματα του, χρονολογούνται από την νεολιθική έως και τη ρωμαϊκή εποχή. Μερικές από τις αρχαιολογικές του ανακαλύψεις είναι άξονες πετρών της νεολιθικής και χαλκολιθικής εποχής, δείγματα κεραμικής από τις δύο αρχαίες πόλης του Κουρίου και της Αμαθούντας, κατά την ρωμαϊκή εποχή έχει χρυσά κοσμήματα, δακτυλίδια, σκουλαρίκια, νομίσματα, γλυπτά, μαρμάρινα αγάλματα.

⁴⁷ Στοιχεία από το έντυπο "Περιήγηση στη Λεμεσό" του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

3. Δημοτικό Μουσείο Λαϊκής Τέχνης

Το Λαϊκό μουσείο στεγάζεται σ' ένα παλαιό συντηρημένο σπίτι, στο κέντρο της πόλης και παρέχει μία πολύ ενδιαφέρουσα συλλογή της κυπριακής λαϊκής τέχνης, των τελευταίων δύο αιώνων. Καθιερώθηκε το 1985, όπου και λειτουργεί κανονικά.

Περιέχει πανέμορφα αντικείμενα χειροτεχνίας με παραδοσιακές διακοσμήσεις, όπως υφαντά και κεντήματα που ο τομέας αυτός περιλαμβάνει χρωματιστές διακοσμήσεις από πετσέτες, σεντόνια, κλινოსκεπάσματα.

Εκτίθενται γυναικείες στολές, κοντές χρυσοκέντητες μπλούζες, μεταξωτά πουκάμισα, μαντίλες από τις ανδρικές ενδυμασίες υπάρχουν εθνικά κουστούμια, βράκες, γιλέκα. Το τμήμα των κοσμημάτων διακοσμείται με ασημένιες γυναικείες ζώνες, χρυσούς σταυρούς, σκουλαρίκια, βραχιόλια,

δακτυλίδια, περιδέραια, καπνιστήρια. Στην ξυλογλυπτική εκτίθενται ερμάρια, καρέκλες, παράθυρα, τέμπλα. Μια άλλη συλλογή διάφορα αντικείμενα καλαθοπλεκτικής όπως εργαλεία, κεραμικά, βούρκες.

Εκτίθενται και παρουσιάζονται περισσότερα από 500 αντικείμενα λαϊκής παράδοσης τα οποία στεγάζονται σε έξι δωμάτια. Στο μουσείο απονεμήθηκε το βραβείο της Nostra της Ευρώπης το 1989, ο επισκέπτης μπορεί να μελετήσει τον κυπριακό πολιτισμό των εκθεμάτων αυτών.

Ο δήμος επιδιώκει το συνεχή εμπλουτισμό του μουσείου με καινούργια εκθέματα ώστε να παρουσιάζεται μία αντιπροσωπευτική εικόνα δειγμάτων της λαϊκής τέχνης και της παράδοσης του 19^{ου}-20^{ου} αιώνα.

4. Θεατρικό Μουσείο

Το Θεατρικό μουσείο, βρίσκεται στον πάνω όροφο του μουσείου λαϊκής τέχνης, και δημιουργήθηκε σε συνεργασία με το Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου. Ο δήμος Λεμεσού προχώρησε στη δημιουργία του μουσείου αυτού, το οποίο είναι κληροδότημα του Νίκου Νικολαΐδη προς το δήμο.

Στο μουσείο, υπάρχουν εκθέματα από τις πρωτοεμφανιζόμενες παραστάσεις του Θ.Ο.Κ., και φωτογραφίες από παραστάσεις διάφορων χωρών. Πρόσφατα ο δήμος έχει βοηθήσει στην πρόσθεση των αρχείων του Θ.Ο.Κ. και των Ελεύθερων Θεάτρων Κύπρου.

Έχει δοθεί ένα νεοκλασικό κτίριο Παυλίδη ως κληροδότημα στον δήμο, και το δημοτικό συμβούλιο έχει αναθέσει την εκπόνηση των σχεδίων για την ανάπλαση του

και μεταφορά του, για το λόγο του ότι και αυτό αλλά και το μουσείο λαϊκής τέχνης πρέπει να επεκταθούν.

5. Δημοτικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας

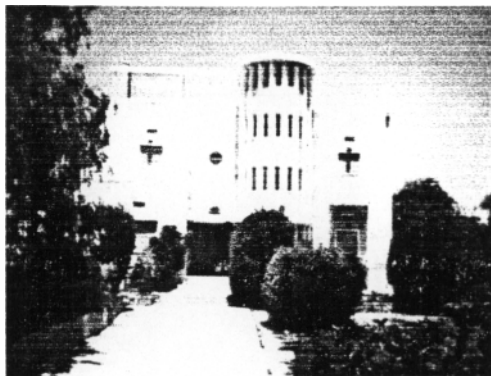

Πρόκειται για ένα άξιο και μοναδικό μουσείο αυτού του είδους σε ολόκληρο το νησί και βρίσκεται προς το βάθος του ζωολογικού κήπου. Φιλοξενεί πάνω από 200 ταριχευμένα ζώα όπως πτηνά, ερπετά, πίθηκους, αλεπούδες, γαϊδούρια, ελάφια και πολλά άλλα με στόχο να εκβάλει αναπαράσταση του Κυπριακού στάβλου. Ακόμη, σε μία από τις αίθουσες του,

χρησιμοποιείται σαν εκπαιδευτικό κέντρο όπου μπορούν να γίνονται διαλέξεις, σεμινάρια και να προβάλλονται ταινίες άγριας ζωής για την Κύπρο και το εξωτερικό για τους δημότες.

4.2 ΆΛΛΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ⁴⁸

1. Δημοτική Πινακοθήκη

Το κτίριο της κτίστηκε το 1938 από το Γερμανοεβραίο αρχιτέκτονα Γκύσμπουργκ και άνηκε στην Υπάτια Ζήνωνος πρώην Παυλίδη, η οποία τη χρησιμοποιούσε ως διώροφη κατοικία. Το 1985, το κτίριο κληροδοτήθηκε στο δήμο Λεμεσού, για να μετατραπεί σε δημοτική πινακοθήκη. Γύρω στο 1991, ο δήμος απέκτησε μία δωρεά από συλλογή έργων, από τον κ. Μάριο Βασιλειάδη, και τότε διαπιστώθηκε η ανάγκη επέκτασης του χώρου της πινακοθήκης. Μετά

από απόφαση του δήμου, η επέκταση του κτιρίου έγινε το 1996.

Το ισόγειο της πινακοθήκης χωρίζεται σε δύο τμήματα σύμφωνα με την επέκταση που έχει γίνει. Στο παλαιότερο τμήμα του ισόγειου της, στεγάζονται έργα παλαιών Κύπριων ζωγράφων, του Αδαμάντιου Διαμάντη, του Χριστόφορου Σάββα, του Βίκτωρα Ιωαννίδη, του Κάσιαλου, του Τάκη Φραγκούδη, του Νίκου Νικολαΐδη και πολλών άλλων. Στο δεύτερο τμήμα της επέκτασης, του ισόγειου εκτίθενται έργα ξένων και Κυπρίων καλλιτεχνών όπως του Τζόν Κόρπριτζ, του Στάς Παράσχου, Λαδόμματος, του Αντρου Ευσταθίου, της Στέλλας Μιχαηλίδου και άλλων.

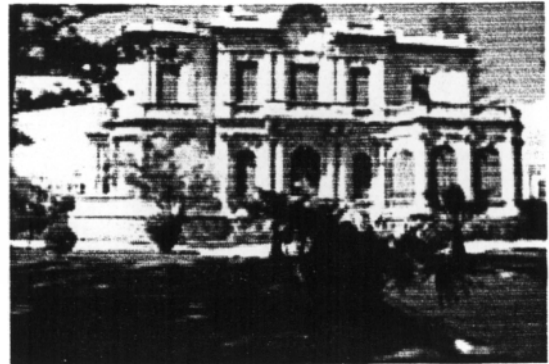
Τα έργα του Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης βρίσκονται στο υπόγειο και έχουν θέμα τον αγώνα του 1955-59. Η ενότητα αυτή αποτελεί θεματική μόνιμη έκθεση. Τέλος, τα έργα του Μάριου Βασιλειάδη εκτίθενται όλα στον πρώτο όροφο.

⁴⁸ Στοιχεία από το έντυπο "Περιήγηση στη Λεμεσό" του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

2. Δημοτική Βιβλιοθήκη

Η δημοτική βιβλιοθήκη, βρίσκεται πολύ κοντά στην εκκλησία της Αγίας Τριάδας, στο κέντρο της πόλης. Είναι ένα επιβλητικό αρχιτεκτονικό μέγαρο, το πρώην Πηλαβάκη, όπου εκεί στεγάζεται η βιβλιοθήκη, η είσοδος της, περιλαμβάνει μεγάλο κήπο, με πανύψηλους πλατάνους, φοίνικες και μία μικρή λίμνη στο κέντρο του κήπου.

Το υλικό της αριθμοί γύρω στους 10.000 τόμους βιβλίων. Χωρίζεται κατά κατηγορίες θεμάτων όπως ιστορίας, περιβάλλοντος, επιστημονικά κλπ., των οποίων το μεγαλύτερο μέρος αποτελείται από εκδόσεις παλαιές, σπάνιες και δυσεύρετες. Ακόμη, έχει και περιοδικά που στέλνονται από το εξωτερικό, με θέματα που αφορούν τις χώρες αυτές. Λειτουργεί ως δανειστική, αλλά και ως χώρος που μπορεί κανείς να μελετήσει ή να συμβουλευτεί βιβλία που δεν δανείζονται.

Η δημοτική βιβλιοθήκη αποτελεί ένα πολύ σημαντικό στοιχείο της μορφωτικής και πολιτιστικής προσφοράς του δήμου. Πρόσφατα, ολοκληρώθηκε η πλήρης μηχανογράφηση της, και ο δήμος έκανε μία προσφορά για την εμπλουτίσει της, με αξιόλογες εκδόσεις στο Κυπριολογικό τμήμα.

3. Δημοτικό Μέγαρο

Η ανέγερση του δημοτικού μεγάρου άρχισε το 1932 και η κατασκευή του συμπληρώθηκε το 1935 με εντολή του τότε δημάρχου Χριστόδουλου Χ' Παύλου. Αρχικά βρισκόταν στις παρυφές της Λεμεσού, στο κτήμα γνωστό σαν "χωράφι του Χ' Παύλου", αργότερα μετακόμισε μέσα στο κέντρο της πόλης, μέχρι και σήμερα.

Τα σχέδια τα είχε εκπονήσει ο γνωστός αρχιτέκτονας Νίκος Ρούσος, αναπόφευκτα τα σχέδια υπέστησαν κάποιες αλλαγές από τους Άγγλους αποικιοκράτες. Το κτίριο περιέχει στοιχεία αποικιακά με έντονο το ελληνικό στοιχείο και την καλαισθησία που εκφράζει.

Το μέγαρο είναι επενδυμένο με ελληνικό μάρμαρο και πέτρα της επαρχίας Λεμεσού. Οι εσωτερικές κολώνες είναι ιονικού ρυθμού και προσδίδουν μία μεγαλοπρέπεια στο όλο σύνολο του κτιρίου. Οι αίθουσες του, είναι επενδυμένες με παρκέ και οι γύψινες κορνίζες είναι διακοσμημένες με ελληνικά σχέδια.

Το κτίριο κάλυπτε όλες τις βασικές ανάγκες της τότε εποχής, αφού διέθετε ακόμη και κεντρική θέρμανση. Στο παρόν στάδιο κάποιες από τις υπηρεσίες έχουν μεταφερθεί,

αλλά το δημοτικό μέγαρο παραμένει η έδρα της Διοίκησης και ο χώρος των συνεδρίων του δημοτικού συμβουλίου.

Πρόσφατα άρχισαν εργασίες ανακαίνισης του δημοτικού μεγάρου με την προϋπόθεση ότι τα αρχέγονα στοιχεία του κτιρίου θα διατηρηθούν.

4.3 ΠΛΑΤΕΙΕΣ⁴⁹

1. Πλατεία Ηρώων

Η πλατεία Ηρώων, είναι γνωστή στα παλιά χρόνια ως "Κκεσογλούδια" που κτίστηκε το 1910. Σ' αυτή προβάλλει επιβλητικά το "Μνημείο Ηρώων", που κτίστηκε το 1928, και τότε μετονομάστηκε στην σημερινή της ονομασία. Στο μνημείο διαβάζουμε τις εξής επιγραφές στις τέσσερις πλευρές του: "Στους ήρωες που θυσιάστηκαν για τη λευτεριά της Κύπρου και της Ελλάδας η Λεμεσός αφιερώνει" - "Κύπρος" - "Ζήσε πατρίδα μας δοξασμένη. Ξένε αν πατήσεις τα χώματα μας εμείς θα μείνουμε εδώ πεσμένοι πιστοί και πάντα στο πρόσταγμα της" - "Ελλάδα" - "1821" - "1940".

Σ' αυτό το μνημείο γίνονται κάθε χρόνο καταθέσεις στεφάνων από τις δημόσιες αρχές, από οργανώσεις, σωματεία και σχολεία κατά τους εθνικούς εορτασμούς 25^{ης} Μαρτίου και 28^{ης} Οκτωβρίου.

2. Πλατεία Έναντι Διοικητηρίου

Το κυβερνητικό κτίριο του Διοικητηρίου, είναι ένα από τα παλαιότερα και με βάση τη λειτουργία του αποτελεί σημαντικό στοιχείο της επαρχίας Λεμεσού. Βρίσκεται στην οδό Ανεξαρτησίας, σε ένα από τα κεντρικότερα σημεία της πόλης. Μπροστά από την κεντρική είσοδο του, υπάρχει μία μεγάλη πλατεία με πράσινο γύρω-γύρω, στην οποία συχνά πραγματοποιούνται εκδηλώσεις, από τις οποίες αρκετές διοργανώνει ο δήμος και άλλες οργανώνουν σχολεία σε επετείους γιορτών.

4.4 ΠΑΡΚΑ

1. Το Πάρκο και ο Πεζόδρομος του Μόλου

Το πάρκο αυτό, αρχίζει μπροστά από την είσοδο του σταδίου Γ.Σ.Ο., και επεκτείνεται έως την αποβάθρα του παλαιού λιμανιού. Όλο το πάρκο είναι πλούσιο σε λουλούδια, δέντρα, συγκεκριμένα σ' ένα σημείο του έχει μόνο τροπικά δέντρα και το κομμάτι εκείνο χαρακτηρίζεται ως "ζούγκλα", έχει μικρά-μικρά αγάλματα, παγκάκια, σιντριβάνια, έργα που έχουν δημιουργηθεί από το συμπόσιο γλυπτικής, παιδικά παιχνίδια. Όλο το πάτωμα του, είναι πλακόστρωτο, πρόσφατα ο δήμος Λεμεσού έχει προσθέσει και άλλο φωτισμό.

⁴⁹ Στοιχεία από το έντυπο "Περιήγηση στη Λεμεσό" του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών

Από την μεριά που βρίσκεται η θάλασσα, υπάρχει ένας πεζόδρομος από την αρχή του πάρκου, έως το τέλος του, ο οποίος πεζόδρομος δεξιά και αριστερά, έχει φοίνικες τους οποίους φύτεψε ο δήμος. Το πάρκο αυτό φιλοξενεί όλες τις ηλικίες, ταυτόχρονα και πολλές εκδηλώσεις μαζί.

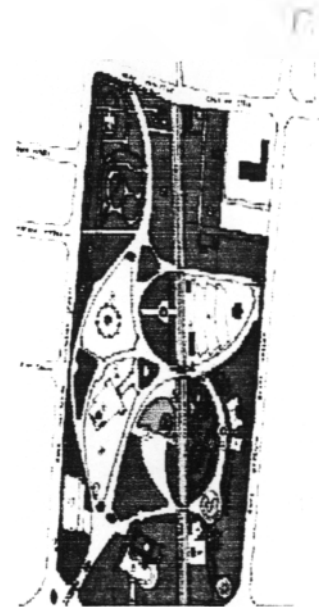
2. Βοτανικός Κήπος

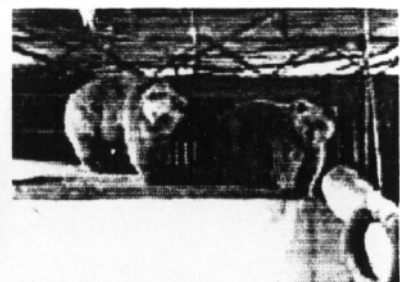
Ο βοτανικός κήπος της Λεμεσού είναι το μεγαλύτερο και το πιο αξιόλογο πάρκο, στο ανατολικό άκρο της επαρχίας. Είναι ένα πραγματικό στολίδι με τους θαυμάσιους μπαξέδες, με τις ψηλές λεύκες, τους ευκαλύπτους και τα πεύκα. Χρονολογείται από το 1910. Ο χώρος αυτός είναι γνωστός στα παλαιά χρόνια σαν "Χωράφα Χρυσοστομίδα", όπου για πρώτη φορά διοργανώθηκαν οι Α' Παγκύπριοι Αγώνες Στίβου το 1896 και πλείστες άλλες πολιτιστικές

εκδηλώσεις. Στον καταπράσινο αυτό περιβάλλον οι Λεμεσιανοί έκαναν τους ρομαντικούς περιπάτους τους.

Στην νότια είσοδο του Κήπου έχουν τοποθετηθεί από το 1911 δύο πέτρινα λιονταράκια, σαν σύμβολο του ακοίμητου φρουρού. Σ' αυτό, βρίσκεται ο ζωολογικός κήπος, γεγονός το οποίο αποτελεί μοναδικό πόλο έλξης επισκεπτών. Στον κήπο έχουν τοποθετηθεί παγκάκια, παιγνίδια (κούνιες, τραμπάλες, τσουλήθρες, έχει γίνει μία ευγενή προσφορά καινούργιων παιχνιδιών από την εταιρεία HSH), αγάλματα, γεφύρια, λίμνες ακόμη λειτουργούν και αναψυκτήρια για μικρά παιδιά γι' αυτό άλλωστε η περιοχή αυτή ονομάζεται και παιδική γωνία.

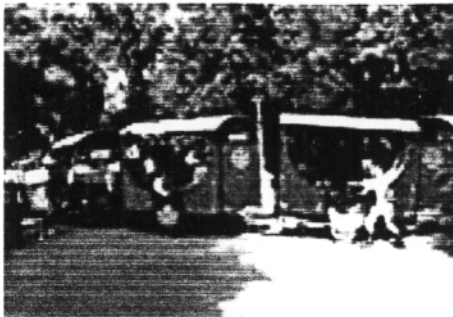
3. Ζωολογικός Κήπος

Στη σύγχρονη εποχή οι ζωολογικοί κήποι αποτελούν σημαντικές μορφωτικές επιστημονικές εγκαταστάσεις, οι οποίες συμμετέχουν στην εκτροφή και διάσωση διαφόρων ζώων προπάντων των σπάνιων ή των υπό εξαφάνιση ειδών, συμβάλλοντας στην καλύτερη γνωριμία τους, και ταυτόχρονα μετέχουν στην παγκόσμια στρατηγική προστασίας της φύσης. Αποτελεί επίσης, ψυχαγωγικό και τουριστικό κέντρο για όλες τις ηλικίες του πληθυσμού. Ο μοναδικός ζωολογικός κήπος που υπάρχει, είναι αυτός

της επαρχίας Λεμεσού. Βρίσκεται στο παραλιακό ανατολικό άκρο, από το 1910 φιλοξενεί ζώα και έχει στη διάθεση του δύο εκτάρια γης που δεν του αρκούν να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις, γι' αυτό και το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε τη δημιουργία νέου ζωολογικού κήπου σε μεγαλύτερη έκταση, με σύγχρονους σχεδιασμούς, όπου τα ζώα θα βρίσκονται πιο κοντά στο δικό τους περιβάλλον.

Είναι χωρισμένος σε τομείς, ανάλογα με τα είδη των ζώων. Υπάρχουν έξι φροντιστές που εργάζονται καθημερινά στους συγκεκριμένους τομείς όπου και εξειδικεύονται, αναλαμβάνουν την καθαριότητα, το τάισμα, την ασφάλεια, όλοι διευθύνονται από κτηνίατρο ο οποίος είναι και ο διευθυντής.

Μπροστά από στην είσοδο του, λειτουργεί τραινάκι για τη μεταφορά του κοινού γύρω από το ζωολογικό κήπο στο δημοτικό βοτανικό κήπο.

Πρόσφατα ο δημόσιος κήπος έχει προσθέσει ακόμη ένα άγαλμα στη συλλογή του, την προτομή του Αλεξάντερ Πούσκιν Ρώσου ποιητή, πεζογράφου και θεμελιωτή της νεώτερης ρώσικης λογοτεχνίας.

4.5 ΘΕΑΤΡΑ⁵⁰

1. Αρχαίο Θέατρο Κουρίου

Στο αρχαίο θέατρο του Κουρίου πραγματοποιούνται πλείστες εκδηλώσεις που οργανώνονται σ' αυτό. Το θέατρο αυτό, λόγω της

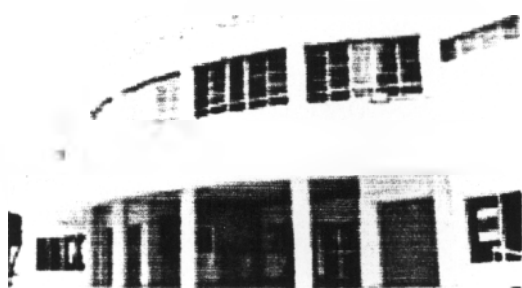

μεγάλης ιστορικής σημασίας του, δέχεται πολλούς επισκέπτες απ' όλη τη Κύπρο και τι εξωτερικό. Σ' αυτό έχουν καθιερωθεί κάθε χρόνο θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ χορού, μουσικής και όπερας. Ακόμη έχει κρατηθεί ένας θεσμός που άρχισε το 1989, ο φωτισμός της φλόγας για την εγκαινίαση των μίνι Ολυμπιακών Αγώνων των μικρών κρατών της Ευρώπης.

⁵⁰ Στοιχεία από τους αρμόδιους των Επιτροπών Θεάτρου του Δήμου, από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

2. Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο

Το Παττίχειο θέατρο, αγοράστηκε και δωρίθηκε στο δήμο Λεμεσού από το ίδρυμα και Δέσποινας Παττίχη. Παραδόθηκε προς λειτουργία στις 19 Μαΐου 1986, από τότε λειτουργεί παρουσιάζοντας εκδηλώσεις πνευματικού, καλλιτεχνικού και πολιτιστικού περιεχομένου.

Σαν θεατρική στέγη έχει συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου, ιδιαίτερα στην επαρχία. Στόχος του, είναι η συνεχής βελτίωση και αναβάθμιση του θεάτρου, καθώς και των προσφερομένων εξοπλισμών και υπηρεσιών, με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη της πολιτιστικής κίνησης της Λεμεσού και του τόπου γενικά.

Η χωρητικότητα του αποτελείται από 761 καθίσματα, 525 στην πλατεία και 236 στον εξώστη. Διαθέτει ταμείο για προώληση εισιτηρίων, χώρους καφετερίας, αίθουσα για δεξιώσεις, καμαρίνια που μπορούν να φιλοξενήσουν μέχρι 80 άτομα, εξοπλισμένα με συστήματα παρακολούθησης της παράστασης, φωτιστικό και ηχητικό σύστημα, και η σκηνή έχει μέγεθος 150 τ.μ.

Το θέατρο πριν παραδοθεί στο δήμο, τέθηκαν κάποιο όροι συμφωνίας για τη χρήση του, κάποιοι από τους οποίους ακολουθούνται παρακάτω:

- Ο αδειούχος οφείλει να υπακούσει στις οδηγίες του διευθυντή του θεάτρου ή του εξουσιοδοτημένου αντικαταστάτη του για την ομαλή και ορθή χρησιμοποίηση του. Ακόμη, έχει υποχρέωση να χρησιμοποιεί το θέατρο ευπρεπώς και κόσμια και να το διατηρεί σε πλήρη τάξη, και να τηρεί το ωράριο λειτουργίας του θεάτρου ή το ωράριο που θα του υποδειχθεί από το διευθυντή του θεάτρου.
- Ο αδειούχος δεν μπορεί να μεταβιβάζει σε άλλα πρόσωπα το δικαίωμα χρησιμοποίησης του θεάτρου ούτε να επιτρέπει η να ανέχεται την ηχογράφιση ή οπτικογράφιση ολόκληρης ή μέρους της παράστασης για εμπορική χρήση χωρίς προηγούμενη άδεια από το δήμο.
- Ο αδειούχος δεν έχει το δικαίωμα να επιτρέπει την προβολή ή ηχητική αναμετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων, τη διανομή φυλλαδίων ή ποτών για διαφημιστικούς σκοπούς ή την ανάρτηση ή επικόλληση οποιασδήποτε μορφής διαφημιστικού υλικού χωρίς την προηγούμενη άδεια του δήμου. Η είσοδος στο θέατρο οποιουδήποτε ζώου απαγορεύεται.
- Ο αδειούχος δεν έχει δικαίωμα να διενεργεί οποιεσδήποτε μεταβολές στη διαρρύθμιση του θεάτρου χωρίς την άδεια του δήμου. Επίσης, δεν μπορεί να μεταφέρει εντός του θεάτρου οτιδήποτε θεωρείται ως εύφλεκτη ύλη ή το οποίο θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των ασφάλιστρων του κινδύνου κατά της φωτιάς.

- Σε περιπτώσεις εκδηλώσεων με τήρηση της αρίθμησης των καθισμάτων ο αδειούχος υποχρεούται να διαθέτει προς πώληση αριθμημένες μόνο θέσεις σύμφωνα με το σχέδιο καθισμάτων του θεάτρου και σε καμιά περίπτωση πέραν από τη δυναμικότητα του θεάτρου.
- Ο αδειούχος είναι υπεύθυνος για κάθε ζημία που τυχόν θα προξενηθεί στην περιουσία του θεάτρου (υποστατικά, εξοπλισμός) κατά τη διάρκεια της ισχύος άδειας χρησιμοποίησης του θεάτρου. Με τη λέξη άδεια χρησιμοποίησης του θεάτρου, ο αδειούχος οφείλει να παραδώσει το θέατρο στην ίδια κατάσταση κατά την οποία το παρέλαβε.
- Ο δήμος έχει το δικαίωμα να εξουσιοδοτεί κατάλληλα πρόσωπα που να επισκέπτονται ή και να παραμένουν στο θέατρο οποτεδήποτε και όσο χρόνο κρίνει σκόπιμο κατά τη διάρκεια της χρησιμοποίησης του θεάτρου. Επίσης, ο δήμος δεν είναι υπεύθυνος για οποιαδήποτε βλάβη, ζημιά, απώλεια ή κλοπή οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου ή αντικειμένου που ανήκει σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή που να προξενείτε κατά τη χρησιμοποίηση.
- Ο αδειούχος οφείλει να λαμβάνει πριν από τη χρήση του θεάτρου όλες τις αναγκαίες άδειες δημοτικής ή οποιασδήποτε άλλης αρχής και να συμμορφώνεται πλήρως προς τον περί Δήμων Νόμο και τους Δημοτικούς Κανονισμούς καθώς επίσης, και στις πρόνοιες του περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας Νόμου.
- Αν σε οποιονδήποτε χρόνο κατά τη διάρκεια της παρούσης συμφωνίας ο αδειούχος παραβαίνει οποιονδήποτε από τις πιο πάνω υποχρεώσεις καθώς και οποιονδήποτε όρο της παρούσης συμφωνίας χρήσεως του θεάτρου, ο δήμος έχει το δικαίωμα να τερματίσει την άδεια χρησιμοποίησης του θεάτρου, και να αναλάβει αμέσως την κατοχή και να αξιώσει αποζημιώσεις.

3. Κηποθέατρο

Στο δυτικό μέρος του ζωολογικού κήπου, λειτουργεί το Κηποθέατρο, στο οποίο γίνονται συνήθως καλοκαιρινές εκδηλώσεις. Προβάλλονται ταινίες άγριας ζωής και φύσης, ντοκιμαντέρ για ενήλικες και για μικρά παιδιά που πάνε εκδρομές με τα σχολεία. Επίσης γίνονται παιδικές εκδηλώσεις, όπως είναι η καθιερωμένη χριστουγεννιάτικη και η πασχαλινή γιορτή με παιχνίδια, ερασιτεχνικά παιδικά θέατρα, παραστάσεις παραδοσιακών χορών.

4. Ριάλτο

Το Ριάλτο είναι ένα από τα παλαιότερα θέατρα που υπάρχουν μέσα στην πόλη. Η τοποθεσία του είναι αρκετά κεντρική, βρίσκεται απέναντι από την πλατεία Ηρώων. Για πολλά χρόνια το θέατρο αυτό, είχε εγκαταλειφθεί από τις δημόσιες αλλά και τις ιδιωτικές αρχές. Ο δήμος Λεμεσού, αποφάσισε πριν από δύο-τρία χρόνια να το θέσει και πάλι σε λειτουργία, έτσι το διοικητικό συμβούλιο συμφώνησε και άρχισαν οι διαδικασίες ανακαίνισης του.

Όταν παραδόθηκε ολοκληρωμένο και ανακατασκευασμένο το θέατρο στον δήμο, μετά από ένα μικρό χρονικό διάστημα, η πολιτιστική επιτροπή ένοιωσε ότι τώρα πρέπει να παρακινηθεί ακόμη περισσότερο, γιατί με την λειτουργία και πάλι του Ριάλτο, ο δήμος εμπλούτισε κατά ένα του χώρους κοινωνικοπολιτιστικών δραστηριοτήτων του.

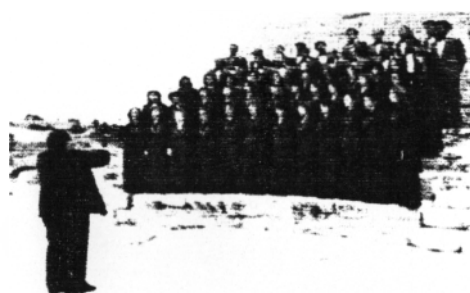
4.6 ΜΟΥΣΙΚΗ⁵¹

1. Φιλαρμονική Λεμεσού

Σημαντικό γεγονός για την επαρχία αποτελεί η επανασύσταση της φιλαρμονικής Λεμεσού. Αποτελείται από μουσικούς όλων των ηλικιών και συμμετέχει στις περισσότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις της Λεμεσού (εορταστικές, στρατιωτικές, σχολικές), και στόχος της είναι η επανάκτηση της χαμένης αίγλης και της πρωτιάς που είχε η φιλαρμονική παλαιότερα.

2. Χορωδία "ΑΡΗΣ Λεμεσού"

Πάνω από 60 χρόνια παρουσίας και προσφοράς στην πολιτιστική σκηνή της Λεμεσού και της Κύπρου και με άπειρες εμφανίσεις στο εξωτερικό προτάσσει η χορωδία. Χαρακτηρίζεται σαν πνευματικό παιδί του Σόλωνα Μιχαηλίδη. Κατά την διάρκεια της θητείας της, έδωσε παραστάσεις πρωτοφανούς θάρρους και τόλμης που δεν είχαν ξαναγίνει στον μουσικό τομέα της Κύπρου.

Η πρώτη συναυλία της χορωδίας δόθηκε στο θέατρο Ριάλτο με έργα του Σόλωνα Μιχαηλίδη και ξένων κλασσικών συνθετών. Αργότερα, ακολούθησαν παρουσίες σε Φεστιβάλ σε όλη την Κύπρο με ιδιαίτερη συνεργασία την Ορχήστρα του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου.

Αξιοσημείωτη είναι η παρουσία της χορωδίας στα μουσικά δρώμενα της Ευρώπης, συγκεκριμένα έχει δώσει συναυλίες στην Γαλλία, Αγγλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Αυστρία, Γερμανία, στην Ελλάδα έχουν γίνει πάμπολλες μουσικές εκδηλώσεις σε πολλές πόλεις και χωριά. Έντονη, είναι η παρουσία της χορωδίας σε φεστιβάλ και εκδηλώσεις σε χώρες εκτός Ε.Ε., Ουαλία, Πολωνία, Βουλγαρία, Αίγυπτο. Επίσης, έχει συνεργαστεί με αρκετούς μεγάλους συνθέτες, τον Μίκη Θεοδωράκη, τον Γιάννη Μαρκόπουλο, Walter Mick.

Αρκετοί υποστηρίζουν ότι η χορωδία "Αρης", αποτελεί τον καλύτερο πρεσβευτή της Κύπρου στο εξωτερικό και παράλληλα πιστεύουν ότι η επιτυχημένη πορεία της

⁵¹ Στοιχεία τους αρμόδιους της Επιτροπής Μουσικής του Δήμου Λεμεσού, από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

χορωδίας στα μουσικά δρώμενα του τόπου βοήθησε στην διατήρηση και στην άνοδο του θεσμού των χορωδιών όλης της επαρχίας.

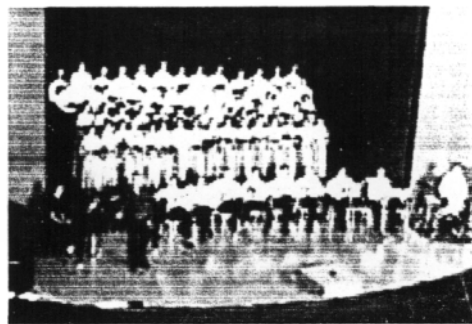
3. Χορωδίες Τραπεζών Κύπρου και Λαϊκής

Οι χορωδίες των δύο τραπεζών, αποτελούνται από μικρά παιδιά τα οποία επιλέγονται από τις μουσικές χορωδίες των σχολείων τους, και αργότερα συμμετέχουν σαν μέλη των χορωδιών αυτών. Τα παιδιά αυτά, καθοδηγούνται από τις πολιτιστικές επιτροπές των τραπεζών.

Συμμετάσχουν σε αρκετά παιδικά φεστιβάλ το χρόνο που οργανώνουν οι τράπεζες, συγκεκριμένα κάθε Χριστούγεννα, Πάσχα και κατά την Καρναβαλίστικη περίοδο πάντοτε παρουσιάζονται ακόμη και σε φεστιβάλ που οργανώνει ο δήμος και προσκαλεί τις χορωδίες να δώσουν το παρόν τους.

4. Όμιλος Χορωδιών Λεμεσού

Ο όμιλος χορωδιών Λεμεσού αποτελείται απ' όλες τις χορωδίες τις πόλεις, από τις οποίες έχουν επιλεγεί οι καλύτεροι στο τραγούδι και στο όργανο όπου και διοργανώνουν μαζί εκδηλώσεις, αν τους ζητηθεί.

5. Δημοτικό Ωδείο

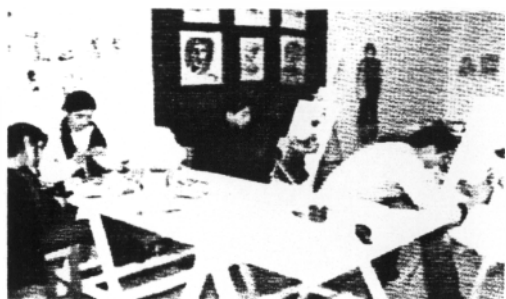
Το δημοτικό ωδείο της Λεμεσού βρίσκεται πολύ κοντά στο δημοτικό μέγαρο κεντρικά της πόλης και αποτελεί μουσική σχολή υψηλού επιπέδου, όπου αποκαλείται σαν "φυτώριο" νέο καλλιτεχνών ιδιαίτερα στον τομέα της διδασκαλίας εγχόρδων οργάνων. Ο δήμος έχει ως στόχο τη συνεχή αναβάθμιση του, με απώτερο σκοπό να το καταστήσει σχολή ανώτατου επιπέδου και καταβάλλει έντονες προσπάθειες.

6. Οίκημα Σόλωνα Μιγαηλίδη

Στο πίσω μέρος του Παπαδάκειου δημοτικού ωδείου, πρόσφατα έχει κατασκευαστεί κατάλληλα το οίκημα αυτό το οποίο θα λειτουργεί ως πολιτιστικό αρχείο δηλαδή να καταγράφει, να συντονίζει και να ετοιμάζει σε συνεργασία με την πολιτιστική επιτροπή καινούργιες και παλαιές εκδηλώσεις, παράλληλα θα έχει τη δυνατότητα να φιλοξενεί καινούργιες χορωδίες που θα μπορούν να κάνουν πρόβες. Το οίκημα αυτό στο μέλλον θα κληροδοτηθεί στο Δήμο Λεμεσού.

4.7 ΆΛΛΟΙ ΧΩΡΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ⁵²

1. Δημοτικό Εργαστήρι Τέχνης

Το Δεκέμβριο του 2001 άρχισε τη λειτουργία του το δημοτικό εργαστήρι τέχνης, το οποίο στεγάζεται στην οδό Όθωνος και Αμαλίας. Το Μάρτιο του 2002, τελέστηκαν τα εγκαίνια του από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού κ. Ουράνιο Ιωαννίδη. Σκοπός της ίδρυσης του εργαστηρίου αυτού, είναι να προσφέρει εκπαίδευση στα παιδιά όλων των ηλικιών, της δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης της Λεμεσού

σε εικαστικά και όχι μόνο θέματα.

Στο τέλος κάθε καλοκαιρινής περιόδου, πραγματοποιείται μία έκθεση με όλα τα καλύτερα έργα που φτιάχνονται απ' όλους τους συμμετέχοντες, η οποία οργανώνεται από το δήμο, με στόχο να προσελκύσει νέα άτομα στο δημοτικό εργαστήρι.

2. Στάδιο Γ.Σ.Ο

Το στάδιο του Γ.Σ.Ο., βρίσκεται ανατολικά του παραλιακού δρόμου της πόλης. Το στάδιο αυτό, είναι ιδιοκτησία του Κ.Ο.Α, όμως παρά αυτό, πολλές φορές ο δήμος το χρησιμοποιεί για διάφορες εκδηλώσεις κυρίως μουσικού και αθλητικού χαρακτήρα. Επειδή το στάδιο Γ.Σ.Ο. χρονολογείται αρκετών χρόνων, ο δήμος Λεμεσού πρόσφατα αποφάσισε την ανάπλαση του σε ένα καλύτερο ανοικτό αθλητικό κέντρο.

3. Στάδιο Τσιρείου

Το Τσίρειο στάδιο είναι το πιο καινούργιο ποδοσφαιρικό στάδιο στην Λεμεσό, το οποίο βρίσκεται στα αριστερά του περιφερειακού δρόμου. Ο δήμος Λεμεσού, το χρησιμοποιεί για δικές του εκδηλώσεις όπως τα ανθεστήρια, εκθέσεις βιβλίου και συχνά για μουσικές συναυλίες.

⁵² Στοιχεία από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

4.8 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ⁵³ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Ο δήμος Λεμεσού έχει ενεργοποιηθεί ιδιαίτερα τα τελευταία τρία χρόνια, για την αξιοποίηση του πολιτισμικού κεφαλαίου της επαρχίας με αποτέλεσμα την αναβάθμιση της πολιτιστικής δραστηριότητας, με σκοπό να καταστεί και πάλι η επαρχία η πολιτιστική πρωτεύουσα της Κύπρου. Ο δήμος Λεμεσού πρόσφατα έρχεται σε συνεχή συνεργασία με την πολιτιστική επιτροπή και τις επιμέρους επιτροπές έχει αναπτύξει μία μεγάλη ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων οι οποίες ακολουθούν παρακάτω.

4.8.1 ΓΙΟΡΤΑΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

1. Καρναβάλι Λεμεσού

Η καταγωγή της μάσκας εντοπίζεται σε αρχαίες μυστηριακές θρησκευτικές τελετές. Τα παλαιότερα προσωπεία βρέθηκαν στο βασιλικό νεκροταφείο της Ουρ στη Μεσοποταμία και αποτελούσαν στοιχεία τέτοιων τελετών. Δεν υπάρχει λαός που για διαφορετικούς έστω λόγους, και σε διαφορετικές περιόδους του έτους να μην έχει το έθιμο της μάσκας. Η εμφάνιση της μάσκας, αρχίζει από την εποχή που πάτησε στη γη το πόδι του ο άνθρωπος και τη θεωρούν ως ένα από τα πιο σημαντικά έργα τέχνης που έχουν δημιουργηθεί. Προσωπίδες λατρείας που καλόπιαναν τα κακά πνεύματα, πολεμικές που τρομοκρατούσαν τους εχθρούς, καθώς και νεκρικές για να διώχνουν τα πνεύματα στο ταξίδι τους για τον άλλο κόσμο, συναντά κανείς σε πολλές ιστορικές περιόδους στην Ελλάδα, Αίγυπτο, Περού, Μεξικό κλπ.

Η μάσκα δεν γνωρίζει σύνορα, και κάθε λαός της δίνει τη δική του ερμηνεία και τη χρησιμοποιεί σύμφωνα με τις παραδόσεις του. Η μάσκα ως αξεσουάρ γνώρισε μεγάλη άνθηση κυρίως τον 14^ο αιώνα στις χώρες της Μεσογείου. Είναι πασίγνωστοι οι περίφημοι μασκοφόροι της Ρώμης, της Φλωρεντίας και της Βενετίας.

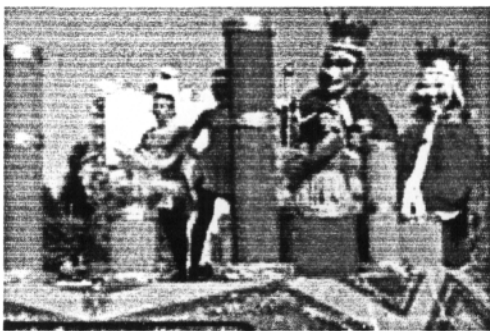
Οι ρίζες του καρναβαλιού είναι πάρα πολύ βαθιές και στενά συνδεδεμένες με την ιστορία του Ελληνισμού, φαίνεται δε πως σαν γιορτή έχει σχέση με την αρχαιότητα, τα αρχαία Διονύσια κατά τα οποία γίνονταν οι δραματικοί αγώνες των τριών κορυφαίων της εποχής, των τραγικών μορφών της ιστορίας μας, Αισχύλου, Σοφοκλή και Ευριπίδη. Όπως άλλωστε μάθαμε, οι υποκριτές-ηθοποιοί της αρχαιότητας φορούσαν προσωπεία κατά την παράσταση των τραγωδιών και κωμωδιών τους, και από τη συνήθεια αυτή, είναι φανερό πως προήλθε και η σημερινή μεταμφίεση κατά το διάστημα των Καρναβαλιών.

Στη Κύπρο εξακολουθούν να απεικονίζουν τους κλασικούς ήρωες των παιδικών παραμυθιών. Οι απόκριες θεωρούνται μία από τις μοναδικές ευκαιρίες ή μέσο για να γλεντήσουμε και να ξεφαντώσουμε. Είναι μια άνεση ψυχικής ηρεμίας και υγείας, ένας εξαερισμός μιας απόμερης σκοτεινής γωνιάς του υποσυνείδητου που βοηθάει τον καθημερινό αγώνα για επιβίωση.

⁵³ Στοιχεία από την αρμόδια της Πολιτιστικής Επιτροπής του Δήμου, από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

Μπορεί να χαρακτηριστεί ότι οι Αποκριές είναι μια καλή, σοφή ψυχολογική εισαγωγή στην περίοδο της νηστείας και προετοιμασίας για τη μεγαλύτερη γιορτή της χριστιανοσύνης, του Πάσχα, που έρχεται αργότερα. Με τη διαδικασία της απόκριας, ο άνθρωπος βρίσκει διέξοδο στην ελεύθερη, ασυντόνιστη και σχεδόν ασυγκράτητη έκφραση του, είναι γι' αυτόν μια ευκαιρία να εκτονωθεί. Την ευκαιρία αυτή, έρχεται ο δήμος Λεμεσού να γεμίσει με κέφι και ζωντάνια όλη την επαρχία.

Το καρναβάλι είναι ένας μεγάλος θεσμός, μια παράδοση για τους δημότες της επαρχίας Λεμεσού που συνεχίζεται και θα συνεχίζεται δια μέσου των αιώνων. Μια γιορτή που την περιμένουν με λαχτάρα και αγωνία χιλιάδες άτομα, μικροί και μεγάλοι από όλες τις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου και ακόμη ξένοι επισκέπτες που βρίσκονται τέτοια εποχή στο νησί. Όταν πει κανείς τη λέξη καρναβάλι ο νους του πηγαίνει ασυναίσθητα, αλλά απόλυτα δικαιολογημένα στη Λεμεσό, γιατί εδώ πρωτοεμφανίστηκε, έκανε τα πρώτα του βήματα κι εδώ ριζωσε για πάντα. ο Βασιλιάς Καρναβάλος.

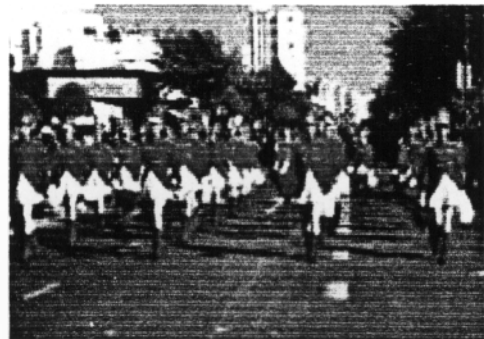

Ο δήμος Λεμεσού κατανοώντας την ανάγκη να τεθεί το καρναβάλι πάνω σε μια βάση οργανωμένων εκδηλώσεων, άρχισε να πρωτοστατεί στην όλη προσπάθεια και σήμερα έχει φτάσει στην καλύτερη μορφή των εκδηλώσεων του καρναβαλιού, στην οποία είναι ο επίσημος φορέας και οργανωτής μιας σειράς γιορταστικών καρναβαλιστικών εκδηλώσεων.

Οι εκδηλώσεις αυτές αρχίζουν την Τσικνοπέμπτη, με την πανηγυρική είσοδο του Βασιλιά Καρναβάλου με την συνοδεία των μαζορέτων, συνεχίζονται με την παιδική παρέλαση, τις διάφορες εκδηλώσεις των κανταδόρων και της μεγάλης καρναβαλιστικής παρέλασης την τελευταία Κυριακή των αποκριών.

Ο δήμος κρατά για χρόνια την πρωτοπορία στην οργάνωση και συντονισμό των καρναβαλιστικών γιορτών, βασιζόμενος πάντα στο ενδιαφέρον και τη συνεργασία των Λεμεσιανών και γιατί όχι και οποιονδήποτε έχουν την καλή διάθεση να λαμβάνουν μέρος στο Λεμεσιανό καρναβάλι.

Τα τελευταία χρόνια τέθηκε σαν πρωταρχικός στόχος, η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των δημοτών της Λεμεσού στις εκδηλώσεις του και η επαναφορά στοιχείων που σχετίζονται με την ταυτότητα του παραδοσιακού Καρναβαλιού έτσι όπως το θυμούνται και το έζησαν οι παλιοί Λεμεσιανοί.

Τέλος επίσημος, χορηγός είναι το Συνεργατικό Ταμειντήριο Λεμεσού.

Με βάση τα πιο πάνω ο Δήμος επιχειρεί ουσιαστικές αλλαγές στη δομή των Καρναβαλίστικων εκδηλώσεων, που αποδείχτηκαν εκ των υστέρων πετυχημένες και μάλιστα με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών.

- Οι εκδηλώσεις των κανταδόρων μεταφέρθηκαν σε κεντρικά σημεία της πόλης, όπως η πλατεία Ηρώων, πλατεία Μεσαιωνικού Κάστρου, πλατεία Παντοπωλείου, πάρκο οδού Ειρήνης κλπ.
- Κατάφερε για πρώτη φορά να προηγηθούν της μεγάλης παρέλασης, ομάδες κανταδόρων και ακολούθως υπό ρυθμούς της ενιαίας μουσικής να παρελάσουν τα άρματα και οι ομάδες πεζών.
- Η παιδική καρναβαλίστικη παρέλαση τώρα γίνεται στο κέντρο της πόλης στον παραλιακό δρόμο (μεταφέρθηκε από το Τσίρειο στάδιο), έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η μεγαλύτερη δυνατή αμεσότητα μεταξύ συμμετεχόντων και κοινού.
- Έχει θεσμοθετηθεί ο μεγάλος παραδοσιακός χορός της Τρίτης που γίνεται στην πλατεία του Μεσαιωνικού Κάστρου και σ' αυτήν παρευρίσκονται πολλοί μασκαρεμένοι για ένα αλλιότικο ξεφάντωμα με χορό, μουσική και πυροτεχνήματα. Γίνονται και προσπάθειες για μία τέτοια εκδήλωση και στην πλατεία Ηρώων.
- Επιτεύχθηκε η οργάνωση μίας τουλάχιστον εκδήλωσης κάθε μέρα, σε διαφορετικές πλατείες της πόλης ή και σε άλλους χώρους του κέντρου της πόλης.
- Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί και στη διακόσμηση της πόλης. Όλοι οι χώροι όπου διεξάγονται οι εκδηλώσεις, καθώς και τα κεντρικότερα σημεία της πόλης διακοσμούνται όσο πιο πρωτότυπα και συγκροτημένα γίνεται.
- Φέτος κατόρθωσε για πρώτη φορά να προηγηθούν της μεγάλης παρέλασης, ομάδες κανταδόρων και ακολούθως υπό ρυθμούς της ενιαίας μουσικής να παρελάσουν τα άρματα και οι ομάδες πεζών.
- Στη μεγάλη Καρναβαλίστικη παρέλαση πέτυχε τη συμμετοχή πέραν από τα σατιρικά και καλλιτεχνικά άρματα και αρκετές πολύχρωμες ομάδες πεζών, στοιχείο που έχει εκλείψει εντελώς τα τελευταία χρόνια.

2. Τα "Διονύσια"

Ο Διόνυσος, ο Θεός της αμπέλου και του κρασιού, αγαπήθηκε από τους Έλληνες, και από τότε το κρασί έγινε το ποτό των Θεών και του ατόμου, αυτός ήταν που έφερε την αναγέννηση της φύσης, των γιορτών και της ψυχαγωγίας, έτσι διοργανώνεται προς την τιμή του το φεστιβάλ αυτό που έχει πάρει και την ονομασία "Διονύσια".

Το φεστιβάλ αυτό γίνεται μία μέρα πριν από την μεγάλη έναρξη της "Γιορτής του Κρασιού", μίας εκδήλωσης που φημίζει το καλό τοπικό κρασί της Κύπρου πολλών χρόνων (4.000) πριν μέχρι και σήμερα.

Η γιορτή αυτή, ξεκινάει το απόγευμα με την παρέλαση άρματος που απεικονίζει το Θεό Διόνυσο και με την συνοδεία ατόμων, με στολές που απεικονίζουν την αρχαία Ελλάδα, κρατούν καλάθια γεμάτα με κυπριακά σταφύλια και κάνουν ένα γύρω στην πόλη έχοντας τελικό προορισμό να φθάσουν στον ζωολογικό κήπο, που εκεί θα αρχίσει η μεγάλη γιορτή την επόμενη μέρα. Έπειτα τοποθετούν το άρμα του Διόνυσου στην

κεντρική είσοδο του κήπου, όπου εκεί υπάρχουν τοποθετημένα τραπέζια με ποικιλία κυπριακών σταφυλιών και όσοι είναι εκεί μαζεμένοι μπορούν να δοκιμάσουν τα σταφύλια αυτά.

3. Γιορτή του Κρασιού

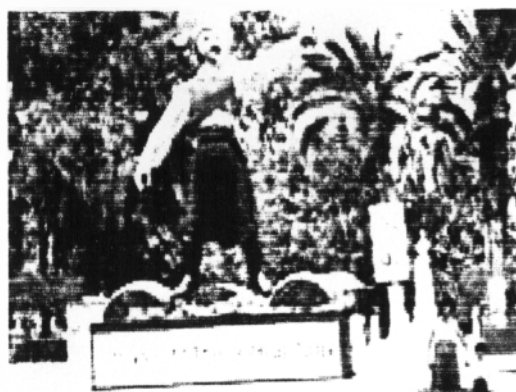
Η επαρχία της Λεμεσού χαρακτηρίζεται ως "η μητέρα πατρίδα της αμπέλου και του κρασιού". Ο λόγος που αποκαλείται η επαρχία έτσι, είναι ότι στις περιβάλλουσες περιοχές των περισσότερων χωριών η καλλιέργεια των αμπελιών βρήκε ένα φιλόξενο περιβάλλον, ένα κλίμα κατάλληλο και ένα χώμα που θεωρείται δώρο της φύσης. Έτσι, η παραγωγή των αμπελιών είχε σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη των μεγαλύτερων βιομηχανιών κρασιού στην Λεμεσό, και έτσι από πολλά χρόνια γίνεται το καθιερωμένο φεστιβάλ "Γιορτή του Κρασιού", για να επιδείξει την λαμπρότητα του κυπριακού κρασιού, να προώθησει την κατανάλωση του στην τοπική και ξένη αγορά και συγχρόνως να προσφέρει ψυχαγωγία στους ανθρώπους που το επισκέπτονται.

Η γέννηση του φεστιβάλ οργανώθηκε για πρώτη φορά το 1961 από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού και από τότε έχει γίνει ένα καθιερωμένο ετήσιο γεγονός της ευθυμίας και της διασκέδασης. Σ' αυτό οι πολίτες Λεμεσού δεν είναι οι μόνοι συμμετέχοντες, αλλά και απ' όλη την Κύπρο, καθώς επίσης, γίνεται η έλξη των

χιλιάδων τουριστών που επισκέπτονται το νησί, και βρίσκουν ευκαιρία να απολαύσουν το φεστιβάλ κρασιού.

Κάθε χρόνο, τέλη Αυγούστου με αρχές Σεπτεμβρίου γιορτάζεται και διαρκεί για δώδεκα ημέρες στο οποίο δίνουν την βοήθειά τους οι τοπικές οινοποιίες ΕΤΚΟ, ΚΕΟ, ΣΟΔΑΠ, ΛΟΕΛ και ΛΑΟΝΑ δίνουν πάντοτε το παρόν τους με τα μεγάλα και επιβλητικά περίπτερα και τη διανομή δωρεάν κρασιού. Το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας, έδωσε τη βοήθειά του και ενέκρινε μια επιχορήγηση για να καλύψει το μέρος των δαπανών, τέλος με επίσημο διοργανωτή το δήμο Λεμεσού που επέτρεψε τη χρήση του ζωολογικού κήπου.

Για την προσέλευση των δημοτών στο φεστιβάλ, υπάρχει μια αμοιβή εισόδου που γίνεται πληρωτέα σε μία από τις τρεις πύλες που έχει ο κήπος. Κατά την είσοδο στο φεστιβάλ μέσω της βασικής εισόδου, που βρίσκεται στο νότιο μέρος, κάθε χρόνο τοποθετεί ο δήμος ένα γιγαντιαίο άγαλμα οχτώ μέτρων, ενός κυπριακού παραδοσιακού αμπελουργού με το παραδοσιακό κοστούμι του. Υπάρχουν περίπτερα και στις δύο πλευρές της βασικής

εισόδου που ανήκουν στις οινοποιίες της Λεμεσού, όπου οι επισκέπτες μπορούν να δοκιμάσουν δωρεάν όλα τα είδη κρασιών και ταυτόχρονα μπορούν να προμηθευτούν όσοι ποσότητα κρασιού. Σε όλο το ζωολογικό κήπο υπάρχουν εκατό περίπτερα με όλα τα κυπριακά φαγητά που μπορεί κανείς να απολαύσει, καθώς και περίπτερα με σουβενίρ που στήνονται για την καλύτερη εξυπηρέτηση του κοινού.

Κάθε βράδυ εισέρχονται στο φεστιβάλ 15.000 επισκέπτες να απολαύσει την ευτυχή και ευχάριστη ατμόσφαιρα των ανθρώπων που γιορτάζουν με τους τοπικούς κυπριακούς χορούς και παραδοσιακούς

χορούς από τη Ζάκυνθο, τη Ρόδο και τα Ιωάννινα καθώς και από ξένες χώρες τη Σερβία, Αυστρία και Ισραήλ.

Το καλλιτεχνικό πρόγραμμα περιλαμβάνει τραγούδια, θεατρικά έργα με την κωμωδία Καραγκιόζη, σάτιρα. Οι τοπικοί ερασιτέχνες καλλιτέχνες, μουσικοί, χορευτικά και μουσικά συγκροτήματα τις πόλεις, καθώς και από τις διδυμοποιημένες πόλεις της Ελλάδας για να προσφέρουν το ταλέντο τους για την διασκέδαση των πολιτών.

Κάθε χρόνο, στο κέντρο του κήπου, στήνεται το παραδοσιακό πατητήρι όπου και διοργανώνεται διαγωνισμός πατήματος σταφυλιού κάθε βράδυ κατά την διάρκεια της εκδήλωσης, και συμβάλουν μέρος όσοι θέλουν και οι τρεις πρώτοι νικητές παίρνουν διάφορα δώρα.

Ο δήμος Λεμεσού έχει καταβάλει τεράστιες προσπάθειες τα τελευταία τρία χρόνια με στόχο την αναβάθμιση της γιορτής αυτής, μίας από τις μεγαλύτερες λαϊκές γιορτές της Κύπρου με παγκόσμια εμβέλεια.

4. Κατακλυσμός

Η γνωστή εκδήλωση του Κατακλυσμού πραγματοποιείται κάθε χρόνο στην γιορτή του Αγίου Πνεύματος όπου και αρχίζει από το Σάββατο μέχρι και την Δευτέρα βράδυ όπου υπολογίζεται ότι την επισκέπτονται πενήντα χιλιάδες άτομα σε πόλεις κοντά στην ακτή θαλασσών μία από τις πόλεις με θάλασσα είναι η επαρχία Λεμεσού.

Ως γνωστό η δημοφιλής αυτή γιορτή έχει την μορφή εμποροπανηγυρης και διοργανώνεται κάθε χρόνο στην παραλιακή οδό από την περιοχή της Φραγκοκλησίας μέχρι τα φανάρια του δημοσίου κήπου.

Η έναρξη της, γίνεται με ποικίλα πυροτεχνήματα. Στον χώρο αυτό τοποθετούνται εκατόν πενήντα περίπτερα, με παραδοσιακά φαγητά, παιχνίδια, είδη κυπριακής χειροτεχνίας και άλλα. Την γιορτή αυτή, πλαισιώνει το καλλιτεχνικό μέρος που περιλαμβάνει λαϊκούς χορούς, παραδοσιακή μουσική και τραγούδια από διάφορα παραδοσιακά χορευτικά συγκροτήματα. Όλες οι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις πραγματοποιούνται στο στάδιο Γ.Σ.Ο. το οποίο και βρίσκεται μέσα στον ίδιο δρόμο που γίνεται η εκδήλωση.

Ο δήμος Λεμεσού, με σκοπό την αναβάθμιση της πολιτιστικής δράσης της επαρχίας έχει προβεί σε αύξηση του προϋπολογισμού για την γιορτή αυτή και ταυτόχρονα μελετάται η μεταφορά της, στη δυτική πλευρά της μετά την συμπλήρωση των εργασιών.

5. Ούζο και Ζιβανία Φεστιβάλ

Το φεστιβάλ "Ούζο και Ζιβανία", μπορεί να χαρακτηριστεί κάτι παρόμοιο με αυτό της Γιορτής του Κρασιού σε μικρότερη χρονική διάρκεια. Διοργανώνεται στο Φασούρι με την βοήθεια του δήμου Λεμεσού και των κυπριακών οινοποιείων, για την προβολή του ούζου και της ζιβανίας τόσο στους ντόπιους όσο και στους ξένους επισκέπτες. Η διάρκεια του είναι δύο ημέρες, υπάρχουν εγκατεστημένα περίπτερα με ντόπιες λιχουδιές, διοργανώνονται παραδοσιακή χοροί μουσική, και δωρεάν ούζου και ζιβανία.

6. Ανθεστήρια

Τα "Ανθεστήρια" πραγματοποιούνται κάθε χρόνο την πρώτη Κυριακή του Μαΐου. Στόχος αυτού του φεστιβάλ είναι η αναγέννηση του ατόμου και της φύσης, που γίνεται με την έκθεση λουλουδιών. Το φεστιβάλ των Ανθεστηρίων πραγματοποιείται στο Τσίρειο στάδιο με ποικιλία λουλουδιών. Η έναρξη της έκθεσης γίνεται με άρμα του Δήμου Λεμεσού για το καλωσόρισμα των επισκεπτών, μετά ακολουθούν άρματα με την συνοδεία μικρών παιδιών από διάφορες σχολές μπαλέτων της επαρχίας, μεταξύ των οποίων γίνεται διαγωνισμός και το καλύτερο βραβεύεται. Ακόμη, υπάρχουν εγκατεστημένα περίπτερα με ποικιλία τοπικών αλλά και εισαγόμενων λουλουδιών, τα

οποία προορίζονται προς πώληση των επισκεπτών της έκθεσης. Υπάρχει μία μικρή επιβάρυνση εισιτηρίου, την οποία επιβάλλει ο Δήμος για την κάλυψη ενός μέρους των εξόδων.

7. Τα Τσιαττιστά

Ο Δήμος Λεμεσού διοργανώνει τη γιορτή των Τσιαττιστών, των δημοφιλή κυπριακών τραγουδιών. Ο τρόπος ερμηνείας των τραγουδιών αυτών, πρέπει πάντοτε να τραγουδούν δύο-δύο άτομα ή δύο-δύο ομάδες, αρχίζοντας με μία φράση η μία ομάδα ή το ένα άτομο, και πρέπει το αντίπαλο άτομο ή ομάδα να ολοκληρώσει τη φράση αυτή ταιριάζοντας τον στίχο και στη μουσική.

Την εκδήλωση αυτή μπορεί να την οργανώνει μόνη της, ή όταν διεξάγονται άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις να γίνεται συμμετέχει ατόμων με Τσιαττιστά, αυτό συνήθως συμβαίνει στην γιορτή του κρασιού και στον κατακλυσμό.

8. 1^η Απριλίου

Την 1^η Απριλίου γιορτάζεται το τέλος του απελευθερωτικού αγώνα 55-59 και ο δήμος Λεμεσού μαζί με την πολιτιστική επιτροπή, καταθέτουν στεφάνι στο μνημείο ηρώων στην πλατεία Ηρώων, καθώς και στο άγαλμα του άγνωστου στρατιώτη με τη συνοδεία της φιλαρμονικής Λεμεσού. Το ίδιο αυτό συμβαίνει σε όλες τις εθνικές επετείες της Κύπρου.

9. Παιδική Πασχαλινή Γιορτή

Ο δήμος Λεμεσού, σε συνεργασία με τα εστιατόρια Mc Donald's, διοργανώνει λίγες μέρες πριν από το Πάσχα, παιδική πασχαλινή γιορτή στο ζωολογικό κήπο της Λεμεσού. Το πρόγραμμα της γιορτής περιλαμβάνει αεροδρομίες, σακουλοδρομίες, τραβήγματα σχοινού, διαγωνισμό γνώσεων για την ιστορία και το φυσικό περιβάλλον, βάνιμο προσώπου, ζωγραφική και ειδικό πρόγραμμα από το Ronald Mc Donald. Στο μουσικό μέρος του προγράμματος συμμετείχαν η φιλαρμονική ορχήστρα Λεμεσού και η παιδική χορωδία "Πολιτιστική κίνηση Επιλογή". Επίσης παίρνει μέρος το παιδικό χορευτικό συγκρότημα ΠΑΕΚ Κολοσσιού "Σωκράτης" και οι δημοφιλείς ηθοποιοί της καθημερινής τηλεοπτικής σειράς το "Καφενείο" με τους Κώστα Βήχα και Σμάραγδο Κλεοβούλου.

10. Άναμμα Χριστουγεννιάτικου Δέντρου

Κάθε χρόνο στις 5 Δεκεμβρίου, γίνεται η επίσημη έναρξη των χριστουγεννιάτικων εκδηλώσεων του δήμου Λεμεσού με το άναμμα του χριστουγεννιάτικου δέντρου, που γίνεται από τον δήμαρχο στην πλατεία του δημοτικού μεγάρου. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης παρουσιάζεται εορταστικό πρόγραμμα από την παιδική χορωδία της Τράπεζας Κύπρου καθώς και από την φιλαρμονική Λεμεσού με τραγούδια και χορό.

11. Παραμονή Πρωτοχρονιάς

Το απόγευμα της παραμονής της Πρωτοχρονιάς, η φιλαρμονική του Δήμου παιανίζει κατά μήκος της οδού Ανεξαρτησίας και ταυτόχρονα ένα έλκθηρο με Άγιο Βασίλη (ειδική κατασκευή του δήμου Λεμεσού) γυρίζει στις συνοικίες της πόλης και μοιράζει δώρα στα μικρά παιδιά με τη συνοδεία της χριστουγεννιάτικων τραγουδιών από την παιδική χορωδία της Λαϊκής Τράπεζας. Στις έντεκα το βράδυ, παρουσιάζεται ζωντανή μουσική από συγκροτήματα της Λεμεσού στην πλατεία του διοικητηρίου, και γίνεται η αλλαγή του χρόνου με χιλιάδες κόσμο.

4.9 ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ, ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΚΑΙ ΧΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ⁵⁴

1. Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος

Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού με τη συνεργασία του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου, και του Δήμου Λεμεσού διοργανώνουν στο αρχαίο θέατρο του Κουρίου κάθε Ιούλιο, γνωστές θεατρικές παραστάσεις της Κύπρου και του εξωτερικού. Με την Ελλάδα γίνονται οι περισσότερες εκδηλώσεις, με έργα του Αριστοφάνη, τον "Αχαρνή", τη "Λυσιστράτη", τις "Θεσμοφοριάζουσες", έργα του Ευριπίδη "Ικέτιδες", "Μήδεια", έργα του Σοφοκλή "Ηλέκτρα", "Οιδίπους Τύραννος" και πολλά άλλα αξιόλογα έργα. Η καλοκαιρινή αυτή εκδήλωση προσφέρει στον κόσμο που το παρακολουθεί, την ομορφιά του αρχαίου δράματος και πολιτισμού που όλοι θαυμάζουμε και τιμούμε.

2. "Τα Κύπρια"

Το διεθνές Φεστιβάλ τεχνών τα Κύπρια, θεωρείται μία από τις πιο σημαντικές πολιτιστικές διοργανώσεις του τόπου, γι' αυτό και πραγματοποιείται σε όλες τις πόλεις της Κύπρου, τους μήνες Σεπτέμβριο μέχρι και Νοέμβριο.

Χαρακτηρίζεται φεστιβάλ με διεθνή εμβέλεια για το λόγο του ότι δεν συμμετέχουν μόνο κυπριακά συγκροτήματα αλλά και συγκροτήματα του εξωτερικού, για να τονίσει την πολιτιστική συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τις ικανές πολιτιστικές οργανώσεις, που συμβάλλουν στην συνεργασία των καλοκαιρινών πολιτιστικών εκδηλώσεων. Χώρες με τις οποίες συνεργάζονται οι οργανωτές των συγκροτημάτων είναι η Ελλάδα με τη συμμετοχή θεατρικών, μουσικών και χορευτικών παραστάσεων, η Αυστρία με συγκροτήματα όπερας και χορού, η Βουλγαρία με χορό κλπ.

⁵⁴ Στοιχεία από τους αρμόδιους των Ειδικών Επιτροπών Θεάτρου, Μουσικής του Δήμου, από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

Συγκεκριμένα στην επαρχία Λεμεσού οι χώροι που φιλοξενούνται τα καλλιτεχνικά αυτά συγκροτήματα είναι στο αρχαίο θέατρο του Κουρίου που γίνονται οι περισσότερες θεατρικές καθώς και μουσικές παραστάσεις, στο Παττίχειο θέατρο πραγματοποιούνται όπερες, μπαλέτο και θεατρικά έργα, τέλος στο κάστρο της Λεμεσού διεξάγονται χοροί, συναυλίες και όλες οι εκθέσεις τέχνης όπως ζωγραφική, γλυπτική.

Στην οργάνωση του φεστιβάλ αυτού, συμβάλλει ο δήμος Λεμεσού με την βοήθεια της όλης οργάνωσης και με επιχορηγήσεις, το Υπουργείο Πολιτισμού παρέχει υψηλές επιχορηγήσεις και βοηθά κατά πολύ στην συνεννόηση συνεργασίας με τις τρίτες και διεθνής χώρες, τέλος σημαντική είναι και η βοήθεια που παρέχουν οι ιδιωτικοί φορείς με τις επιχορηγήσεις, με τεχνική και οργανωτική βοήθεια.

3. Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ Λεμεσού

Ο δήμος Λεμεσού, το Υπουργείο παιδείας και πολιτισμού για να βελτιώσουν τη γνώση, την ιστορία, και να φέρουν κοντά τους Ευρωπαϊκούς λαούς, για να διαδώσουν και να αναδείξουν την πολιτιστική μας κληρονομιά διοργανώνουν το φεστιβάλ αυτό.

Το ευρωπαϊκό φεστιβάλ τονίζει το άνθισμα των πολιτισμών των κρατών μελών με θεατρικές παραστάσεις, και αποσκοπεί μέσα από αυτές να καθορίσει μία σειρά πολιτιστικών δραστηριοτήτων ούτως ώστε να προκαλέσει το ενδιαφέρον στις άλλες χώρες για την πολιτιστική μας ταυτότητα, την κληρονομιά μας, τα ήθη και έθιμα μας, τις αξίες μας, τους θεσμούς μας και εμείς γι' αυτές, δηλαδή γίνεται μία ανταλλαγή πολιτιστικών πληροφοριών.

Αυτό γίνεται με χορωδίες (η χορωδία "Άρης" Λεμεσού διοργάνωσε τέτοιου είδους φεστιβάλ μαζί με τη χορωδία της Ρουέν, τη δημοτική χορωδία Άργους, και με τη χορωδία του Εθνικού Ωδείου Κύπρου όπου και δόθηκε στο Παττίχειο Δημοτικό θέατρο), λαϊκά συγκροτήματα, θεατρικές και κινηματογραφικές παραστάσεις, εκθέσεις ζωγραφικής, γλυπτικής, λαϊκών φορεσιών, φωτογραφίας (κύπριοι καλλιτέχνες κάθε χρόνο οργανώνουν τέτοιες εκθέσεις που φιλοξενούνται στη δημοτική βιβλιοθήκη).

Η διάρκεια του είναι μεταξύ των μηνών Απριλίου και Νοεμβρίου. Συνήθως σ' αυτό παρευρίσκονται στελέχη από την πολιτιστική επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης καθώς και κυβερνητικά πρόσωπα που αντιπροσωπεύουν την κάθε χώρα.

4. Φεστιβάλ Σαίξπηρ

Στα πλαίσια των καλοκαιρινών πολιτιστικών εκδηλώσεων ο Θεατρικό Οργανισμός Κύπρου, έχει θεσμοθετήσει κάθε χρόνο για δύο μέρες το φεστιβάλ αυτό στη μνήμη του Σαίξπηρ, δίνοντας θεατρικές παραστάσεις με κύριους ηθοποιούς στο αρχαίο θέατρο του Κουρίου, παίζοντας πάντοτε δικά του δημιουργήματα.

5. Εβδομάδα Αναγεννησιακού Θεάτρου

Ο δήμος Λεμεσού, στα πλαίσια αναβάθμισης των καλοκαιρινών εκδηλώσεων εγκαινίασε εβδομάδα αφιερωμένη στο Αναγεννησιακό και Μεσαιωνικό Ελληνικό θέατρο με συμμετέχοντες από την Κρήτη, τη Ζάκυνθο και την Κύπρο.

6. Διεθνής Ημέρα Μουσικής

Στις 21 Ιουνίου γιορτάζεται διεθνώς η ημέρα μουσικής. Τη μέρα αυτή ο δήμος Λεμεσού πραγματοποιεί εκδηλώσεις μουσικού χαρακτήρα, με συγκροτήματα από την Κύπρο και το εξωτερικό. Ο δήμος προσπαθεί να παρουσιάσει διάφορα είδη μουσικής είτε σύγχρονη, μοντέρνα, κλασική, όπερα κλπ.

Χώροι οι οποίοι πραγματοποιούνται οι εκδηλώσεις αυτές είναι στο Τσίρειο στάδιο, στο Γ.Σ.Ο., στο Πατίτσιο και Κούριο θέατρο.

7. Μπαλέτα Κίρωφ

Μέσα στα πλαίσια της αναβάθμισης των καλοκαιρινών εκδηλώσεων, του δήμου Λεμεσού εισήχθηκε το φετινό καλοκαίρι ένας καινούργιος θεσμός "Τα Μεγάλα Μπαλέτα". Τον Ιούλιο πραγματοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία οι πρώτες παραστάσεις στο ανανεωμένο δημοτικό κηποθέατρο Λεμεσού.

Οι παραστάσεις δόθηκαν από την ομάδα μπαλέτων Κίρωφ που επισκέφθηκε για πρώτη φορά την Κύπρο. Οι δημότες της Λεμεσού είχαν μοναδική ευκαιρία να παρακολουθήσουν το έργο "Η λίμνη των κύκνων" του Τσαϊκόφσκι μέσα στα πλαίσια του νέου καλλιτεχνικού θεσμού που πρόκειται να αποτελέσει κεντρικό άξονα στις εκδηλώσεις του δήμου.

8. Κυπριακοί και Σύγχρονοι Χοροί

Κάθε καλοκαίρι ο δήμος Λεμεσού σε συνεργασία με τα ιδιωτικές σχολές κυπριακού και σύγχρονου χορού οργανώνουν εκδηλώσεις τέτοιου είδους, για να κρατήσουν το έθιμο του κυπριακού χορού και να αναδείξουν τον σύγχρονο χορό στον τόπο.

4.10 ΠΑΡΚΟ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ

Ως αποτέλεσμα του συμποσίου γλυπτικής που διοργανώνετε στην παραλιακή επίχωση και τη μόνιμη εγκατάσταση των έργων τέχνης, σήμερα ο χώρος αυτός έχει μετατραπεί σε πάρκο γλυπτικής καθιστώντας έτσι τα έργα τέχνης μέρος της ζωής του δημότη. Παράλληλα πραγματοποιήθηκαν τον περασμένο Ιούλιο, καλοκαιρινές εκδηλώσεις γύρω από το θεματικό άξονα "Αδελφές Πόλεις" με τη συμμετοχή κυπριακών καλλιτεχνικών σχημάτων, και με τη συνεργασία καλλιτεχνών από διδυμοποιημένες πόλεις του δήμου Λεμεσού, που συμμετείχαν καταξιωμένοι καλλιτέχνες από τα Ιωάννινα, τη Θεσσαλονίκη και τη Ζάκυνθο, όπως ο Θόδωρος Παπαγιάννης, ο Γιώργος Τσάρας και Κώστας Δικέφαλος καθώς και οι Κύπριοι καλλιτέχνες, ο Νίκος Κουρούσης και ο Κυριάκος Καλλής.

Στόχος της εκδήλωσης αυτής, είναι να αποκτήσει η πόλη μια καινούρια αισθητική υπόσταση, να ξαναβρεί την ταυτότητά της και τον παλιό καλό της εαυτό. Χωρίς αμφιβολία μια καλαισθητή πόλη προσφέρει μια καλύτερη ποιότητα ζωής προς τους κατοίκους της.

Η εκδήλωση αυτή, αποτέλεσε ορόσημο στον πολιτισμικό γίγνεσθαι της πόλης, ενός από τα σημαντικότερα εικαστικά συμβάντα, που σκόπευε να μεταμορφώσει ένα σημείο της Λεμεσού σε μια υπαίθρια γλυπτοθήκη.

Για ένα ολόκληρο μήνα, από τα μέσα Ιουλίου μέχρι τα μέσα Αυγούστου η παραλιακή επίχωση της Λεμεσού μετατράπηκε σ' ένα τεράστιο, ανοικτό εργαστήριο τέχνης, ένα χώρο ζωντανής εικαστικής δημιουργίας, επικοινωνίας και διαλόγου ανάμεσα στους πέντε γλύπτες και το κοινό, που έζησε από κοντά τις μοναδικές στιγμές κατά τη κατασκευή των γλυπτών.

Η τοποθέτηση των έργων κατά μήκος της παραλιακής επίχωσης μετέτρεψε τον πολυσύχναστο χώρο της Λεμεσού, σε πάρκο γλυπτικής, προσδίδοντάς του μιαν ιδιαίτερη αισθητική υπόσταση, δεδομένου ότι τα πέντε γλυπτά σε πέτρα και μέταλλο δημιουργήθηκαν ώστε να συνδιαλέγονται και να εναρμονίζονται με την κλίμακα, τα μεγέθη, τη σύνθεση, την όλη δυναμική του τοπίου, καθώς και τη ψυχοσύνθεση των ανθρώπων του.

Πλήθος κόσμου βιώνει τώρα τα έργα ως μέρος της καθημερινότητάς του, κάθεται στο πλάι τους, ακουμπά στις γωνιές τους, τα κάνει συνοδοιπόρους στον περίπατό του. Τα παιδιά παίζουν με τις καμπύλες, τις κοιλότητες και τις προεξοχές τους και οι εικαστικές αυτές δημιουργίες που αποτυπώνονται μέρα με τη μέρα στα βιώματά τους, εγγράφονται σταδιακά ως συλλογική μνήμη και συνείδηση της πόλης και διαμορφώνουν μια Λεμεσό αλλιώςτική, όπου το έργο τέχνης γίνεται πια οικείο κι αναγνωρίσιμο.

1. Έργο Θεόδωρου Παπαγιάννη

Ο Θόδωρος Παπαγιάννης εναποθέτει στο έργο του, το απόσταγμα της φορμαλιστικής πληρότητας και τεχνικής αρτιότητας, που προκύπτει από τη μακροχρόνια εξερεύνησή του στη θεματική των δύο φιγούρων με τη μορφή δυναδικής μονάδας.

Τρία μέτρα πέτρας μεταπλάθονται έτσι στη σύνθεση με τις δύο φιγούρες, όπου η μια ξεπροβάλλει απ' την άλλη και χάνεται μέσα σ' αυτήν, σε μια πλαστική όσμωση που παραπέμπει στη γοητεία του μύθου, με μια διάθεση υπερβατικής ανάτασης που επιμηκύνει δυσανάλογα τα σώματα και τα κεφάλια προσφέροντας μέσα από μια πολυσήμαντη ερμηνευτική ένα αφιέρωμα στην Κύπρο και τον κόσμο της. Μορφές που παραπέμπουν στο ιστορικό ή μυθολογικό αρχέτυπο που ενσαρκώνει τους πρώτους κτήτορες του νησιού, καθώς επίσης, και στο πολυδιάστατο εννοιολογικό σχήμα Κύπρος - Ελλάδα μέσα απ' τους καιρούς. Διαβάζονται

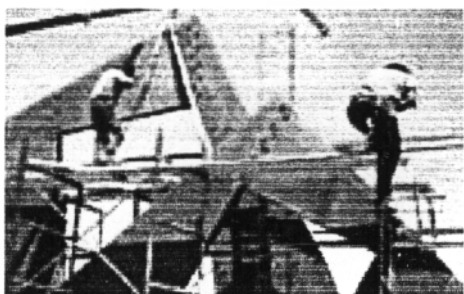
ακόμη ως μια ωδή στους αγνοούμενους της Κύπρου και σ' όλους τους ανθρώπους.

Βγαλμένο απ' τα χέρια ενός σύγχρονου μάστορα της πέτρας, το έργο φέρει στη σύνθεση και την υφή του, των αιώνων και μοιάζει βγαλμένο από ανασκαφή μέσα απ' τα σπλάχνα της κυπριακής γης.

2. Οι Πύλες Γιώργου Τσάρα

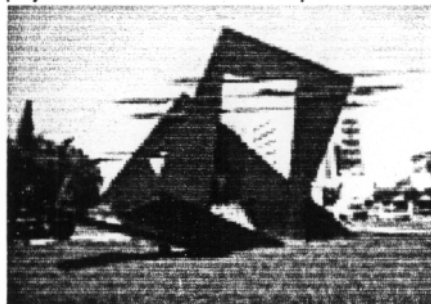
Οι πύλες του Γιώργου Τσάρα αποτελούν ένα αφιέρωμα στην ιστορική και πολιτιστική σύνδεση των αδελφών πόλεων της Θεσσαλονίκης και της Λεμεσού. Κατ' εξοχήν ως σύμβολο επικοινωνίας, με φόντο τους τον ορίζοντα της θάλασσας, σηματοδοτούν την είσοδο σε μια νέα εποχή δημιουργικής συνύπαρξης ανθρώπων, κοινωνιών και πόλεων.

Η μορφή του έργου εμπεριέχει στην υλική αλλά και τη δομική της σύσταση μία φιλοσοφική διάσταση. Η χρήση του μετάλλου, ενός βιομηχανοποιημένου υλικού δίνει μία φόρμα σύγχρονη μέσα από μίαν αναδρομή στην αρχαιοελληνική γεωμετρική δομή που αναζητεί παντού το ρυθμό και την αρμονία.

Η σύνθεση του έργου, γίνεται σε τρία επίπεδα: το επικό ή το κυρίως μέρος με τις δύο παράλληλες πύλες, το δραματικό κάτω μέρος με τις γερμένες πύλες και το λυρικό με τις παρεμβολές των ελευθέρων στοιχείων υπό μορφή κυμάτων. Στο επικό μέρος, οι δύο παράλληλες πύλες, η όρθια και η πλαγιαστή, προκύπτουν από δύο δυναμικά ίσα ορθογώνια που καταφέρνουν ωστόσο να φαίνονται

άνισα, αφού η κεκλιμένη ροπή της μίας φέρνει εξ ανάγκης την άλλη σ' ένα οπτικό επίκεντρο. Στη μεταξύ τους παραλληλία, οι πύλες δημιουργούν ένα ενδιάμεσο άνοιγμα, ένα οριακό πέρασμα στο φάρδος δύο ανθρώπινων ώμων: από το ένα πλάι το πέρασμα δείχνει το δρόμο προς τη θάλασσα, ενώ απ' το άλλο ανοίγει την προοπτική της πόλης, χαράσσοντας διεξόδους αισιοδοξίας. Οι γερμένες πύλες στο δραματικό κάτω μέρος της σύνθεσης δημιουργούν με την κλίση τους την ενέργεια και την κίνηση στοιχείων που αποκολλούνται και εκτοξεύονται, διοχετεύοντας μίαν ανάταση στον όγκο του έργου και στη διάθεση του θεατή.

Οι πύλες, τα στέρα γεωμετρικά σχήματα του ορθογώνιου πεπερασμένου χώρου και χρόνου, ανθρώπων και πολιτισμών ντύνονται στο μπες χρώμα του υπαρξιακού γίνεσθαι, τα ρευστά εμβόλιμα στοιχεία των κυμάτων βάφονται κόκκινα, στο χρώμα του έρωτα, του πάθους και της φιλοσοφίας που γεννά την τέχνη, την επιστήμη και τη θρησκεία.

Δύο πύλες - δύο ιστορίες πόλεων σε μια αλληλουχία συνδιαλλαγής με τα στοιχεία της φύσης, η γεωμετρικότητα του έργου να καταγράφεται στις κάθετες γραμμές των

φοινικόδεντρων ενώ η διαγώνια ροή των κόκκινων κυμάτων να οδεύει παράλληλα μ' αυτήν των κυμάτων της θάλασσας.

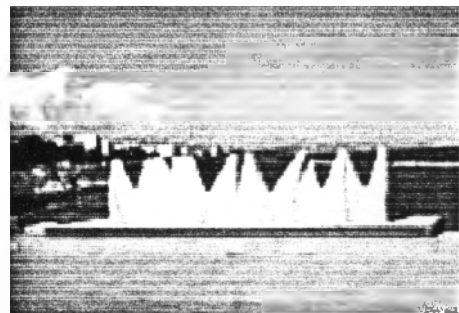
3. Το Πολιτισμικό Κύμα του Κώστα Δικέφαλου

Η μετάφραση της ενέργειας των κυμάτων και του φορτίου των ρευμάτων μιας θάλασσας φουρτουνιασμένης, που ξεβράζει πολιτισμούς μα και κατακτητές, μέσα από τους αιώνες, αποτελεί το ανάθημα του Κώστα Δικέφαλου στη θάλασσα της Λεμεσού. Μια σπονδή ευχαριστίας που ορίζει τη μοίρα του τόπου, στο σταυροδρόμι των εθνών και των ηπείρων.

Οι δύο τεράστιοι ογκόλιθοι, που εκτείνονται στα εξήμιση μέτρα, αποτελούν μάχιμο αντίπαλο, διασφαλίζοντας ότι η μάχη που θα δώσει με την ύλη θ' αποτυπώσει τη σκληρή, άνιση και παρατεταμένη αντίσταση, που έδωσε μέσα στο χρόνο κι εξακολουθεί να δίνει ο ελληνισμός της Κύπρου με την κουλτούρα, τη θρησκεία και τη γλώσσα των αλλεπάλληλων κατακτητών. Καταφέρνει μέσα από μίαν άγρια πάλη να καθυποτάξει ένα γλυπτό, για ν' απελευθερώσει μέσα απ' τους ογκόλιθους μια φόρμα

αιχμηρή που αναδύει πόνο και οδύνη για τα πιο καιρία και μοιραία πλήγματα που δέχεται στην ιστορία του ο κυπριακός πολιτισμός με την τουρκική κατοχή στη βόρεια Κύπρο.

Ένα γλυπτό, προορισμένο να διεγείρει τις αισθήσεις, να προκαλέσει απορία στους λουόμενους στο βάθος, μα και στους διερχόμενους της παραλιακής λεωφόρου, ζητώντας ν' αποκαλυφθεί μέσα απ' τη δυσνόητη φόρμα του. Το πολιτισμικό κύμα του Κώστα Δικέφαλου αποκτά μία ξεχωριστή επικαιρότητα, γίνεται μνημείο αντίστασης, αφιερωμένο στην Κύπρο, την ιστορία και τον πολιτισμό της, που σμίγοντας με τη στιβαρότητα των βράχων, αντιτάσσει την παρουσία του αντίκρυ στο λιμάνι των εισβολέων και των προσκυνητών.

4. Ο Διάλογος του Νίκου Κουρούση

Δύο υλικά ανόμοια συνυπάρχουν και συνδιαλέγονται μέσα από δύο σχήματα ετερόκλητα, που καταγράφουν την αντιπαλότητα και τη συνεύρεση ανάμεσα στο αρχαίο και το σύγχρονο, το παλιό και το νέο.

Σ' αντίθεση με το σύγχρονο, βιομηχανοποιημένο υλικό του ανοξειδωτου μετάλλου μένει αναλλοίωτο μεταφέροντας στη σταθερή υφή του, τη διαχρονική αλήθεια και την αξία του κλασικού πνεύματος. Η πέτρα δουλεύεται από τον κύβο του ορθολογισμού στη μαλακή καμπυλότητα του κυλίνδρου και μεταπλάθεται σε μια κολόνα εν

εξελιξεί, μια φόρμα θηλυκή, δηλωτική του γόνιμου πολιτισμού της Αμαθούνας που επιβιώνει μέσα στους αιώνες. Το μέταλλο παίρνει το σχήμα του τριγώνου, που μετουσιώνει στην αυστηρή γεωμετρικότητα και την αντιφατικότητα του σύγχρονου πολιτισμού. Η χαλύβδινη, κοφτερή αιχμηρότητά του καταπατά με βιαιότητα την ανατολική νεκρόπολη της Αμαθούνας, θάβοντας ένα μεγάλο μέρος της κάτω απ' την ανεξέλεγκτη κτιριακή ανάπτυξη.

Η οριζόντια γραμμή του τριγώνου εφάπτεται μ' αυτήν του ορίζοντα της θάλασσας και εκτείνεται μαζί της σ' ένα ταξίδι στο άπειρο, που σε μια στάση εξισορρόπησης αντιτάσσει την αθανασία του αρχαίου πνεύματος στη φυσική καταστροφή των μνημείων του.

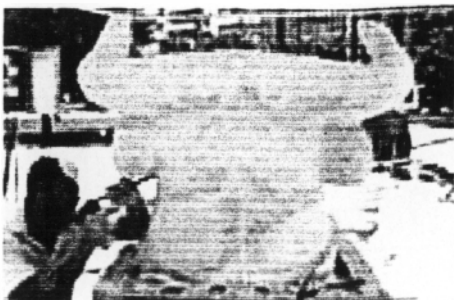
Με την καθαρότητα των γραμμών του, το έργο επιβάλλει την τάξη στην πολυσυνθετότητα του τοπίου, όπου η ηρεμία της φύσης συνυπάρχει πλάι στη βουή της πόλης και του λιμανιού, όπου η πολυμορφία των δέντρων παρατάσσεται αντίκρυ στην αρχιτεκτονική πολυφωνία κτιρίων μοντέρνων και παραδοσιακών στην άλλη πλευρά της παραλιακής λεωφόρου.

Το τρίγωνο της εξέλιξης αφήνεται ελεύθερα και αβίαστα ν' ακουμπά στην πέτρινη στήλη της παράδοσης, ν' αντλεί απ' τη συμπύκνωση της σοφίας της και να πλέει στο αύριο σαν ατσάλινο σκαρί πλοίου. Οι μεταμορφώσεις που θα υποστεί το ανοξειδωτο μέταλλο όταν θα δουλευτεί μέσα απ' τις αντανάκλασεις του ήλιου και την αύρα της θάλασσας θα του προσδώσουν το χρώμα, την ιδιοσυγκρασία και τη συμπεριφορά ενός οργανισμού ζωντανού.

5. Η Γλυπτική Εγκατάσταση του Κυριάκου Καλλή

Κινητήρια δύναμη στη γλυπτική εγκατάσταση του Κυριάκου Καλλή, αποτελεί το κεφάλι ταύρου, στο οποίο, ο καλλιτέχνης έχει βάλει την ίδια τη ψυχή και το σώμα του. Σε μίαν ακατάπαυστη πάλη με την πέτρα, κατάφερε να διαποτίσει τον ταύρο με τον ιδρώτα της δημιουργικής του έξαρσης και αγωνίας, μεταγγίζοντάς του λογική, απορία και συναίσθημα. Σαν ένας σύγχρονος στοχαστής, ο καλλιτέχνης ταυτίζεται με τον ταύρο, σύμβολο του πάθους, της γης, των γενετήσιων ενστίκτων και της γονιμότητας. Λειτουργώντας με το συναίσθημα αφουγκράζεται τους κραδασμούς της φύσης και με τη διαίσθηση παρατηρεί τα σημάδια των καιρών.

Ο ταύρος γίνεται κυρίαρχο στοιχείο στη θεματική του καλλιτέχνη, που γνωρίζει την απειροελάχιστη λεπτομέρεια της ανατομίας και της συμπεριφοράς του. Σαν ένας σύγχρονος στοχαστής, ο καλλιτέχνης ταυτίζεται με τον ταύρο, σύμβολο του πάθους, της γης, των γενετήσιων ενστίκτων και της γονιμότητας. Λειτουργώντας με το συναίσθημα αφουγκράζεται τους κραδασμούς της φύσης και με τη διαίσθηση

παρατηρεί τα σημάδια των καιρών. Μετατρέπεται σε μάγο που προμηνύει, εντοπίζει οιωνούς και ατενίζει τη νέα χλιετία. Το πέτρινο κεφάλι του ταύρου στην κορυφή της σύνθεσης στέλνει το διαπεραστικό του βλέμμα προς τη θάλασσα, ακολουθώντας την οριζόντια πορεία της λάμας, που εκτείνεται μπροστά του ως η επίγεια περιπλάνηση.

Μέσα από τον πέτρινο θόλο του χριστιανισμού, η εγκόσμια διαδρομή ξεχύνεται στην υδρορορή, που θα την οδηγήσει στην αιωνιότητα. Η κάθετη, καμπυλωτή λάμα είναι η άλλη διαδρομή, η περιδιάβαση στον ουρανό. Στη μια της άκρη, ορθώνεται ένας ανατολίτικος ναός από πέτρα, που με τη μορφή γυναικείου στήθους, παραπέμπει σχεδόν συνειρμικά στην Ινδία, σ' ένα υπερβατικό ταξίδι του νου και των αισθήσεων. Στην άλλη άκρη, η πέτρινη πύλη, δείχνει το δρόμο για την απογείωση μακριά απ' τον πεπερασμένο κόσμο.

4.11 Άλλες Εκδηλώσεις

1. Διεθνής Ημέρα Μουσείων

Στις 18 Μαΐου γιορτάζεται παγκοσμίως η ημέρα Μουσείων. Τη μέρα αυτή, ο δήμος Λεμεσού παρέχει ελεύθερη είσοδο σ' όλα τα μουσεία της πόλης για την επίσκεψη των δημοτών. Με τη πράξη αυτή ο δήμος αποσκοπεί να προσελκύσει τους δημότες που δεν έχουν επισκεφτεί ακόμη τα μουσεία της Λεμεσού να το κάνουν τώρα.

2. Νύχτες Shakespearean

Κάθε χρόνο τον Ιούνιο, οργανώνεται το φεστιβάλ Shakespeare, το οποίο αποτελεί γεγονός φιλανθρωπίας για διάφορες νόσους, και πραγματοποιείται στο αρχαίο θέατρο του Κουρίου. Πραγματοποιείται ένας διαγωνισμός με παιχνίδια Shakespeare σε ένα συναρπαστικό περιβάλλον στο ανοικτό θέατρο. Οι αποδόσεις προσελκύουν αρκετό κόσμο.

3. Διαλέξεις και Εκδηλώσεις

Στα πλαίσια της συνεργασίας του δήμου με το συντονιστικό συμβούλιο πολιτιστικών φορέων της Λεμεσού, έχουν οργανωθεί διάφορες διαλέξεις και άλλες εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου όπως:

- Σειρά διαλέξεων "Φυσιγνωμίες της πνευματικής και καλλιτεχνικής Λεμεσού". Ο δήμος εγκαινίασε αυτές τις διαλέξεις και δίνονται κάθε μήνα, με στόχο την εξοικείωση του κοινού με το αξιόλογο έργο που άφησαν πίσω τους σημαντικές προσωπικότητες της πόλης στον τομέα των τεχνών και του πολιτισμού γενικότερα.
- Σειρά διαλέξεων "Σύγχρονοι δημιουργοί της πόλης μας". Μέσα στα πλαίσια των στόχων του, ο δήμος Λεμεσού για να παρουσιάσει τις καινούργιες, αλλά και τις αναδρομικές καλλιτεχνικές και συγγραφικές παραγωγές σύγχρονων δημιουργών της πόλης μας, εγκαινίασε την εκδήλωση αυτή.

Συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες:

- Τιμητική εκδήλωση αφιερωμένη στον καραγκιοζοπαίκτη Ευγένιο Σπαθάρη.
- Αφιέρωμα στον εθνικό ποιητή της Κύπρου, Βασίλη Μιχαηλίδη με αφορμή τη συμπλήρωση ογδόντα χρόνων από το θάνατο του.
- Εκδήλωση με γενικό τίτλο "Η Λεμεσός χθες, σήμερα, αύριο" με θέμα "καρναβάλι Λεμεσού - ιστορία και προοπτικές".
- Έκθεση ζωγραφικής μελών Ένωσης Αυτοδίδακτων Ζωγράφων με θέμα "Παλαιά Λεμεσός".
- Την εκδήλωση "Το Ζακυνθινό Θέατρο από τον 17ο αιώνα μέχρι σήμερα".
- Αναδρομική έκθεση έργων του Λεμεσιανού ζωγράφου Τάκη Φραγκούδη και ενότητα εκδηλώσεων "Ημέρες Θεσσαλονίκης στη Λεμεσό" με τη συνεργασία του Ριάλτο.

4. Τιμητικές Διακρίσεις

Ως ένδειξη εκτίμησης για τη βαρυσήμαντη προσφορά τους, ο δήμαρχος Δημήτρης Κοντίδης μαζί με το δημοτικό συμβούλιο τίμησαν σε επίσημες τελετές τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κωστή Στεφανόπουλο και το συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη. Στις τελετές αυτές οι πιο πάνω ανακηρύχθηκαν επίτιμοι δημότες της πόλης μας και τιμήθηκαν με το χρυσό κλειδί της πόλης της Λεμεσού.

5. Επιστημονική Ημερίδα

Ο δήμος Λεμεσού διοργάνωσε Επιστημονική Ημερίδα, αφιερωμένη στο Λεμεσιανό λόγιο Αιμίλιο Χουρμούζιο, με τη συμμετοχή σημαντικών ερευνητών και ανθρώπων των γραμμάτων από την Κύπρο και την Ελλάδα.

6. Ο Θεσμός της Αδελφοποίησης

Μέσα από την αδελφοποίηση της πόλης της Λεμεσού με τη Ζάκυνθο και την επικείμενη αδελφοποίηση με τη Χάιφα, έχει ήδη πραγματοποιήσει ανταλλαγές πολιτιστικών και άλλων δραστηριοτήτων και μέσα από αυτό το θεσμό δίνεται η ευκαιρία να επικοινωνήσουν, να δημιουργήσουν βαθιές σχέσεις ούτως ώστε να προωθήσουν και να προάγουν τον πολιτισμό. Ο δήμος στοχεύει να ενισχύσει στο μέλλον το θεσμό αυτό με περισσότερες εκδηλώσεις και να αδελφοποιηθεί και με άλλες χώρες.

4.11.1 ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΧΩΡΕΣ⁵⁵

(1) Ορχήστρα Νυκτών Εγχόρδων Πάτρας

Η ορχήστρα παρουσίασε στην πόλη της Λεμεσού δύο διαφορετικά προγράμματα. Το πρώτο βράδυ έπαιξε έργα προκλασσικής μουσικής (Vivaldi, Roeser, Scarlatti), και έργα συγχρόνων συνθετών με μεικτά έγχορδα όργανα (Streichardt, Kretschmar και Kowahara), το δεύτερο βράδυ, κινηματογραφική μουσική και τραγούδια των Μίκη Θεοδωράκη και Μάνου Χατζηδάκη που ερμήνευσαν η Έλλη Πασπαλά και ο ηθοποιός Γιάννης Μπέζος.

(2) "Ατέλειωτη Αμαξοστοιγία" του Βάσου Αργυρίδη

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη συναυλία του Βάσου Αργυρίδη, έδωσαν τα "Επτά Νυκτερινά Επτάστιχα" του Οδυσσέα Ελύτη και το έργο "Και ας γέρνει στεναγμούς" του Διονύση Καρατζά, όπου και τα ερμήνευσε ο Βασίλης Λέκκας. Στη συναυλία ο Βάσος Αργυρίδης παρουσίασε μουσική του από τις ταινίες "Η Σφαγή του Κόκορα" και "Την ώρα που κόπηκε ο καιρός"

(3) Βιρτουόζοι Αγίας Πετρούπολης

Το πρόγραμμα αυτό περιλάμβανε έργα Μότσαρτ, Βιβάλντι, Τσαϊκόφσκι και έργα του μουσικοσυνθέτη Μάνου Χατζηδάκη.

(4) Καμαρέτα Ορχήστρα του Μεγάλου Μουσικής Αθηνών

Το πρόγραμμά περιλάμβανε έργα των Respighi, Suite και Beethoven. Η ορχήστρα είναι στελεχωμένη από 33 μουσικούς εγχόρδων και πνευστών οργάνων και υποστηρίζει με πάθος ένα ρεπερτόριο 400 ετών.

(5) Ορχήστρα VIVALDI

Η ορχήστρα Vivaldi της Μόσχας παρουσίασε την "Στέγη Ορφανών Κοριτσιών της Βενετίας". Ακόμη ερμήνευσε και συνθέσεις άλλων μουσικών πέρα από τον Vivaldi όπως Mozart, Rossini και Tchaikovsky.

⁵⁵ Στοιχεία από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

(6) Χριστουγεννιάτικη Συναυλία με Πνευστά της Φιλαρμονικής Ορχήστρας της Βιέννης

Το πρόγραμμα περιλάμβανε έργα των Strauss, Suppe, Kliment, Smetana, Komzak, Springer. Η Ορχήστρα Πνευστών της Φιλαρμονικής της Βιέννης αποτελείται από 36 επίλεκτους μουσικούς ηλικίας 17 μέχρι 27 χρονών και ιδρύθηκε από τον διάσημο Κάρλ Γιάιλερ το 1989.

(7) Ζορμπάς

Παρουσιάστηκε ο χορός του ζορμπάς, με συνδυασμό διαφόρων τεχνών της μουσικής, του χορού, του λόγου, του θεάτρου, του τραγουδιστή και της χορωδίας. Ήταν μία φανταστική σύνθεση του χορογράφου και χορευτή Lorca Massine, πάνω στη μουσική του Μίκη Θεοδωράκη το 1988.

(8) Ομάδα χορού Ballet Jazz, Art-Paris

Η "Ομάδα χορού Ballet Jazz Art" ιδρύθηκε το 1983 στο Παρίσι κάτω από την καλλιτεχνική και χορογραφική διεύθυνση του Raza Haanmadi με σκοπό να φέρει μαζί διεθνούς φήμης χορευτές και χορογράφους για να δημιουργήσουν ένα είδος χορού που να συνδυάζει το ύφος της τζαζ με τις μοντέρνες τεχνικές. Η επιτυχία με την οποία το κοινό δέχτηκε το είδος αυτού του χορού, και καθιέρωσε μία από τις καλύτερες ομάδες στον κόσμο με αποτέλεσμα να περιοδεύουν ταχτικά στην Γαλλία, στην Ευρώπη, στην Άπω Ανατολή, Αφρική, φέτος και στη Λεμεσό.

Οι παραπάνω εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν όλες στο Πατιτίχειο δημοτικό θέατρο.

4.12 ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ⁵⁶

1. "Λεμέσια"

Κάθε χρόνο πριν από την έναρξη του φεστιβάλ "Λεμέσια", ο δήμος Λεμεσού, παρουσιάζει το πρόγραμμα της εκδήλωσης στον κήπο της δημοτικής βιβλιοθήκης, αρχίζοντας με χαιρετισμό από τους επίσημους καλεσμένους του δήμου, μετά γίνονται τα εγκαίνια της έκθεσης της αθλητικής φωτογραφίας, αργότερα γίνεται η απονομή του ετήσιου αριστείου αθλητικής προσφοράς και τέλος ακολουθεί δεξίωση. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης παίζει κουαρτέτο εγχόρδων από μαθητές του δημοτικού ωδείου Λεμεσού.

⁵⁶ Στοιχεία από τους αρμόδιους της Επιτροπής Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου και από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα"

Κατά την λήξει των "Λεμεσίων", ο δήμος διοργανώνει στο στάδιο του Γ.Σ.Ο., ή στο Παττίχειο δημοτικό θέατρο μία δεξίωση για να ευχαριστήσει όσους συμμετείχαν στην εκδήλωση αυτή, και παράλληλα να βραβεύσει όλες τις κατηγορίες αθλημάτων και σωματείων, τους συνδημότες αθλητές και αθλήτριες που έχουν διακριθεί με μετάλλια, όλων των ηλικιών που έχουν έδρα τη Λεμεσό. Ακόμη, δίνει σε όλους από ένα αναμνηστικά διπλώματα.

Ο δήμος Λεμεσού προγραμματίζει μία σειρά αθλητικών εκδηλώσεων με την ονομασία "Λεμεσία", που αποσκοπούν τη συμμετοχή όλων των αθλητικών ομάδων της Λεμεσού σε επαγγελματικό ή ερασιτεχνικό επίπεδο, την αύξηση του αθλητικού ενδιαφέροντος στην πόλη καθώς και την καθιέρωση σαν ετήσιος θεσμός.

2. Ο Γύρος της Λεμεσού

Στον γύρο της Λεμεσού λαμβάνουν μέρος οι ηλικίες 16-19, 20-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60 και άνω. Η αποστάσεις που διανύονται αρχίζουν από 1000 μέτρα μέχρι και 3,5 χιλιόμετρα.

Για Αθλητές: Η διαδρομή αυτή, ξεκινά από το Στάδιο Γ.Σ.Ο. και κατευθύνεται προς την οδό Φραγκλίνου Ρούσβελτ και φτάνει στον κυκλικό κόμβο του νέου Λιμανιού, και τέλος επιστρέφει πίσω όπου και τερματίζει στο Στάδιο Γ.Σ.Ο.

Για Μικρούς: Και αυτή η διαδρομή ξεκινά από το Στάδιο Γ.Σ.Ο., και κατευθύνεται προς τον παραλιακό, φτάνοντας στη Φραγκοεκκλησιά και με τελικό προορισμό επιστρέφει στο Στάδιο Γ.Σ.Ο. όπου τερματίζει.

Για Ενήλικες: Η διαδρομή για ενήλικες ξεκινά από το Στάδιο Γ.Σ.Ο. με κατεύθυνση τον κυκλικό κόμβο παλιού Λιμανιού και τέλος την επιστρέφει στο Στάδιο Γ.Σ.Ο. και τον τερματισμό.

3. Αγώνες Δρόμου 10 Χιλιομέτρων Μάριου Αγαθοκλέους

Ο δήμαρχος και το δημοτικό συμβούλιο Λεμεσού, με ενθουσιασμό δέχτηκαν την εισήγηση της Επιτροπής Νεολαίας και Αθλητισμού, για τη θεσμοποίηση του "Διεθνούς Αγώνα Δρόμου 10 χιλιομέτρων, στη μνήμη του πρωταθλητή και αθλητικού παράγοντα Μάριου Αγαθαγγέλου". Η φιλοδοξία της επιτροπής για τη καθιέρωση του αγώνα δρόμου πραγματοποιήθηκε και ταυτόχρονα καθιερώθηκε και σαν θεσμός.

Κάθε χρόνο συμμετέχουν πρωταθλητές της Κύπρου, της Ελλάδας, της Ρουμανίας, της Ιταλίας και από άλλες χώρες. Η εκδήλωση αυτή συνοδεύεται από Έκθεση αθλητικής φωτογραφίας, καλεσμένη από την πολιτιστική επιτροπή του Δήμου.

4. Ποδηλατικός Όμιλος Λεμεσού

Ο ποδηλατικός όμιλος Λεμεσού συμπληρώνει φέτος δέκα χρόνια δυναμικής παρουσίας στην πόλη μας. Σκοπός του, είναι η διάδοση του ποδηλάτου σαν μέσο διακίνησης, άθλησης, ψυχαγωγίας και προστασίας του περιβάλλοντος.

Η εκκίνηση του, δίνεται από τη νότια είσοδο του δημοσίου κήπου με κατεύθυνση προς τα φώτα Εναερίου, τον κυκλοφοριακό κόμβο Αγίου Νικολάου και τη λεωφόρο Μακαρίου Γ' όπου απέναντι από το Λανίτειο γίνεται ένας μικρός σταθμός περίπου 10 λεπτών και θα προσφερθούν δωρεάν χυμοί και νερό. Προχωρώντας στη λεωφόρο Μακαρίου Γ' προς τα φώτα Ομονοίας και τα φώτα του λιμανιού, αριστερά προς την οδό Φραγκλίνου Ρούσβελτ και το τέρμα στον παραλιακό δρόμο.

Το Σώμα Προσκόπων Λεμεσού συμμετέχει ενεργά στον Ποδηλατικό Γύρο Λεμεσού, και ταυτόχρονα στηρίζει όλη την εκδήλωση "ΛΕΜΕΣΙΑ" βοηθώντας την σε όλα τα αγωνίσματα.

5. Τουρνουά Βόλεϊ Γυναικών

Για δεύτερη συνεχή χρονιά στα πλαίσια αυτής της εκδήλωσης διεξάχθηκε το τουρνουά βόλεϊ με τη συμμετοχή των καλύτερων ομάδων της Κύπρου, Απόλλων, Αέλ Λεμεσού, Άεκ Λάρνακας και η ομάδα του Ολυμπιακού Πειραιά.

6. Τριαθλητικά Νέα

Στην Κύπρο τα τελευταία δέκα περίπου χρόνια γίνονταν μεμονωμένοι αγώνες τριάθλου. Πριν από πέντε περίπου χρόνια και με τη σύσταση τριαθλητικών ομίλων, η άσκηση του αθλήματος άρχισε να γίνεται πάνω σε πιο οργανωμένη βάση.

Η Κυπριακή Ομοσπονδία Τριάθλου συστάθηκε το Δεκέμβρη του 1995 με σκοπό να ενώσει τις προσπάθειες των τριαθλητικών ομίλων για ανάπτυξη του αθλήματος στην Κύπρο και για να γίνει δυνατή η συμμετοχή κυπρίων αθλητών, σε διεθνείς αγώνες του εξωτερικού. Σύντομα, μετά την ίδρυση της, έχει εγγραφεί στο μητρώο του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού, της Κυπριακής Ολυμπιακής Επιτροπής, έχει γίνει μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση Τριάθλου και στην Διεθνή Τριάθλου, όπου έχει αναπτύξει ενεργό δραστηριότητα.

Εδώ και λίγα χρόνια διεξάγεται ο διεθνής αγώνας Τριάθλου, που πραγματοποιείτε απέναντι του δημοσίου κήπου, με τη συμμετοχή έξη χωρών. Το αγώνισμα αυτό είναι σχετικά ένα νέο άθλημα. Συνδυάζει κολύμπι, ποδηλασία και τρέξιμο με τη σειρά αυτή, αλλά σε διάφορες αποστάσεις. Τα αγωνίσματα διεξάγονται το ένα μετά το άλλο χωρίς διακοπή. Ο συνδυασμός των τριών πλέον συναρπαστικών αθλημάτων και το ότι εξασκείται απ' όλες τις ηλικίες και των δύο φύλων είναι ίσως το μυστικό της επιτυχίας του.

7. Διεθνές Αγώνες Πυγμαχίας

Το σωματείο πυγμαχών Λεμεσού είναι πρωταθλητής Σύλλογος Κύπρου και οι αθλητές του είναι μόνιμα στελέχη της Εθνικής Κύπρου. Στους φετινούς αγώνες έλαβαν μέρος αθλητές από δέκα χώρες την Κύπρο, Ελλάδα, Ρωσία, ΗΠΑ, Ισραήλ, Αγγλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Γερμανία και Γαλλία.

8. "Διεθνές Ράλλυ"

Το φεστιβάλ του διεθνούς ράλλυ άρχισε να υλοποιείτε στην Κύπρο πριν από τέσσερα χρόνια περίπου, και ο δήμος Λεμεσού διαθέτει χώρους αφετηρίας και τερματισμό, που καλύπτουν ένα τμήμα του παραλιακού δρόμου και μέρος της οδού Ανεξαρτησίας.

Μερικοί από τους διεθνούς φήμης οδηγούς και παγκόσμιους πρωταθλητές που συμμετάσχουν συνήθως κάθε χρόνο, είναι οι Φιλανδοί Γκρόνχολ, Μάκκινεν και Κανγκούεν, ο Μακρέη από τη Σκωτία, ο Κάρλος Σέην από την Ισπανία και πολλοί άλλοι. Επιπρόσθετα το ράλλυ το τιμούν με την παρουσία τους, δεκαέξι μέλη της Παγκόσμιας Οργανωτικής Επιτροπής. Το φεστιβάλ αυτό, μεταδίδεται ταυτόχρονα στις πέντε ηπείρους με την κάθοδο εκατό πενήντα συνεργείων τηλεοπτικών σταθμών. Μέσα από τις κάμερες των διεθνών πρακτορείων, εκατομμύρια θεατές θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν το νησί.

Για τη διοργάνωση αυτή, εκτός από την οργανωτική επιτροπή του δήμου Λεμεσού, δουλεύουν σκληρά και οργανωμένα, όλοι οι φορείς της Λεμεσού, είτε αυτοί είναι αθλητικού είτε κοινωνικού χαρακτήρα προσδοκούν στην καθιέρωση του θεσμού με άμεση συνέχεια. Μέσα από την οργάνωση του ράλλυ, συμβάλλει κατά πολύ στην προβολή της πόλης, στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και των αθλητικών εκδηλώσεων του τόπου.

4.12.1 ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

• Ομάδα Δημοτικών Υπαλλήλων Λεμεσού

Η ποδοσφαιρική ομάδα των δημοτικών υπαλλήλων ιδρύθηκε το 1969 από δραστήριους παλιούς ποδοσφαιριστές που αγωνίσθηκαν σε διάφορες ομάδες της πόλης. Στόχος και σκοπός των πρωτεργατών, ήταν η δημιουργία μιας ομάδας αντάξιας των προσδοκιών τους. Η ομάδα του δήμου Λεμεσού αποτελεί ανάπτυξη φιλικών σχέσεων μέσω του ποδοσφαίρου με ομάδες άλλων σωματείων, οργανισμών, εταιρειών, διδυμοποιημένων πόλεων και άλλων ομάδων του εξωτερικού. Πρόσφατη επιτυχία της ομάδας ήταν η κατάκτηση του Διαδημοτικού Τουρνουά που διεξήχθη στο Ηράκλειο Κρήτης.

• Ποδοσφαιρικός Όμιλος των Παλαιμάχων της Λεμεσού

Ο ποδοσφαιρικός όμιλος παλαιμάχων, ιδρύθηκε το 1994 από μια ομάδα βετεράνων ποδοσφαιριστών των τριών μεγάλων ομάδων της πόλης Λεμεσού Αέλ, Απόλλων και Άρης. Σκοπό, έχει την ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των παλιών ποδοσφαιριστών

ώστε να τους κρατά στον αθλητισμό και να προσελκύει τους νέους στα γήπεδα. Τον φετινό Οκτώβριο, θα διεξαχθεί ένα τουρνουά ανάμεσα στην ομάδα των παλαίμαχων Λεμεσού με τους Βετεράνους της ομάδας του Ολυμπιακού Πειραιά.

- **Πανλεμεσιανή Ομάδα Ποδοσφαίρου**

Η επιτροπή νεολαίας και αθλητισμού οργάνωσε μαθητική ομάδα ποδοσφαίρου, η οποία από το 1998 εκπροσωπεί τη Λεμεσό σε μαθητικούς αγώνες στο εξωτερικό. Στόχος του δήμου Λεμεσού είναι η εξεύρεση τρόπων για τη διατήρηση και ενίσχυση της.

- **Ολυμπιακή Επιτροπή Νησιών**

Ο δήμος Λεμεσού συμμετέχει στις προσπάθειες για την ένταξη της Κύπρου ως μέλος στην ολυμπιακή επιτροπή νησιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Η ΕΙΚΟΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επαρχία της Λεμεσού αντιμετωπίζει εδώ και αρκετά χρόνια ένα αριθμό προβλημάτων τα οποία την ταλανίζουν και ταλαιπωρούν τους δημότες της. Μέσα στα πλαίσια της προσπάθειας αντιμετώπισης και επίλυσης των προβλημάτων αυτών, ο Δήμαρχος Λεμεσού κάλεσε τον Υπουργό Εσωτερικού, εκπρόσωπους του Υπουργείου Ανάπτυξης, του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, της Πολεοδομίας, του Κτηματολογίου, του Συνδέσμου Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών και όλους τους αρμόδιους των Επιτροπών του Δήμου που εμπλέκονται στις διαδικασίες αυτές.

Μετά από επίμονες και συστηματικές συνεδριάσεις, στις οποίες μετείχαν όλοι οι παραπάνω συμπληρώθηκε ένα Σχέδιο Ανάπτυξης για το κέντρο της πόλης, το οποίο προδιαγράφει την ανάπτυξη και της ευρύτερης περιοχής.

Η Επιτροπή Ανάπτυξης έχοντας υπόψη τις πρόνοιες του Τοπικού Σχεδίου Πόλης, τους στόχους του Πενταετούς Προγράμματος (1998-2002) του δήμου, καθώς και τις εισηγήσεις των ξένων εμπειρογνομόνων, και την δυσκολία υλοποίησης των όσων είχαν αποφασισθεί προχώρησε στον προγραμματισμό και την εκτέλεση των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων της επαρχίας.

5.1 ΈΡΓΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ⁵⁷

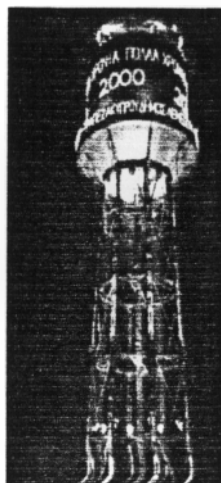
1. Υδατόπυργος

Ο υδατόπυργος είναι ένα ιστορικό σημείο της πόλης της Λεμεσού, καθώς και της υπόλοιπης Κύπρου, που κατασκευάστηκε τη δεκαετία του 1930 κατά τη θητεία του τότε δημάρχου Χριστόδουλου Χατζηπαύλου, το οποίο κόστισε 9.000 ΛΚ.

Σκοπός του υδατόπυργου, ήταν η υδροδότηση της πόλης της Λεμεσού που μέχρι τότε γινόταν από τη δεξαμενή της Χαβούζας. Το ύψος και η χωρητικότητα του έργου το κατέστησε επαρκές για τη υδροδότηση ολόκληρης της πόλης μέχρι το 1947, και από την ίδια χρονική περίοδο το ιστορικό αυτό ντεπόζιτο είχε αφηθεί χωρίς καμία συντήρηση όπου και παρέμεινε εγκαταλελειμμένο στη φθορά του χρόνου.

⁵⁷ Στοιχεία από από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

Ο δήμαρχος και το δημοτικό συμβούλιο Λεμεσού στα πλαίσια της προσπάθειας αναβάθμισης του ιστορικού αυτού μνημείου, αποφάσισαν την αποκατάσταση του. Αρχικά πραγματοποίησαν μία μελέτη δυνατοτήτων, για την πλήρη εξακρίβωση της αντοχής του, αφού διαπιστώθηκε ότι ήταν ασφαλής, καταρτίστηκε χρονοδιάγραμμα.

Αμέσως άρχισαν οι εργασίες αποκατάστασης, άρχισε η συντήρηση του, όπου αργότερα φωταγωγήθηκε, και το τρίτο και επόμενο στάδιο ήταν η λήψη πολιτικής απόφασης για απαλλοτρίωση της γύρω περιοχής, η οποία τροχοδρομείται προς υλοποίηση με στόχο την ανάπτυξη της γύρω περιοχής.

Το όλο έργο κόστισε περίπου 80.000 λίρες από τις οποίες τις 60.000 ΛΚ προσέφερε η Τράπεζα Κύπρου μέσα στα πλαίσια της πολιτιστικής προσφοράς της.

Τον περασμένο Δεκέμβριο πραγματοποιήθηκε πανηγυρική εκδήλωση για την ανάδειξη της φωταγώγησης του υδατόπυργου στην οποία παρευρέθηκαν χιλιάδες συμπολίτες και η οποία στέφθηκε με μεγάλη επιτυχία. Η πολιτιστική επιτροπή του δήμου Λεμεσού, σήμερα αξιοποιεί τον χώρο αυτό διοργανώνοντας εκδηλώσεις μουσικής με σύγχρονους κύπριους και ξένους καλλιτέχνες.

2. Πλατεία Ηρώων

Το μεγαλύτερο αναπτυξιακό έργο του Δήμου Λεμεσού θεωρείται η ανάπλαση της πλατείας ηρώων, που στολίζει το κεντρικό της σημείο. Το κόστος του έργου το 1947 ανήλθε στις ΛΚ 4.000, ποσό το οποίο εξασφαλίστηκε από δάνεια. Η πλατεία, ανέκαθεν αποτελούσε στολίδι για την πόλη της Λεμεσού αφού εκτός από το μνημείο, διέθετε και χώρους ξεκούρασης, ψυχαγωγίας και πολιτισμού όπως το θέατρο Ριάλτο βρίσκεται απέναντι από τη πλατεία.

Τα τελευταία χρόνια είχε υποβαθμιστεί η πλατεία καθώς και η γύρω περιοχή. Γι' αυτό μετά από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και με βάση το πενταετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δήμου, άρχισαν έργα ανάπτυξης και ανάπλασης τα οποία αποπερατώθηκαν τον Απρίλη του 1999 μετά από εργασίες τεσσάρων μηνών.

Οι εργασίες που έγιναν, επιγραμματικά είναι:

- Αλλαγή πλακόστρωτου,
- Καθαρισμός του μνημείου με νεροβολή και συντήρηση της λιθοδομής της στήλης των Ηρώων,
- Φωτισμός του μνημείου,
- Δενδροφύτευση του χώρου με παραδοσιακά δένδρα (μαστιχιά και λεβάντα) σε συνεργασία με το Τμήμα Δασών και τις Περιβαλλοντικές Ομάδες,

- Διάτρηση για τη διευκόλυνση της συντήρησης του πρασίνου,
- Διαμόρφωση υπογείου χώρου κάτω από το μνημείο έτσι ώστε να υπάρχουν τουαλέτες και αποθηκευτικός χώρος. Επιπρόσθετα, έγινε ανάλογη προσαρμογή του χώρου ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για περισσότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις,
- Σε συνεργασία με τα γύρω υποστατικά τα οποία έχουν μοφαστεί τον περίγυρο της πλατείας έχει γίνει επίπλωση του χώρου με καρέκλες, ομπρέλες και τραπέζακια βάσει των προδιαγραφών που έχει θέσει ο δήμος, έτσι ώστε να υπάρχει ομοιομορφία και ομοιογένεια,
- Σύνδεση με το αποχετευτικό σύστημα,
- Συντήρηση και αναβάθμιση των περιπτέρων,
- Πεζοδρόμηση των οδών Βασιλείου Μακεδόνας και Ελένης Παλαιολογίνας αρχίζοντας από την οδό Ανδρέα Δρουσιώτη μέχρι την οδό Παύλου Μελά,
- Εκπόνηση σχεδίων, σε συνεργασία με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και με κρατική επιχορήγηση δημιούργησαν μία μικρή πλατεία με χώρο πρασίνου σε παρακείμενο χώρο,
- Ενίσχυση του οδικού φωτισμού της περιοχής.

3. Εμπορικό Κέντρο του Δήμου Λεμεσού στην οδό Φραγκλίνου Ρούσβελτ

Το εμπορικό κέντρο του δήμου Λεμεσού, στο σταυροδρόμι της Λεωφόρου Φραγκλίνου Ρούσβελτ και Δημοκρατίας είναι ένα από τα μεγάλα έργα του δήμου. Το κτιριακό αυτό συγκρότημα, βρίσκεται σε προνομιά θέση πολύ κοντά στο λιμάνι της Λεμεσού, και με εύκολη πρόσβαση στο κέντρο της πόλης.

Το συγκρότημα σχεδιάστηκε με σκοπό να στεγάσει κρατικούς οργανισμούς (Συμβούλιο Αποχέτευσης, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Κτηματολόγιο, και τη Πολεοδομία), και ιδιωτικές επιχειρήσεις (Κινηματογράφους, Τράπεζα Άλφα έχουν ήδη ενοικιάσεις του χώρου τους, ακόμη αναμένονται και άλλες προσφορές από ιδιώτες και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς), και να δημιουργήσει ένα νέο πυρήνα εμπορικής δραστηριότητας.

Πρόκειται για ένα κτιριακό συγκρότημα το οποίο αποτελείται από πέντε ανεξάρτητα πολυτελή κτίρια, που περιλαμβάνουν καταστήματα (τα περισσότερα από αυτά είναι διαμπερή με πρόνοιες για δημιουργία ενιαίου χώρου στην ένωση δύο η και περισσότερων από αυτά), γραφεία (με απεριόριστες δυνατότητες για εφαρμογές υψηλής τεχνολογίας και διαφοροποίηση του εσωτερικού διαχωρισμού), εστιατόριο, δύο αίθουσες προβολής κινηματογράφου, υπόγειο χώρο στάθμευσης και άλλους βοηθητικούς χώρους. Επιπρόσθετα, στους δημόσιους εξωτερικούς χώρους περιλαμβάνεται πλατεία (με χώρο για υπαίθριες εκθέσεις και πολιτιστικές

εκδηλώσεις), τοποτεχνημένος χώρος πρασίνου και συστήματα στοών πάνω από τις οποίες θα είναι τα καταστήματα και τα εστιατόρια.

Ένα βασικό προσόν ή όρος για το σχεδιασμό του συγκροτήματος ήταν οι αυστηρές κατασκευαστικές και τεχνολογικές προδιαγραφές ποιότητας και ασφάλειας. Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στις εφαρμογές εξοικονόμησης ενέργειας και στη δημιουργία άνετων, εύχρηστων και λειτουργικών χώρων.

Το κτιριακό αυτό συγκρότημα, είναι ένα από τα μεγαλύτερα στο είδος του, ανήκει στη δημοτική αρχή, βρίσκεται κάτω από τη διαχείριση του δήμου και η δαπάνη κατασκευής του τον βαραίνει εξ' ολοκλήρου.

4. Δημοτική Αγορά Α'

Η δημοτική αγορά Α' της Λεμεσού είναι ένα από τα σημαντικότερα κτίρια του ιστορικού κέντρου της πόλης και είναι άμεσα συνδεδεμένο με την νεώτερη ιστορία της πόλης, αποτελεί μία από τις παραδοσιακές και πολυσύχναστες περιοχές της παλιάς πόλης.

Με το πέρασμα του χρόνου έχει υποστεί μεγάλη φθορά και αναπτυξιακή τάση, η οποία αποτελούσε ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια της πόλης με κυριότερα προϊόντα αμπελουργικά και χαρούπια, για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της υπανάπτυξης με την πρωτοβουλία του δημοτικού συμβουλίου έχει παρθεί απόφαση να αρχίσει η αποκατάσταση και η αναβάθμιση του χώρου και των κτιρίων της αγοράς.

Μετά το σχεδιασμό του έργου και την προκήρυξη δήλωσης ενδιαφέροντος για ανάπλαση και αναβάθμιση του χώρου καθώς και την αξιολόγηση των εν λόγω δηλώσεων ενδιαφέροντος, έχει κατακυρωθεί η μελέτη. Οι εργασίες του συντήρησης του έργου έχουν ήδη αρχίσει από τον περασμένο Ιούλιο και χωρίζονται σε δύο φάσεις, οι οποίες υπολογίζονται να ολοκληρωθούν σε 22 μήνες.

Α' ΦΑΣΗ

Σχέδιο ανάπλασης του εσωτερικού τετράγωνου χώρου δηλαδή της κεντρικής αίθουσας που θα λειτουργεί όπως μία παραδοσιακή αγορά, με κρεσπωλεία, φαρτοπωλεία, πρατήρια τυριών, αλλαντικών, ξηρών καρπών, δημητριακών και γενικά όλα τα παραδοσιακά προϊόντα της πόλης.

Το σχέδιο αυτό περιλαμβάνει ενισχύσεις της παρούσης κατασκευής, αναπροσαρμογές χώρων, συντήρηση εξωτερικού χώρου και νέες ηλεκτρικές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις.

Β' ΦΑΣΗ

Στην περιφέρεια του υπόλοιπου κτιρίου θα υπάρχει μία στοά καταστημάτων, εργαστήρια, μαγειριά, κρουασαντερί, κρεπερί, ένα κέντρο νεότητας στο ανατολικό μέρος της παλαιάς αγοράς που θα λειτουργεί παράλληλα και ως αίθουσα διαλέξεων και μπουάτ, μία πολιτιστική αίθουσα που θα λειτουργεί ως καφεενείο, ως μουσική σκηνή και για σαν εκθεσιακός χώρος, ένα γραφείο πολιτιστικών πληροφοριών, ένα γραφείο πώλησης εισιτηρίων και θα υπάρχει και ένα μικρό πάρκο με δένδρα.

Μετά την έναρξη των εργασιών την αναβάθμιση έχει αρχίσει να παρατηρείται μία γενικότερη κινητικότητα και έναρξη αποκατάστασης των γύρω κτιρίων. Σύντομα, η γενικότερη άποψη της πλατείας θα ξαναβρεί την παλαιά μορφή και αίγλη και θα αποκτήσει ένα ρυθμό ζωής, για κέφι για το οποίο οι δημότες της Λεμεσού κάποτε υπερηφανεύονταν.

5. Β' Δημοτική Αγορά (Μικρό Παντοπωλείο)

Η Β' Δημοτική Αγορά, ή Τούρκικο Παντοπωλείο, είναι από τα πιο παλιά χαρακτηριστικά της περιοχής της Λεμεσού, τελευταία χρόνια είχε μείνει αναξιοποίητη. Ο δήμος Λεμεσού αποφάσισε σε συνεργασία με το δημοτικό συμβούλιο, εθελοντική συνεργασία το Σύνδεσμο Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών Λεμεσού να αποκαταστήσουν την αγορά, η οποία προσφέρει να αξιοποιηθεί ως ένας ιδανικός χώρος προβολής της παράδοσης, της πλούσιας κληρονομιάς και της σύγχρονης τέχνης μας.

Οι ενδιαφερόμενοι έχοντας υπόψη το αυξημένο ενδιαφέρον και τη στροφή των τουριστών επισκεπτών προς τον "Πολιτιστικό Τουρισμό", και την αναζήτηση της ιστορίας και του πολιτισμού του τόπου που επισκέπτονται, η αγορά αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί και να προβάλλει την παράδοση μας. Επίσης, μπορεί να χρησιμοποιηθεί προβάλλοντας αντιπροσώπους της πλούσιας σύγχρονης τέχνης και την ενασχόληση της όπως καλλιτέχνες, τεχνίτες και διάφορους πολίτες δημιουργούς.

Η επιτροπή ανάπτυξης του δήμου αποφάσισε ότι το τούρκικο παντοπωλείο πρέπει να δώσει ακριβώς αυτή την ευκαιρία στέγασης και προώθησης παραδοσιακών επαγγελμάτων και προϊόντων όπως αγγειοπλάστες, καλάθοπλέκτες, κοσμηματοτεχνίτες και πολλούς άλλους. Ακόμη, στην αγορά μπορεί να δοθεί έμφαση και προβολή σε κυπριακά προϊόντα και εδέσματα, προσφέροντας την ευκαιρία στον επισκέπτη να αγοράσει ή να γευτεί τα τοπικά προϊόντα.

Παράλληλη όμως εισήγηση των επιτροπών είναι να προσεγγιστούν εταιρείες οινικών προϊόντων ή άτομα των κοινοτήτων της επαρχίας Λεμεσού που κατασκευάζουν κυπριακά εδέσματα και να τους δοθεί κάποιος χώρος όπου να μπορούν να προβάλλονται. Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να ενταχθεί μία γωνία προβολής των Λαϊκών μας γιορτών (π.χ. κατά τη διάρκεια της γιορτής του κρασιού θα μπορούσε την

ημέρα να γίνονταν εκδηλώσεις αφιερωμένες στο κρασί με ντοκιμαντέρ για το που και πως παράγεται το κρασί, ή κατά την διάρκεια του καρναβαλιού θα μπορούσαν λίγες μέρες πριν να πωλούνται μάσκες). Θα μπορούσε κανείς να πει ότι ολόκληρος ο χώρος θα μπορούσε να διαμορφωθεί ως πραγματικό παντοπωλείο λαϊκής τέχνης και παραδοσιακών προϊόντων.

Ο σύνδεσμος πολιτικών μηχανικών ανέλαβε την πρωτοβουλία εξεύρεσης χρημάτων για την έναρξη των έργων. Οι εργασίες ήδη βρίσκονται σε λειτουργία. Το έργο, περιλαμβάνει την επιδιόρθωση του εξωτερικού (επιδιόρθωση τοίχων, οροφής, συντήρηση ξύλινου σκελετού), και εσωτερικού χώρου (ανακατασκευή δαπέδου και πεζοδρομίων), του κτιρίου της αγοράς Β' και σε συνεργασία πάντοτε με το τμήμα Πολεοδομίας.

Το κόστος εργασιών προβλέπεται ότι θα ξεπεράσει τις 40 χιλιάδες λίρες και οι εισφορές έγιναν αρχικά από ιδιώτες και το δήμο, και πρόσφατα βοήθησε σημαντικά και το Υπουργείο Εσωτερικών.

6. Παλαιά Γειτονία – Κέντρο Πόλης

Ο δήμος Λεμεσού υιοθετεί και εφαρμόζει στην πράξη, πολιτική διατήρησης και όχι κατεδάφισης. Όπως αυτός στηρίζει, το έχει αποδείξει έμπρακτα με την αποπεράτωση των εργασιών του Σχεδίου Περιοχής, με τις αναπαλαιώσεις κτιρίων, πλατειών και μνημείων που γίνονται ήδη, όπως π.χ. το παντοπωλείο, το κτίριο στέγασης μουσείου θεάτρου, το μικρό παντοπωλείο, τον υδατόπυργο, την πλατεία ηρώων, το γεφύρι 4 φαναριών κ.λ.π.

Το ιστορικό εμπορικό κέντρο της πόλης με τα ανεπάλληλους κατακτητές που άφησαν τα σημάδια ταυτότητας τους στην παλαιά πόλη, εκφράζεται στα μοναδικά κτίρια αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και αποτελεί τον ανεκτίμητο πλούτο, που αναμένει χρόνια την σωστή αξιοποίηση, για την οποία άρχισε τώρα ο δήμος να τα ανακατασκευάζει.

Ο δήμος έθεσε ως πρώτο αίτημα προς το Υπουργείο Εσωτερικών και το Πολεοδομικό Συμβούλιο, την κήρυξη της περιοχής του Κάστρου σε πολεοδομικό έργο, έχει προτείνει κίνητρα για τα διατηρητέα παλαιά κτίρια, παράλληλα έχει ενθαρρυνθεί ιδιοκτήτες διατηρητέων για να αποκαταστήσουν τα υποστατικά τους, κατέγραψαν όλα τα διατηρητέα της Τουρκοκυπριακής περιουσίας της παλαιάς περιοχής και ταυτόχρονα ο δήμος διενεργεί διαβήματα προς τους αρμόδιους φορείς για παραχώρηση σημαντικών κτιρίων της περιοχής που να ανήκουν σ' αυτό με στόχο την αξιοποίησή τους.

Ακόμη, συνεχίζονται οι προσπάθειες πεζοδρόμησης και της δυτικής πλευράς της οδού Αγίου Ανδρέου με πλακόστρωτο, αφού πριν θα προηγηθούν έργα υποδομής χώρου στάθμευσης και κυκλοφοριακής ρύθμισης. Επίσης, γίνονται σκέψεις όπως και άλλοι δρόμοι όπως ο δρόμος της Ανεξαρτησίας και άλλοι δρόμοι θα αναβαθμιστούν με πλατιά πεζοδρόμια.

7. Αναπαλαίωση Αρχοντικού Παυλίδη

Η αναπαλαίωση του νεοκλασικού αρχοντικού κτιρίου Παυλίδη, βρίσκεται στο στάδιο του σχεδιασμού της μελέτης, και όπως στηρίζει το δημοτικό συμβούλιο αναμένεται να συμπληρωθεί σύντομα. Εφόσον εξασφαλισθούν οι προσφορές μέσα από τη διαδικασία κλήρωσης θα μπορεί να γίνει έναρξη των εργασιών, οι οποίες και θα διαρκέσουν για έξι μήνες περίπου. Με την συμπλήρωση των έργων, το Αρχοντικό Παυλίδη θα μετατραπεί σε θεατρικό μουσείο του δήμου (θα μεταφερθεί από το μουσείο λαϊκής τέχνης) σε συνεργασία με τον Θ.Ο.Κ., επίσης, πρόκειται να εμπλουτιστούν περισσότερο τα εκθέματα του με κουστούμια, αντικείμενα που χρησιμοποιούνταν σε παλαιές παραστάσεις, φωτογραφίες και αρκετό υλικό παλαιών θεατρικών παραστάσεων.

8. Τουρκοκυπριακή Συνοικία

Τα τελευταία τρία χρόνια έχει εξασφαλιστεί ένα κονδύλι ύψους ΛΚ 200.000 για τον ευπρεπισμό της τουρκοκυπριακής συνοικίας στο κέντρο της πόλης και έχουν ήδη αρχίσει δενδροφυτεύσεις, οδικές βελτιώσεις, συντήρηση οδών και οχετών, μέσα στα πλαίσια της αναβάθμισης της ευρύτερης περιοχής.

9. Το Γεφύρι των Τεσσάρων Φαναριών

Η επιτροπή ανάπτυξης του δήμου θέλοντας να αναδείξει ακόμα ένα σημείο αναφοράς της πόλης, συμπεριέλαβε στο πρόγραμμά του και το ιστορικό γεφύρι των τεσσάρων φαναριών. Η κατασκευή του χρονολογείται το 1901 και θεωρείται μοναδικό στο είδος του σε ολόκληρη την Κύπρο εάν ληφθεί υπόψη η τεχνολογία και τα μέσα της εποχής εκείνης.

Τα έξοδα συντήρησης και βαψίματος ολόκληρου του γεφυριού με βάση τα πλαίσια καθαριότητας, ανέλαβε ένα ιδιωτικό δικηγορικό γραφείο.

10. Δημόσιος Κήπος

Με πρωτοβουλία του δημοτικού συμβουλίου έχει ολοκληρωθεί μελέτη για αξιοποίηση και ανάπλαση του ζωολογικού κήπου και έχουν ήδη πραγματοποιηθεί έργα προς αυτή την κατεύθυνση, όπως ο εμπλουτισμός του κήπου με ζώα, βελτίωση των κλουβιών και αναβάθμιση του χώρου. Μέσα στο δημόσιο κήπο έχουν τοποθετηθεί νέα παγκάκια και έχουν προστεθεί καινούρια παιγνίδια, υπαίθριες βρύσες, φύτευση λουλουδιών, και συχνότερη συντήρηση των λιμνών. Τροχοδρομείται επίσης, η αναβάθμιση και ανακατασκευή του κηποθέατρου, με καλύτερα καθίσματα και με βελτίωση της σκηνής.

11. Δημοτικές Πλατείες και Πάρκα

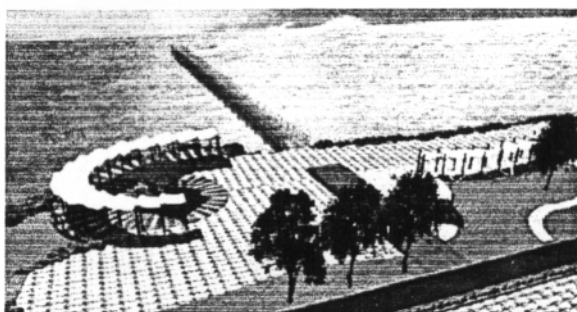
Με βάση το Πενταετές Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του δήμου έχουν αρχίσει τα σχέδια αξιολόγησης, εξωραϊσμού και αξιοποίησης των πλατειών και πάρκων της Λεμεσού. Αρχικά έχει γίνει καταγραφή όλων των πλατειών και πάρκων που ανήκουν στα δημοτικά όρια του, όπου και ξεπερνούν τα 300 και έχουν ήδη ζητηθεί προσφορές από ιδιώτες μελετητές για τον εξωραϊσμό αρκετών από αυτά. Οργανώσεις, σωματεία και

ιδιώτες έχουν αναλάβει την υιοθεσία πάρκων, με προτροπή του δημάρχου και του δημοτικού συμβουλίου. Παράλληλα έχουν γίνει περιτοιχίσματα στις ακόλουθες δημοτικές πλατείες: οδός Κασσάνδρου, οδός Λοχαγού Καποτά, Δημητρίου Ψαθά, Ιάνχου, Αντιόχου και Σοφίας Βέμπο.

12. Πλατεία Εναερίου

Η πλατεία του εναερίου, βρίσκεται ανατολικά της πόλης και κοντά στη θάλασσα. Για την χρήση της προτείνεται να διαμορφωθεί ένας χώρος για ψυχαγωγία σε συνδυασμό με ένα υπαίθριο μπαράκι με την κάλυψη του από ελαφριά κατασκευή τέντας.

Η υφιστάμενη αποβάθρα επισκευάζεται, ενώ στην κατάληξη του άξονα της Λεωφόρου

Προτεινόμενη όψη.

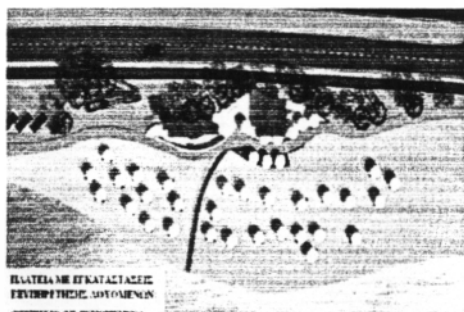
Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' προτείνεται να κατασκευαστεί μια μακέτα που να επεξηγεί την ιστορία του χώρου (εναερίος σιδηρόδρομος που με τα βαγονάκια μεταφερόταν ο αμίαντος για να φορτωθούν στα καράβια που προσάραζαν στην υφιστάμενη αποβάθρα), και ενίσχυση πρασίνου (ψηλά δέντρα) στις δυο άκρες της πλατείας.

Προχωρώντας προς τα ανατολικά της πλατείας υφίσταται ήδη μία πλατεία η οποία, θα διαμορφωθεί σε πάρκο και παιγνιδότοπο με την τοποθέτηση ξύλινου πατώματος και κατάλληλων παιγνιδιών.

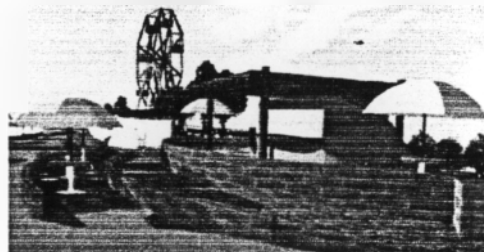
Προτεινόμενη όψη πάρκου.

13. Πλατεία έναντι Φραγκοκλησιάς

Η πλατεία αυτή θα διαμορφωθεί σε δύο επίπεδα από την αρχική γραμμή της ακτής. Στο ψηλότερο επίπεδο χωροθετείται μικρό περίπτερο με χώρο για καθίσματα, ενώ στο χαμηλότερο οι χώροι υγιεινής. Στην πλατεία προβλέπονται εγκαταστάσεις με διευκολύνσεις σε άτομα με ειδικές ανάγκες, οι οποίες προεκτείνονται μέχρι τη θάλασσα. Θα δημιουργηθεί ένας χώρος ο οποίος θα χρησιμοποιείται για κατασκευές με θαλασσινές παραστάσεις. Στο δυτικό μέρος τοπιοτεχνείται χώρος πρασίνου, και προτείνεται η τοποθέτηση "τροχού" για μικρά παιδιά. Προτείνεται στο χώρο να δοθεί η ονομασία "Πλατεία Ακταίου".

Η πλατεία αυτή θα διαμορφωθεί σε δύο επίπεδα από την αρχική γραμμή της ακτής. Στο ψηλότερο επίπεδο χωροθετείται μικρό περίπτερο με χώρο για καθίσματα, ενώ στο χαμηλότερο οι χώροι υγιεινής. Στην πλατεία προβλέπονται εγκαταστάσεις με διευκολύνσεις σε άτομα με ειδικές ανάγκες, οι οποίες προεκτείνονται μέχρι τη θάλασσα. Θα δημιουργηθεί

14. Πλατεία πρώην Αποθήκες Θεοδοσίου

Περπατώντας μέσα από την "αλέα" δέντρων συναντάει κανείς την τελευταία οργανωμένη πλατεία με διευκολύνσεις περιπτόρου, υπόγειων αποχωρητηρίων, και αποδυτηρίων, τέντες για σκίαση, και διευκολύνσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες. Θα δημιουργηθούν κερκίδες στη φυσική μορφολογία του εδάφους με υλικά πέτρας και ξύλου, και θα δοθεί έμφαση στις αθλητικές δραστηριότητες παιγνιδιών παραλίας. Στην ανατολικότερη άκρη της ακτής, ρυθμίζεται οργανωμένος χώρος για τη δημιουργία αγκυροβολίου, με τέσσερις ράμπες ολίσθησης μικρών σκαφών σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, σαν προέκταση του προτείνεται η δημιουργία μίας νέας ξύλινης αποβάθρας.

15. Πλατεία έναντι Γ.Σ Ο

Η πλατεία διαμορφώνεται σε τρία διαφορετικά επίπεδα με το κεντρικό τμήμα της, να θεωρείται σαν προέκταση του δρόμου και θα αποτελεί κοινό χώρο με το ανοικτό γυμναστήριο Γ.Σ.Ο., έτσι που οι δραστηριότητες του να μπορούν ανά πάσα στιγμή να επεκταθούν στην ακτή. Επίσης θα διαμορφωθεί μία ξύλινη εξέδρα. Στο χώρο αυτό, προτείνεται να δοθεί η ονομασία "Πλατεία Ολυμπιών".

16. Δημοτικά Υποστατικά – Συντήρηση

Τα τελευταία 3 χρόνια ο δήμος Λεμεσού έχει συντηρήσει τα ακόλουθα υποστατικά:

1. Βιβλιοθήκη,
2. Δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς Αγίου Ιωάννη, Αγίου Νικολάου, Αντώνη και Ινώς Χατζηπαύλου,
3. Μουσείο Λαϊκής Τέχνης,
4. Δημοτικό Ωδείο,
5. Όλα τα δημοτικά αποχωρητήρια,
6. Ετοιμόρροπο κτίριο στην οδό Ανδρέα Θεμιστοκλέους,
7. Δημοτικό Μέγαρο.

17. Νέες Κατασκευές και Συντηρήσεις

Ο δήμος σε συνεννόηση με το δημοτικό συμβούλιο έχει προχωρήσει στην κατασκευή ή μετατροπή των ακόλουθων κτισμάτων και κτιρίων:

1. Κατασκευή αποχωρητηρίων στην επίχωση,
2. Κατασκευή αποχωρητηρίων στο χώρο στάθμευσης αστικών λεωφορείων,
3. Κατασκευή υπόστεγων για τα σκυβαλοφόρα οχήματα στο χώρο της αγοράς Χονδρικής Πώλησης,
4. Στηρίζει γλυπτών στην επίχωση,
5. Ανέγερση εργοστασίου επιπλοποιίας,

6. Έχουν συντηρηθεί 2.33 χιλιόμετρα πεζοδρομίων,
7. Έχουν τοποθετηθεί 177 παρκόμετρα από τα οποία τα 146 και διπλά έχουν τοποθετηθεί 13 μηχανές χώρων στάθμευσης και μετακίνηση του δημοτικού γκαράζ,
8. Το τμήμα Ταπελλογραφίας μετακινήθηκε από το κέντρο της πόλης στο χώρο της χονδρικής αγοράς.

18. Παραχώρηση Κυβερνητικών Υποστατικών στον Δήμο Λεμεσού

Τα διάφορα περισσότερα κυβερνητικά κτίρια βρίσκονται στην δικαιοδοσία του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων. Υπάρχουν αξιόλογα υποστατικά τα οποία θα μπορούσαν να μετατραπούν σε στέγες πολιτισμού. Αποφασίστηκε, με την σύσταση ειδικής επιτροπής, να παραδοθούν τα κτίρια του Κτηματολογίου, Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων αφού αυτά θα πρόκειται να μεταφερθούν στο εμπορικό κέντρο Φραγκλίνου Ρούσβελτ, το Ταχυδρομείο, η οικία του Έπαρχου, όπου είναι τα μοναδικά διατηρητέα και αξιόλογα κτίρια με ιστορικό παρελθόν. Τα τρία πρώτα τελικά θα παραδοθούν στο δήμο, και έχουν συμπεριληφθεί και στον προϋπολογισμό για αποτύπωση και αναπαλαίωση.

5.2 ΠΑΡΑΛΙΑΚΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΈΡΓΑ⁵⁸

5.2.1 ΠΑΡΑΛΙΑΚΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΈΡΓΑ

Μελέτες της Ακτής Λιμένων

Πρόκειται για ένα έργο που εντάσσεται στο ευρύτερο σχέδιο της περιοχής στο κέντρο της Λεμεσού και συνδέεται άμεσα με την καθημερινή ζωή της πόλης. Η αναγκαιότητα αυτή, επιβάλλεται για σκοπούς ολοκληρωμένης προσέγγισης των θεμάτων τα οποία σχετίζονται με το συγκοινωνιακό δίκτυο, τη λειτουργική σύνδεση βασικών περιοχών του κέντρου και σημείων αναφοράς, τη δημιουργία ικανοποιητικών χώρων στάθμευσης σε κεντρικά σημεία, την ορθολογική αξιοποίηση των διαφόρων περιοχών όπως την περιοχή της Μαρίνας, του παλιού λιμανιού, του Μεσαιωνικού Κάστρου, το Δημόσιο Κήπο, αλλά και άλλων περιοχών ενδότερα στο κέντρο της Λεμεσού.

Πέραν των πιο πάνω, η ανάπλαση της Ακτής Ολυμπίων, θα περιλαμβάνει μια σειρά από ποιοτικές ανέσεις, διευκολύνσεις και εγκαταστάσεις που να προσφέρουν ψυχαγωγία και ξεκούραση στο κοινό, αλλά και που να αναδεικνύουν την ακτή ολυμπίων ως μια μοναδική παραλία με παγκύπρια εμβέλεια, η οποία όμως να διατηρεί και να προβάλλει τον τοπικό χαρακτήρα της πόλης. Οι στόχοι του σχεδιασμού είναι η δημιουργία οργανωμένης παραλίας σε συνδυασμό με παραλιακό πεζόδρομο ώστε να εξυπηρετούνται όχι μόνο οι λουόμενοι αλλά και οι περπατητές, η διατήρηση της

⁵⁸ Στοιχεία από τους αρμόδιους της Επιτροπής Ανάπτυξης, Τουρισμού και Κυκλοφοριακών Θεμάτων του Δήμου, από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

μορφολογίας του φυσικού περιβάλλοντος και της φυσιογνωμίας της ακτής, η οπτική και λειτουργική σύνδεση της παραλίας με τις υφιστάμενες χερσαίες χρήσεις και ο σεβασμός στα ιστορικά χαρακτηριστικά της περιοχής.

Η σύνδεση του δρόμου με την παραλία γίνεται με λωρίδα πρασίνου, ποδηλατοδρόμο και του ενταγμένο πλέον πεζόδρομου στη διαμόρφωση της παραλίας, ο οποίος θα είναι αποτέλεσμα ελεύθερου σχεδιασμού και θα ακολουθεί τη φυσική ροή του περιβάλλοντος, ενδιάμεσα από τα δέντρα.

Σκοπός είναι να διατηρηθούν τα δέντρα, ενώ παράλληλα η διαδρομή θα εμπλουτιστεί σε πολλά σημεία με παραδοσιακά δέντρα της περιοχής όπως είναι οι ακακίες και οι ευκάλυπτοι. Με τον τρόπο αυτό θα αναδειχθούν καλύτερα και οι παραλίες της επαρχίας.

Η χρησιμοποίηση διαφορετικού υλικού, πλακόστρωτου στο δρόμο μεταξύ της εκκλήσιας των Φράγκων και Εναέριου δημιουργεί την εικόνα μιας ενιαίας πλατείας, και επιτυγχάνει την οπτική και λειτουργική σύνδεση των χαρακτηριστικών χρήσεων ΓΣΟ, δημόσιου κήπου, της δημοτικής πινακοθήκης, και χώρου του εναέριου.

Οι χώροι στάθμευσης που προτείνονται βόρεια του δρόμου, αυτοί που θα βρίσκονται πάνω στη βόρεια λωρίδα του δρόμου, και ο χώρος στον εναέριο, που υπάρχει πρόθεση να γίνει πολυώροφος χώρος στάθμευσης, και θα εξυπηρετά περίπου 800 αυτοκίνητα, κάτι που οι ανάγκες της περιοχής το επιβάλλουν. Προβλέπεται επίσης, η εγκατάσταση ειδικών στάσεων και διευκολύνσεων για την καλύτερη πρόσβαση των αναπήρων και γενικά ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Με την πρόταση επαναφέρεται το ιστορικό "Ακταίο" στην ανατολική πλευρά της επίχωσης και προτείνεται όπως αυτό εκτελεσθεί, με αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, να έχει πρόσβαση από τη στεριά με ξύλινη αποβάθρα και να περιλαμβάνει εστιατόριο και υποβρύχιο εκθεσιακό χώρο "aquarium".

Παραπλεύρως θα τοποθετηθεί ένας πανύψηλος τροχός από όπου οι επισκέπτες θα έχουν την ευκαιρία να αγγαντεύουν όχι μόνο το παραλιακό μέτωπο της Λεμεσού, αλλά και την ενδοχώρα.

1. Ακτή Ολυμπίων Παραλιακός Δρόμος

Ο δήμος Λεμεσού σε συνάντηση με τον Υπουργό Εσωτερικών και με τη Πολεοδομία, έχουν θέσει προκαταρκτικές ιδέες σε σχέση με τα σχέδια της περιοχής της ακτής ολυμπίων. Προγραμματίσαν τη δημιουργία του παραλιακού δρόμου και πεζοδρομίου από την ακτή μέχρι το ξενοδοχείο Holiday In. Ακόμη, θα δημιουργηθεί οργανωμένη πλαζ, η οποία θα περιλαμβάνει χώρους για κρεβατάκια, μικρά

αποχωρητήρια, αποδυτήρια, περύτερα και ενδιάμεσα μικρές πλατείες και πεζόδρομους με πλακόστρωτο με δέντρα για την ενίσχυση του πράσινου στην πόλη.

Με την αποπεράτωση των έργων αυτών, θα βελτιωθεί η γενική εικόνα της περιοχής συμβάλλοντας παράλληλα και στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Λεμεσού. Ο δήμος έχει ήδη ζητηθεί δάνειο 1,5 εκατομμύρια Λ.Κ. για τη χρηματοδότηση του έργου.

Όραμα των Λεμεσιανών είναι να καταστεί η ακτή ολυμπίων ένας χώρος που να παρέχει ανέσεις σε κάθε επισκέπτη ή λουόμενο, σε κάθε περιπατητή ή οργανωμένο σύνολο. Ολόκληρη η διαδρομή θα είναι μια συνεχής εναλλαγή χρωμάτων, φυσικών εικόνων και μοτίβων, καθώς και ποικίλων χρήσεων. Η φιλοσοφία του σχεδιασμού της ακτής είναι να καταστεί σε κάθε της σημείο ενδιαφέρουσα και ελκυστική.

2. Αποβάθρα Παλιού Λιμανιού

Μετά την απόφαση της κυβέρνησης και των τοπικών αρχών για εγκατάσταση της Μαρίνας δυτικά του λιμανιού, η αρχή λιμένων προτίθεται να εκμεταλλευτεί το χώρο του παλαιού λιμανιού. Αρμόδιοι υπηρεσιακοί λειτουργοί της αρχής λιμένων ετοιμάζουν μελέτη με στόχο την αξιοποίηση του χερσαίου και θαλάσσιου χώρου του παλιού λιμανιού και συγκεκριμένα του χώρου της ιστορικής μεγάλης αποβάθρας.

Όσοι αφορά στο θαλάσσιο χώρο του λιμανιού, στόχος της αρχής λιμένων είναι η εκτέλεση έργων για τη δημιουργία ενός παραδοσιακού ψαρολίμανου που θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά από ψαρόβαρκες. Με το χερσαίο τμήμα του λιμανιού και με τις παλιές εγκαταστάσεις, προβλέπεται η δημιουργία κέντρων αναψυχής, με τη μορφή παραδοσιακών ταβερνών, θα βελτιωθεί και θα ανακατασκευαστεί ο χερσαίος χώρος με τη σύνδεση της αποβάθρας με πλακόστρωτο πεζόδρομο, μέχρι στιγμής έχει εγκατασταθεί πλουσιότερος φωτισμός.

Ακόμη στην προσπάθεια διαμόρφωσης του χώρου εντάσσεται και η αξιοποίηση των αποθηκών "Τρακασόλ". Ο δήμαρχος πρότεινε στην αρχή λιμένων την από κοινού αξιοποίηση των αποθηκών, μετατρέποντας τις σε Ναυτικό μουσείο και πολιτιστικό κέντρο. Στο χώρο αυτό θα μπορούσε να στεγαστεί η πλουσιότερη συλλογή οστράκων, απολιθωμάτων και κοχυλιών που αριθμεί πέραν τον δέκα χιλιάδων αντικειμένων. Επίσης, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, όπως προβολών, διαλέξεων, συμποσίων και εκθέσεων. Το αναπτυξιακό αυτό έργο του δήμου Λεμεσού αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα το οποίο έχει ήδη αποπερατωθεί.

3. Χώρος έναντι Δημοσίου Κήπου

Ο χώρος αυτός θα διαμορφωθεί με δυο κυκλικά πλατώματα, με ένα μικρό και ένα μεγάλο. Στο μικρό πλάτωμα που τοποθετείται απέναντι από τον άξονα της οδού Ολυμπίων θα διαμορφωθούν αμφιθεατρικά καθίσματα σε σχήμα κερκίδας που θα οδηγούν στο επίπεδο της άμμου, διατηρώντας έτσι τη μορφολογία του εδάφους. Στα πατώματα θα σχηματιστούν ψηφίδες με θαλασσινές παραστάσεις.

Ο χώρος θα είναι ιδανικός για διεξαγωγή εκδηλώσεων για τα παιδιά. Πιθανόν να τοποθετηθεί τέντα για σκίαση στο χώρο των περιπτέρων, πάνω από τις κερκίδες, αλλά και στο πεζόδρομο μεταξύ των δυο οργανωμένων πλατειών.

Σε συνδυασμό με το χώρο πρασίνου που τοποθετείται ανάλογα, επιτυγχάνεται η σύνδεση των δυο πλατωμάτων και από την πλευρά του δρόμου κάτι που δίνει τη δυνατότητα σύνδεσης των εκδηλώσεων που διεξάγονται μέσα στο δημόσιο κήπο με την ακτή.

Τέλος στο χώρο αυτό, προτείνεται να δοθεί η ονομασία "Πλατεία Διονύσιου"

4. Δημιουργία Μαρίνας

Η δημιουργία της Μαρίνας Λεμεσού είναι ένα θέμα το οποίο απασχολεί τους δημότες της πόλης εδώ και πολύ καιρό. Με τη λειτουργία της Μαρίνας αναμένεται να δοθεί νέα πνοή στην πόλη. Ενόσω, η κατάσταση βρίσκεται στα χέρια του Κ.Ο.Τ. ο δήμος Λεμεσού με τη δική του πρωτοβουλία ανέθεσε σε εξωτερικό συνεργάτη την χωροταξική και περιβαλλοντική μελέτη που αφορά την τοποθεσία της Μαρίνας.

Το δημοτικό συμβούλιο σαν μέρος πρότεινε το χώρο του δυτικού μέρους του παλαιού λιμανιού και το ανατολικό τμήμα της επίχωσης.

Ο δήμος και το δημοτικό συμβούλιο, ζητούν η Μαρίνα να δημιουργηθεί στα δημοτικά όρια του, στηρίζοντας έτσι ότι θα μπορέσει η πόλη να επωφεληθεί από την αύξηση του τουριστικού ρεύματος που θα επιφέρει η Μαρίνα.

5. Επίχωση

Αρκετές αλλαγές έχουν γίνει και στην παραλιακή επίχωση σε μια εκστρατεία καλλωπισμού του χώρου και με γνώμονα την άνετη και ευχάριστη χρησιμοποίηση της από τον πολίτη. Έχει γίνει εγκατάσταση γλυπτών και άλλων έργων τέχνης, σιντριβανιών, τα οποία έχουν φωταγωγηθεί και γύρω απ' αυτά έχουν φυτέψει δέντρα, και δημιούργησαν δημόσια αποχωρητήρια.

5.2.2 ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΈΡΓΑ⁵⁹

1. Πεντάδρομος

Όσον αφορά τον δρόμο του Πεντάδρομου, τα σχέδια ήδη έχουν αρχίσει να προχωρούν από ιδιώτες σύμβουλους μηχανικούς, οι οποίοι ετοίμασαν την κάτοψη της διαρρύθμισης του δρόμου αυτού. Το έργο του δρόμου αυτού, είναι να δημιουργηθεί στη μέση του δρόμου ένας κυκλικός κόμβος, για την πιο εύκολη μετάβαση των δημοτών.

⁵⁹ Στοιχεία από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

2. Λεωφόρος Νίκου Παττίχη

Προτείνεται η σύνδεση νησίδας στην διασταύρωση με τη λεωφόρο Μακεδονίας, και γεφύρι κατά την συνάντηση της λεωφόρου με την οδό Νίκου Παττίχη.

3. Παραλιακή Λεωφόρος

Η λεωφόρος αυτή πρόκειται να διαχωρίζει τον δρόμο με μία νησίδα, στην οποία θα είναι φυτεμένα λουλούδια και χαμηλά δέντρα. Στο έργο αυτό, παρατηρείται μία αδικαιολόγητη καθυστέρηση (όπως στηρίζει ο υπουργός συγκοινωνιών), η οποία έπρεπε να ολοκληρωθεί πριν από την καλοκαιρινή περίοδο για να μην δημιουργήσει προβλήματα στον τουρισμό της πόλης.

4. Σύνδεση Παραλιακής με Λεωφόρο Φραγκλίνου Ρούσβελτ

5. Βελτίωση Λεωφόρου Μακαρίου Γ' και Γρίβα Διγενή

6. Λεωφόρος Μακεδονίας

7. Επέκταση Λεωφόρου Αγίας Φυλάξεως

8. Κόμβος Λινόπετρας

9. Χώρος Στάθμευσης Εναερίου

10. Πολυώροφος Χώρος Στάθμευσης επί της οδού Σαλαμίνας

11. Επίστρωση Δρόμων - Τουρκοκυπριακή Συνοικία

5.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΈΡΓΑ⁶⁰

Ο δήμος Λεμεσού σε συνεργασία με την λειτουργία του τμήματος υγειονομικών υπηρεσιών αποτελεί μια από τις σημαντικότερες προσφορές του δήμου στην πόλη και τους κατοίκους της, με στόχο την εξασφάλιση περιβαλλοντικών και υγειονομικών συνθηκών στο επίπεδο που απαιτείται.

Προς αυτή την κατεύθυνση ο δήμος Λεμεσού συνεχίζει την πορεία του τα τελευταία χρόνια, υλοποιώντας τα ακόλουθα μέτρα:

- (1) Οι συνθήκες λειτουργίας για τη διαχείριση των σκυβάλων έχουν βελτιωθεί με την αγορά μηχανικού εξοπλισμού τεσσάρων μηχανημάτων αξίας άνω των ΛΚ 250.000, για την καλύτερη εφαρμογή της μεθόδου ενταφιασμού των σκυβάλων. Μέσα στα

⁶⁰ Στοιχεία από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

πλαίσια της ανάπτυξης και εφαρμογής του προγράμματος ανακύκλωσης σκυβάλων έχει διεξαχθεί μελέτη από την κυβέρνηση που καλύπτει και την πόλη της Λεμεσού.

- (2) Παρόλο που ο καθαρισμός των κενών οικοπέδων εναπόκειται στους εκάστοτε ιδιοκτήτες, ο δήμος Λεμεσού αναλαμβάνει τον καθαρισμό οικοπέδων και δημόσιων ανοικτών χώρων μετά από παράκληση των δημοτών και με λογική αποζημίωση.
- (3) Έντονη είναι η προσπάθεια που καταβάλλεται από το δήμο σε σχέση με εκστρατείες διαφώτισης και εναισθητοποίησης του κοινού. Οι εκστρατείες αυτές διεξάγονται κάθε χρόνο, ειδικότερα σε σχολεία, με ομιλίες και φυλλάδια για διάφορα θέματα που αφορούν την υγεία, το περιβάλλον και άλλα. Ενδεικτικά αναφέρεται η διοργάνωση μεγάλης εκστρατείας κάθε Οκτώβριο, όπως επίσης, και η διοργάνωση εκστρατείας καθαριότητας το μήνα Νοέμβριο.
- (4) Με τη διατήρηση και την ανάπτυξη νέων πάρκων και του πρασίνου γενικότερα, έχουν γίνει σχέδια τοποιοτέχνησης και τροχοδρομήθηκε δενδροφύτευση, των πάρκων και βασικών οδικών αρτηριών.
- (5) Μέσα στα πλαίσια της εκστρατείας πρασίνου ο δήμος, σε συνεργασία με το μαθητικό συμβούλιο της πόλης, έχει προβεί σε δεντροφύτευση σε όλο το μήκος της λεωφόρου Μακεδονίας, καθώς και στον περιφερειακό δρόμο Λεμεσού-Λάρνακας.
- (6) Αγοράστηκε σύγχρονο μηχάνημα καθαρισμού της άμμου της παραλίας.
- (7) Έχει πραγματοποιηθεί σύνδεση με το αποχετευτικό σύστημα στα δημοτικά υποστατικά και κτήματα όπως τη δημοτική βιβλιοθήκη, δημοτική πινακοθήκη, δημοτικό μέγαρο, δημοτικό ωδείο, δημοτικός κήπος, Α' δημοτική αγορά, μουσείο λαϊκής τέχνης, ζωολογικός κήπος και γραφεία οικονομικού τμήματος.

5.3.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Η πολιτική του δήμου για αειφόρο τουριστική ανάπτυξη και προσφορά ποιοτικού τουρισμού, έχει ως βασικούς άξονες τον άνθρωπο, τον πολιτισμό και το περιβάλλον. Στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής, και με στόχο τη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής μας ταυτότητας, την αναβάθμιση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος και την περιβαλλοντολογική ευαισθητοποίηση του κοινού, εντάσσεται στα παρακάτω Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Αναγνωρίζοντας τα προβλήματα που αντιμετωπίζει για το περιβάλλον, αποφάσισε να πραγματοποιήσει μία περιβαλλοντική μελέτη για την ευρύτερη περιοχή της επαρχίας, μέσω του δικτύου Medcities. Η μελέτη αυτή εντόπισε τα σοβαρά περιβαλλοντολογικά προβλήματα με αποτέλεσμα να καταστρωθεί η "Πράσινη Στρατηγική" και την ανάπτυξη διαδικασίας της Agenda 21.

Ένα σημαντικό πρόγραμμα που συμμετέχει ο δήμος, είναι το P.L.I.S.E., το οποίο στοχεύει στη δημιουργία ενός γραφείου ενημέρωσης δημοτών πάνω σε περιβαλλοντικά θέματα και ειδικότερα στην καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης των δημοτών.

Σημαντικό και εξειδικευμένο ευρωπαϊκό πρόγραμμα στο οποίο συμμετέχει ο δήμος, είναι το "Household Recycling Partnership", που χρηματοδοτείται το 50% από το ευρύτερο πρόγραμμα Life third countries και 50% από το Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος. Το πρόγραμμα στοχεύει στην δημιουργία πιλοτικού σχεδίου ανακύκλωσης χαρτιού, γυαλιού κλπ. Όσον αφορά τον δήμο Λεμεσού έχουν τοποθετηθεί πέντε κάδοι στην περιοχή Αγίας Φύλας.

Έχει ενταχθεί ακόμη, και στο πρόγραμμα της "Γαλάζιας Σημαίας της Ευρώπης". Ένα θεσμός που απονέμεται σε παραλίες οι οποίες πληρούν μια σειρά κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένων: της ποιότητας του θαλάσσιου νερού, την περιβαλλοντολογική εκπαίδευση και την οργάνωση της παραλίας και την ασφάλεια των λουόμενων. Ο δήμος, έχει τέσσερις τέτοιου είδους "σημαίες" σε διαφορετικά σημεία της πόλης.

Σύντομα αναμένεται η συμμετοχή του δήμου, στο πολύ σημαντικό πρόγραμμα Urban Air Quality Improvement, το οποίο θα ασχοληθεί με την μέτρηση των ριπών και την προσπάθεια βελτίωσης του αστικού ατμοσφαιρικού αέρα.

Με τη συνεχή και ενεργό συμμετοχή του στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα και στην πλήρη υποστήριξη των δημοτών στις προσπάθειες λήψης περιβαλλοντικών μέτρων, ο δήμος στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των δημοτών σε συνάρτηση με την προστασία του περιβάλλοντος για μία αειφόρο ανάπτυξη.

5.4 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΈΡΓΑ⁶¹

Η κοινωνική μέριμνα είναι από τους σημαντικότερους τομείς δραστηριότητα του δήμου, με την συνεργασία της Επιτροπής Κοινωνικής Μέριμνας. Στις αρμοδιότητες τις υπάγονται οι Δημοτικοί Παιδικό Σταθμοί, το Κ.Α.Π.Η. και το Ειδικό Ταμείο Βοηθημάτων.

Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους του δήμου, είναι η συνεργασία με τις διάφορες κοινωνικές οργανώσεις και η προσφορά υπηρεσιών. Στα πλαίσια επίτευξης αυτού του στόχου, συνεργάστηκε πλείστες φορές με την Παγκύπρια Επιτροπή Ενημερίας για τη δημιουργία ενός δεύτερου Κ.Α.Π.Η., με την Παγκύπρια Οργάνωση Ενημερίας Παιδιού, με τον Αντικαρκινικό Σύνδεσμο και με άλλες φιλανθρωπικές και ιδιωτικές οργανώσεις.

Σε συνεργασία με την Παγκύπρια Οργάνωση Ενημερίας Παιδιού δημιουργήθηκε ένα εθελοντικό συμβούλιο για την αποτελεσματικότερη κάλυψη των κοινωνικών αναγκών. Με τη βοήθεια εθελοντών δημοτών, ο δήμος στοχεύει στην ευαισθητοποίηση του συνόλου των δημοτών και στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων που μαστίζουν τη σύγχρονη κοινωνία. Στο Σύνδεσμο Εθελοντών, ο οποίος έχει δημιουργηθεί, πέραν των δημοτικών συμβούλων συμμετέχουν εκπρόσωποι των Κοινωνιολόγων Κύπρου, της Οργάνωσης Οικογενειακού Προγραμματισμού, του Επαρχιακού Συμβουλίου και του Γραφείου Ενημερίας.

⁶¹ Στοιχεία από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα"

Ο δήμος είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένος σχετικά με τις ανάγκες της τρίτης ηλικίας. Με γνώμονα την προσφορά του προς τους ηλικιωμένους σε θέματα ψυχαγωγίας και δημιουργικής απασχόλησης έχει προωθηθεί η υλοποίηση δεύτερου Κ.Α.Π.Η από το Ίδρυμα Νίκου και Δέσποινας Παττίχη, σε συνεργασία με το Επαρχιακό Γραφείο Κοινωνικής Ευημερίας. Το δεύτερο αυτό κέντρο ηλικιωμένων το οποίο θα αποπερατωθεί μέσα στο του πενταετούς αναπτυξιακού σχεδίου θα στεγαστεί στο χώρο του παλιού νοσοκομείου.

Επιπρόσθετα, μέσα στα πλαίσια του έτους ηλικιωμένων οργανώνει δραστηριότητες που αφορούν τα άτομα αυτά. Ανάμεσα σε αυτές τις δραστηριότητες είναι η ειδική εκδήλωση που οργανώνει η Επιτροπή Κοινωνικής Μέριμνας στα πλαίσια της Γιορτής του Κρασιού.

Στην εκδήλωση αυτή προσκλήθηκαν οι ηλικιωμένοι της πόλης της Λεμεσού, στο χώρο αυτό, για δείπνο και για ένα ειδικά οργανωμένο πρόγραμμα ψυχαγωγίας. Παρόμοια εκδήλωση οργανώνεται και το Νοέμβριο στο Παττίχειο δημοτικό θέατρο. Μέσα στους στόχους του δήμου σχετικά με τους ηλικιωμένους είναι και η οργανώσεις εκδρομών στο εξωτερικό.

Αρκετά μεγάλες αλλαγές άρχισαν και στο θέμα των δημοτικών παιδικών σταθμών. Τα τελευταία δύομισι χρόνια υπήρξε καταρχήν μια σταδιακή αναβάθμιση των σταθμών και σε θέματα προσωπικού, όπου έγιναν προσλήψεις νέου διπλωματούχου προσωπικού, αλλά και σε θέματα εξοπλισμού, όπου γίνεται σταδιακή αντικατάσταση των επίπλων και παιγνιδιών. Μια από τις σημαντικές αλλαγές του τελευταίου χρόνου ήταν η εγκατάσταση συστήματος κεντρικής θέρμανσης σε όλους τους δημοτικού σταθμούς. Επιπρόσθετα, προχώρησε σε τροποποίηση των κανονισμών για τα δίδακτρα των παιδικών σταθμών.

Ο δήμος γνωρίζοντας τις ανάγκες των μικρών δημοτών για ανοικτούς χώρους μέσα στους οποίους να μπορούν να ψυχαγωγούνται ελεύθερα, μακριά από τους κινδύνους που παραμονεύουν στους δρόμους, εισήγαγε ένα νέο πρόγραμμα σταδιακής δημιουργία και ανάπτυξης παιδότοπων και παιδικών χώρων στις αυλές των δημοτικών σχολείων.

Οι χώροι αυτοί έχουν διαμορφωθεί ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούνται ελεύθερα και με ασφάλεια από τα παιδιά κατά τις απογευματινές τους δραστηριότητες. Οι χώροι αυτοί, διακοσμούνται ανάλογα με τις διάφορες γιορτές, που διοργανώνονται γι' αυτούς.

Παράλληλα έχουν εντατικοποιηθεί οι προσπάθειες στο θέμα της διοργάνωσης ειδικών εκστρατειών, όπως για άτομα με ειδικές ανάγκες ή εκστρατείες κατά του AIDS και των ναρκωτικών.

5.5 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΈΡΓΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ⁶²

Ο τομέας της νεολαίας και του αθλητισμού έχει παραμεληθεί τα τελευταία χρόνια από τους αρμόδιους φορείς του δήμου, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν σοβαρές ελλείψεις στο χώρο αυτό. Τώρα με πρωτοβουλία του δημοτικού συμβουλίου και με τη συνεχή άσκηση πιέσεων στους διάφορους κυβερνητικούς φορείς, άρχισε μια σταδιακή αναβάθμιση στο χώρο του αθλητισμού.

5.5.1 ΈΡΓΑ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

1. Κλειστή Αθλητική Αίθουσα

Η προκήρυξη του νέου κλειστού αθλητικού κέντρου Λεμεσού "Palais de Sports", έγινε στις αρχές του 2000. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετώπιζε η επαρχία, στις διοργανώσεις αθλητικών δραστηριοτήτων το χειμώνα χωρίς κλειστό κέντρο, οδήγησε για στη δημιουργία του, στο σκοπευτήριο στο χαμηλό δάσος των Πολεμιδιών.

Οι λειτουργικοί χώροι του "Palais de Sports" αποτελούνται από πέντε επίπεδα, όπου το κάθε ένα είναι ξεκάθαρο όσον αφορά τους λειτουργικούς στόχους. Το επίπεδο ένα, είναι χαραγμένο εντός του υφιστάμενου εδάφους και θα καλύπτει όλες τις ανάγκες των αθλητών(αποδυτήρια, χώρους προθέρμανσης κλπ).

Το δεύτερο επίπεδο, θα προσφέρει αποκλειστική πρόσβαση στο κοινό προς τις απαιτούμενες κερκίδες όλων των αιθουσών με απρόσκοπτη θέα.

Το τρίτο και κύριο επίπεδο θα περιλαμβάνει το γραφείο τύπου και τον εκθεσιακό χώρο, που θα δίνει την δυνατότητα ο χώρος αυτός να λειτουργεί ως μία ανεξάρτητη ενότητα εκτός αγώνων για συνέδρια και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Ακόμη, στο επίπεδο αυτό θα βρίσκονται και οι καφετέριες. Στο τέταρτο επίπεδο, θα υπάρχει ένα σαλόνι για τους επισήμους και μία καφετέρια γι' αυτούς. Το τελευταίο και πέμπτο επίπεδο, είναι το πιο πλεονεκτικό από πλευράς θέασης και ελέγχου και προορίζεται αποκλειστικά για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Στην κλειστή αυτή αθλητική αίθουσα, θα διασφαλιστεί ευρεία κάλυψη αθλημάτων, όπως για παράδειγμα πετόσφαιρα, καλαθόσφαιρα, πάλη, μπάσκετ, βόλει κ.α.

Όσον αφορά την χρηματοδότηση του έργου αρχικά είχε εγκριθεί από τον Κ.Ο.Α., κονδύλι ύψους 5.5 εκατομμύρια Λ.Κ. και με δαπάνη 100.000 Λ.Κ. από το δήμο.

2. Στάδιο Γ.Σ.Ο.

Το δημοτικό συμβούλιο και ο Κ.Ο.Α. αποφάσισαν τη μετατροπή του σταδίου Γ.Σ.Ο. σε ανοικτό αθλητικό κέντρο για ποικίλες αθλητικές δραστηριότητες για το πλατύ κοινό. Ο αθλητικός χώρος θα στεγάσει αθλήματα όπως, αναρριχήσεις, πατίνια, μικρό στίβο,

⁶² Στοιχεία από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα"

ποδόσφαιρο, καλαθόσφαιρα, πετόσφαιρα, χειροσφαίριση κ.ά. Ο χώρος αυτός, θα υπάγεται στη διαχείριση του δήμου και η χρηματοδότηση του, θα αναληφθεί από κοινού από τον Κ.Ο.Α. αλλά και από τον δήμο.

3. Χώροι Αθλοπαιδιών

Μέσα στα πλαίσια της δημιουργίας μικρών αθλητικών κέντρων, χώρων συνοικιακών αθλοπαιδιών, ο δήμος έχει τροχοδρομήσει σχέδια αναμόρφωσης και αξιοποίησης υφιστάμενων συνοικιακών πάρκων. Μέχρι στιγμής έχουν σχεδιασθεί τρεις ενοριακούς αθλητικούς χώρους. Ακόμη αναμένονται εγκρίσεις σχεδίων αξιοποίησης και άλλων πάρκων για τη δημιουργία αντίστοιχων χώρων αθλοπαιδιών από τον Κ.Ο.Α.

4. Γήπεδο Αντισφαίρισης

Ετοιμάζονται τα σχέδια αναμόρφωσης του γηπέδου αντισφαίρισης που βρίσκεται στο χώρο του δημοσίου κήπου, το έργο αυτό θα χρηματοδοτηθεί από τον Κ.Ο.Α.

5.5.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΈΡΓΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ⁶³

1. Στέγη Νεολαίας

Μέσα στα σχέδια του δήμου για τη δημιουργία χώρων για δημιουργική απασχόληση της νεολαίας, εντάσσεται και η δημιουργία στέγης για τη νεολαία. Έχει ήδη δοθεί εντολή στους μελετητές του παντοπωλείου για την αναδιαμόρφωση του νοτιοανατολικού μέρους της δημοτικής αγοράς, για να φιλοξενηθεί η στέγη νεολαίας. Η αίθουσα θα χρησιμοποιείται για διαλέξεις, συμπόσια και μπουάτ.

2. Συνεργασία του Δήμου με Κολέγια της πόλης

Κατά τακτά χρονικά διαστήματα ο δήμος σε συνεργασία με κολέγια της Λεμεσού, διοργανώνει ανοικτή συζήτηση για θέματα που τους απασχολούν, και χρηματοδοτεί νέες ερευνητικές μελέτες σε πάνω σε θέματα που αυτός τους υποβάλλει. Το πρόσφατο θέμα μελέτης που ανακοίνωσε ο δήμος είναι "Ευρωπαϊκή Ένωση και Τ.Α."

3. Πανεπιστήμιο του Πολίτη

Με τη συνεργασία του Frederick Institute of Technology άρχισε η λειτουργία του θεσμού "Πανεπιστήμιο του Πολίτη". Μέσα στα πλαίσια της εκστρατείας επιμόρφωσης του δημότη έχουν οργανωθεί διαλέξεις και συζητήσεις υψηλού επιμορφωτικού επιπέδου, που σκοπό έχουν να προβληματίσουν θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Στο πλαίσιο αυτό έχουν γίνει δύο διαλέξεις και πρόκειται να πραγματοποιηθούν και άλλες.

⁶³ Στοιχεία από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δράμενα" και από την Ιστοσελίδα του Δήμου Λεμεσού www.limassolmunicipal.com

4. Ίδρυση Πανεπιστημίου

Έχει συμπληρωθεί η μελέτη που αποφασίστηκε έπειτα από έντονη πίεση του δήμου όσον αφορά την ίδρυση πανεπιστήμιου στην Λεμεσό. Απαίτηση του, είναι να προχωρήσει η κυβέρνηση τάχιστα στη δημιουργία του 2^{ου} πανεπιστήμιου με έδρα την Λεμεσό. Η εξαγγελία έχει ήδη δημοσιοποιηθεί από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και αναμένεται η επίσημη ανακοίνωση προς το δήμο. Παράλληλα, ο δήμος έχει ζητήσει το δημοτικό ωδείο Λεμεσού, να αναβαθμιστεί σε σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

5.6 ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ⁶⁴ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΛΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Σίγουρα, για να υλοποιηθούν όλα τα αναπτυξιακά έργα, οι διοργανώσεις εκδηλώσεων, η κάλυψη των απαραίτητων εξόδων του, δεν επαρκούν μόνο τα έσοδα του ή χρηματοδοτήσεις από την κυβέρνηση ή χορηγίες ευρωπαϊκών προγραμμάτων, ή δωρεές αλλά πρέπει να εμπλακούν και άλλοι φορείς είτε ιδιωτικοί, φιλανθρωπικοί κ.ά. Κάποιες εταιρείες και οργανισμοί που συμβάλουν στις παραπάνω δραστηριότητες ακολουθούνται παρακάτω:

- (1) Συνεργατικό Ταμειυτήριο Λεμεσού Λτδ για την οικονομική συμβολή του στην αναβάθμιση της Πλατείας Ηρώων και την ενίσχυση του Καρναβαλιού,
- (2) Τράπεζα Κύπρου Λτδ για την οικονομική συμβολή της στην αποκατάσταση του Υδατόπυργου,
- (3) Δικηγορικό Γραφείο Χρύσης Δημητριάδης & Σία για την οικονομική του συμβολή στη συντήρηση της Γέφυρας "Τεσσάρων Φαναριών",
- (4) Hanseatic Shipping Company για τη δημιουργία μεγάλης πλατείας στο χώρο της επίχωσης έναντι των γραφείων της,
- (5) Captain Joachim Meyer, ο οποίος συνέβαλε στη δημιουργία πλατείας στο χώρο της επίχωσης,
- (6) London Forfeighting Asia για τη βοήθεια της στην Α' φάση πλατείας στο χώρο της επίχωσης,
- (7) Ο Σύλλογος Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων, για την εθελοντική προσφορά και κάλυψη της δαπάνης για την αποκατάσταση της Β' Δημοτικής Αγοράς, γνωστής ως μικρό παντοπωλείο,
- (8) Τα καταστήματα TIP-TOP για την προσφορά διαφόρων παιγνιδιών δωρεάν κάθε χρόνο για τα παιδιά των Δημοτικών Παιδικών Σταθμών,

⁶⁴ Στοιχεία από την Διαχειριστική Επιτροπή του Δήμου Λεμεσού

- (9) Η Εταιρεία HSH Trading and Shipping Ltd για την προσφορά των καινούριων παιγνιδιών του Δημοσίου Κήπου,
- (10) Ροταριανός Όμιλος Λεμεσού για τη διαμόρφωση και τον εξοπλισμό παιγνιδότοπου στην επίχωση,
- (11) Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για τη συνεχή στήριξη των πολιτιστικών εκδηλώσεων του Δήμου,
- (12) Οργανισμοί ΚΟΤ και ΚΟΑ για τη στήριξη των εκδηλώσεων του Δήμου,
- (13) Το θέατρο Ριάλτο για τη δωρεά έργων συγγραφέων και δημιουργών,
- (14) Το Συνεργατικό Ταμιευτήριο για τη δωρεά ΛΚ 15.000 για τις καραναβαλιστικές εκδηλώσεις,

Ακόμη υπάρχουν και οι ακόλουθες εταιρείες για τη συνεισφορά τους στις διοργανώσεις των εορτασμών:

- (1) Banque Nationale de Paris Intercontinentale (BNPI),
- (2) BEE Engineering Services Ltd,
- (3) Castrol Cyprus,
- (4) Columbia Shipmanagement Ltd,
- (5) Dobson Fleet Management Ltd,
- (6) Hanseatic Co Ltd,
- (7) Internship Navigation Co Ltd,
- (8) Peter Cast και
- (9) Seatankers Management Co Ltd.

5.6.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ⁶⁵

Έχουν γίνει αρκετές προσπάθειες για κάλυψη των διαφόρων οικονομικών εκκρεμοτήτων του δήμου, αλλά λόγω των διαφόρων έργων που τροχοδρομεί τα τελευταία χρόνια αυτό δεν έχει καταστεί δυνατό. Σημαντικό είναι ό,τι η οικονομική του κατάσταση δεν έχει επιδεινωθεί αλλά αντιθέτως υπάρχουν προοπτικές αύξησης των οικονομικών του πόρων.

Μετά από διαβήματα του δημοτικού συμβουλίου και της οικονομικής επιτροπής προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στα αρμόδια Υπουργεία και τους υπόλοιπους εμπλεκόμενους φορείς αναμένονται εξελίξεις όσον αφορά την αύξηση της κρατικής χορηγίας, την παραχώρηση στο Δήμο μέρους των εισπράξεων από τις άδειες κυκλοφορίας οχημάτων, και τέλος την παραχώρηση στο δήμο ολόκληρου του ποσοστού του φόρου αστικής περιουσίας.

⁶⁵ Στοιχεία από την Διαχειριστική Επιτροπή του Δήμου Λεμεσού

Επιπρόσθετα, μελετάται από το δήμο η αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας και των άλλων δημοτικών χώρων και παραλιών με στόχο τη μεγιστοποίηση των εσόδων του.

5.7 ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ⁶⁶ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

5.7.1 ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Για την αντιμετώπιση των διαφόρων προβλημάτων και την άμεση παρέμβαση και παρακολούθηση της σωστής υλοποίησης των διαφόρων τομέων δράσης, το Δημοτικό Συμβούλιο τα τελευταία χρόνια έχει συστήσει και λειτουργήσει Δημοτικές Επιτροπές όπως:

1. Διαχειριστική Επιτροπή,
2. Πολιτιστική Επιτροπή,
3. Επιτροπή Ανάπτυξης, Τουρισμού και Κυκλοφοριακών Θεμάτων,
4. Επιτροπή Προσφορών,
5. Επιτροπή Νεολαίας και Αθλητισμού,
6. Επιτροπή Εργατικών Σχέσεων,
7. Επιτροπή Υγείας και Περιβάλλοντος,
8. Επιτροπή Κοινωνικής Μέριμνας,
9. Επιτροπή Φορολογιών,
10. Πολεοδομική Επιτροπή,
11. Επιτροπή Πρόσληψης Εργατικού Προσωπικού,
12. Επιτροπή Οικοδομών,
13. Επιτροπή Διαχείρισης Δημοτικών Εργατικών Κατοικιών, και
14. Επιτροπή Παρακολούθησης Εργασιών Δημοτικής Αξιοποίησης.

Πρέπει να σημειωθεί ότι σε πολλές από τις πιο πάνω Επιτροπές του Δήμου, καθώς και σε πολλές Ειδικές Επιτροπές, μετέχουν ενεργά ως πλήρη μέλη εκπρόσωποι οργανωμένων συνόλων, επαγγελματικών οργανώσεων, καθώς και άτομα με εξειδικευμένες γνώσεις που προσφέρουν ανεκτίμητες υπηρεσίες στο Δήμο.

Επιπρόσθετα έχουν συσταθεί και βοηθητικές Επιτροπές του Δήμου οι οποίες ανέλαβαν συγκεκριμένα έργα:

- Επιτροπή Ανάπτυξης Μείζονος Λεμεσού για προώθηση μεγάλων προβλημάτων που απασχολούν την πόλη όπως η Μαρίνα, οι κυκλοφοριακοί κόμβοι, το λιμάνι.
- Ειδική Επιτροπή Καρναβαλιού,
- Ειδική Επιτροπή Γιορτής Κρασιού,
- Γενική Οργανωτική Επιτροπή Γιορτής Κρασιού,
- Ειδική Επιτροπή Χριστουγεννιάτικου Διακόσμου,
- Ειδική Επιτροπή Ευρωπαϊκού Φεστιβάλ Λεμεσού,
- Ειδική Επιτροπή Δημοτικού Ωδείου,
- Ειδική Επιτροπή Εικαστικών Θεμάτων - Δημοτικής Πινακοθήκης,

⁶⁶ Στοιχεία από το έντυπο του Δήμου Λεμεσού "Τα Δρώμενα"

- Ειδική Επιτροπή Προώθησης και Επίλυσης Προβλημάτων Πατιχείου Δημοτικού Θεάτρου,
- Ειδική Επιτροπή Έκδοσης Οδηγού για τη Λεμεσό,
- Ειδική Επιτροπή Αγοράς Βιβλίων,
- Ειδική Επιτροπή Εορτασμών,
- Γενική Οργανωτική Επιτροπή Εορτασμών,
- Ειδική Επιτροπή Ίδρυσης Πανεπιστημιακών Σχολών στη Λεμεσό,
- Ειδική Επιτροπή Ανακύκλησης,
- Ειδική Επιτροπή ετοιμασίας εισηγήσεων προς το Δημοτικό Συμβούλιο για προτεινόμενες διατηρητέες οικοδομές,
- Ειδική Επιτροπή ένταξης του Δήμου σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- Ειδική Επιτροπή Αναπροσαρμογής Διδάκτρων Δημοτικών Παιδικών Σταθμών,
- Ειδική Επιτροπή Παρακολούθησης Εργασιών αποκατάστασης-αναβάθμισης της Παλιάς Δημοτικής Αγοράς,
- Ειδική Επιτροπή Παρακολούθησης Εργασιών Πλατείας Ηρώων,
- Ειδική Επιτροπή πολυώροφου χώρου στάθμευσης στην οδό Σαλαμίνας,
- Ειδική Επιτροπή προώθησης ανέγερσης δημοτικών κατοικιών,
- Ειδική Επιτροπή καθαριότητας και ευπρεπισμού Καρνάγιου,
- Ειδική Επιτροπή προώθησης της κατασκευής Μαρίνας,
- Ειδική Επιτροπή Παρακολούθησης Εργασιών Υδατόπυργου,
- Ειδική Επιτροπή ίδρυσης Πανεπιστημίου του Πολίτη του Δήμου Λεμεσού,
- Ειδική Επιτροπή Αποβάθρας,
- Ειδική Επιτροπή Φιλαρμονικής,
- Ειδική Επιτροπή Αρχείου Σόλωνα Μιχαηλίδη,
- Ειδική Επιτροπή συμπαράστασης προς το δοκιμαζόμενο λαό της Σερβίας,
- Ειδική Επιτροπή συμμετοχής Δήμου στο διεθνές τουρνουά ποδοσφαίρου εφήβων στη Γαλλία,
- Ειδική Επιτροπή για ετοιμασία έκθεσης προς τη Διαχειριστική Επιτροπή αναφορικά με θέματα που αφορούν από κοινού το Δήμο και την Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού,
- Ειδική Επιτροπή αναπαλαίωσης-συντήρησης διατηρητέας οικοδομής στη συμβολή των οδών Θέμιδος και Ιφιγενείας (οίκημα Παυλίδη),
- Ειδική Επιτροπή πρόληψης κατά των ναρκωτικών για τη δημιουργία Συμβουλευτικού Σταθμού ενάντια στα ναρκωτικά από τους Δήμους Μείζονος Λεμεσού,
- Ειδική Επιτροπή Ανακαίνισης Δημοτικού Κηποθέατρου,
- Επιτροπή Διαγωνισμού Ιδεών ανακατασκευής πλατείας Γρηγόρη Αυξεντίου,
- Ομάδα ενημέρωσης και επαφής σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναφορικά με την έκβαση πορείας και ζήτησης προσφορών κτιριακού συγκροτήματος οδού Φραγκλίνου Ρούσβελτ,
- Διαπραγματευτική Επιτροπή πώλησης ή ενοικίασης γραφείων και καταστημάτων στο κτιριακό συγκρότημα οδού Φραγκλίνου Ρούσβελτ,
- Ομάδα διαφώτισης εκστρατείας καθαριότητας-ευαισθητοποίησης κοινού σε περιβαλλοντικά θέματα, και
- Οργανωτική Επιτροπή Διεθνούς Αγώνα Δρόμου.

Όλα τα παραπάνω έργα, αλλά και τα μελλοντικά σχέδια του δήμου Λεμεσού σίγουρα δεν είναι εφικτά χωρίς τη βοήθεια και την ενεργό συμμετοχή των επιμέρους Δημοτικών Επιτροπών και Ειδικών Επιτροπών.

- **Άτυπες Περιφερειακές Επιτροπές**

Λόγω των αντικειμενικών δυσκολιών που αντιμετωπίζει ο δήμος, δεν κατέστη δυνατό να προχωρήσει στη σύσταση Συνοικιακών Συμβουλίων, παρ' όλα έχει προβεί στις αναγκαίες ενέργειες ώστε να δημιουργηθούν άτυπες περιφερειακές επιτροπές στις οποίες να συμμετέχουν οι κοινοτάρχες και εκπρόσωποι των οργανωμένων συνόλων. Αυτές οι επιτροπές θα λειτουργούν αμφίδρομα ως κανάλι επικοινωνίας μεταξύ του δήμου και των κατοίκων των ενοριών.

- **Άτυπο Συμβούλιο Δημάρχων**

Έχει συσταθεί Συμβούλιο από όλους τους Δημάρχους της μείζονος Λεμεσού, στο οποίο προεδρεύει ο δήμαρχος Λεμεσού, και το οποίο ασχολείται με τη μελέτη προβλημάτων που αφορούν το σύνολο των δημοτών τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ο εικοστός πρώτος αιώνας βρίσκει τη Λεμεσό με σωρεία αναγκών και προβλημάτων όπως κάθε σύγχρονη και ζωντανή πόλη και το δήμο με πενιχρές οικονομικές δυνατότητες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα κάπου, να καθηλώνετε η δράση και η προσπάθεια επίλυσης τους. Οι ανάγκες της πόλης σε θέματα αναπτυξιακά, πολιτιστικά, κοινωνικά, περιβαλλοντολογικά και άλλων τομέων είναι τεράστιες, ταυτόχρονα και οι προοπτικές για την πόλη πρέπει να χαρακτηρίζονται απεριόριστες.

6.1 ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Τα κυριότερα προβλήματα που εμφανίζονται στον τομέα αυτό, έχουν ως εξής:

Η καθυστέρηση στη λήψη των κατάλληλων θεσμικών μέτρων έχει ως αποτέλεσμα την υπέρβαση των δυσλειτουργιών των φορέων άσκησης της πολιτιστικής πολιτικής.

Πρέπει να γίνει μία προσπάθεια από κοινού, για να συγκεντρωθούν οι ομοειδής δραστηριότητες σε κοινές υπηρεσίες, οι οποίες θα χειρίζονται ολόκληρο το αντικείμενο και έτσι θα επιτυγχάνεται καλύτερη απόδοση και πιο εύκολα θα ελέγχεται η πορεία της εκτέλεσης των έργων.

Σημαντικά προβλήματα εμφανίζονται στις βασικές μονάδες άσκησης της πολιτιστικής πολιτικής όπως, στα δημοτικά θέατρα, τις βιβλιοθήκες, ορχήστρες κτλ. Τα δημοτικά ή κρατικά θέατρα, λειτουργούν με κανονισμούς και πλήθος γραφειοκρατικών διαδικασιών με αποτέλεσμα τη σημαντική επιβράδυνση της λειτουργίας τους, και την αντιμετώπιση πρόσθετων εμποδίων στην προσπάθεια για αναδιάρθρωση και ανανέωση του καλλιτεχνικού δυναμικού.

Βέβαια θα ήθελα να τονίσω ότι σωστά ο δήμος προέβη σε σύσταση Ειδικών και Οργανωτικών Επιτροπών γιατί αυτό θα βοηθήσει καλύτερα την προσπάθεια ανασυγκρότησης του, όμως πρέπει οι επιτροπές να λειτουργούν σωστά ούτως ώστε να παρέχουν ποιότητα.

Η ύπαρξη συναρμοδιοτήτων, η έλλειψη πληροφόρησης και συντονισμού στις υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και στους διάφορους φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες στον τομέα της πολιτιστικής ανάπτυξης είναι προφανές.

Η άσκηση συνεπούς και συντονισμένης πολιτιστικής πολιτικής αρκετές φορές εμποδίζεται από κρατικούς και ημικρατικούς φορείς με αποτέλεσμα ο δήμος να μην μπορεί να λειτουργήσει σωστά, να μην μπορεί να οργανώσει εκδηλώσεις όταν αυτός το θεωρεί απαραίτητο.

Φορείς με τους οποίους ο δήμος Λεμεσού εμφανίζει συναρμοδιότητες είναι: το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Υπουργείο Εξωτερικών (για εικαστικές εκθέσεις, καλλιτεχνικές περιοδείες), το Υπουργείο Εσωτερικών (για αναπτυξιακά έργα που γίνονται στην πόλη), ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, ο Θεατρικός Οργανισμός, ο Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού, διάφορες άλλες δημόσιες υπηρεσίες και ιδιωτικοί φορείς για περιστασιακές δραστηριότητες που πραγματοποιούν.

Η έλλειψη των κατάλληλα εκπαιδευμένων στελεχών και η έλλειψη συγκεκριμένων ειδικοτήτων είναι ένας ακόμη ανασταλτικός παράγοντας. Οι επιτροπές που έχει ορίσει ο δήμος είναι για να αποφύγει τα προβλήματα που δημιουργούνταν πριν από αυτές, γιατί δεν υπήρχαν αρμόδια στελέχη για να μπορέσουν να καταρτίσουν εξειδικευμένες εκδηλώσεις.

Η χρηματοδότηση στον τομέα της πολιτιστικής ανάπτυξης εξακολουθεί να παραμένει χαμηλή. Η έλλειψη των απαιτούμενων πόρων αποτελεί χρόνιο πρόβλημα της κυβέρνησης καθώς και του υπουργείου πολιτισμού προς τον δήμο Λεμεσού, με αποτέλεσμα την αδυναμία ανέλιξης του πολιτιστικού τομέα, και την αποφυγή πρωτοβουλιών και ενεργειών προς τον δήμο.

Κατά την διάρκεια του πενταετούς προγράμματος σημαντικά κονδύλια διατέθηκαν προς τον δήμο Λεμεσού, για ενίσχυση βιβλίων και εκδόσεων, την προβολή της καλλιτεχνικής δραστηριότητας, την καλλιτεχνική χειροτεχνία, την δημιουργία κέντρων, για αναπαλαίωσης παλαιών κτιρίων καθώς και μία σειρά άλλων αναπτυξιακών έργων, με αποτέλεσμα να μην αρκούν για πιο ποιοτικές πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Στην επαρχία Λεμεσού όλοι οι αρχαιολογικοί χώροι, βρίσκονται στα χέρια του κράτους και όχι στους δήμους των αντίστοιχων πόλεων. Αυτό πιστεύω, εμποδίζει την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων την προστασία και την αναβάθμιση αυτών, την απόδοση τους στο κοινό καθώς και την χρήση πολύτιμων χώρων για την δημιουργία εκδηλώσεων.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείτε μία πιο εντατική προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς στο εξωτερικό για την ανταλλαγή πληροφοριών και πολιτιστικών ιδεών και εμπειριών. Αυτό όμως έχει κάποιες δυσκολίες όσον αφορά την διοργάνωση τους, γιατί ο δήμος δεν είναι ο μόνος αρμόδιος φορέας. Παρ' όλα αυτά από την μεριά του αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα στο να προβάλει τις εκδηλώσεις αυτές στο εξωτερικό, να ενισχύσει οικονομικά τις παραστάσεις.

Ο δήμος Λεμεσού, παρουσιάζει δυσχέρειες στο να στηρίζει τις κοινότητες σ' ότι αφορά την ανάδειξη της πολιτιστικής τους ταυτότητας και την μεταξύ τους συνεργασία, για το λόγο ότι δεν έχει ούτε τις απαραίτητες αρμοδιότητες αλλά ούτε και τους απαιτούμενους πόρους. Θα μπορούσε όμως να εξασφαλίζει την συμμετοχή τους, κατά την διάρκεια συνελεύσεων στην άτυπη επιτροπή δημάρχων ούτως ώστε να μπορούν να παίρνουν ιδέες. Γι' αυτό η πολιτιστική αποκέντρωση στοχεύει στην ποιοτική αναβάθμιση της επαρχίας.

6.2 ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Θεωρώ ότι οι πολιτιστικές υποδομές του δήμου Λεμεσού, για την υλοποίηση των αναγκών ενός πληθυσμού 160.000 χιλιάδες κατοίκων είναι λίγες. Ο Δήμος πρέπει να κινηθεί όσον το δυνατόν γρήγορα για να αποκτήσει όσο το δυνατόν περισσότερους χώρους για τις πολιτιστικές του δραστηριότητες.

Με βάση το πενταετές πρόγραμμα του δήμου, και με την προϋπόθεση ότι θα το υλοποιήσει θα μπορέσουν να αυξηθούν και οι χώροι του και έτσι θα μπορεί να παράγει περισσότερες πολιτιστικές και άλλου είδους εκδηλώσεις.

Στα δυτικά της επαρχίας Λεμεσού παρατηρείτε βραδεία ανάπτυξη και στην αξιοποίηση του χώρου. Ο δήμος, μπορεί να αρχίσει σιγά-σιγά να αναδεικνύει την περιοχή και να την χρησιμοποιήσει για δικές του λειτουργίες προς όφελος πάντοτε των δημοτών.

6.3 ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείτε μία αύξηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τον δήμο όπου οφείλεται στο γεγονός ότι ο ίδιος ο δήμος έχει καταφέρει να ευαισθητοποιήσει τους δημότες του με αποτέλεσμα τη δημιουργία μίας κοντινής επαφής. Ο δήμος πριν από λίγους μήνες έχει προβεί σε γραφείο εξυπηρέτησης δημοτών που μπορούν να απευθυνθούν και να βοηθηθούν για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Ακόμη, εκδίδει ένα ενημερωτικό δελτίο κάθε τετράμηνο, για να προβάλει σ' αυτούς τις απόψεις του και σε γενικά πλαίσια να τους ενημερώνει για την προβολή των αναπτυξιακών έργων και δραστηριοτήτων του.

Βέβαια οι περισσότερες από τις πολιτιστικές του δραστηριότητες παραμένουν οι ίδιες κάθε χρόνο, τουλάχιστον όσες από αυτές καθιερώθηκαν παλαιότερα δείχνει μία προσπάθεια αναβάθμισης τους όσον αφορά την ποιότητα τους. Τα τελευταία χρόνια όμως άρχισε να εισάγει και νέους θεσμούς εκδηλώσεων.

6.4 ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Το κράτος αν συνεργαστεί με όλους τους φορείς και με τον δήμο και υλοποιήσουν τα κάποια από παρακάτω μέτρα τότε θα μπορέσουν και οι δύο να προσφέρουν στους δημότες αυτό που αναζητούν.

6.4.1 ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

- Ορθολογική κατανομή του υπάρχοντος δυναμικού,
- Εκπαίδευση και μετεκπαίδευση του υπάρχοντος προσωπικού με σεμινάρια,
- Πρόσληψη ειδικών συνεργατών (σε έκτακτες περιπτώσεις), και

- Πρόσληψη ειδικών συμβούλων.

6.4.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

- Αύξηση κονδυλίων που διατίθενται από το κράτος στον δήμο στον τομέα των πολιτιστικών δραστηριοτήτων,
- Παραχώρηση και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων το κράτος στον δήμο Λεμεσού.
- Εξεύρεση και άλλων πηγών χρηματοδότησης.

6.4.3 ΠΡΟΒΟΛΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- Την προβολή της καλλιτεχνικής δημιουργίας στο εσωτερικού (να πραγματοποιεί περισσότερες περιόδους πολιτιστικών εκδηλώσεων σ' όλη την Κύπρο, με αυτό συνεπάγεται αμέσως αύξηση των εσόδων του),
- Την προβολή της καλλιτεχνικής δημιουργίας στο εξωτερικό, με την συνέχιση των ευρωπαϊκών πολιτιστικών προγραμμάτων,
- Την αξιοποίηση μέσων μαζικής ενημέρωσης (τοπικών εφημερίδων και περιοδικών) για την προβολή της καλλιτεχνικής του δημιουργίας, και
- Την χρησιμοποίηση των τοπικών ραδιοτηλεοπτικών καναλιών για την προβολή των εκδηλώσεων του.

6.4.4 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

- Την οργάνωση στο εξωτερικό με επιτροπές πολιτιστικών εκδηλώσεων υψηλού επιπέδου, με την παρουσίαση των πολιτιστικών μας προϊόντων, έτσι θα τους προσελκύσουμε να έρθουν οι ίδιοι στην Κύπρο, και
- Τη συστηματική, ανελλιπή και συντονισμένη συμμετοχή και παρέμβαση με τις άλλες υπηρεσίες και τους αρμόδιους κρατικούς φορείς, με όργανα και επιτροπές των διεθνών πολιτιστικών οργανισμών (Unesco, Ε.Ε., σε πολιτιστικές διασκέψεις),

6.4.4 ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΚΑΙ ΑΥΞΗΣΗ ΚΑΠΟΙΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΤΟΥ

- Την συνέχιση έκδοσης του πολιτιστικού περιοδικού "Τα Δρώμενα", που σκοπό έχει την ενημέρωση των δημοτών της Λεμεσού και της ευρύτερης περιοχής για την καλλιτεχνική ζωή της πόλης,

- Τη διεύρυνση του προγράμματος συνεργασίας με κυπριακά πολιτιστικά κέντρα οποιαδήποτε μορφής, ιδρύματα, συλλόγους-σωματεία για την πραγματοποίηση κοινών ή μεμονωμένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων,
- Η επιτροπή λαϊκού πολιτισμού, να προσπαθήσει να δώσει μία ευρύτερη ερμηνεία στην έννοια του, και να καλύπτει τόσο τον παραδοσιακό όσο και τον σύγχρονο λαϊκό πολιτισμό, με εκδηλώσεις όπως η αστική λαογραφία, το ρεμπέτικο τραγούδι, τις φορεσιές,
- Ο δήμος και η επιτροπή του να καλύψει και με άλλα αντικείμενα το μουσείο λαϊκής τέχνης καθώς και των υπόλοιπων δημοτικών μουσείων,
- Ενίσχυση συγκροτημάτων παραδοσιακών χορών και τραγουδιών,
- Ίδρυση περισσότερων δημοτικών εργαστηρίων, τα οποία να διαχωριστούν σε τομείς όπως χειροτεχνίας, αγγειοπλαστικής, ζωγραφικής,
- Περισσότερες πολιτιστικές δραστηριότητες και δημιουργία νέων χώρων για τα άτομα τις τρίτης ηλικίας γιατί αυτοί φαίνεται να στερούνται αρκετά,
- Να δημιουργήσει ένα δημοτικό οργανισμό κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης, που σ' αυτόν θα υπάγονται παιδικά κέντρα και βρεφονηπιακοί σταθμοί, κέντρα ημερησίας φροντίδας ηλικιωμένων, κέντρα πρόληψης ναρκωτικών, αλκοολισμού και AIDS,
- Αποκατάσταση και ανάδειξη χώρων και κτιρίων που σηματοδοτούν την ιστορία της πόλης,
- Παροχή κινήτρων για τη βελτίωση των όψεων των παλαιών κτιρίων,
- Περισσότερη δενδροφύτευση στα πεζοδρόμια και στα πάρκα,
- Προσπάθεια αδελφοποίησης με περισσότερους δήμους, γιατί μέσα από αυτή δημιουργούνται εκδηλώσεις και αποκτούνται γνώσεις και πληροφορίες για την λειτουργία των άλλων δήμων ούτως ώστε κάποιες από αυτές αν τις θεωρήσει θετικές για την πόλη ο δήμος να προσπαθήσει να τις υλοποιήσει,
- Συνεργασία με τους υπόλοιπους δήμους της επαρχίας, για πιο οργανωμένες και ποιοτικές δραστηριότητες σε όλους τους τομείς ανάπτυξης των δήμων,
- Καλύτερο οδικό δίκτυο, τα αστικά μέσα μεταφοράς της πόλης Λεμεσού είναι περιορισμένα, υπάρχουν μόνο λεωφορεία τα οποία κάνουν κάποιες διαδρομές μόνο σε τουριστικές περιοχές με αποτέλεσμα να μην βολεύουν τους δημότες και να μην τα χρησιμοποιούν, και έτσι όλοι καταφεύγουν στην αγορά αυτοκινήτων,
- Ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας απέναντι στον τόπο που κατοικούν και με μεγαλύτερη συμμετοχή στα κοινά, να πάψουν πλέον οι δημότες να είναι θεατές αλλά ως ενεργά μέλη.

6.5 ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το αίτημα των δημοτών για αποτελεσματικότητα και ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών του δήμου απέναντι τους, καθώς επίσης, και ο ορθολογισμός, η διαφάνεια στην διαχείριση των λειτουργιών του συνδέονται απόλυτα με τη συμμετοχή τους σαν ενεργεί πολίτες στην λήψη και στον έλεγχο αποφάσεων με ένα έμμεσο τρόπο, τουλάχιστον την πληροφόρηση τους.

Σ' αυτή την πόλη γνωρίζοντας όλοι τα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δημότες της Λεμεσού και με τις σημερινές απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς αυτούς.

Επιδιώξει όλων, με πρόταξη το συμφέρον της πόλης μας, πρέπει να αποτελεί την αρμονική συνεργασία και την ομοψυχία του δημάρχου, του δημοτικού συμβουλίου και της δημοτικής υπηρεσίας και παράλληλα την ενδυνάμωση των σχέσεων με τους φορείς και τα κοινωνικά σύνολα της πόλης. Αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας είναι η σταθερή πορεία για την επίτευξη των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων που αυτός θέτει, που δεν πρέπει να είναι άλλοι από την βελτίωση της ποιότητας της ζωής των δημοτών, με ένα πιο ανθρώπινο και καθαρό περιβάλλον, τη μετατροπή της πόλης σ' ένα κέντρο πολιτισμού, το ξαναζωντάνεμα μαζί με τις νέες γενιές της παλιάς νοσταλγικής Λεμεσού, και την κατάκτηση ενός ελπιδοφόρου μέλλοντος για όλους εμάς τους δημότες. Ευελπιστώ, εκ μέρους όλων των πολιτών της ιδιαίτερης μου επαρχίας ότι όλα αυτά κάποτε θα αποτελέσουν πραγματικότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

1. Μπιτσάνη Ευγενία " Περιφερειακή και Πολιτιστική Ανάπτυξη", Έκδοση ΤΕΙ Καλαμάτας. Καλαμάτα 2000
2. Παντελίδου Αγγελική και Χατζκωστή Κωνσταντίνα "Ιστορία της Κύπρου από την Νεολιθική μέχρι και την Ρωμαϊκή Εποχή", Έκδοση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Κύπρος 1990

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ

1. Υδρόγειος τόμος Κύπρος, Εκδόσεις Δομική 1987
2. Υδρία τόμος Κύπρος, Εκδόσεις Γκούμας 1990

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

1. Έκθεσης 26 "Πολιτιστική Ανάπτυξη", έκδοση Κ.Ε.Π.Ε. Αθήνα 1992
2. Έκθεσης 32 "Ο Πολιτισμός ως Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας", έκδοση Κ.Ε.Π.Ε. Αθήνα 2000

ΕΝΤΥΠΑ

1. "Η Κύπρος και η Ευρωπαϊκής Ένωση", έκδοση Υπουργείο Εξωτερικών 2001
2. "Η Κύπρος με μια ματιά", έκδοση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών 2001
3. "Η Περιήγηση της Λεμεσού", έκδοση Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών 2000
4. "Κύπρος – Η Ιστορία και το Δράμα της" , έκδοση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών 2000
5. "Κύπρος", έκδοση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών 2002

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. "Δρώμενα", του Δήμου Λεμεσού. Τεύχος 1 Δεκέμβρης 2001
2. "Δρώμενα", του Δήμου Λεμεσού. Τεύχος 2 Απρίλιος 2001
3. "Δρώμενα", του Δήμου Λεμεσού. Τεύχος 3 Αύγουστος 2001

INTERNET

1. www.europa.com
2. www.cyprus.cy
3. www.limassolmunicipal.com
4. www.pio.gov.cy